

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 161

Anul 50

Ediția în limba română

Comunicări și informări

13 iulie 2007

<u>Numărul informării</u>	Cuprins	Pagina
	III <i>Acte pregătitoare</i>	
	Comitetul Economic și Social European	
	A 434-a sesiune plenară din 14 și 15 martie 2007	
2007/C 161/01	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Impactul îmbătrânirii populației asupra economiei și bugetului”	1
2007/C 161/02	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Consiliul, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social European privind necesitatea elaborării unei strategii coordonate pentru intensificarea luptei împotriva fraudei fiscale” COM(2006) 254 <i>final</i>	8
2007/C 161/03	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Locuința și politica regională”	17
2007/C 161/04	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Consiliului privind impozitele indirecte pe aportul de capital” (Versiune reformată) COM(2006) 760 <i>final</i> — 2006/0253 (CNS)	23
2007/C 161/05	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instalarea ulterioară a oglinzilor retrovizoare pe vehiculele comerciale grele înmatriculate în Comunitate” COM(2006) 570 <i>final</i> — 2006/0183 (COD)	24
2007/C 161/06	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de înființare a Institutului European de Tehnologie” COM(2006) 604 <i>final/2</i> — 2006/0197 (COD)	28
2007/C 161/07	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la câmpul vizual și la ștergătoarele de parbriz ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată) COM(2006) 651 <i>final</i> — 2006/0216 (COD)	35
2007/C 161/08	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la unele componente și caracteristici ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată) COM(2006) 662 <i>final</i> — 2006/0221 (COD)	36

RO

Preț: 22 EUR

(continuare în pagina următoare)

2007/C 161/09	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la viteza maximă prin construcție și la platformele de încărcare ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată) COM(2006) 667 final — 2006/0219 (COD)	37
2007/C 161/10	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind mecanismul de direcție al tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată) COM(2006) 670 final — 2006/0225 (COD)	38
2007/C 161/11	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind acțiunile în încetare în ceea ce privește protecția intereselor consumatorilor” (Versiune codificată) COM(2006) 692 final — 2003/0099 (COD)	39
2007/C 161/12	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de abrogare a Directivei 71/304/CEE din 26 iulie 1971 privind eliminarea restricțiilor privind libertatea de a presta servicii în domeniul contractelor de achiziții publice de lucrări și privind atribuirea contractelor de achiziții publice de lucrări prin intermediul agenților sau sucursalelor” COM(2006) 748 final — 2006/0249 (COD)	40
2007/C 161/13	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci” (Versiune codificată) COM(2006) 812 final — 2006/0264 (COD)	44
2007/C 161/14	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „25 de acte care trebuie urgent adaptate la Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 de stabilire a normelor privind exercitarea competențelor de executare conferite Comisiei, modificată prin Decizia 2006/512/CE a Consiliului din 17 iulie 2006” COM(2006) 901, 902, 903, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926 final	45
2007/C 161/15	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în scopul unei utilizări durabile a pesticidelor” COM(2006) 373 final — 2006/0132 (COD)	48
2007/C 161/16	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind abrogarea Directivei 68/89/CEE a Consiliului de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la clasificarea lemnului în stare brută” COM(2006) 557 final — 2006/0178 (COD)	53
2007/C 161/17	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Bunăstarea animalelor — Etichetarea”	54
2007/C 161/18	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de asigurări sociale și stabilirea conținutului anexei XI” COM(2006) 7 final — 2006/0008 (COD)	61
2007/C 161/19	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Familia și evoluția demografică”	66
2007/C 161/20	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția salariaților în cazul insolabilității angajatorului” (Versiune codificată) COM(2006) 657 final — 2006/0220 COD	75
2007/C 161/21	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Cartea verde privind protecția diplomatică și consulară a cetățenilor Uniunii în țările terțe” COM(2006) 712 final	75

2007/C 161/22	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei privind punerea în aplicare a programului comunitar de la Lisabona — Serviciile sociale de interes general în Uniunea Europeană” COM(2006) 177 final	80
2007/C 161/23	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European — «Pentru o Europă în mișcare. Mobilitate durabilă pentru continentul nostru — Examinarea intermediară a Cărții albe privind transporturile, publicate de Comisia Europeană în 2001»” COM(2006) 314 final	89
2007/C 161/24	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului cu privire la Programul de etichetare a eficienței energetice a echipamentelor de birou” COM(2006) 576 final — 2006/0187 (COD)	97
2007/C 161/25	Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind aplicarea regulilor de concurență transporturilor feroviare, rutiere și pe căi navigabile interioare” COM(2006) 722 final — 2006/0241(COD)	100

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 434-A SESIUNE PLENARĂ DIN 14 ȘI 15 MARTIE 2007

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Impactul îmbătrânirii populației asupra economiei și bugetului”

(2007/C 161/01)

La 16 mai 2006, Comisia Europeană, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la *Impactul îmbătrânirii populației asupra economiei și bugetului*.

Secțiunea pentru uniune economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 februarie 2007. Raportor: dna FLORIO.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 martie 2007, Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 109 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Prin prezentul aviz exploratoriu, CESE răspunde solicitării vicepreședintelui Comisiei Europene, dna Margot WALLSTRÖM, și ține seama de avizele prezentate în ultimii ani, cuprinzând reflecțiile, analizele și propunerile Comitetului pe aceste teme.

Piața muncii

1.2 CESE consideră că trebuie urmărite obiectivele Strategiei Lisabona în ceea ce privește politicile demografice; din cauza schimbărilor demografice rapide survenite pe piața muncii, sunt necesare măsuri urgente pentru a găsi soluții unor probleme conexe:

- creșterea, în măsura în care este posibil, a ratei de ocupare în rândul lucrătorilor de peste cincizeci de ani, atât în ceea ce privește lucrătorii salariați, cât și cei care desfășoară activități independente;
- promovarea instrumentelor care promovează reinsertia și recalificarea lucrătorilor în vârstă fără un loc de muncă, astfel încât să li se asigure acestora o pensie decentă;
- combaterea excluderii de pe piața forței de muncă a persoanelor de peste 50 de ani care încă doresc să-și continue activitatea profesională;

1.3 Este necesar să se descurajeze concedierea angajaților în vârstă; mai mult decât atât, trebuie acordată o mai mare atenție includerii acestora în ciclul productiv.

1.4 Locul de muncă ar trebui să corespundă formării și experienței profesionale a lucrătorilor, fără nici o discriminare între generații. În consecință, CESE invită toate statele membre să transpună și să aplice cât mai rapid posibil directiva în favoarea „egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă” (2000/78/CE).

1.5 O mai bună organizare a muncii necesită evaluarea tipului de activitate desfășurată (sectoare cu risc, activități de uzură sau repetitive).

Învățarea continuă

1.6 Programele de învățare continuă sunt fundamentale pentru o mai bună valorificare a lucrătorilor de peste 50 de ani, atât în cadrul, cât și în afara întreprinderilor. În acest scop, exemplele de bună practică trebuie difuzate și monitorizate, astfel cum prevăd rapoartele anuale de monitorizare prezentate de partenerii sociali europeni.

1.7 O politică a ocupării de calitate permite orientarea și formarea de generații întregi de cetățeni în timpul vieții lor active. Astfel, se ajunge la un rol pro-activ al partenerilor sociali și al tuturor actorilor economici și sociali implicați la nivel local, național și european.

Pentru un pact între generații

1.8 Cercetarea și inovația reprezintă o investiție fundamentală atât pentru generațiile viitoare, cât și pentru cetățenii europeni de astăzi. Prin urmare, este necesar să se stimuleze înscrierea tinerilor la facultăți științifice și să se creeze locuri de muncă în consecință în domeniul tehnologiei și cercetării.

Uniunea Europeană trebuie să ajungă din urmă alte țări, de exemplu China și India, care au făcut mari progrese în aceste domenii în ultimii ani.

1.9 Investițiile în zonele defavorizate ajută tinerii să nu mai plece, devenind astfel un instrument pentru dezvoltarea și regenerarea anumitor zone.

1.10 2007 — Anul Egalității de Șanse — trebuie să se concentreze pe stabilirea modalităților de a ajunge la un echilibru corect între munca și viața personală, astfel încât deciziile de a deveni părinți să nu fie condiționate de situații instabile sau dificile sau de faptul că familiile trebuie să facă față singure costurilor, care nu sunt numai economice, ale nașterii unui copil.

Femeile și piața muncii în Uniunea Europeană

1.11 CESE consideră că trebuie să se încurajeze utilizarea unor directive importante, cum ar fi cea privind concediul de maternitate/paternitate, și să se asigure servicii de îngrijire și asistență pentru copii și bătrâni; trebuie ca diferența dintre salariile bărbaților și ale femeilor să fie eliminată rapid și să se combată precaritatea și instabilitatea locului de muncă, deoarece acestea sunt cauzele sărăciei multor femei din Europa. De asemenea, trebuie prevăzute măsuri care să îi încurajeze pe bărbați să își asume mai mult responsabilitățile familiale. Natalitatea și ocuparea femeilor nu trebuie să fie antinomice: de aceea, trebuie luate toate măsurile pentru a permite mamelor să combine creșterea copiilor cu viața profesională.

1.12 Trebuie, de asemenea, să se ia măsuri și în cadrul întreprinderilor pentru a li se garanta femeilor șanse și posibilități de acces corespunzătoare la posturi de conducere.

Rolul și ponderea imigrării în contextul schimbărilor demografice

1.13 Imigrația este una dintre soluțiile necesare pentru provocarea legată de îmbătrânirea populațiilor. Politicile sistem-

tic de integrare și de ocupare a forței de muncă pot constitui motorul creșterii și dezvoltării. Trebuie valorificate competențele, experiența profesională și diplomele de studiu ale imigranților.

Durabilitatea sistemelor de asistență socială din UE

1.14 Durabilitatea sistemelor de asistență socială trebuie garantată printr-o serie de măsuri care să nu afecteze obiectivul său final, astfel cum este el definit în tratatele UE (articolul 2). În acest sens, este necesar, în primul rând, să se asigure durabilitatea sa și, în al doilea rând, să urmărim obiectivele de universalitate și de echitate care caracterizează modelul social european.

1.15 Serviciile sociale de interes general trebuie garantate și susținute prin prisma funcției pe care o îndeplinesc, ca și în cazul actorilor economiei sociale. Persoanele în vârstă joacă un rol social important în asociațiile de voluntariat, rol care trebuie încurajat și pus în valoare.

Durabilitatea sistemelor de pensie

1.16 Obiectivul Uniunii Europene și al statelor membre trebuie să fie asigurarea unei bătrâneți decente, lipsite de griji, deci a unor sisteme de pensii adecvate pentru generațiile viitoare. Pensii suplimentare, dacă sunt necesare, trebuie să fie fiabile, sigure și protejate de fluctuațiile imprevizibile ale piețelor financiare.

1.17 Combaterea locurilor de muncă nesigure înseamnă asigurarea unei pensii decente și pentru tinerii lucrători, dar și reducerea intrării târzii a acestora pe piața muncii.

1.18 Durabilitatea sistemelor de pensii trebuie analizată ținând cont de mulți factori complecși care nu pot fi reduși doar la îmbătrânirea populației.

1.19 În unele state membre ale UE, obiectivul fundamental pentru a garanta durabilitatea sistemelor de pensie trebuie să fie combaterea evaziunii și a fraudei fiscale.

Implicațiile îmbătrânirii populației asupra asistenței medicale

1.20 În materie de sănătate, îmbătrânirea populației implică mai ales investiții în prevenire, în calitatea asistenței medicale și, în special, în cercetarea patologiilor prezente mai ales la persoanele în vârstă, patologii asupra cărora vor trebui concentrate eforturi și studii.

1.21 Referitor la îmbătrânirea populației, chiar și pe piața muncii, aspectele referitoare la sănătate și securitate vor căpăta conotații diferite și vor suferi schimbări care trebuie analizate și evaluate cu atenție.

1.22 CESE consideră că statele membre ale UE, împreună cu partenerii sociali, trebuie să realizeze programe comune pentru prevenirea accidentelor și a bolilor profesionale, în special legate de vârsta înaintată a lucrătorilor. Monitorizarea și schimbul de informații reprezintă instrumente importante în acest sens.

1.23 Lucrătorii în vârstă trebuie să aibă posibilitatea de a alege liber dacă doresc să-și continue activitatea profesională, ținând seama de tipul de activitate și de evaluarea riscurilor, de caracterul repetitiv și de uzura pe care le implică această activitate.

1.24 CESE se angajează să continue să analizeze, să evalueze și să facă propuneri cu privire la schimbările demografice, fiind conștient de complexitatea acestei probleme care, în următorii ani, va necesita participarea tuturor actorilor instituționali, economici și sociali, pentru a face față noilor provocări. Comitetul își ia angajamentul, conform Regulamentului de procedură, să dea curs analizei temelor tratate în prezentul aviz.

2. Introducere

2.1 Dna Margot WALLSTRÖM, vicepreședinte al Comisiei Europene, a solicitat Comitetului Economic și Social European să elaboreze un aviz exploratoriu privind raportul comun publicat recent de Comisie și Comitetul pentru Politică Economică al UE referitor la impactul îmbătrânirii populațiilor asupra economiei și bugetului în toate statele membre ale Uniunii Europene.

2.2 Având în vedere amploarea acestei probleme și diversitatea politicilor conexe, în cererea sa, dna WALLSTRÖM a invitat CESE să se pronunțe asupra chestiunilor legate direct sau indirect de ocuparea forței de muncă și de alte aspecte referitoare la aceasta, cum ar fi sănătatea, sistemele de pensii și învățarea continuă.

2.3 Fundația din Dublin pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă a consacrat numeroase studii problemei îmbătrânirii populației și analizei impactului acesteia asupra cetățenilor și lucrătorilor europeni.

2.4 Factorii care determină îmbătrânirea populației sunt numeroși: scăderea natalității, creșterea speranței de viață și retragerea progresivă din activitatea economică a generației post-belice, iar, în viitor, a generației „baby-boom” din anii (1), element care va avea consecințe directe asupra populației active.

2.5 Potrivit previziunilor Eurostat, populația în vârstă de peste 65 de ani va crește în UE-25 de la 75 de milioane în 2005 la circa 135 milioane în 2050. Procentajul acestora în cadrul populației totale a UE-25 este estimat la 30 %, valorile cele mai ridicate înregistrându-se în Spania (36 %) și Italia (35 %), iar cele mai scăzute în Luxemburg (22 %) și Olanda (23 %).

(1) CESE a subliniat anterior necesitatea cercetării în domeniul îmbătrânirii populației din UE; a se vedea cel de-al 7-lea Program-cadru de cercetare, avizul CESE privind necesitățile de cercetare în domeniul schimbărilor demografice, JO C 74, 23.3.2005, p. 44.

2.6 Îmbătrânirea populației are consecințe economice și sociale importante pentru statele membre, modernizarea politicilor bugetare și de asistență socială devenind astfel o necesitate.

2.7 Întreaga economie a unei țări este afectată de îmbătrânirea populației: piața muncii, productivitatea, inovația tehnologică și creșterea economică, deoarece nevoile și potențialul populației se modifică în mod inevitabil.

3. Îmbătrânirea populației și piața muncii

3.1 Strategia Lisabona abordează, printre altele, rata de ocupare a lucrătorilor în vârstă, obiectivul fixat inițial și încă neatins fiind de a se ajunge la peste 50 % până în 2010.

3.2 Îmbătrânirea populației înseamnă, pe de o parte, creșterea vârstei medii, iar pe de altă parte, diminuarea numărului total de cetățeni cu vârstă activă, deoarece vechile generații nu sunt înlocuite de un număr suficient de tineri lucrători. Pe de altă parte, tinerii intră pe piața muncii din ce în ce mai târziu (2).

3.3 Piața muncii este așadar profund afectată și modificată de fenomenul de îmbătrânire a populației. Asemenea implicații necesită măsuri urgente care să rezolve problemele legate de atingerea următoarelor obiective:

- creșterea ratei de ocupare în rândul lucrătorilor de peste cincizeci de ani în activități salariate și neobstrucționarea prezenței acestora în activitățile independente;
- promovarea instrumentelor care încurajează reinsertia (inclusiv recalificarea) lucrătorilor în vârstă, astfel încât să li se asigure acestora o pensie decentă;
- împiedicarea excluderii de pe piața muncii a lucrătorilor de peste 50 de ani care doresc să-și exercite în continuare activitatea profesională;
- Favorizarea accesului tinerilor la încadrare în muncă prin punerea la dispoziția acestora de contracte regulamentare de muncă, care să contribuie la continuitatea și la îmbunătățirea vieții profesionale.

(2) A se vedea recenta comunicare a Comisiei „Viitorul demografic al Europei — a transforma o provocare într-o oportunitate”, COM(2006) 571 final.

3.4 Efectele îmbătrânirii populației afectează nu numai lucrătorii, ci și angajatorii. Este important să se prevadă instrumente care să faciliteze transferul activităților întreprinderilor atunci când are loc un schimb de generații, în special în ceea ce privește întreprinderile mici și mijlocii. Într-adevăr, s-a remarcat o creștere progresivă a vârstei medii și în cazul angajatorilor, cu implicații directe sau indirecte asupra inovației, pieței capitalurilor și, în general, asupra întregii rețele industriale a Europei. Îmbătrânirea angajatorilor înseamnă că mulți dintre aceștia au ieșit deja la pensie sau sunt pe punctul de a se pensiona și că nu există generații de angajatori mai tineri care să-i înlocuiască. Un număr mai mic de angajatori înseamnă un număr mai mic de întreprinderi și, prin urmare, un număr mai mic de locuri de muncă.

3.5 Îndepărtarea lucrătorilor vârstnici este un fenomen tot mai îngrijorător, nu numai în industrie, ci și în sectorul terțiar. Dificultatea de integrare într-un nou mediu de lucru, handicapul unei experiențe profesionale provenite dintr-un singur sau doar câteva locuri de muncă și discriminarea de pe urma căreia suferă fără îndoială lucrătorii în vârstă atunci când își caută un nou loc de muncă sunt factori care afectează toți lucrătorii europeni.

3.6 Trebuie acordată mai multă atenție integrării lucrătorilor în vârstă în ciclul de producție: în unele sectoare, experiența acestora antrenează o productivitate de o mai bună calitate. Evaluarea doar pe criterii de vârstă trebuie abandonată în favoarea aprecierii capacităților concrete, inclusiv în cazul angajatorilor. În acest caz se vor aplica și se va asigura respectarea directivelor europene care combat orice formă de discriminare (2000/43/CE și 2000/78/CE).

3.7 Toți lucrătorii ar trebui să aibă un loc de muncă care să corespundă cât mai mult formării și experienței acestora, ceea ce ar duce la creșterea productivității și ar compensa, cel puțin parțial, efectele negative ale îmbătrânirii populației (3).

3.8 Politicile active în favoarea încadrării în muncă a lucrătorilor în vârstă trebuie, în orice caz, să țină seama de tipul de activitate exercitată: sectoarele cu risc, munca de uzură și repetitivă necesită o analiză cu obiective precise și trebuie să permită într-o mai mare măsură un demers voluntar din partea celor interesați (4).

4. Învățarea continuă

4.1 Unul dintre obiectivele concrete stabilite pentru a mări rata de ocupare a lucrătorilor în vârstă este realizarea de programe eficiente și performante de învățare continuă, prin

(3) În această privință, a se vedea recentul aviz CESE privind calitatea vieții profesionale, productivitatea și ocuparea forței de muncă în contextul globalizării și al provocărilor demografice, JO C 318/157, 23.12.2006.

(4) A se vedea avizul CESE 92/2007 privind promovarea posibilității unei munci decente pentru toți.

schimburile de bune practici între cele 27 de state membre ale UE și printr-un dialog permanent cu partenerii sociali, astfel cum solicită numeroase instituții europene (5).

4.2 După summit-ul de la Luxemburg (1997), Strategia europeană pentru ocuparea forței de muncă (EES) a permis, în fiecare an, elaborarea unor orientări privind învățarea continuă. În acest context, s-a pus accentul pe importanța capacității de inserție a lucrătorilor în vârstă și, în consecință, a formării lor profesionale, pentru a face față problemelor legate de îmbătrânirea populației.

4.3 Expresia „învățare continuă” se folosește pentru orice activitate semnificativă de învățare care are ca scop îmbunătățirea aptitudinilor, cunoștințelor și competențelor. Aceste activități trebuie avute în vedere pe întreaga durată a vieții active, dat fiind că pierderea aptitudinilor profesionale sau absența recalcificării au efectele cele mai dramatice și negative asupra lucrătorilor în vârstă.

4.4 La rândul său, CESE a subliniat dezechilibrele frecvente dintre generații în ceea ce privește cunoștințele tehnologice și dobândirea diferitelor competențe (6).

4.5 Formarea în cadrul întreprinderii este unul din instrumentele eficiente pentru creșterea adaptabilității lucrătorilor. Unele state membre (Regatul Unit, Spania, Portugalia, Olanda și Austria) au încurajat mai mult sau mai puțin, organizarea unor astfel de cursuri de formare și perfecționare în cadrul întreprinderilor prin stimulente și scutiri de impozite.

4.6 În cadrul Strategiei Lisabona, s-a insistat asupra metodelor și sistemelor de formare performante, care răspund în mod eficient cererilor de pe piața muncii și care reprezintă un element-cheie în realizarea unuia dintre principalele obiective ale acestei strategii, și anume crearea unei economii bazate pe cunoaștere.

4.7 Înlăturarea obstacolelor din calea încadrării în muncă a lucrătorilor în vârstă înseamnă anticiparea efectelor schimbărilor demografice.

5. Pentru un pact între generații

5.1 În 2004, CESE a pledat cu tărie în favoarea stabilirii unui pact între generații menit să ofere cetățenilor statelor europene o reinnoire suficientă a generațiilor pe piața muncii și un sistem social adaptat la noile realități demografice și reglementări europene care să promoveze politicile de ocupare a forței de muncă, recalcificare profesională și apropiere între educație și întreprinderi (7).

(5) A se vedea „Cadrul de acțiuni pentru dezvoltarea competențelor și calificărilor prin învățare continuă”, semnat de ETUC, UNICE și CEEP.

(6) A se vedea, de exemplu, recente avize CESE privind competențele-cheie pentru învățarea continuă, JO C 195/109, 18.8.2006, și privind relațiile dintre generații, JO C 157, 28.6.2005, p. 150.

(7) A se vedea avizul CESE privind relațiile între generații, JO C 157/150 din 28.6.2005.

5.2 În orice caz, politicile care susțin „buna” ocupare a forței de muncă trebuie să fie orientate spre inserția tinerilor pe piața muncii și urmărirea lucrătorilor pe parcursul întregii cariere⁽⁸⁾, fără ca aceasta să creeze o „fraktură numerică” între lucrătorii tineri și cei în vârstă care intenționează să-și continue activitatea.

5.3 CESE lansa atunci o provocare, aceea de a „contribui, în viitor, la mai largă concertare în privința unei probleme foarte importante, care implică nevoia de acțiuni coordonate și continue din partea diverselor părți implicate, evitarea predominării intereselor pe termen scurt și continuitatea unui plan constructiv. Trebuie să se elaboreze treptat un nou pact între generații în întreaga Uniune Europeană”.

5.4 Cercetarea și inovația reprezintă domenii în care sunt necesare în mod inevitabil investiții pentru ca generațiile europene viitoare să beneficieze de bunăstare și de o calitate a vieții satisfăcătoare și durabilă. În consecință, este, de asemenea, important să se ia în considerare vârsta medie a cercetătorilor și a oamenilor de știință europeni, precum și necesitatea de a insera tineri în aceste sectoare-cheie.

5.5 Lipsa unor investiții suficiente în cercetare în întreaga Europă, domeniu care este încă foarte departe față de obiectivele Strategiei Lisabona, nu permite tinerilor cercetători, care sunt adesea constrânși să lucreze în condiții extrem de nesigure, să-și construiască un viitor și o carieră în domeniul cercetării științifice și tehnologice. Vârsta medie mai mare a oamenilor de știință din Europa în comparație cu alte puteri mondiale reprezintă un risc pentru viitor.

În India și China, de exemplu, numărul de absolvenți în domeniile științifice este în creștere, astfel încât 60 % dintre cercetătorii și oamenii de știință din SUA provin din aceste două țări. În multe țări europene, în schimb, facultățile științifice au înregistrat o scădere drastică a numărului de studenți în ultimii ani.

5.6 Îmbătrânirea populației are, de asemenea, un impact direct asupra coeziunii teritoriale: tinerii au tendința de a părăsi anumite regiuni pentru a căuta un loc de muncă în regiunile în care condițiile de viață și de muncă sunt mai bune. Aceasta accentuează diferențele dintre regiunile cu o economie mai dezvoltată și celelalte, unde sărăcia și îmbătrânirea se accelerează.

5.7 Echilibrul dintre viața profesională și viața privată constituie un „pilon” al modelului social european. Vârsta medie în creștere a populației europene pune problema sporirii ratei natalității. Această problemă poate fi rezolvată doar acordând tuturor cuplurilor posibilitatea de a avea copii, fără a fi necesar să renunțe la o viață profesională activă sau să reducă drastic standardul de viață al familiei, ajungând deseori la limita sărăciei. Tinerii de astăzi, date fiind condițiile instabile de încadrare în

muncă, care nu le oferă siguranță pentru viitor; au tendința de a avea mai puțini copii sau chiar nici unul.

5.8 Pentru a îndeplini obiectivul de creștere progresivă a ratei natalității, toate serviciile sociale, de sănătate și școlare (învățământ preșcolar, asistență medicală, sănătate preventivă, sprijin financiar etc.) trebuie să fie consolidate, îmbunătățite și adaptate realității demografice din țările UE.

6. Ocuparea femeilor și natalitatea

6.1 În 2005, rata de ocupare a femeilor în UE-25 era de 56,3 %. Situația este mai puțin gravă în țările europene nordice, însă este mai stringentă în țările mediteraneene. Chiar și femeile integrate în câmpul muncii au dificultăți în construirea unei cariere care să le permită să cotizeze suficient pentru a dobândi drepturile la pensie aferente. Femeile se confruntă, într-adevăr, cu numeroase probleme în ceea ce privește munca:

- femeile reprezintă în prezent categoria cea mai afectată de nesiguranța și instabilitatea locului de muncă, de instabilitatea economică în general și, adesea, de sărăcie;
- diferența de remunerare în raport cu bărbații rămâne un factor extrem de negativ în aproape toate țările UE (diferența medie este de 24 % pentru muncă egală);
- în aproape toate statele UE, insuficiența serviciilor de îngrijire a copiilor și a celor de îngrijire și asistență pentru bătrâni continuă să oblige în special femeile să-și sacrifice cariera pentru a dedica mai mult timp îngrijirii membrilor familiei;
- directivele majore, cum ar fi, de exemplu, cea privind concediul parental, nu sunt luate în considerare suficient, iar femeile trebuie încă să aleagă adesea între copii și carieră;
- ocuparea femeilor și natalitatea nu trebuie să fie percepute ca fiind contradictorii: trebuie luate ca exemplu bunele practici din țările în care sistemele fiscale permit femeilor să se reintegreze cu mai multă ușurință în muncă după nașterea copiilor, fără ca salariile sau carierele lor să fie afectate. Se subliniază, de asemenea, că măsurile destinate să încurajeze bărbații să-și asume o parte din responsabilități după nașterea unui copil rămân încă insuficiente.

6.2 Comisia consideră pe drept că scăderea numărului de cetățeni cu vârstă activă poate fi compensată în parte printr-o serie de măsuri care includ, cel puțin pe termen scurt, creșterea participării femeilor la viața activă. Schimbările culturale care, în ultimele decenii, au permis femeilor să muncească și să devină independente, sunt reflectate în diferențele dintre generații în ceea ce privește ocuparea femeilor. Într-adevăr, în Europa, femeile tinere sunt mai prezente pe piața muncii decât femeile de vârstă medie.

⁽⁸⁾ A se vedea, de exemplu, Comunicarea Comisiei Europene „Îmbunătățirea calității muncii: un bilanț al progreselor recente”, COM(2003) 728 final.

6.3 Creșterea participării femeilor pe piața muncii este fără îndoială un semn pozitiv și constituie un factor de progres, deși, după analizele statistice, inclusiv cele recente, aceasta nu este încă suficientă și trebuie însoțită de aplicarea efectivă a aceluiași condiții de muncă și de remunerare ca și în cazul bărbaților, precum și de protecția femeilor împotriva abuzurilor și discriminării la locul de muncă și în societate. Diferențele dintre bărbați și femei în ceea ce privește ocuparea forței de muncă există și la nivelul angajatorilor: există o discrepanță izbitoare între numărul de femei și de bărbați din categoria întreprinzătorilor. În consecință, statele membre și Uniunea Europeană trebuie să consolideze instrumentele de care dispun deja și să adopte noi instrumente pentru a promova și a proteja munca femeilor.

7. Rolul și ponderea imigrării în ceea ce privește schimbările demografice

7.1 Imigrarea reprezintă un fenomen în creștere constantă în UE. Diferența majoră dintre economiile și nivelurile de trai din Europa și cele din țările în curs de dezvoltare din afara Europei favorizează migrația către țările europene mai bogate. Imigrarea nu trebuie văzută ca o amenințare, ci ca un fenomen care poate reprezenta un factor potențial de creștere, dezvoltare și integrare prin intermediul unor politici sistematice.

7.2 Având în vedere îmbătrânirea generalizată a populației și, în paralel, scăderea populației active, lucrătorii migranți desfășoară în UE activități care corespund nevoilor de producție, economice și sociale ale țării gazdă. Politicile de ocupare a forței de muncă și de integrare trebuie orientate către alocarea cât mai eficientă a resurselor umane disponibile, inclusiv a imigranților, valorificând competențele, experiența profesională și diplomele acestora ⁽⁹⁾.

7.3 Comisia însăși consideră că imigrarea poate reprezenta un factor pozitiv în reglarea pieței muncii. În plus, atunci când lucrătorii migranți desfășoară o activitate în cadrul economiei oficiale, aceștia contribuie la sistemele de asistență socială prin impozitele și contribuțiile de asigurări sociale pe care le plătesc, reprezentând astfel o noutate importantă pentru viitoarea piață europeană a muncii în următorii ani. Nu trebuie să trecem cu vederea nici sprijinul economic vital furnizat de banii trimiși de aceștia familiilor lor, care, uneori reprezintă unica sursă de venituri a acestor familii. Din aceste motive, o mai bună integrare a imigranților este un obiectiv esențial pentru statele membre ale UE ⁽¹⁰⁾.

7.4 Necesitatea integrării în economia oficială nu îi privește numai pe lucrătorii migranți: îmbătrânirea populației aduce la ordinea zilei probleme precum combaterea muncii la negru și a muncii nesigure, pentru a însănătoși și a consolida economiile naționale.

⁽⁹⁾ A se vedea avizul CESE privind imigrarea, integrarea și ocuparea forței de muncă, JO C 80/92, 30.3.2004.

⁽¹⁰⁾ A se vedea recentul aviz CESE privind imigrarea în UE și politicile de integrare și cooperare între administrațiile regionale și locale și organizațiile societății civile, JO C 318/128, 23.12.2006.

8. Durabilitatea sistemelor de asistență socială din UE

8.1 Comisia Europeană afirmă, într-o serie de documente, că, pentru a asigura durabilitatea reală a finanțelor publice din statele membre, trebuie să se intervină pentru a ține sub control sau a reduce datoria publică substanțial, progresiv și continuu. Este necesară în acest scop alocarea eficientă a resurselor, fără repercusiuni asupra calității și caracterului universal al serviciilor publice.

8.2 Având în vedere în special schimbările demografice, care reprezintă o sursă crescândă de îngrijorare în ceea ce privește durabilitatea sistemelor de asistență socială, diferitele sisteme de finanțare a asistenței sociale din statele Uniunii Europene trebuie să garanteze, indiferent de diferențele și trăsăturile lor specifice, o funcționare eficientă, echitabilă și transparentă în serviciul cetățenilor.

8.3 CESE subliniază că serviciile sociale de interes general și actorii economiei sociale au un rol important în suplimentarea sprijinului acordat familiilor și bătrânilor. Importanța muncii lor trebuie recunoscută și aceste entități trebuie susținute în baza unor criterii comune, deoarece îndeplinesc un rol util pentru societate.

8.4 În acest sens, rolul UE este important: strategia Lisabona (integrarea politicilor sociale, economice și de ocupare a forței de muncă) a introdus o abordare inovatoare, fără precedent, iar unul dintre instrumentele sale, „metoda deschisă de coordonare”, poate fi considerată ca una dintre cele mai interesante noutăți în politica Comunității din ultimii ani. Acest instrument a fost, din păcate, prea puțin utilizat și adesea subestimat, în timp ce, în același timp, instrumentul legislativ comunitar era abandonat. Din punct de vedere obiectiv, modelul social european este încă departe de a fi realizat, dar nu trebuie considerat în nici un caz ca un obstacol care poate fi sacrificat în numele pieței interne.

8.5 În unele țări europene, în special în cele care se confruntă cu macro-fenomene precum creșterea vârstei medii a populației, finanțarea sistemelor de asistență socială și de pensii este serios amenințată de fenomenul evaziunii fiscale și al fraudelor la plata contribuțiilor la asigurările sociale. Orice proiect menit să reformeze sistemele de asistență și protecție socială și de sănătate, precum și politicile în favoarea ocupării forței de muncă, impun combaterea unor delictе precum evaziunea fiscală și fraudă fiscală, care reprezintă una dintre principalele amenințări pentru echilibrul bugetelor publice.

8.6 În încercarea de a găsi soluții și adaptări la schimbările demografice, CESE ar dori să atragă atenția asupra importanței combaterii evaziunii fiscale și a fraudei la plata contribuțiilor sociale, precum și a scăderii numărului de contribuabili.

9. Sistemele de pensii

9.1 Numeroase documente ale Comisiei Europene privind durabilitatea sistemelor de pensii se concentrează asupra scăderii populației cu vârstă activă și asupra creșterii numărului de lucrători pensionați, efecte ale creșterii speranței de viață.

9.2 În deceniile care vor urma, sistemele de pensii trebuie să poată garanta generațiilor viitoare o bătrânețe senină și demnă. Din acest motiv, reacția la impactul îmbătrânirii populației asupra sistemelor de pensii nu se poate reduce, la o primă analiză, doar la încurajarea utilizării pensiilor suplimentare sau private: o simplificare ar fi periculoasă. Eforturile ar trebui să se îndrepte mai degrabă spre crearea de instrumente eficiente care să facă aceste sisteme de pensii suplimentare mai simple, mai sigure și mai fiabile și să asigure protecția acestora împotriva fluctuațiilor imprevizibile de pe piețele financiare. Trebuie, de asemenea, întărită supravegherea fondurilor private de pensii, pentru a extinde sistemul de control și a garanta o gestionare riguroasă.

9.3 În multe state UE, criza actuală a sistemelor de pensii nu este determinată doar de îmbătrânirea populației, ci și de scăderea constantă a contribuțiilor, fără ca ceastă să fie compensată din alte surse (de exemplu prin combaterea evaziunii fiscale și a fraudei la plata contribuțiilor la asigurările sociale), în timp ce cererile de pensionare din partea cetățenilor continuă să crească.

9.4 Situația este agravată de faptul că tinerii intră pe piața muncii din ce în ce mai târziu și adesea pe posturi nesigure și prost plătite; în consecință, contribuțiile plătite de aceștia la sistemul de pensii sunt mai mici decât cele plătite de părinții lor la aceeași vârstă.

9.5 Îmbătrânirea populației poate necesita prelungirea duratei vieții profesionale, dar, în unele state membre ale UE, este mai important să se grăbească intrarea tinerilor în viața activă și, în general, oferirea unor șanse profesionale și a unor condiții de muncă mai bune la început de carieră.

9.6 Comisia Europeană prevede o creștere a cheltuielilor pentru plata pensiilor până în 2050 pe întreg teritoriul UE, cu excepția Austriei, date fiind reformele realizate în 2000. Se prevede doar o ușoară creștere a acestor cheltuieli pentru Italia și Suedia, unde sistemele publice de pensii se bazează pe contribuții; în celelalte țări, se așteaptă creșteri substanțiale, ajungându-se până la 9,7 % în Portugalia.

9.7 Problema durabilității sistemelor de pensii nu poate fi așadar analizată și rezolvată ca un element izolat. Trebuie să existe o imagine clară a cauzelor acesteia, care nu se limitează la un fenomen endogen al societății europene, care este îmbătrânirea pe scară largă a populației, ci depind de diferite situații de pe piața forței de muncă, de creșterea economică și de sistemele de protecție socială din diferitele țări ale UE.

9.8 Obiectivele care trebuie stabilite pentru a găsi soluții pentru problema durabilității sistemului de pensii trebuie să meargă dincolo de simpla creștere a vârstei de pensionare, o măsură care, aplicată fără criteriile specifice, s-ar putea dovedi inutilă — chiar dăunătoare — pentru calitatea vieții cetățenilor europeni.

9.9 Într-adevăr, având în vedere diferențele dintre diversele tipuri de muncă, inclusiv cea de uzură, repetitivă sau solicitantă din punct de vedere fizic, soluția pentru problema îmbătrânirii populației nu poate fi doar creșterea vârstei de pensionare: prelungirea vârstei active nu are aceleași consecințe pentru toate profesiunile, iar diferența dintre vârsta legală de pensionare și vârsta reală de ieșire de pe piața muncii trebuie luată în considerare.

9.10 Măsurile pentru combaterea nesiguranței locurilor de muncă și a muncii la negru, precum și pentru sprijinirea politicilor salariale, o redistribuire mai echitabilă a averilor și o coeziune socială mai eficientă trebuie să fie însoțite de creșterea inevitabilă, treptată și voluntară a vârstei de pensionare, care trebuie hotărâtă și încurajată printr-un dialog permanent cu partenerii sociali și societatea civilă.

10. Sănătatea

10.1 Este evident că creșterea vârstei medii a populației duce la creșterea cheltuielilor pentru îngrijirile de sănătate. Cu toate acestea, a prevedea care va fi evoluția cheltuielilor pentru îngrijirile de sănătate și în ce sectoare specifice va trebui să se investească masiv în următoarele decenii reprezintă un exercițiu foarte complex. Este imposibil să se calculeze cuantumul fondurilor publice care vor fi investite în sănătate doar pe baza tendințelor demografice; cheltuielile pentru sănătate depind și de tipul politicilor aplicate în acest domeniu, de progresele înregistrate în medicină, de evoluția bolilor și de nivelul de poluare, precum și de soluțiile politice și tehnologice adoptate pentru controlarea tuturor acestor factori.

10.2 Cu toate acestea, astfel cum s-a menționat anterior, toate analizele arată că există tendința de prelungire a vieții profesionale. Lucrătorii mai în vârstă sunt, inevitabil, mai expuși riscului de îmbolnăvire și de declin fizic doar pentru că sunt mai în vârstă decât colegii lor. Deoarece numărul de lucrători în vârstă va continua fără îndoială să crească, trebuie creat de urgență un sistem de sănătate care poate impune politici preventive eficiente în toate statele membre ale UE. Pe de altă parte, lucrătorii care au avut toată viața locuri de muncă precare vor fi în dificultate la vârsta pensionării; acestora vor fi susținuți, într-un fel sau altul, de comunitate, astfel cum au stabilit statele membre, inclusiv în ceea ce privește sănătatea și măsurile de asistență. În consecință, creșterea precarității va avea consecințe directe asupra costurilor asistenței sociale.

10.3 Dacă scopul este de a menține cheltuielile publice la un nivel acceptabil, statele membre ale UE trebuie să-și concentreze eforturile asupra realizării unor programe de îngrijire, de prevenire a accidentelor, de monitorizare și de schimb de informații, pentru a crea legături mai strânse și mai eficiente între viața profesională și sănătate.

10.4 Nu toate muncile sunt la fel. Îmbătrânirea are efecte diferite asupra forței de muncă, dat fiind că anumite tipuri de muncă sunt mai de uzură, mai periculoase sau mai repetitive decât altele: vârsta avansată are consecințe diferite în funcție de profesiunea exercitată. Un lucrător în vârstă nu poate efectua

activități manuale solicitante din punct de vedere fizic, însă poate îndeplini cu mai multă ușurință sarcini administrative sau intelectuale.

10.5 În consecință, prelungirea vieții profesionale pune probleme de sănătate mai mari lucrătorilor cu locuri de muncă mai solicitante. Trebuie să se țină seama de acest factor. În cazul în care se preconizează în viitor creșterea continuă a vârstei de pensionare în sectoarele în care acest lucru este posibil, vor fi necesare eforturi majore în materie de sănătate și securitate în muncă.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social European privind necesitatea elaborării unei strategii coordonate pentru intensificarea luptei împotriva fraudei fiscale”

COM(2006) 254 final

(2007/C 161/02)

La 31 mai 2006, Comisia, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la comunicarea sus-menționată.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 februarie 2007. Raportor: dl Iozia.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 97 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European regretă faptul că inițiativele Comisiei de a combate fraudă fiscală nu au beneficiat încă de suficientă cooperare din partea statelor membre. Comitetul susține inițiativele viitoare în acest domeniu și îndeamnă Comisia să facă uz de toate competențele pe care le conferă tratatele instituțiilor europene.

1.2 CESE consideră comunicarea Comisiei a fi bine structurată, cu o viziune echilibrată asupra problemelor legate de combaterea fraudei fiscale și susținând o mai strânsă cooperare administrativă între statele membre ca principal mod de a contracara extinderea acestui fenomen.

1.3 Comunicarea tratează în mod concret relația cu țările terțe, propunând o abordare comunitară. CESE este de acord cu această propunere.

1.4 CESE susține propunerea de revizuire a TVA-ului — lucru pentru care a pledat și cu alte ocazii — considerând că este necesară constituirea unui grup de reflecție care să găsească o soluție pentru înlocuirea TVA-ului, cu condiția ca noua taxă să nu determine o creștere a sarcinii fiscale a întreprinderilor sau cetățenilor.

1.5 CESE recomandă Comisiei să utilizeze pe deplin competențele actuale ale OLAF, care îi permit Oficiului European de Luptă Antifraudă să exercite funcții importante. Comisia ar trebui să evalueze dacă OLAF dispune sau nu de mijloacele corespunzătoare pentru a-și exercita competențele instituționale.

1.6 CESE consideră propunerea de a asigura o cooperare din ce în ce mai eficientă între organismele naționale antifraudă o prioritate absolută. Acest lucru s-ar putea realiza prin înființarea unei rețele formate din forțe de poliție și organe de anchetă, permițându-le acestora să aibă acces comun la bazele de date disponibile, și recomandă aprofundarea aspectelor tehnice și juridice conexe.

1.7 Propunerea de a constitui un forum la nivel înalt de cooperare administrativă reprezintă un prim pas în direcția potrivită. Nu se pot justifica în nici un fel rezistențele birocratice și obstacolele de care pare să se lovească această idee.

1.8 CESE consideră că este utilă încorporarea în legislația comunitară a măsurilor adoptate de unele dintre statele membre, prin introducerea criteriului de „valoare normală de piață” în scopuri antifraudă.

1.9 CESE recomandă să se abordeze cu multă prudență ideea introducerii răspunderii solidare între furnizori și cumpărători, dar cu inversarea sarcinii probei în cazul tranzacțiilor aparent nejustificate, având în vedere jurisprudența Curții de Justiție.

1.10 În opinia CESE, merită să fie aprofundată propunerea Comisiei de a introduce condiții simplificate pentru operatorii care cooperează cu autoritățile și, în baza aceluiași considerent, controale și proceduri mai stricte pentru părțile despre care se consideră că reprezintă un risc.

1.11 CESE solicită Comisiei să continue acordarea de fonduri pentru programele comunitare care au scopul de a promova activitățile din domeniul protecției intereselor financiare ale Comunității, cum ar fi programul Hercule II.

1.12 CESE recomandă armonizarea dispozițiilor Directivei 77/799/CEE cu cele deja prevăzute în materie de impozitare indirectă, precum și standardizarea diverselor sisteme de TVA.

2. Sinteza comunicării

2.1 Comunicarea Comisiei își propune să elaboreze „o strategie pentru a intensifica lupta împotriva fraudei fiscale”, remarcând că, în ciuda faptului că s-au înregistrat o îmbunătățire și o consolidare a cadrului juridic comunitar, acesta nu este suficient utilizat, iar cooperarea administrativă nu este proporțională cu amploarea comerțului intracomunitar.

2.2 Astfel, Comisia reia o tematică abordată adesea, și anume necesitatea unei cooperări administrative mai strânse între auto-

ritățile fiscale ale statelor membre — un instrument pentru combaterea fraudei și a evaziunii fiscale, fenomene care pot provoca pierderi fiscale și denaturări ale concurenței, afectând astfel funcționarea pieței interne.

2.3 În momentul prezentării comunicării, dl László Kovács, comisarul însărcinat cu fiscalitatea și uniunea vamală, a declarat: „Sunt convins că este momentul să căutăm noi metode pentru combaterea mai eficientă a fraudei fiscale. Acest fenomen a căpătat o amploare îngrijorătoare.”

2.4 Potrivit economiștilor, fraudă fiscală se ridică la un total de 2-2,5 % din PIB, adică la o valoare cuprinsă între 200 și 250 de miliarde de EUR. Una dintre cele mai mari probleme o reprezintă așa-numita fraudă TVA de tip carusel, dar există și alte probleme la fel de grave, cum ar fi contrabanda și contrafacerea de băuturi alcoolice și țigări, precum și fraudă care implică impozitarea directă. Începând cu 1993, libera circulație a mărfurilor, serviciilor, persoanelor și capitalurilor în cadrul pieței interne le-a îngreunat statelor membre posibilitatea de a combate eficient fraudă fiscală pe cont propriu.

2.5 În domeniul impozitării indirecte, standardele comunitare stabilesc norme comune directe pentru statele membre (proceduri uniforme, identificarea autorităților competente, modalități de transmitere a datelor) pentru a facilita cooperarea administrativă și schimbul de informații.

2.6 Comisia identifică trei domenii prioritare de acțiune:

2.6.1 Îmbunătățirea cooperării administrative între statele membre

2.6.1.1 Comisia consideră că fraudă fiscală poate fi combătută cu rezultate mai bune prin:

— mecanisme mai eficiente de cooperare. Absența unei culturi administrative comunitare constituie un obstacol în lupta împotriva fraudei fiscale și, cel mai adesea, este legată de problemele lingvistice, de lipsa de resurse umane sau de cunoștințele limitate ale personalului privind procedurile de cooperare. La nivel operațional, aceste probleme se traduc prin eșecuri înregistrate în ceea ce privește respectarea termenelor prevăzute pentru a răspunde cererilor de cooperare în domeniul fiscal din partea altor state membre;

— consolidarea legislației privind cooperarea în domeniile impozitării directe și al asistenței în colectarea taxelor;

- proceduri de investigație mai rapide și un mai bun management al riscului, care le-ar permite statelor membre să fie informate prompt asupra potențialelor riscuri de fraudă la care pot fi expuse, în special în cazurile în care sunt implicate noi întreprinderi străine care intenționează să se stabilească pentru prima dată pe teritoriul lor;
- constituirea unui forum permanent privind cooperarea administrativă la nivel comunitar pentru toate impozitele directe și indirecte.

2.6.2 O nouă abordare comunitară a cooperării cu țările terțe

2.6.2.1 „Frauda fiscală nu se oprește la granițele externe ale Uniunii Europene”. Comisia propune o abordare comunitară a cooperării cu țările terțe, deoarece aceasta, fiind în prezent bazată pe acorduri bilaterale între țări individuale, generează o serie de situații de care evazionisții pot profita cu ușurință. De asemenea, Comisia propune includerea unor clauze de cooperare fiscală în acordurile de parteneriat economic pe care Uniunea le încheie cu partenerii săi economici.

2.6.3 Modificarea actualului regim al TVA-ului

2.6.3.1 Comisia deschide dezbaterile privind posibilitatea de a consolida principiul răspunderii solidare pentru plata TVA-ului, cu respectarea principiilor proporționalității și certitudinii juridice.

2.6.3.2 Comisia ia în considerare și posibilitatea de a extinde la tranzacțiile din cadrul unui stat membru aplicarea sistemului prin care taxa este achitată de altă persoană decât cea impozitată, obligatoriu în prezent numai pentru anumite tranzacții, în timp ce, pentru alte tranzacții, posibilitatea de a-l impune este lăsată mai mult sau mai puțin la latitudinea statelor membre. Comisia consideră că orice modificare adusă reglementărilor în vigoare referitoare la TVA trebuie să reducă substanțial riscul de fraudă, să excludă noi riscuri și, mai presus de orice, să nu genereze o birocrație excesivă pentru societăți și pentru autorități; în plus, trebuie să asigure neutralitatea fiscală și tratamentul nediscriminatoriu al operatorilor economici.

2.7 Alte abordări inovatoare

2.7.1 Comisia propune luarea în considerare și a altor măsuri specifice, cum ar fi:

- consolidarea obligațiilor în ceea ce privește declarațiile fiscale pentru părțile despre care se consideră că reprezintă un risc;
- simplificarea obligațiilor în ceea ce privește declarațiile fiscale pentru întreprinderile care obțin o autorizație ca urmare a intrării în parteneriat cu administrațiile fiscale;
- folosirea unor formate electronice standard și de mare calitate pentru schimbul rapid de informații.

3. Cadrul juridic comunitar

3.1 Comitetul consideră că instrumentele juridice oferite de prezentul cadru legislativ se ridică la înălțimea sarcinii de a combate fraudă fiscală. Pe de altă parte, există o nevoie urgentă de a impulsiunea statele membre să folosească în mod mai extins instrumentele existente pentru cooperarea administrativă și să respecte termenele și procedurile prevăzute. Într-adevăr, în contextul actual al globalizării economice, în care chiar și fraudă capătă dimensiuni transnaționale, este esențial să se răspundă cererilor de informații în timp util, pentru a permite desfășurarea investigațiilor.

3.2 Cu toate acestea, pentru a putea dispune de un sistem mai uniform în ceea ce privește aspectele impozitării directe și indirecte, Comisia ar putea să armonizeze dispozițiile Directivei 77/799/CEE și dispozițiile existente referitoare la impozitarea indirectă și să introducă metode mai eficiente pentru schimbul de informații, date fiind posibilitățile oferite de tehnologia computerizată. Este, de asemenea, importantă standardizarea diferitelor sisteme de TVA, în special în ceea ce privește obligațiile plătitorilor de TVA.

3.3 În linii generale, cadrul legislativ al Comunității poate fi împărțit în cinci tipuri de bază:

- asistența reciprocă;
- cooperarea în domeniul TVA-ului;
- cooperarea în domeniul accizelor;
- recuperarea creanțelor;
- programul Fiscalis.

3.4 Trimiterile la legislația comunitară, precum și un scurt rezumat al dispozițiilor relevante, sunt prezentate în anexa A.

4. Observații generale

4.1 CESE consideră că extinderea din ce în ce mai mare a fraudei fiscale trebuie combătută mai energic și deplânge faptul că acțiunile și cooperarea statelor membre sunt considerate insuficiente de către Comisie, în ciuda unui cadru juridic complex și bine structurat.

4.2 Efectul de denaturare pe care îl au sustragerea și evaziunea fiscală asupra bunei funcționări a economiei și a pieței interne reprezintă o problemă serioasă, care a fost subestimată până acum, la fel ca și relația dintre fraudă fiscală, spălarea banilor și criminalitatea economică. Într-adevăr, fraudă orientată spre obținerea, în mod ilegal, de sprijin financiar național sau din partea Uniunii Europene, este adesea înfăptuită prin falsificarea unor documente fiscale și, invers, capitalurile obținute prin fraudă fiscală, inclusiv în cadrul tranzacțiilor transfrontaliere, sunt adesea folosite pentru a săvârși infracțiuni sau acțiuni ilegale ulterioare.

4.3 În ceea ce privește sustragerea de la obligațiile fiscale care, spre deosebire de evaziunea fiscală, implică practici care nu sunt ilegale în sine, dar care sunt menite numai să obțină o reducere necuvenită a impozitelor, Comitetul subliniază că legislațiile naționale nu au tratat această problemă în mod uniform. Pentru a evita multiplicarea costurilor administrative și sociale generate de o legislație incoerentă, Comitetul ar dori să salute acțiunile orientate către armonizarea legislației naționale în acest domeniu, prin introducerea unei clauze generale antifraudă sau a unei liste comune a cazurilor în care administrațiile fiscale pot recurge, în scopuri fiscale, la anularea efectelor juridice produse de tranzacțiile considerate evazioniste.

4.4 CESE consideră că propunerile Comisiei abordează această problemă cu prea multă precauție, având în vedere competențele conferite Comisiei prin tratate de a lua toate măsurile necesare în vederea asigurării stabilității financiare a instituțiilor europene. Într-adevăr, Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 îi conferă Comisiei competențe importante de punere în aplicare. În această privință, Comitetul reamintește că principiul subsidiarității, enunțat la articolul 5 din Tratatul UE, prevede intervenția Comunității și în materii care nu țin exclusiv de competența sa, ori de câte ori obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate de către statele membre sau pot fi mai bine realizate la nivelul Comunității. CESE solicită Comisiei să utilizeze pe deplin aceste competențe.

4.5 Încă din iunie 2001, odată cu Comunicarea „Politica fiscală în Uniunea Europeană — priorități pentru anii următori” (COM(2001) 260 final), Comisia a subliniat faptul că, pentru a putea respecta prioritățile, este necesar să se facă uz, pe lângă legislație, de toate celelalte instrumente disponibile. În acel context, s-a subliniat că deciziile referitoare la politica fiscală trebuia și trebuie încă să fie adoptate în unanimitate ⁽¹⁾.

4.6 Chiar și atunci, CESE a susținut necesitatea de a modifica regimul tranzitoriu și de a introduce fără întârziere regimul definitiv bazat pe principiul impozitării în țara de origine. Cu o oarecare emfază, Comitetul se întreba atunci: „Câți ani de regim tranzitoriu șubred vor trebui să mai treacă până când acest obiectiv să poată fi atins?”, îndemnând la simplificarea și modernizarea regulilor, la o aplicare mai uniformă a acestora și la o mai strânsă cooperare administrativă. Se pare că nu s-a înregistrat nici un progres în acest sens.

4.7 CESE susține abordarea generală care constă în întărirea cooperării, prin depășirea actualului sistem de schimb de informații privind TVA-ul (VIES) și prin elaborarea de măsuri pentru realizarea unui schimb automat sau spontan de informații între statele membre.

4.8 CESE salută deschiderea dezbaterii referitoare la modificarea regimului TVA-ului, dar atrage atenția asupra necesității de a realiza un studiu de impact aprofundat, pe baza ideii că orice

modificare adusă sistemului ar trebui să îl facă mai eficient și mai simplu și nu să crească sarcinile fiscale impuse cetățenilor sau întreprinderilor. În această privință, Comitetul ⁽²⁾ reamintește propunerea pe care a lansat-o într-un aviz anterior de a examina posibilitatea unei alternative la regimul TVA-ului, care să asigure un nivel al veniturilor din taxe cel puțin egal cu cel actual, dar care să fie mai puțin costisitor pentru societate și mai eficient din punct de vedere al colectării taxelor.

5. Observații speciale

5.1 Taxa pe valoarea adăugată

Regimul actual al TVA-ului pentru comerțul intracomunitar se bazează pe principiul aplicării taxei în țara de destinație, pentru a asigura un tratament egal între produsele naționale și produsele altor țări UE, și constă în acel mecanism prin intermediul căruia bunurile circulă între țări fără a fi supuse taxelor, fiind ulterior impozitate în țara de destinație cu aceeași cotă ca în cazul tranzacțiilor interne.

În locul aplicării principiului impozitării în țara de origine, s-a introdus un regim tranzitoriu, având totuși un caracter temporar, deoarece era necesară o perioadă îndelungată de timp pentru adoptarea unei structuri corespunzătoare, care să permită redistribuirea corectă a venitului colectat între statele membre, proporțional cu consumul. Prin urmare, nu este posibilă adoptarea unui astfel de sistem până ce nu se face o armonizare a cotelor de TVA, în vederea evitării denaturării concurenței.

5.1.1 Frauda TVA de tip „carusel”

Deși regimul tranzitoriu pentru comerțul intracomunitar facilitează în mare măsură circulația mărfurilor, pe de altă parte, expune statele membre la pierderi individuale rezultate din evaziunea și fraudă fiscală.

5.1.1.1 O formă de fraudă TVA cu consecințe deosebit de grave, prin valoarea taxelor sustrate de la plată, și foarte greu de detectat este cea cunoscută sub numele de fraudă TVA de tip „carusel”. Aceasta implică sisteme de evitare a plății TVA-ului, prin care se formează ad-hoc societăți menite să funcționeze la nivel internațional. Scopul este evitarea plății TVA-ului datorat, pentru a permite celorlalte verigi din lanțul de fraudă să realizeze deducerea unor plăți fictive de impozite și să obțină astfel o rambursare a TVA-ului sau o reducere a valorii TVA-ului datorat. Pentru a-și atinge acest obiectiv ilicit, în general partea contravenientă nu funcționează și nu face comerț ca o societate adevărată și, cel mai adesea, adresa sediului său nu este altceva decât o cutie poștală. Ulterior, după câteva luni de „comerț”, aceste firme dispar, fără să facă declarația de impozit datorat și fără să plătească impozitul exigibil, fiind astfel greu detectabile de către autoritățile fiscale.

⁽¹⁾ Avizul CESE „Politica fiscală a Uniunii Europene — priorități pentru anii următori” — JO C 48, 21.2.2002, pp. 73-79.

⁽²⁾ Avizul CESE cu privire la Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 77/388/CEE cu privire la locul prestărilor de servicii — JO C 117, 30.4.2004, pp. 15-20.

5.1.1.2 CESE consideră că fraudă tip „carusel” a devenit posibilă mai ales din cauza unei cooperări necorespunzătoare între statele membre, dar și din cauza diferențelor dintre cotele de impunere. Drept urmare, CESE sugerează punerea în funcțiune a tuturor formelor necesare de cooperare și de schimb de informații pentru a combate acest fenomen în mod eficient.

5.1.2 Cooperarea administrativă în ceea ce privește TVA-ul

5.1.2.1 Evaziunea TVA-ului a determinat administrațiile financiare din statele membre să își perfecționeze din ce în ce mai mult tehnicile de investigație, în scopul unei combateri mai eficiente a fenomenului.

Cooperarea administrativă joacă un rol cheie în combaterea fraudelor legate de TVA, având în vedere că astfel de fraude se comit de către lanțuri de societăți din diferite state membre.

Prin intermediul unor instrumente adecvate, constituite în baza tratatelor, statele membre au instituit un sistem de schimb de informații care s-a dovedit folositor pentru determinarea statutului de contribuabil și pentru combaterea și reducerea fraudei fiscale transnaționale.

În ceea ce privește cooperarea, CESE a atras cu mult timp în urmă atenția asupra faptului că este necesar un rol mai activ al Comisiei la acest nivel și, prin urmare, salută înființarea unui sistem de monitorizare pentru verificarea cantității și calității asistenței furnizate.

5.1.2.2 În prezent, schimbul de informații este departe de a fi o practică standard, din cauza diferențelor culturale, a diferitelor niveluri de informatizare și a lipsei unei legislații corespunzătoare care să scoată statele membre din starea de inerție. Așadar, este nevoie ca, la nivelul întregii Uniuni Europene, să se formeze o cultură prin care să se accepte faptul că cererile de schimb transfrontalier de informații nu trebuie să fie considerate o întâmplare excepțională și izolată ci, mai degrabă, o practică standard în cadrul procesului de investigație, ori de câte ori sunt necesare.

Pentru realizarea acestui scop, trebuie depășite obstacolele din calea unei culturi administrative a UE, stimulând folosirea deplină a instrumentelor de cooperare existente și respectarea termenelor limită și a procedurilor prevăzute, astfel încât organele de anchetă să aibă în timp util informațiile solicitate pentru activitatea lor de investigație.

5.1.2.3 În afară de aceasta, în conformitate cu apelul lansat de Comisie de a utiliza formate electronice standard pentru schimbul de informații, Comitetul ar dori să propună luarea în considerare a posibilității constituirii unei rețele formate din

forțe de poliție din statele membre și organele de anchetă implicate în lupta împotriva fraudei. Acest lucru ar facilita schimbul direct de informații prin intermediul unui sistem certificat de poștă electronică. Ar trebui luată în considerare și posibilitatea de a oferi acces la bazele de date cu declarațiile de impozit ale statelor membre — așa cum s-a întâmplat cu datele de la nivelul 1 și nivelul 2 ale sistemului VIES.

O astfel de inițiativă, care ar necesita, totuși, un acord prealabil cu privire la datele specifice care să fie incluse în asemenea arhive și la compatibilitatea cu legislația națională privind confidențialitatea, ar reprezenta un adevărat pas înainte în intensificarea luptei împotriva fraudei fiscale, prin faptul că le-ar oferi organelor de anchetă informațiile necesare în mod direct, în timp real și fără o birocrație excesivă.

5.1.2.4 De asemenea, deși legislația referitoare la schimbul de informații între statele membre este bine structurată și, în general, satisfăcătoare, cel mai mare obstacol în calea reducerii evaziunii fiscale din interiorul UE constă în lipsa de uniformitate a legislațiilor naționale din statele membre în ceea ce privește atribuțiile de investigare, precum și diferitele grade de severitate a măsurilor represive.

Acest lucru înseamnă că fraudă este răspândită mai ales în țările în care atribuțiile de investigare ale organelor de anchetă sunt mai restrânse sau acolo unde pedepsele sunt insuficiente pentru a face funcție preventivă.

5.1.2.5 În consecință, respectând suveranitatea statelor membre, Comitetul dorește să recomande armonizarea, la nivelul UE, a pedepselor pentru cazurile de fraudă de gravitate comparabilă, așa cum s-a preconizat deja, de exemplu, în lupta împotriva spălării banilor. Acest lucru ar împiedica apariția unor situații în care legislația mai puțin strictă sau sistemele de audit mai puțin eficiente să permită crearea de adevărate „paradisuri penale”, pentru veniturile obținute din activitatea infracțională și pentru realizarea fraudei de tip „carusel”.

5.1.3 Valoarea normală de piață, criteriu de determinare a sumei impozabile în scopuri antifraudă

5.1.3.1 Măsurile de combatere a evaziunii fiscale trebuie să fie conforme cu principiile UE, inclusiv în ceea ce privește nediscriminarea și proporționalitatea, după cum a fost adesea subliniat de către Curtea de Justiție. Unul dintre domeniile în care există o mare diferență de la un sistem la altul cuprinde criteriile utilizate pentru determinarea sumei impozabile, care diferă de plata convenită între părți, nu numai în cazul bunurilor pentru consum privat sau pentru alte scopuri decât cele comerciale, ci și în toate cazurile în care se consideră că există un risc de fraudă sau de evaziune fiscală.

În această privință, CESE atrage atenția asupra faptului că, în sistemele tuturor statelor membre, criteriul pentru determinarea sumei impozabile se bazează în mare parte pe voința de negociere a părților și are drept scop să garanteze că se impozitează plata efectivă, dat fiind faptul că suma impozabilă reprezintă, în general, plata contractuală convenită pentru bunurile sau serviciile oferite. În paralel cu acest criteriu „de bază” de calculare a sumei impozabile, se utilizează, de asemenea, valoarea normală de piață, ca o modalitate de ajustare sau restabilire a sumei impozabile, în anumite condiții.

5.1.3.2 Conceptul de valoare normală de piață, folosit cu privire la TVA, este practic același în toate statele membre și este, în mare măsură, conform cu dispozițiile Directivei 77/388/CCE din 17 mai 1977 (a șasea directivă), care îl definește ca suma medie plătită pentru același fel de bunuri și servicii, în condiții de liberă concurență și la același stadiu de comercializare, la momentul și locul în care s-a efectuat tranzacția, sau, dacă acest lucru nu e posibil, la momentul și locul cele mai apropiate în timp și spațiu.

5.1.3.3 În sistemele tuturor statelor membre, valoarea normală reprezintă o metodă alternativă de determinare a sumei impozabile:

— în cazurile în care plata în bani lipsește parțial sau total. În această situație, criteriul valorii normale permite cuantificarea sumei impozabile în termeni monetari, având în același timp și o funcție antifraudă;

— în cazurile în care autoritățile legislative presupun că există un risc ⁽³⁾ de fraudă fiscală.

5.1.3.4 Pe lângă aceste cazuri, există și o derogare de la principiul de determinare a sumei impozabile pe baza plății, în situațiile în care:

— s-a dispus ca autoritățile de reglementare sau administrative să fixeze sumele minime impozabile sau sume nu mai mici decât valoarea normală pentru anumite bunuri sau sectoare comerciale, în special vânzările imobiliare;

— s-a dispus ca valoarea normală a bunurilor și serviciilor să fie considerată sumă impozabilă, atunci când se plătește un preț unitar pentru diferite bunuri și servicii;

— s-a dispus ca, în ciuda existenței unei plăți în bani, suma impozabilă să fie considerată valoarea normală, valoarea de import sau costul de cumpărare, atunci când există o interdependență între părți;

⁽³⁾ Riscul trebuie să fie *real* și fraudă *dovedită* ca să fie respectate normele de drept comunitare.

— există o concesiune sau o constituire de drepturi reale sau de utilizare în tranzacțiile imobiliare.

5.1.3.5 În această privință, Curtea de Justiție ⁽⁴⁾ a dispus ca normele naționale menite să prevină evaziunea fiscală sau evitarea plății impozitelor să nu poată, în principiu, deroga de la baza de impunere a TVA-ului în conformitate cu plata convenită, astfel cum este prevăzut la articolul 11 din a șasea directivă, decât în limitele strict necesare pentru atingerea acestui scop.

5.1.3.6 Cu alte cuvinte, valoarea normală este punctul de referință pentru depistarea fraudei. Dacă suma impozabilă, bazată pe plata convenită, este mai mică decât valoarea normală, ea nu se înlocuiește cu aceasta din urmă, dar autoritățile fiscale pot bănui existența unei fraude și pot inversa sarcina probei.

5.1.4 Răspunderea solidară pentru plata TVA-ului

5.1.4.1 În ceea ce privește reducerea fraudei de tip „carusel”, în unele legislații naționale, au fost elaborate prevederi prin care cumpărătorul să devină responsabil solidar pentru plata TVA-ului pe care furnizorul nu l-a plătit pentru anumite categorii de produse pentru care prețul de vânzare este mai mic decât valoarea normală.

5.1.4.1.1 Aceste prevederi rezultă din articolul 21 din a șasea directivă, care le permite statelor membre să facă o persoană responsabilă solidar pentru plata TVA-ului, alta decât persoana responsabilă în mod direct, în conformitate cu principiul proporționalității.

5.1.4.2 Motivația acestui fapt are la bază presupunerea că tranzacțiile la prețuri diferite de valoarea de piață pot fi, de fapt, o fațadă pentru o situație cu totul diferită în substrat, o situație care implică un caz de fraudă. În esență, în conformitate cu dispozițiile prevăzute de lege, cumpărătorul se presupune că a acționat cu rea credință atunci când, luând în considerare prețul plătit, i-ar fi fost imposibil să nu remarce că avea loc o fraudă ⁽⁵⁾. Cumpărătorul poate fi absolvit de această prezumție prin furnizarea de documente care să dovedească faptul că prețul sub valoarea normală a fost determinat de evenimente sau situații demonstrabile în mod obiectiv sau în conformitate cu legea și că nu are legătură cu neplata TVA-ului, reducând în acest mod răspunderea solidară rezultată din evitarea plății TVA-ului de către furnizor.

⁽⁴⁾ Hotărârile nr. 324/82 și 131/91 privind vânzarea de mașini noi și de ocazie și, mai recent, hotărârea C-412/03 din 20 ianuarie 2005.

⁽⁵⁾ În această privință, CESE ar dori să atragă atenția asupra comunicării Comisiei COM (2004) 260 final din 16 aprilie 2004, care, deși, pe de o parte, a salutat efectul de descurajare înregistrat în mai multe state membre prin introducerea răspunderii solidare, face referire la un sistem care cere dovedirea complicității dintre furnizor și cumpărător.

5.1.4.3 CESE împărtășește preocuparea exprimată de mai mulți operatori economici cu privire la principiul răspunderii solidară și, având în vedere jurisprudența Curții de Justiție ⁽⁶⁾, consideră că orice măsură luată ar trebui limitată la a căuta și a cere garanții de plată de la acele părți care sunt identificate în mod clar ca fiind părțile având obligația să plătească impozitele. Așadar, s-ar putea prevedea ca și cumpărătorul și furnizorul să fie responsabili în mod solidar pentru plata impozitului, atunci când prețul de vânzare este mai mic decât valoarea normală a bunurilor vândute. În condițiile existenței acestei dispoziții drastice, devine destul de clar faptul că, în cazul în care cumpărătorul este penalizat prin obligația de a face plata unui impozit pe care alții îl evită prin fraudă, este necesar ca aplicarea practică a regulii să se limiteze la condiții specifice:

- tranzacția trebuie să fie făcută între persoane plătitoare de TVA, cu excepția explicită a consumatorilor finali;
- furnizorul nu a efectuat plata întregă sau parțială a TVA-ului datorat;
- bunurile furnizate trebuie să aparțină uneia dintre categoriile identificate în mod explicit în legislație;
- bunurile trebuie să fie furnizate la un preț mai mic decât valoarea lor normală;
- diferența dintre plata convenită și valoarea normală să nu poată fi justificată prin evenimente sau situații demonstrabile în mod obiectiv.

5.1.5 CESE sprijină posibilitatea de a extinde sistemul prin care taxa este achitată de altă persoană decât cea impozitată la tranzacțiile interne din statele membre. Într-un aviz recent, CESE a afirmat că acest sistem „reprezintă un instrument care ar putea deveni necesar pentru a împiedica evitarea plății impozitelor și evaziunea fiscală. Un asemenea mecanism este util mai cu seamă în cazul în care vânzătorul se află în dificultăți financiare” ⁽⁷⁾. Însăși Comisia a extins sfera de aplicare opțională a sistemului menționat în urma unui experiment reușit cu materiale de construcție și cu servicii de construcții. Cu toate acestea, măsurile nu trebuie să pericliteze comerțul intracomunitar de bunuri și servicii, acolo unde existența unor cerințe diferite de facturare ar putea compromite eficacitatea pieței interne.

5.2 Impozitarea directă

5.2.1 Frauda trebuie combătută și dintr-un alt punct de vedere, acela mai general al armonizării legislației statelor membre cu privire la impozitarea directă și la procedurile de investigare.

5.2.1.1 În urma creșterii numărului de state membre ale Uniunii Europene, disparitățile dintre sistemele fiscale par a influența din ce în ce mai mult deciziile referitoare la alocarea de fonduri în diferitele state membre și respectivele lor acorduri pentru administrarea activităților comerciale. Într-adevăr, coordonarea politicii economice le va permite statelor membre să facă uz de respectivele lor reglementări fiscale pentru a influența

deciziile privind localizarea investițiilor și resurselor din cadrul Uniunii Europene. Cu toate acestea, disparitățile semnificative persistente dintre sistemele de impozitare directă ale statelor membre prezintă pericolul de a crea bariere considerabile în calea procesului de integrare a pieței ⁽⁸⁾, în detrimentul competitivității economiei europene.

5.2.2 Apropierea legislațiilor fiscale ale statelor membre a fost discutată de Comisie în Comunicarea COM(2003) 726 din 24.11.2003. În ceea ce privește impozitarea societăților comerciale, mai ales când este vorba despre abordările „cuprinzătoare”, menite să faciliteze instituirea unui impozit european aplicat societăților comerciale folosind o bază de impozitare consolidată comună ⁽⁹⁾, există dificultăți considerabile de punere în aplicare, din cauza disparităților permanente dintre diferitele state membre cu privire la criteriile de calculare a bazei de impozitare. În plus, adoptarea unui impozit unic cere ca, pe lângă un nivel înalt de convergență a politicilor economice, să existe un cadru juridic corespunzător. În stadiul actual, articolul 94 din Tratatul CE îi conferă Consiliului, acționând în mod unanim pe baza unei propuneri din partea Comisiei, competența de a emite directive pentru apropierea acestor legislații, reglementări și dispoziții administrative ale statelor membre care afectează în mod direct instaurarea sau funcționarea pieței comune.

5.2.3 Această dispoziție, împreună cu suveranitatea continuă a statelor membre în materie de impozitare, care nu par să faciliteze alte inițiative de a crea o bază de impozitare consolidată comună pentru societățile care funcționează în Uniunea Europeană, reprezintă încă o barieră considerabilă în calea apropierii sistemelor de impozitare a societăților comerciale, atât datorită extinderii UE, ceea ce face extraordinar de dificilă realizarea unei unanimități, cât și datorită faptului că textul final al Constituției Europene nu prevede votul cu majoritate calificată pentru adoptarea legilor sau legilor cadru de stabilire de măsuri în domeniul impozitării societăților comerciale.

5.2.4 În perspectiva abandonării regulii unanimității, Comunicarea Comisiei SEC(2005) 1785 din 23.12.2005, intitulată „Lupta împotriva obstacolelor legate de fiscalitatea societăților comerciale care afectează întreprinderile mici și mijlocii în cadrul pieței interne. Liniile generale ale unei posibile scheme pilot pentru un sistem de impozitare în țara de origine”, cuprinde o analiză a aplicării experimentale a sistemului de impozitare în țara de origine pentru întreprinderile mici și mijlocii ⁽¹⁰⁾. Din acest studiu, a reieșit că cele 23 de milioane de întreprinderi mici și mijlocii existente în cele 25 de state membre ale UE reprezintă partea cea mai semnificativă a economiei europene — respectiv un procent de 99,8 % din totalul

⁽⁸⁾ Cf. L. Kovács, The future of Europe and the role of taxation and customs policy (Viitorul Europei și rolul politicilor fiscale și vamale), în www.europa.eu.int/comm/commission_barroso/kovacs/speeches/speach_amcham.pdf.

⁽⁹⁾ Avizul CESE „Crearea unei baze impozabile comune și consolidate pentru societăți în UE” — JO C 88/48, 11.4.2006.

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE: „Lupta împotriva obstacolelor legate de fiscalitatea societăților comerciale care afectează întreprinderile mici și mijlocii în cadrul pieței interne”, JO C 195/58, 18 august 2006.

⁽⁶⁾ Cazurile C-354/03, C-355/03, C-484/03 și C-384/04.
⁽⁷⁾ JO C 65, 17.3.2006, pp. 103-104.

firmelor europene — și angajează aproximativ 66 % din forța de muncă privată ⁽¹¹⁾. Adoptarea efectivă a acestui sistem ar permite o mai mare internaționalizare a activității acestor societăți, în sensul că ar reduce costurile legate de asigurarea conformității ⁽¹²⁾ suportate de aceste firme, costuri care sunt mult mai ridicate decât cele ale societăților mari ⁽¹³⁾, și, pe de altă parte, ar crește posibilitatea de raportare a pierderilor nedeductibile, care reprezintă obstacolul principal în calea dezvoltării activităților transfrontaliere, încurajând apropierea la nivel comunitar a legislațiilor statelor membre cu privire la impozitarea societăților comerciale.

5.3 Comerțul electronic

5.3.1 Creșterea și dezvoltarea tehnologică în domeniul comerțului electronic le oferă operatorilor economici noi posibilități, dar noile metode comerciale impun o adaptare a regimurilor fiscale, mai ales în ceea ce privește aspectele legate de punerea în aplicare a impozitelor pe consum. Într-adevăr, regimurile fiscale, reglementate, în general, de reguli comerciale convenționale, trebuie să țină seama de aceste schimbări și să se adapteze noilor forme de comerț aflate în curs de dezvoltare.

5.3.2 Principala problemă a impozitării în cadrul tranzacțiilor electronice este posibila discriminare cauzată de tratarea tranzacțiilor în mod diferit în funcție de modul de livrare a bunurilor tranzacționate.

5.3.2.1 Atunci când se face o evaluare a posibilităților de a aplica principiile convenționale de legislație fiscală în situații specifice erei electronice, este obligatorie asigurarea respectării principiului neutralității fiscale, în virtutea căruia nu este permis nici un tratament discriminatoriu pentru tranzacțiile similare care diferă, după caz, doar în ceea ce privește metoda de livrare (online sau offline).

5.3.3 Cele mai mari dificultăți privesc, mai cu seamă, impozitarea directă și indirectă a bunurilor necorporale (sau digitalizate), prin faptul că toate etapele tranzacției comerciale (vânzare și livrare) au loc pe cale electronică (comerț electronic), prin intermediul furnizării online de produse virtuale. Într-adevăr, bunurile și serviciile devin inițial necorporale, la furnizor, și apoi devin corporale la destinatar, în momentul sosirii lor. În acest caz, nu există nici un produs corporal fizic care să poată fi supus unui control material, nici măcar pentru inspecție.

⁽¹¹⁾ Surse: Comisia Europeană, *IMM-urile în Europa 2003*, Observatorul IMM-urilor europene 2003/Nr. 7, Publicațiile DG Întreprinderi și Comisia Europeană (2003): *Impactul extinderii UE asupra IMM-urilor europene*, Observatorul IMM-urilor europene 2003/Nr. 6, Publicațiile DG Întreprinderi în colaborare cu Eurostat. Cu privire la importanța economică a întreprinderilor mici și mijlocii în Uniunea Europeană, a se vedea Comunicarea Comisiei Europene SEC(2005) 1785 din 23.12.2005, pp. 15-17.

⁽¹²⁾ Comunicarea SEC(2005) 1785 menționează costurile legate de asigurarea conformității privind serviciile de consultanță juridică și fiscală, traducerea de documente, cheltuielile de călătorie și riscurile financiare și de afaceri.

⁽¹³⁾ Potrivit unui studiu al Asociației europene a artizanatului și a întreprinderilor mici și mijlocii, publicat la 11.6.2004, la care se făcea referire în Comunicarea SEC(2005) 1785 menționată, costurile pentru asigurarea conformității în cazul întreprinderilor mici și mijlocii sunt de 100 de ori mai ridicate decât pentru întreprinderile mari. Cu privire la metodele de determinare a costurilor legate de asigurarea conformității, a se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei SEC (2004) 1128 din 10.9.2004, Studiul privind impozitarea europeană.

5.4 Competențele OLAF

5.4.1 CESE consideră că actuala legislație comunitară, care reprezintă temeiul legal pentru înființarea Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF), îi conferă deja acestui organism responsabilități majore, potrivit dispozițiilor articolului 2 din Decizia 1999/352/CE, CECO, Euratom a Comisiei. Așadar, Comitetul solicită Comisiei să ia toate măsurile necesare pentru a garanta punerea în practică a competențelor sale actuale, furnizând OLAF, dacă este cazul, resursele suplimentare necesare pentru ca acesta să-și îndeplinească rolul instituțional, utilizând, de exemplu, modelul prevăzut la articolele 81-86 din Tratatul CE, care reglementează concurența.

5.4.2 În acest context, OLAF ar putea servi ca organism de analiză și coordonare la nivelul UE în domeniul combaterii fraudei, în special a celei fiscale, fiind investit cu responsabilități și competențe în domeniul cooperării administrative privind impozitarea (impozitarea directă și indirectă și accize), cu scopul de a facilita schimbul de informații între organele însărcinate de legislațiile naționale individuale cu combaterea activă a fraudei fiscale.

5.5 Dezvoltarea comerțului intracomunitar presupune o cooperare mai strânsă în schimbul de informații privind managementul riscului. Cu toate acestea, Comisia nu propune inițiative concrete în acest sens, limitându-se doar să ceară statelor membre să utilizeze Ghidul privind managementul riscului pentru administrațiile fiscale. În această privință, CESE sugerează înființarea unei baze de date centralizate care să servească drept canal de comunicare pentru informațiile schimbate între administrații, care nu sunt în prezent standardizate decât în domeniul vamal și pe bază bilaterală.

5.5.1 În acest sens, pe baza rezultatelor studiilor realizate de organele competente din fiecare stat membru, se pot identifica tipurile de produse mai susceptibile să fie folosite în scopurile fraudei de tip „carusel”. Printre aceste produse se numără autovehiculele noi, produsele de înaltă tehnologie, cum ar fi instrumentele IT și produsele de telefonie. Responsabilitatea de a efectua aceste analize ar putea fi conferită OLAF, care ar putea comunica periodic rezultatele statelor membre, pentru a orienta activitățile de control al fraudei și pentru a permite derularea de intervenții operative. De asemenea, ar trebui să se prevadă și să se organizeze schimburi de informații similare între statele membre și OLAF.

5.6 CESE consideră că posibilitatea unei abordări comunitare în ceea ce privește relațiile cu țările terțe reprezintă cu siguranță o soluție mai bună decât încheierea de acorduri bilaterale. În acest scop, s-ar putea include dispoziții specifice în proiectul de aprobare a sistemului comunitar de acorduri de evitare a dublei impuneri la care se face referire în Comunicările Comisiei SEC (2001) 1681 privind „Impozitarea societăților comerciale pe piața internă” și COM(2003) 726, „O piață internă fără obstacole legate de impozitarea societăților comerciale: rezultate, inițiative în curs și probleme care trebuie rezolvate în continuare”, examinat și de Parlamentul European în Comunicarea (SEC A5-0048) 2003. Comitetul susține ideea de a elabora clauze specifice de cooperare pentru a le include în acordurile de parteneriat economic. Cu toate acestea, în absența unui angajament clar și decisiv din partea statelor membre, este în continuare indispensabilă continuarea pe calea acordurilor bilaterale, respectiv pentru a nu opri derularea proceselor aflate în curs.

5.7 CESE consideră că acțiunea de consolidare a obligațiilor propusă de Comisie, în ceea ce privește declarațiile fiscale, ar trebui să respecte strict principiile proporționalității și simplificării. Lupta necesară împotriva fraudei nu trebuie să aibă drept rezultat impunerea de sarcini fiscale inutile numeroșilor contribuabili sau societăți comerciale oneste. În acest sens, CESE pledează pentru o reducere substanțială a obligațiilor pentru societățile oneste care cooperează activ cu administrațiile fiscale și pentru o sporire corespunzătoare a obligațiilor pentru societățile care sunt considerate a fi de risc, conform unor criterii obiective.

5.8 Comitetul nu este de acord cu punctul de vedere al Comisiei cu privire la taxarea alcoolului și tutunului, care sunt tratate ca mărfuri „normale”. Unele state membre văd în gestionarea accizelor la produsele din tutun și alcool o soluție la problemele de sănătate asociate cu acestea, probleme care au în mod clar prioritate față de funcționarea pieței unice. Comisia propune să se elimine aceste denaturări, dar procesul de eliminare va dura încă mult timp, din cauza diferențelor mari dintre nivelurile de venituri în diferitele state membre și obiectivele și

măsurile diferite ale acestora în domeniul politicii fiscale și al sănătății. În așteptarea unui grad rezonabil de armonizare a cotelor de impozitare, este necesar să se găsească alte soluții pentru a garanta că fiecare stat membru își păstrează întreaga capacitate de a urmări obiectivele de politică fiscală și sanitară pe care și le-a propus. Trebuie avut în vedere faptul că, în general, contrabanda de țigări provenind din țările comunitare este minimă, aceasta fiind controlată de rețele de crimă organizată internațională. Deși este conștient de costurile ridicate pe care le provoacă abuzul de astfel de substanțe societății și sistemului de sănătate, abuzuri contra cărora dorește ca autoritățile competente să adopte măsuri de control adecvate, Comitetul consideră că accizele pe tutun și alcool trebuie să rămână în exclusivitate responsabilitatea statelor membre.

5.9 CESE invită Comisia să continue derularea programului Hercule II, în speranța că Parlamentul și Consiliul vor adopta fără întârziere documentul COM/2006/0339 final, ceea ce presupune prelungirea programului de acțiune al Comisiei privind promovarea acțiunilor în domeniul protejării intereselor financiare ale Comunității. Programul a dat deja rezultate considerabile prin cele 19 activități de formare la care au luat parte 2 236 de persoane din diverse state membre, din cinci țări terțe și din alte instituții europene. În această privință, trebuie luată în considerare necesitatea unei mai strânse cooperări, având în vedere aderarea României și Bulgariei la UE, care, la rândul lor, ar trebui să beneficieze de pe urma acestor activități.

5.10 Comitetul consideră oportună constituirea unui forum permanent de discuții și/sau consultare la nivel înalt, pentru a asigura o abordare mai cuprinzătoare a aspectelor referitoare la fraudă și la cooperarea între statele membre. Situația actuală, în care consultarea este realizată în paralel de mai multe comitete la nivel înalt, împărțite pe domenii de competență, împiedică schimbul atât de util de bune practici, care poate îmbunătăți cooperarea dintre și performanțele administrațiilor publice. CESE consideră că obiecțiile birocratice ridicate și lipsa unei orientări clare a ECOFIN sunt de neînțeles și condamnabile.

Bruxelles, 15 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetul Economic și Social European privind „Locuința și politica regională”

(2007/C 161/03)

La 26 septembrie 2006, Parlamentul European, în conformitate cu articolului 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la „*Locuința și politica regională*”.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 februarie 2007. Raportor: dl GRASSO, coraportor: dna PRUD'HOMME.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie 2007), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 91 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Locuința reprezintă, înainte de toate, un drept fundamental, care condiționează accesul la alte drepturi fundamentale și la o viață demnă. Acest drept este recunoscut de Carta Drepturilor Omului și de Carta Socială Europeană revizuită a Consiliului Europei, precum și în numeroase constituții ale statelor europene. A avea un acoperiș deasupra capului este un lucru esențial în procesul formării unei persoane și al integrării acesteia în societate.

1.2 Carta Europeană a Locuinței a intergrupului Urban-locuințe al Parlamentului European

1.2.1 CESE aprobă adoptarea Cartei Europene a Locuinței de către intergrupul Urban-locuințe al Parlamentului European, care pune în evidență interacțiunile din ce în ce mai numeroase dintre politicile europene și politicile în domeniul locuinței și care evocă importanța dreptului la locuință.

1.2.2 CESE solicită, în consecință, includerea Cartei Europene a Locuinței în avizul din proprie inițiativă al Parlamentului European privind locuința și politica regională.

1.3 Consolidarea dreptului la locuință

1.3.1 CESE dorește să se propună la nivel european o serie de obiective comune privind accesul la locuință și standarde minime de calitate a locuințelor, care să definească noțiunea de locuință decentă. Fără aceste criterii va fi dificil să facem din dreptul la locuință un drept efectiv — și se constată că accesul la o locuință este o condiție minimă pentru o viață decentă.

1.3.2 CESE reamintește că sectorul serviciilor sociale și de proximitate reprezintă o miză din ce în ce mai mare în condițiile unei societăți îmbătrânite și că adesea aceste servicii sunt furnizate împreună cu locuința și solicită ca aceste servicii să facă obiectul unor schimburi la nivel european și ca vizibilitatea lor să fie consolidată. În plus, CESE reamintește faptul că locuințele sociale trebuie să facă obiectul unui tratament special și că acestea nu se pot supune, ca atare, regulilor pieței, așa cum s-a reținut în directiva privind serviciile.

1.4 Locuința și Fondurile Structurale 2007-2013: pentru a dezvolta pe baza experienței anterioare, a mări vizibilitatea și a dezvolta asistența tehnică

1.4.1 CESE subliniază că, în prezent, este foarte important ca posibilitatea utilizării Fondurilor Structurale, puse la dispoziție în scopul îmbunătățirii condițiilor locative, să fie utilizată din plin de către țările UE-12, dar și de către țările UE-15, care pot utiliza Fondurile Structurale pentru operațiuni de dezvoltare urbană integrată. Aceste cheltuieli vor avea un impact pozitiv asupra coeziunii sociale și teritoriale și asupra creșterii economice. Pe această temă, CESE sugerează ca toate instituțiile financiare europene să poată acorda împrumuturi cu dobânzi foarte mici programelor edilitare integrate pentru tineri, migranți, persoane în vârstă și persoane cu handicap, pentru a promova astfel mobilitatea lucrătorilor, mixtatea socială și un cost suportabil pentru ocupanți.

1.4.2 CESE constată că utilizarea programului Jessica va oferi elementele necesare înființării unui fond de garantare pentru proiectele de mai mare amploare din domeniul locuințelor sociale și solicită ca această chestiune să fie analizată în contextul evaluării intermediare a Fondurilor Structurale.

1.4.3 În acest scop, CESE susține punerea în funcțiune a unui mecanism de asistență tehnică pentru proiectele din domeniul locuințelor în perioada 2007-2013, în cooperare cu reprezentanții și rețelele de autorități locale și regionale și cu susținerea Comisiei Europene și a statelor membre. Acest mecanism ar permite o dezvoltare ulterioară pe baza proiectelor și metodelor anterioare, în scopul integrării optime a proiectelor din domeniul locuinței în programele de regenerare urbană. Acest mecanism ar face posibilă, în egală măsură, centralizarea experiențelor și ar putea juca rolul de facilitator pentru asigurarea transferabilității practicilor. Este esențială stabilirea unui instrument specific pentru domeniul locuinței pentru a promova folosirea eficientă a Fondurilor Structurale: acest instrument poate fi pus în aplicare în conformitate cu articolul 45 din Regulamentul de stabilire a dispozițiilor generale privind Fondurile Structurale, prin care se solicită Comisiei să înlesnească punerea în funcțiune a mecanismului de asistență tehnică.

1.5 Locuința și consumul energetic

1.5.1 În același timp, CESE sugerează crearea unei rețele de schimb de informații pe tema locuințelor și a eficienței energetice, care să facă posibil schimbul de experiență, pe de o parte, și capitalizarea și aprofundarea experiențelor operatorilor de sector, pe de altă parte, în scopul punerii în aplicare a unor politici energetice judicioase și ambițioase. Acest mecanism poate fi pus în legătură cu mecanismul de asistență pentru obținerea de Fonduri Structurale, deși nu îndeplinește aceleași obiective; în concluzie, va fi vorba de asigurarea unei bune coordonări a acestor două instrumente.

1.5.2 CESE propune lansarea la nivel european, împreună cu rețelele active în acest sector, a unei campanii de conștientizare a publicului privind potențialul de economisire energetică în sectorul locativ. Campania ar trebui să aibă ca scop schimbarea comportamentului consumatorilor. Acest demers va necesita participarea cetățenilor europeni și va face posibilă mobilizarea tuturor actorilor în jurul unei inițiative pozitive. Campania „Sustainable Energy Europe” nu este suficient de bine concentrată pentru a dobândi vizibilitate și dispune de resurse limitate.

1.5.3 CESE solicită Comisiei să facă propuneri bazate pe o abordare mai largă decât cele de până acum, concentrate în special pe îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor. Este necesară conlucrarea cu locatarii și realizarea unei mai bune integrări în dezbateră a problemei clădirilor existente.

1.6 Locuința și instituțiile europene

1.6.1 Pe de altă parte, CESE susține inițiativa Comisiei Europene de a înființa un grup interservicii pe probleme urbane. CESE sugerează ca grupul interservicii al Comisiei Europene în domeniul urban să includă problema locuințelor printre preocupările sale și să numească un interlocutor pe această problemă.

1.6.2 În plus, este esențial ca problema locuințelor să se regăsească pe agenda ședințelor miniștrilor pentru afaceri regionale și urbane.

2. Expunere de motive

2.1 Dreptul la locuință: un drept fundamental

2.1.1 Carta Drepturilor Fundamentale ale UE, promulgată la Nisa la 7 decembrie 2000, prevede (articolul II-34): „Pentru a combate marginalizarea socială și sărăcia, Uniunea recunoaște și respectă dreptul la asistență socială și la asistență în ceea ce privește locuința, destinate să asigure o viață demnă tuturor celor care nu dispun de resurse suficiente, în conformitate cu normele stabilite de dreptul Uniunii și de legislațiile și practicile naționale.”

2.1.2 Amintind că problema locuinței nu este de competența instituțiilor europene și că principiul subsidiarității se aplică în totalitate, CESE consideră că acest articol ar trebui abordat în punerea în aplicare a politicilor europene, pentru a răspunde situației urgente sub aspect social și lipsei de locuințe pentru

populația săracă (dar și pentru populația cu venituri mici și pentru tinerii care își încep viața profesională și familială).

2.1.3 Summitul de la Laeken din decembrie 2001 a recunoscut însă importanța problemei locuinței în evitarea riscurilor care duc la creșterea pericolului sărăciei. CESE consideră foarte important faptul că respectivul summit a deschis dezbateră cu privire la necesitatea de a „dezvolta o ofertă mai largă de locuințe sociale pentru a combate sărăcia în Europa”.

2.1.4 Întrucât dreptul la locuință este înscris în constituțiile mai multor state membre ale Uniunii Europene, cum ar fi: Belgia, Spania, Grecia, Portugalia, Finlanda, Țările de Jos, există posibilitatea de a crea un drept la locuință european. CESE consideră importantă și strategică introducerea problemei locuinței în Carta Drepturilor Fundamentale anexată la Tratatul constituțional european și regretă faptul că dreptul la locuință sau, cel puțin, „dreptul de a locui” nu a fost inclus în aceste documente.

2.1.4.1 CESE consideră crearea unei strategii europene pentru locuință ca fiind de mare importanță, o locuință pentru fiecare persoană fiind o condiție pentru o mai bună punere în aplicare a altor drepturi ale omului recunoscute la nivel european, cum ar fi „respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și corespondenței” și „dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie”.

2.1.5 Principiul unui drept la locuință fiind recunoscut, se pune problema opozabilității acestui drept sau, altfel spus, a căii de atac posibile pentru o persoană care nu își găsește o locuință. Așadar, UE trebuie să se preocupe de condițiile de punere în aplicare a dreptului la locuință. Dacă nu se poate găsi o singură soluție, atunci fiecare stat membru care recunoaște dreptul la locuință trebuie să fie în măsură să precizeze:

- autoritatea publică în fața căreia se poate invoca acest drept și sub ce formă;
- mijloacele care trebuie, în consecință, să fie acordate acestei autorități publice sau cele cu care aceasta trebuie să fie dotată;
- beneficiarii acestui drept și modalitățile de exercitare a acestuia;
- conținutul acestui drept (domiciliu stabil sau provizoriu, liberă alegere sau nu).

2.1.6 În conformitate cu Carta Europeană a Locuinței, adoptată de intergrupul Urban-locuințe al Parlamentului European la 26 aprilie 2006, în care locuința este definită ca „un bun de primă necesitate”, CESE salută inițiativa Parlamentului de a elabora un raport privind locuința și politica regională. CESE speră că Parlamentul va sprijini cererea sa de recunoaștere a dreptului la locuință și că va propune un parteneriat cu administrațiile locale și regionale pentru a „asigura un nivel satisfăcător de locuințe și a face locuința accesibilă pentru cei care nu au acces la locuințele disponibile pe piață”.

2.1.7 Studiul Fundației europene pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ⁽¹⁾, publicat în 2006, privind condițiile de viață și dimensiunile sociale ale locuinței arată că există diferențe sensibile privind calitatea și numărul locuințelor între țările UE-15 și țările UE-10. Este, de asemenea, necesar să amintim că accesul la apă caldă și la toalete în interiorul locuinței nu este garantat tuturor cetățenilor europeni, aceste două criterii aflându-se printre cele care definesc condițiile minime pentru o locuință decentă.

2.1.8 Deoarece locuința reprezintă un element-cheie al modelului social european, provocările cu care se confruntă Europa în materie de schimbări sociale și demografice trebuie să se reflecte în politicile privind locuința. Îmbătrânirea populației, sărăcirea tinerelor generații, care rămân la domiciliul părinților din lipsă de resurse suficiente, accesul persoanelor cu handicap la locuințe adecvate și accesul migranților la locuințe reprezintă aspecte care trebuie luate în considerare. CESE propune, în conformitate cu concluziile Consiliului European de la Laeken din decembrie 2001, adoptarea la nivel european:

— a unui set de obiective comune privind accesul la locuințe;

— a unor standarde minime privind calitatea locuințelor, care să definească noțiunea de locuință decentă.

2.1.9 Pe de altă parte, este esențială promovarea mobilității fondului locativ în scopul asigurării mobilității lucrătorilor. Numeroși cetățeni sunt „captivi” în locuința lor, fie ea socială sau proprietate personală, din cauza ofertei deficitare, a nivelului fiscalității sau a condițiilor de obținere a creditelor. Creșterea mobilității în stabilirea reședinței este necesară pentru o mai mare fluidizare a pieței forței de muncă.

2.1.10 Locuința, prin prisma implicațiilor asupra vieții sociale și a economiei urbane, nu mai trebuie să facă doar obiectul unor strategii și acțiuni parțiale. CESE sugerează că, având în vedere principiul subsidiarității, locuința trebuie considerată o problemă politică importantă, cu implicații asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor, un mijloc de apropiere a cetățenilor de proiectul european, care pare a deveni pe zi ce trece mai vag.

2.1.11 Ar trebui identificată mai bine contribuția politicilor în domeniul locuinței la îndeplinirea obiectivelor Lisabona, în special ca forță motrice a creșterii economice. **CESE subliniază faptul că impactul politicii în domeniul locuinței asupra mobilității lucrătorilor face din aceasta o politică complementară politicilor europene puse în aplicare în cadrul strategiei de creștere economică și de ocupare a forței de muncă**, făcând posibilă și creșterea coeziunii teritoriale, care trebuie să se exprime, de asemenea, și înainte de toate, în țările recent intrate în Uniunea Europeană, prin punerea la punct a finanțării rețelelor infrastructurale urbane și rurale, utilizând și politici energetice adecvate.

⁽¹⁾ Primul studiu european privind calitatea vieții: dimensiunile sociale ale locuinței, Dublin, 2006, ISBN 92-897-0935-9.

2.2 Locuința și coeziunea teritorială

2.2.1 Sectorul rezidențial a avut dintotdeauna un efect de structurare asupra societăților noastre; spațiile comune care asigură coexistența constituie o legătură cu zonele rezidențiale individuale sau colective. Urbanismul și construirea unor cartiere în care se locuiește cu plăcere, în care locuința reprezintă o componentă de bază, condiționează coeziunea socială și teritorială.

2.2.2 Deși locuințele și politicile în domeniul locuinței sunt diferite în fiecare stat membru, Uniunea Europeană este caracterizată printr-o foarte mare densitate urbană. Orașul european este compact, însă este caracterizat mai curând prin clădiri cu o înălțime medie, sectorul rezidențial fiind cel care structurează orașul.

2.2.3 Așadar, locuința este importantă în toate statele europene în politicile urbane, economice și sociale, iar soluțiile ar trebui împărtășite mai bine, în special în ceea ce privește situațiile de criză din cartierele defavorizate, care au avut loc în mai multe state membre.

2.2.4 Politica regională europeană are ca obiectiv creșterea coeziunii teritoriale, sociale și economice, prin promovarea dezvoltării economice a regiunilor celor mai dezavantajate și, începând cu anul 2005, își concentrează atenția asupra obiectivelor prioritare de creștere economică și de ocupare a forței de muncă în cadrul Agendei Lisabona revizuite.

2.2.5 Pentru a asigura competitivitatea tuturor teritoriilor și pentru a promova mobilitatea forței de muncă, este esențial ca oferta de locuințe să fie diversificată, nu doar în ce privește tipul ocupării locuinței, ci și caracterul mixt al tipurilor de cartiere (al tipului locuințelor și al activităților economice) sau caracterul mixt sub aspect social, care garantează coeziunea socială. Ghettoizarea anumitor cartiere face activitatea economică foarte dificilă.

2.2.6 Localizarea locuințelor accesibile reprezintă corolarul celor menționate anterior. În paralel cu dreptul la locuință, autoritatea locală trebuie să se asigure că pe întreg teritoriul de care aceasta răspunde se asigură o ofertă de locuințe de calitate și compatibile cu resursele gospodăriilor respective.

2.2.7 **Dezvoltarea zonelor rezidențiale are un impact puternic asupra zonelor rurale** și, pentru a avea o dezvoltare durabilă, este esențial să se țină seama într-o măsură mai mare de interacțiunea zonelor rurale cu cele urbane în ceea ce privește politicile în domeniul locuințelor.

2.3 Locuință, creștere economică, mobilitate și ocuparea forței de muncă

2.3.1 În unele țări europene, mai ales în cele care au beneficiat de Fonduri de Coeziune în timpul perioadei precedente, rata creșterii economice este strâns legată de dinamismul sectorului locuințelor. Aceasta nu înseamnă totuși că cetățenii au acces cu ușurință la locuințe accesibile din punct de vedere financiar. Programul național de reformă irlandez pentru anul 2006 subliniază, în cadrul Strategiei Lisabona, slaba durabilitate a creșterii economice, din cauza lipsei de locuințe sigure și accesibile. De exemplu, în planul său de reformă pe 2006, Portugalia readuce în discuție necesitatea de a sprijini suplimentar sectorul construcțiilor și autoritățile locale, în scopul încurajării dezvoltării durabile în domeniul locuințelor.

2.3.2 Pentru o resursă dinamică de forță de muncă, oferirea unei locuințe pentru toți angajații și lucrătorii rămâne o condiție esențială a dezvoltării; numeroase resurse de forță de muncă din Europa beneficiază de o creștere economică limitată, ca urmare a lipsei de locuințe. Astfel, problema locuințelor poate reprezenta un factor de rigiditate pentru piețele locale de forță de muncă și poate reduce mobilitatea lucrătorilor.

2.3.2.1 Putem prezenta un exemplu interesant de participare a angajatorilor din Franța, care reprezintă 0,45 % din masa salarială, la politicile în domeniul locuinței ca mijloace complementare de dezvoltare a soluțiilor în sectorul locuințelor pentru salariați. Partenerii sociali gestionează și mecanisme specifice pentru tineri și pentru gospodăriile vulnerabile (depozite de garanție).

2.3.3 Aceasta este o nevoie stringentă în special pentru regiunile care primesc un număr din ce în ce mai mare de lucrători migrați, care întâmpină dificultăți în a-și găsi o locuință, în condițiile unei piețe tensionate, și care se confruntă cu practici discriminatorii care duc la o segregare comunitară.

2.3.4 Sectorul locuințelor este unul dintre sectoarele care oferă cele mai multe locuri de muncă în Europa. Există numeroase resurse de forță de muncă încă neexploatate, în special în domeniul tehnicilor locative durabile și de mediu rezidențial ecologic, care vor fi ajutate să se dezvolte considerabil în viitor. În plus, sectorul construcțiilor reprezintă un sector cu un deficit important de lucrători calificați.

2.3.5 Serviciile de proximitate și, în special, asistența acordată persoanelor constituie o resursă foarte importantă de ocupare a forței de muncă, acestea fiind adesea organizate și furnizate în cadrul serviciilor din domeniul locativ. Astfel, operatorii în domeniul locuințelor sociale, în parteneriat cu asociațiile pentru servicii sociale, propun servicii la domiciliu pentru locatarii vârstnici sau pentru persoanele cu handicap, dar și servicii integrate de sănătate, de educație și supraveghere a copiilor, cum ar fi „casele intergeneraționale”. Dinamismul cultural și social al cartierelor aflate în dificultate poate fi susținut printr-o mai mare atenție acordată inițiativelor de proximitate.

2.4 Pe lângă faptul că reprezintă o resursă pentru ocuparea forței de muncă, serviciile de proximitate din domeniul locativ ne permit să răspundem la provocările demografice, care au cu siguranță un impact asupra ocupării forței de muncă la nivel regional. De exemplu, casele intergeneraționale, care în Germania fac obiectul unei politici direcționate, reprezintă un răspuns la nevoia de diversitate și permit combaterea eficientă a marginalizării persoanelor vârstnice singure. În contextul unei populații îmbătrânite în întreaga Europă, schimbul de bune practici ar trebui să fie susținut.

2.4.1 Potrivit CESE, problema dreptului la locuință nu trebuie privită doar din punctul de vedere al combaterii marginalizării sociale, ci și din cel al îmbătrânirii populației, al fluxului migrațional și al noilor forme de sărăcie, având în vedere și Strategia Lisabona, care prevede relansarea economiei europene printr-o mai mare mobilitate a pieței forței de muncă.

2.4.2 Mobilitatea lucrătorilor va rămâne o iluzie atâta timp cât nu va fi înlesnit accesul la drepturile sociale fundamentale, printre care și dreptul la asistență locativă. Putem menționa pauperizarea celor care trăiesc în locuințe sociale, care au fost concepute inițial pentru a-i găzdui pe salariați. Aceștia din urmă nu mai au acces cu prioritate la o locuință socială și întâmpină mari dificultăți în găsirea unei locuințe decente în zonele cu o piață a locuințelor tensionată.

2.4.3 De-a lungul ultimului deceniu, prețul locuințelor a cunoscut o creștere constantă în aproape toate țările Uniunii Europene. Acest fenomen a dus la o reducere a capacității gospodăriilor populației de a consuma alte bunuri, ceea ce reprezintă, pe termen lung, un obstacol în calea creșterii economice durabile. În plus, ratele mici ale dobânzilor au dus la o investiție excesivă în sectorul rezidențial, ceea ce a exercitat o presiune asupra mijloacelor financiare alocate locuințelor (a se vedea programul național de reformă suedez). Sectorul locuințelor sociale constituie un instrument de reglementare a prețului locuințelor (prin chirii) și de asigurare a durabilității sectorului.

2.4.4 În afară de aceasta, CESE constată că, în ce privește punerea în aplicare a politicilor din domeniul locuințelor sociale, condițiile de intervenție a autorităților publice din statele membre și a actorilor din sectorul locativ sunt reglementate tot mai mult de dreptul comunitar. Este esențial ca politicile concurenței și pieței interne să nu constituie un obstacol în calea politicilor din domeniul locuințelor, care urmăresc garantarea accesului tuturor persoanelor la locuințe decente și accesibile, dată fiind contribuția pozitivă a acestor politici la creșterea economică și la ocuparea forței de muncă la nivel european. Aceste obiective au evoluat, iar locatarii locuințelor sociale sunt puși în fața necesității de a dezvolta servicii sociale, ca răspuns la lipsa unei politici de integrare, în special pentru migrați.

2.5 *Un răspuns la provocarea europeană de reducere a consumului energetic*

2.5.1 Contribuția pe care sectorul locativ o poate aduce la provocarea de reducere a consumului energetic este esențială, iar această dimensiune, având în vedere prețul energiei, va deveni un factor de atractivitate pentru o regiune.

2.5.2 Cel mai mare potențial de economisire a energiei se află în sectorul rezidențial (gospodăriile populației), unde potențialul este estimat la 27 % din energia folosită, așa cum subliniază Comisia Europeană în planul său de acțiune în domeniul energetic.

2.5.3 Din ce în ce mai multe familii din Europa trăiesc în sărăcie din cauza cheltuielilor aferente energiei consumate în locuință (fuel poverty).

2.5.4 Potențialul de reducere a consumului de energie va fi și mai important dacă se vor lua măsuri stimulative corespunzătoare la nivel european.

2.5.5 În această privință, este surprinzător să constatăm că abordarea pe care Comisia Europeană a ales-o în cadrul planului său de acțiune pentru eficiența energetică se axează în principal pe sectorul construcțiilor noi și propune lărgirea domeniului de aplicabilitate a normelor în acest domeniu.

2.5.6 Această abordare este prea îngustă, din moment ce nu include necesitatea de a ne schimba modul de viață, într-un cadru de durabilitate lărgit, care să înglobeze comportamentele individuale (inclusiv utopia casei individuale pentru fiecare dintre noi, precum și comportamentele ecologice zilnice). Acest lucru duce la creșterea costurilor de producție, deja prea mari pentru gospodăriile medii și defavorizate, fără să se aplece asupra îmbunătățirii cadrului actual și a comportamentelor, în condițiile în care numeroase studii dovedesc importanța acestora.

2.5.7 Există multe dovezi care arată că politicile regionale europene au o contribuție la îmbunătățirea coeziunii și a condițiilor de viață. Cu toate acestea, o mai mare atenție acordată problemei locuințelor în cadrul acestor politici ar putea da naștere la sinergii pozitive.

2.5.8 Politicile de economisire a energiei se concentrează pe locuințele noi, fie ignorând clădirile vechi, fie aplicând ca atare noile reglementări la locuințele vechi. Nu numai că trebuie să avem în vedere clădirile existente, ci trebuie și să dezvoltăm abordări adaptate la caracteristicile fondului locativ vechi și la costul extrem de ridicat al aducerii acestuia la nivelul standardelor.

2.5.8.1 Ajutoarele publice trebuie să țină seama de aspectele specifice locuințelor sociale: situația financiară precară a chiria-

șilor și ajutoare fiscale mai puțin adaptate la nevoile acestora decât cele aflate la dispoziția sectorului privat.

2.5.8.2 Energia este doar unul dintre aspectele problemelor asociate dezvoltării durabile: apa, gestionarea deșeurilor, accesul persoanelor cu handicap, siguranța, calitatea aerului și sănătatea în locuințe. Domeniul locuințelor poate contribui în mod decisiv la dezvoltarea durabilă, dar are nevoie de instrumente adaptate, mai ales pentru fondul locativ existent.

2.6 *Instrumentele europene de creștere a contribuției domeniului locuințelor la politicile regionale*

2.6.1 CESE a susținut extinderea eligibilității pentru acordarea fondurilor FEDER pentru locuințe în țările UE-12 și pentru măsuri în domeniul locuințelor în țările UE-15 și în cadrul unor demersuri integrate de dezvoltare a cartierelor defavorizate. Având în vedere importanța problemei locuințelor, se cuvine să stimulăm și să ajutăm statele membre și regiunile în a-și programa restructurarea cartierelor și îmbunătățirea fondului locativ prin intermediul Fondurilor Structurale.

2.6.2 Este, într-adevăr, dificil să punem în aplicare strategii integrate de dezvoltare a cartierelor, fără etape pentru fondul locativ. În această privință, abordarea strategiei europene de incluziune socială, care avea ca obiectiv accesul la o locuință accesibilă și decentă ca o condiție de succes pentru integrarea socială, rămâne de mare actualitate. Pentru CESE, este esențial ca toate instrumentele europene să fie mobilizate în vederea unei mai bune integrări sociale a tuturor persoanelor.

2.6.3 În acest sens, Fondul Social European trebuie să susțină mai temeinic acțiunile de incluziune socială, în plus față de incluziunea pe piața forței de muncă: așa cum am remarcat deja, piața locuințelor și piața forței de muncă sunt intrinsec legate. În plus, politicile de imigrare, definite astăzi la nivel european, nu pot pierde din vedere rolul locuinței în efortul de împiedicare a segregării spațiale. Orientările pe care Comisia urmează să le publice cu privire la integrarea migranților prin intermediul locuinței trebuie să constituie o primă etapă a acestui demers, care trebuie să se traducă în cadrul programului PROGRESS⁽²⁾ printr-o mai bună susținere acordată proiectelor din sectorul locuințelor.

2.6.4 Este important de menționat că sporirea eficienței energetice a clădirilor nu reprezintă o prioritate numai pentru țările UE-12, ci pentru întreaga Uniune. Eficiența energetică constituie, împreună cu îmbunătățirea spațiilor comune, utilizarea și promovarea energiei regenerabile și măsurile de incluziune socială, o măsură eligibilă pentru acordarea de Fonduri Structurale în toate statele membre.

⁽²⁾ Programul PROGRESS are scopul de a oferi un ajutor financiar în sensul punerii în aplicare a obiectivelor Uniunii Europene privind ocuparea forței de muncă și afacerile sociale. Acesta contribuie totodată la realizarea obiectivelor strategiei Lisabona.

2.6.5 CESE a salutat inițiativa Comisiei Europene și a Băncii Europene de Investiții (BEI) de a crea un nou instrument financiar, Jessica ⁽³⁾, în scopul susținerii corespunzătoare a dezvoltării cartierelor urbane defavorizate, inclusiv a locuințelor sociale din aceste cartiere. Trebuie menționat faptul că acest instrument va putea, prin oferirea de împrumuturi, dar și de garanții operatorilor din domeniul reabilitării urbane și al locuințelor sociale, să mobilizeze capitalul necesar renovării cartierelor. Acest instrument trebuie să fie gestionat de operatori specializați în regenerare urbană și locuințe, în parteneriat strâns cu autoritățile locale. Acest instrument trebuie să producă un efect de pârghie în cartiere, în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață ale locuitorilor. Instrumentul Jeremie ⁽⁴⁾ reprezintă în egală măsură o posibilitate pentru operatorii din domeniul locuințelor sociale care depun eforturi pentru crearea de cartiere care oferă un trai agreabil tuturor.

2.6.6 În domeniul politicilor energiei, Comisia Europeană a propus, în cadrul programului **Intelligent Energy**, o acțiune-pilot pentru sectorul locuințelor sociale, care a permis selecționarea și promovarea de proiecte exemplare în materie de eficiență energetică și de schimburi între operatorii din acest sector. Având în vedere ambițiile europene de creare a unei politici energetice comune și de coordonare optimă a acțiunilor statelor membre în acest domeniu, este esențial să se asigure continuitatea acestui program și să se depășească limitele sprijinirii unor acțiuni-pilot.

Bruxelles, 15 martie 2007.

2.6.7 În sfârșit, în ceea ce privește inovația tehnică, dar și socială, susținerea celui de-al șaptelea program cadru de cercetare și dezvoltare va face posibilă identificarea potențialului din sectorul locuințelor, în ceea ce privește reducerea consumului de energie, dar și dezvoltarea urbană durabilă.

2.6.8 Standardizarea europeană vizează foarte intens sectorul locuințelor și serviciile aferente. Cu toate acestea, este vorba despre un domeniu în care alternativele tehnice sau urbanistice se intersectează cu opțiunile societății și este inacceptabil ca unele norme să fie impuse publicului larg doar prin intermediul grupurilor de lucru, fără a se putea garanta unele mijloace de control politic asupra procesului de standardizare. Exemplul standardului intitulat „prevenirea rea-voinei prin urbanism și construcție”, adoptat fără o reală analiză politică a modelului urban rezultat prin abordarea analizei de risc, determină regândirea procesului de standardizare în acest sector.

2.6.9 În concluzie, Comisia a elaborat o strategie de dezvoltare urbană durabilă care trebuie să solicite orașelor să-și planifice procesul de dezvoltare, în special în ceea ce privește politicile în domeniul transporturilor. Cu toate acestea, această strategie este doar orientativă și riscă să nu-și arate întregul potențial dacă nu se concentrează asupra dimensiunii sociale a dezvoltării urbane durabile.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (Asistență comunitară comună pentru o investiție durabilă în zonele urbane).

⁽⁴⁾ Jeremie: Joint Resources for Micro to Medium Enterprises (Resurse europene comune pentru întreprinderile mici și mijlocii).

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Consiliului privind impozitele indirecte pe aportul de capital” (Versiune reformată)

COM(2006) 760 final — 2006/0253 (CNS)

(2007/C 161/04)

La 16 ianuarie 2007, Consiliul, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 februarie 2007. Raportor: dl BURANI.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 martie 2007, Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 159 voturi pentru și 6 abțineri.

1. Expunere de motive

1.1 Propunerea examinată se referă la versiunea reformată a Directivei 69/335/CEE a Consiliului privind impozitarea aporturilor de capital în întreprinderi, care a fost modificată de mai multe ori. Această directivă, al cărei obiectiv inițial era să armonizeze sistemele fiscale și să împiedice statele membre să creeze sau să aplice alte impozite similare, a fost modificată, cu diferite ocazii, până în 1985, când Directiva 85/303/CEE a recunoscut că impozitul pe aportul de capital ar trebui **eliminat în totalitate**, date fiind efectele lui economice defavorabile asupra întreprinderilor.

1.2 Cu toate acestea, pierderea de venituri fiscale la care ar duce eliminarea impozitului a fost considerată inacceptabilă de către unele state membre; prin urmare, directiva din 1985 a trebuit să acorde o derogare, recunoscând statelor membre posibilitatea de a **scuti** tranzacțiile de impozitul pe aportul de capital sau **de a aplica o rată de impozitare unică**, care să nu depășească 1 %.

1.3 Acest principiu rămâne bineînțeles valabil în propunerea de directivă examinată, care constă într-o simplă reformare a textelor precedente; Comitetul nu poate decât să ia act de aceasta și să-și dea acordul. Cu toate acestea, raportul Comisiei dă naștere unor observații pe care Consiliul le-ar putea lua în considerare în vederea unor inițiative ulterioare.

2. Concluzii și recomandări

2.1 Majoritatea celor 25 de state membre au dat curs recomandării Consiliului din 1985, eliminând în totalitate impozitul;

în prezent, doar șapte state membre îl mai aplică: Polonia și Portugalia, cu o rată de impozitare de cel mult 0,50 %; Cipru, cu 0,60 %; Grecia, Spania, Luxemburg și Austria, cu o rată integrală de 1 %. Neconcordanța respectivă constituie **un obstacol în crearea unui nivel egal de tratament** al întreprinderilor europene, aceasta fiind una din condițiile necesare pentru buna funcționare a pieței unice. Faptul că în domeniul fiscal există încă multe alte neconcordanțe și obstacole nu trebuie să fie o scuză pentru a renunța la eliminarea în totalitate a acestui impozit.

2.2 Ar fi util ca statele membre care beneficiază încă de derogare să compare avantajele derivate din veniturile fiscale cu pierderea probabilă (și într-o oarecare măsură calculabilă) de investiții din alte țări comunitare sau din țări terțe, descurajate de o impozitare dispărută aproape de peste tot. CESE consideră că renunțarea la derogare ar reprezenta un avantaj pentru părțile interesate și un pas înainte în buna funcționare a pieței unice în ansamblu.

2.3 CESE ar dori, de asemenea, să atragă atenția asupra unei practici adoptate de unele state membre, prin care se introduc noi forme de impozitare după eliminarea acestui impozit, care este astfel înlocuit pe ascuns. Comisia a intervenit în unele cazuri și a inițiat o procedură privind încălcarea dreptului comunitar, dar nu este exclus să existe și alte situații de acest tip, care nu au fost încă identificate. Vigilența partenerilor sociali ar putea contribui la eliminarea acestora.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instalarea ulterioară a oglinzilor retrovizoare pe vehiculele comerciale grele înmatriculate în Comunitate”

COM(2006) 570 final — 2006/0183 (COD)

(2007/C 161/05)

La 10 noiembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 71 alineatul (1) litera (c) din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007. Raportor: dl RANOCCHIARI.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 martie 2007, Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 139 voturi pentru și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE, care împărtășește angajamentul Comisiei pentru obținerea unei siguranțe rutiere din ce în ce mai mari, susține pe deplin propunerea în dezbatere, care se înscrie pe bună dreptate printre inițiativele întreprinse pentru atingerea acestui obiectiv.

1.2 CESE felicită Comisia pentru că a realizat, înainte de a-și prezenta propunerea, o evaluare a costurilor și beneficiilor și o analiză de impact foarte detaliată, ceea ce a permis structurarea propunerii de manieră pragmatică, ținând seama de toate aspectele problemei și acordând prioritatea necesară protecției celor mai vulnerabili utilizatori ai drumurilor.

1.3 CESE consideră, cu toate acestea, că este necesar să semnaleze anumite puncte critice care par să reiasă din propunere în formularea ei actuală, propunând completări și precizări care ar trebui să permită o aplicare mai ușoară și mai corectă din punctul de vedere al programului, al certificării și al monitorizării aplicării.

1.4 CESE dorește ca Comisia să acorde importanța cuvenită sugestiilor sale cu privire la necesitatea unei egalități efective de tratament, pentru a se evita denaturările concurenței între statele membre, precum și celor privitoare la importanța faptului de a le furniza statelor membre indicații mai ample privind sistemele de certificare, pe care autoritățile naționale competente în materie să le poată utiliza cu ușurință.

1.5 CESE recomandă cu insistență Consiliului și Parlamentului European ca propunerea de directivă să fie pusă în aplicare cât mai curând posibil și în așa fel încât să acopere marea majoritate a parcului auto în circulație, pentru a se putea garanta salvarea de vieți omenești conform preconizărilor.

2. Expunere de motive și contextul legislativ al propunerii Comisiei

2.1 Siguranța rutieră a constituit dintotdeauna una dintre prioritățile absolute ale instituțiilor comunitare. Un moment important al angajamentului reînnoit în acest sens l-a constituit

publicarea Cărții albe privind politica în domeniul transporturilor ⁽¹⁾, care includea printre obiective reducerea numărului de persoane ucise pe șosele până în anul 2010.

2.2 Mai multe inițiative succesive, cum ar fi „Programul european de acțiune pentru siguranța rutieră” ⁽²⁾, inițiativa „e-safety” și multe altele, au experimentat o abordare integrată a acestei probleme, implicând industria, autoritățile publice și asociațiile reprezentative ale utilizatorilor drumurilor, depășind astfel obstacolele apărute în trecut, printre altele și în numele principiului subsidiarității, în calea realizării unor acțiuni practice și obligatorii la nivel european.

2.3 Au fost realizate multe progrese: este suficient să amintim că, în ultimii 30 de ani, în timp ce traficul rutier s-a triplat, numărul de victime ale accidentelor rutiere s-a înjumătățit. Totuși, acest fapt nu trebuie nicidecum să ne liniștească conștiința, deoarece Europa plătește încă un preț prea mare pentru creșterea neîncetată a mobilității, cu circa 40 000 de decese pe an și cu perspectiva sumbră ca provocarea lansată prin Cartea albă din 2001 să nu poată fi îndeplinită.

2.4 CESE recunoaște că progrese decisive în domeniul siguranței rutiere se pot obține numai prin îmbunătățirea tuturor celor trei „piloni” ai acesteia, adică industria mijloacelor de transport rutier, infrastructura și comportamentul utilizatorilor. Cu toate acestea, CESE este în favoarea oricărei inițiative care, chiar dacă se referă doar la unul dintre acești piloni, este în măsură să contribuie la realizarea obiectivului ambițios din 2001.

2.5 Din această perspectivă, CESE a susținut ⁽³⁾ adoptarea, la momentul respectiv, a Directivei 2003/97/CE ⁽⁴⁾ care propunea, tot pentru îmbunătățirea siguranței rutiere, o soluție armonizată la nivel european pentru a reduce pericolele derivate dintr-o vizibilitate laterală insuficientă pentru șoferii vehiculelor comerciale grele.

⁽¹⁾ Politica europeană în domeniul transporturilor până în 2010: momentul deciziei (COM(2001) 370 final).

⁽²⁾ COM(2003) 311 final.

⁽³⁾ CESE 512/2002 — JO C 149, 21.6.2002.

⁽⁴⁾ ... privind omologarea de tip a dispozitivelor de vizibilitate indirectă și a vehiculelor echipate cu dispozitivele respective, de modificare a ...” — JO L 25, 29.1.2004.

2.6 Într-adevăr, obiectivul Directivei 2003/97/CE era de a elimina riscurile de accidente datorate faptului că vehiculele grele au un unghi mort lateral pe partea pasagerului, impunând, pentru aceasta, utilizarea unui set de oglinzi retrovizoare mai eficiente începând din 2006-2007.

2.7 Multe accidente rutiere se produc pentru că șoferii vehiculelor de mari dimensiuni, din cauza unghiului mort, nu își dau seama de prezența altor utilizatori ai drumurilor în imediata apropiere a vehiculului lor.

2.8 Acest risc apare, în special, la intersecții sau în sensurile giratorii, atunci când șoferul, la schimbarea direcției, trebuie să compenseze un unghi mort lateral pe partea pasagerului, care nu îi permite să îi vadă pe utilizatorii drumurilor care se găsesc în imediata apropiere a vehiculului, cum ar fi pietoni, bicicliști, motocicliști, care sunt și cei mai vulnerabili utilizatori ai drumurilor.

2.9 Se estimează că circa 400 de persoane mor anual în astfel de circumstanțe, ceea ce este un motiv suficient pentru a explica de ce CESE, printre alții, a susținut fără rezerve adoptarea Directivei 2003/97/CE, care a abrogat și înlocuit prima directivă privind omologarea dispozitivelor de vizibilitate indirectă (71/127/CEE), cu modificările ulterioare. Directiva abrogată stabilea cerințele privitoare la construcția și montarea oglinzilor retrovizoare, dar fără a modifica dispozițiile naționale în materie. Abia prin Directiva 2003/97/CE s-a impus utilizarea unui set de oglinzi retrovizoare sau a altui dispozitiv de vizibilitate indirectă, care erau facultative până atunci, pe întreg teritoriul european.

2.10 În ceea ce privește tipurile de vehicule grele, Directiva 2003/97/CE se referă la vehiculele pentru transport marfă din categoria N2 peste 7,5 t și N3⁽⁵⁾: cu toate acestea, ea a fost deja modificată de Directiva 2005/27/CE⁽⁶⁾, care, în anumite condiții, impune instalarea oglinzilor retrovizoare din clasa IV și V⁽⁷⁾ la vehiculele cu greutatea peste 3,5 t, în loc de 7,5 t, cum se prevedea anterior.

2.11 Dispozițiile Directivei 2003/97/CE se aplică vehiculelor omologate (tipuri noi) începând de la 26 ianuarie 2006 și celor nou înmatriculate (vehicule noi) începând de la 26 ianuarie 2007. Acest lucru înseamnă că vehiculele aflate deja în circulație, care reprezintă marea majoritate a parcului auto, nu fac obiectul acestor dispoziții.

2.12 În Uniunea Europeană, există peste cinci milioane de vehicule grele (>= 3,5 t). Luând în considerare durata de viață a acestor vehicule (de circa 16 ani) și rata lentă de înlocuire a parcului (300 000 înmatriculări pe an), luând ca punct de

pornire anul 2007, abia în 2023 va fi echipat întreg parcul cu noile oglinzi retrovizoare.

2.13 Propunerea Comisiei, pe care CESE este solicitat să o examineze, dorește să găsească soluții pentru a securiza și parcul aflat deja în circulație, cât mai rapid posibil.

3. Conținutul propunerii

3.1 În esență, prin propunerea aflată în dezbatere, care este o măsură temporară, Comisia solicită extinderea dispozițiilor Directivei 2003/97/CE cu privire la noile oglinzi retrovizoare din clasa IV și V (vizibilitate pe partea pasagerului) și la vehiculele N2 și N3 aflate deja în circulație, cu următoarele excepții:

— vehiculele înmatriculate cu peste 10 ani înainte de data transunerii directivei în legislațiile naționale (aproximativ 1998),

— vehiculele pe care este imposibil să se instaleze oglinzi retrovizoare din clasa IV și V care îndeplinesc următoarele condiții:

a) nici o parte a oglinzilor retrovizoare nu se află la mai puțin de 2 metri (\pm 10 cm) de sol, atunci când vehiculul este încărcat cu sarcina maximă admisă;

b) oglinzile retrovizoare sunt vizibile în întregime din poziția de condus;

— vehiculele supuse deja măsurilor naționale⁽⁸⁾ care impuneau montarea altor dispozitive de vizibilitate indirectă care să poată acoperi cel puțin 95 % din câmpul de vizibilitate total la nivelul solului, asigurat prin oglinzile retrovizoare prevăzute de Directiva 2003/97/CE.

3.2 Statele membre trebuie să aplice directiva și, prin urmare, trebuie să se asigure că instalarea noilor oglinzi retrovizoare se face în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare, fără nici o derogare posibilă:

— se consideră că directiva este respectată în cazul în care vehiculele sunt echipate cu oglinzi retrovizoare care, combinate, să acopere cel puțin 99 % din câmpul de vizibilitate total la nivelul solului, asigurat de oglinzile retrovizoare din clasa IV și V prevăzute de directiva 2003/97/CE,

— statele membre pot acorda vehiculelor înmatriculate cu 4 până la 7 ani înainte de intrarea în vigoare a directivei un termen suplimentar de un an pentru a se conforma acesteia, iar celor înmatriculate cu 7 până la 10 ani înainte, doi ani suplimentari.

⁽⁵⁾ N2: greutate maximă pe sol > 3,5 t și ≤ 12 t; N3: greutate maximă pe sol > 12 t.

⁽⁶⁾ JO L 81, 30.5.2005.

⁽⁷⁾ Clasa I oglinzi retrovizoare interioare; clasele II și III oglinzi retrovizoare exterioare principale; clasa IV oglinzi retrovizoare exterioare cu unghi larg; clasa V oglinzi retrovizoare exterioare de proximitate; clasa VI oglinzi retrovizoare pentru vizibilitate frontală.

⁽⁸⁾ Așa numitele „grandfather” (tări precursore): Belgia, Danemarca și Țările de Jos. La acestea se adaugă și Germania, unde un acord voluntar între guvern și constructorii de camioane a permis obținerea unor rezultate similare cu cele ale țărilor precursore pentru vehiculele construite după anul 2000.

3.3 Pentru vehiculele la care este imposibil, din punct de vedere tehnic, să se monteze oglinzile retrovizoare prevăzute, se pot utiliza alte dispozitive de vizibilitate indirectă (camere video sau alte instrumente electronice), cu condiția să fie asigurată vizibilitatea în proporția de 99 % menționată mai sus. În aceste cazuri, vehiculele vor trebui omologate individual de către autoritățile competente ale statelor membre.

3.4 Statele membre au posibilitatea de a extinde aplicarea directivei și la vehiculele mai vechi de zece ani.

4. Observații generale

4.1 Trebuie subliniat faptul că propunerea are sens numai dacă va fi pusă în aplicare suficient de repede pentru a avea un impact semnificativ asupra parcului aflat în circulație. Într-adevăr, în conformitate cu estimarea Comisiei, creșterea progresivă a numărului de vehicule dotate cu noile oglinzi retrovizoare va permite salvarea a încă 1 200 de vieți umane.

4.2 Cu toate acestea, în analiza de impact anexată propunerii ⁽⁹⁾, Comisia recunoaște că o aplicare imediată și riguroasă a noilor prevederi ar crea numeroase probleme tehnice, care ar avea repercusiuni negative, inclusiv economice, asupra operatorilor din sector și ar produce posibile denaturări ale pieței.

4.3 Comisia prevede că, pentru mai mult de jumătate din parcul auto în circulație, înlocuirea oglinzilor retrovizoare se poate face ușor cu costuri reduse, adică în jur de 150 euro ⁽¹⁰⁾. Pentru restul parcului, soluțiile variază de la o scădere ușoară a cerințelor de vizibilitate (> 99 %) până la soluții foarte complexe pentru vehiculele mai vechi, dintre care unele ar necesita modificări structurale ale cabinei, al căror succes este îndoielnic și care ar costa mii de euro.

4.4 Date fiind aceste variabile, pentru cazurile complexe sau (pentru anumite modele/versiuni de vehicule) aparent de nereșolvat, Comisia invită autoritățile naționale de control să dea dovadă de flexibilitate, acceptând soluții cu caracter excepțional la costuri rezonabile ⁽¹¹⁾.

4.5 Cu toate că înțelege motivele acestei lipse de precizie, provocate de multitudinea problemelor tehnice de rezolvat, CESE consideră că propunerea în formularea actuală riscă să dea naștere unor divergențe considerabile de interpretare, cu repercusiuni negative asupra pieței europene a transportului de mărfuri.

4.6 Punctele critice identificate de CESE în propunere, în formularea ei actuală, se referă în principal la două aspecte: riscul unui tratament inegal între operatorii din sectorul transportului de mărfuri și, în consecință, denaturarea concurenței și

lipsa unui sistem simplu, eficient și omogen de certificare și de monitorizare a noilor dispoziții.

4.6.1 Având în vedere primul aspect, pare inoportun să se impună pentru oglinzile noi o acoperire de 99 %, permițându-le, în același timp, statelor membre care au deja o legislație în materie o limită de 95 %. CESE consideră mai echitabil și mai simplu de verificat să se stabilească un singur procent valabil pentru întreaga Uniune Europeană.

4.6.2 Tot în materie de egalitate de tratament, posibilitatea acordată statelor membre de a amâna, în mod autonom, aplicarea noilor măsuri pentru vehiculele mai vechi ⁽¹²⁾ poate duce la denaturări ale concurenței între vehiculele care participă la traficul internațional. CESE recomandă, de aceea, ca termenul pentru punerea în aplicare a măsurilor prevăzute să fie același în toate statele membre.

4.6.2.1 În acest sens, date fiind numărul mare de vehicule și complexitatea procedurii de certificare, CESE consideră că o perioadă de adaptare de doi ani de la transpunerea directivei este necesară și suficientă. Asupra acestui punct, abordarea generală a recentului Consiliu pentru Transport ⁽¹³⁾ pare să fie în conformitate cu soluția propusă aici. Pe de altă parte, același Consiliu pare să planifice aplicarea directivei la vehiculele înmatriculate începând cu 1 ianuarie 2000, în loc de 1998, excluzând astfel circa 15 % din parcul auto aflat în circulație.

4.6.3 CESE consideră că a doua problemă semnalată, și anume certificarea și monitorizarea noilor dispoziții, este și mai gravă. Există îndoieli cu privire la faptul că verificarea și certificarea câmpului de vizibilitate pot fi efectuate eficient la fiecare vehicul cu ocazia inspecției tehnice periodice. Determinarea câmpului de vizibilitate este o operație foarte laborioasă, care implică o serie de parametri și de măsurători diverse și complexe.

4.6.3.1 În mod normal, marca de omologare, la fel ca în cazul Directivei 2003/97/CE menționate anterior, se referă la certificarea unui ansamblu (oglinză retrovizoare, brațe, cabină, scaun, înălțimea oglinzii față de sol) care nu depinde doar de oglinda retrovizoare, ci și de modelul vehiculului pe care este montat. Aceste verificări sunt efectuate pe un prototip, a cărui omologare implică și garantează conformitatea întregii producții de serie ulterioare. În consecință, oglinzile retrovizoare sunt omologate ca un ansamblu unic de elemente, cu o marcă de omologare afișată pe corpul oglinzii, care nu trebuie schimbat în cazul înlocuirii sticlei reflectorizante. Prin urmare, vehiculele aflate deja în circulație care sunt omologate pe baza Directivei 71/127/CEE anterioare vor avea, în cazul în care se înlocuiește numai sticla reflectorizantă, o marcă de omologare care face trimitere la o directivă abrogată.

⁽⁹⁾ SEC(2006) 1238 și SEC(2006) 1239.

⁽¹⁰⁾ Suma este realistă în cazul în care se înlocuiește numai sticla reflectorizantă, dar crește considerabil dacă trebuie să se instaleze oglinda completă.

⁽¹¹⁾ Analiza de impact, p. 5.

⁽¹²⁾ Cf. punctului 3.2.

⁽¹³⁾ Consiliul pentru TTE, 12.12.2006.

4.6.3.2 De aceea, dacă nu se prevede nici o garanție de conformitate (marcă, certificat etc.), există riscul să fie necesară inspectarea tuturor vehiculelor și supunerea acestora la testele prevăzute de Directiva 2003/97/CE, la fel ca în cazul unei reomologări a câmpului de vizibilitate al fiecărui vehicul, prin analogie cu dispozițiile privind cazul în care, pentru realizarea câmpului de vizibilitate prevăzut, se utilizează instrumente electronice. Consecințele acestei măsuri asupra volumului de lucru al autorităților de certificare și de monitorizare sunt ușor de imaginat, știind că este vorba despre milioane de vehicule.

4.6.3.3 Soluția indicată de Comisia Europeană și de Consiliu include certificarea de conformitate în verificările anuale (*road worthiness test*) stabilite de Directiva 96/96/CE din 20 decembrie 1996 pentru vehiculele cu masa mai mare de 3,5 t.

4.6.3.4 Aceste verificări se limitează, în ceea ce privește oglinzile retrovizoare, la verificarea montării în punctele stabilite, la integritatea și la siguranța fixării lor. Prin urmare, este puțin probabil să se poată certifica, pe baza acestor teste, dacă rezultatul verificării gradului de acoperire al câmpului de vizibilitate, așa cum a fost descris mai sus, îndeplinește proporțiile cerute.

4.6.3.5 Soluția pe care CESE își permite să o sugereze, care pare mai practică în aplicare și cu rezultate mai fiabile, este ca firma care instalează oglinzile retrovizoare noi să emită o declarație de conformitate. Aceasta poate fi un document, semnat de reprezentantul firmei, care să includă, pe lângă toate datele vehiculului, și datele privitoare la oglinzile retrovizoare sau la sticlele reflectorizante înlocuite. Această declarație se păstrează în vehicul și poate fi folosită pentru revizia anuală sau în cazul unui control stradal. În plus, deoarece acest document conține aproape exclusiv coduri numerice, nu va ridica probleme deosebite de traducere în limbile comunitare.

5. Observații specifice

5.1 În raportul introductiv al propunerii, se menționează că Directiva 2003/97/CE a fost modificată de Directiva 2005/27/CE, care extinde obligația de instalare a oglinzilor retrovizoare din clasa IV și V la vehiculele N2 cu greutatea de 3,5 t, în loc de 7,5 t, cum era anterior.

5.1.1 Cu toate acestea, formularea este înșelătoare, deoarece ea poate fi interpretată ca o dispoziție valabilă pentru toate vehiculele N2 cu greutatea sub 7,5 t. În realitate, Directiva 2005/27/CE prevede obligația numai pentru vehiculele N2 care au cabina similară cu cea a vehiculelor N3, pe care se poate monta o oglindă din clasa V la doi metri de sol. Numai în acest caz se poate cere instalarea noilor oglinzi retrovizoare.

5.1.2 De aceea, CESE sugerează, pentru clarificare, să se revizuiască articolul 2 litera (b) din propunere prin adăugarea unei scutiri specifice pentru vehiculele N2 cu greutate mai mică de 7,5 t la care este imposibil să se monteze o oglindă retrovizoare din clasa V, în conformitate cu dispozițiile Directivei 2005/27/CE.

5.2 Considerentul 8 prevede scutirea pentru „vehiculele cu o durată de viață scurtă”, referindu-se, în mod clar, la vehiculele care au fost deja utilizate un număr considerabil de ani și care au, prin urmare, o durată de viață rămasă limitată. Având în vedere că durata de viață medie a parcului auto în circulație nu este omogenă între statele membre, ar fi util ca Comisia să clarifice mai bine conceptul și să îl cuantifice.

5.3 Multe vehicule aflate deja în circulație au montate o oglindă retrovizoare opțională cu unghi larg (Clasa IV) pe partea șoferului. Datorită cerinței aprobate acum de instalare a unei oglinzi retrovizoare noi cu unghi larg pe partea pasagerului, va trebui înlocuită și oglinda de pe partea șoferului. Șoferul, care deja trebuie să controleze mai multe oglinzi retrovizoare, ar putea avea probleme de evaluare a distanțelor folosind două oglinzi retrovizoare cu unghi larg având o curbură diferită.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de înființare a Institutului European de Tehnologie”

COM(2006) 604 final/2 — 2006/0197 (COD)

(2007/C 161/06)

La 20 decembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 157 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social, cu privire la propunerea sus-menționată.

Comitetul a hotărât să însărcineze Secțiunea pentru piața unică, producție și consum cu pregătirea lucrărilor pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, în cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl PEZZINI ca raportor general și a adoptat prezentul aviz cu 93 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Performanțele științifice și tehnice de înaltă calitate și aplicarea acestora într-o economie concurențială sunt condiții decisive care ne permit să ne asigurăm viitorul, de exemplu în ceea ce privește nanotehnologiile, societatea informațională, problemele energiei și climei; să menținem și să îmbunătățim situația noastră actuală pe scena internațională și să dezvoltăm modelul social european, în loc de a-l periclita.

1.2 Comitetul a salutat dintotdeauna orice inițiativă care urmărește:

- mărirea capacității de inovare a Comunității și statelor membre;
- promovarea unei abordări integrate a triumphiului cunoașterii ⁽¹⁾;
- consolidarea legăturilor dintre comunitatea academică și comunitatea de afaceri;
- susținerea tuturor eforturilor care urmăresc să promoveze cercetarea și inovarea;
- extinderea parteneriatului public-privat în activitatea de cercetare și dezvoltare tehnologică (CDT);
- facilitarea accesului IMM-urilor la noi competențe.

1.3 CESE sprijină puternic și hotărât ideea creării unui instrument precum Institutul European de Tehnologie (IET), cu scopul de a contribui la dezvoltarea unei educații, unei inovații și a unei cercetări de calitate, prin încurajarea cooperării și integrării între centrele de excelență europene din domeniile industrial, universitar și științific.

1.4 CESE subliniază că este important ca propunerea privind un IET să fie dezvoltată coerent în raport cu temeiul său legal, elaborat în mod special pentru „accelerarea adaptării industriei la modificările structurale, încurajarea unui mediu favorabil inițiativei și dezvoltării întreprinderilor în întreaga Comunitate, în special a întreprinderilor mici și mijlocii, încurajarea unui

mediu favorabil cooperării dintre întreprinderi și promovarea unei mai bune exploatare a potențialului industrial al politicilor privind inovarea, cercetarea și dezvoltarea tehnologică” ⁽²⁾.

1.5 Cu toate acestea, Comitetul consideră că, pentru a reuși, acest nou instrument de integrare a cunoașterii, cercetării și inovării trebuie să se diferențieze și să se detașeze de celelalte instrumente comunitare integrate deja existente, cum sunt platformele tehnologice europene, inițiativele comune europene, rețelele europene de excelență, proiectele integrate și programele europene de masterat în domeniile de vârf ⁽³⁾.

1.6 Comitetul realizează că ar fi inadecvat să compare în mod simplist viitorul IET cu un institut precum Institutul de Tehnologie din Massachusetts (*Massachusetts Institute of Technology — MIT*) din Statele Unite, dat fiind că acesta din urmă nu a constituit niciodată un proiect federal de excelență, ci o universitate de vârf, caracterizată de prezența unui Consiliu de Administrație cunoscut drept „Corporația MIT”, sprijinit de o societate de management al investițiilor (*investment management company*). Cu toate acestea, succesul unei instituții precum MIT arată că excelența este rezultatul unui proces de evoluție fondat pe principii adecvate și pe un sprijin suficient.

1.7 Comitetul consideră că dacă viitorul IET dorește să devină un actor și un protagonist de talie mondială, adică un model de referință și un simbol al reunirii excelenței europene din toate domeniile, este necesar ca institutul să nu se limiteze la simpla integrare a resurselor.

1.8 În acest scop, concepția, structura și arhitectura acestuia trebuie nu numai să corespundă integral și coerent scopurilor prevăzute de tratat, care constituie esența temeiului său legal, ci și să dezvolte o cultură a competenței și excelenței care să fie orientată către știință și tehnologie, să atragă cei mai buni studenți și să formeze cei mai buni cercetători și ingineri. Aceasta este o condiție prealabilă pentru crearea unei noi cunoașteri și a unei inovări continue.

⁽¹⁾ Obținerea cunoașterii prin cercetare, transmiterea sa prin educație și aplicarea prin inovare.

⁽²⁾ A se vedea articolul 157 din Tratatul CE, care constituie temeiul legal al propunerii Comisiei.

⁽³⁾ A se vedea, de exemplu, EMM Nano oferit în cadrul programului Erasmus Mundus, www.emm-nano.org.

1.9 În opinia Comitetului, este important ca institutul să nu se limiteze la ideea unui „pol al cunoașterii de prestigiu internațional” (*), fiind necesară energia tuturor actorilor implicați pentru a crea un semn definitoriu al rezultatelor de prim ordin, caracteristic fiecărei comunități de cunoaștere și inovare (CCI), în vederea obținerii de rezultate concrete, cu impact pe piață:

- prin transformarea cunoașterii și rezultatelor cercetării într-o reală inovare pe piață;
- prin crearea de întreprinderi deschizătoare de drum în termeni de competitivitate;
- prin atragerea și formarea unor experți de renume internațional;
- prin promovarea unor noi locuri de muncă stabile și calificate.

1.10 Structurile și forma institutului ar trebui să fie concepute și realizate astfel încât:

- să răspundă necesităților comunității europene de afaceri și ale forței de muncă, consolidând eforturile care urmăresc realizarea unei societăți a cunoașterii;
- să corespundă dimensiunii economice și sociale a modelului comunitar;
- să aibă o puternică vizibilitate internațională, pentru a atrage cercetători și întreprinderi din întreaga lume.

1.10.1 Ar putea fi luată în considerare în mod adecvat formula întreprinderii comune.

1.11 Deși cel puțin primele succese ale IET vor depinde în mare măsură de suficiența finanțare din partea Comunității și a statelor membre, aceasta nu ar trebui totuși să se facă în dauna altor programe adoptate în domeniul cercetării și inovării.

1.11.1 Comitetul consideră că, pentru viitorul IET, mecanismele de încurajare a brevetelor și acordurile de management al proprietății intelectuale, pe de-o parte, și capacitatea de a găsi fonduri de finanțare privată, pe de altă parte, vor avea o importanță din ce în ce mai mare: acestea din urmă vor juca un rol mult mai semnificativ decât fondurile comunitare, pentru a nu priva de resurse celelalte programe, în special programele destinate cercetării și inovării.

1.11.2 Comitetul consideră că, în ceea ce privește finanțarea, ar fi necesar să se prevadă o finanțare inițială din resurse comunitare care s-ar putea găsi în resursele suplimentare, în cadrul revizuirii intermediare a celui de-al șaptelea program-cadru comunitar de cercetare și dezvoltare tehnologică (CDT), iar o contribuție semnificativă, proporțională, ar trebui să vină din partea statelor membre. Nu trebuie neglijate nici posibilitățile de a solicita intervenții ale BEI pentru rețelele de inovare și pentru cercetarea universitară.

1.12 La fel de importante în viziunea CESE sunt și competențele pe care institutul va fi capabil să le dezvolte pe piața cunoașterii, inovării și cercetării, astfel încât să asigure o interac-

țiune din ce în ce mai puternică între institut și sucursalele sale, de exemplu comunitățile de cercetare și inovare (CCI).

1.12.1 Interacțiunea s-ar putea produce și prin evenimente publice majore, organizate de sistemul IET și destinate să stabilească o marcă unică de excelență, concepută ca o structură în rețea, descentralizată în ceea ce privește colectarea și transmiterea cunoașterii și inovării.

1.12.2 Inovarea și succesul sunt rezultatul unui echilibru delicat între procedurile orientate către rezultat și libertatea individuală de a dezvolta idei și concepte noi, care apoi trebuie să treacă testul concurenței. Capacitatea de a corespunde unor criterii de garantare a calității, standardizate la nivel european, trebuie să constituie fundamentul inițiativelor de cercetare, cunoaștere și inovare din întreaga structură în rețea a IET. În absența unei interacțiuni între cercetare, inovare și industrie care să corespundă logicii pieței, cercetarea finanțată prin fonduri publice nu va avea decât un impact limitat asupra economiei.

1.13 În viziunea Comitetului, sistemul de selecție a rețelelor de întreprinderi, laboratoare și universități drept candidate la intrarea în CCI ar trebui să funcționeze pe principiul „de jos în sus” și să se bazeze pe criterii clare și transparente, inclusiv, în primul rând, pe excelență și reușită profesională, pe capacități și experiență în transferul de tehnologie, în special către IMM-uri.

1.13.1 În orice caz, noul statut al CCI nu ar trebui acordat pe termen nelimitat, ci sub rezerva evaluării cu regularitate a calității și a rezultatelor concrete, chiar dacă se recunoaște necesitatea de a beneficia de o perioadă de dezvoltare corespunzătoare.

1.14 De asemenea, în opinia Comitetului, „sistemul” IET ar trebui să aibă în vedere, după caz, incorporarea unor centre de excelență deja existente în UE, selecționate în prealabil, dar să evite să devină o suprastructură birocratică de susținere a acestor centre de excelență; din același motiv, este recomandabil ca institutul să se orienteze în mai mare măsură spre valorificarea componentei industriale și a celei de cercetare interdisciplinară, atât în cadrul organelor sale de reglementare, cât și în cadrul celor responsabile cu selecția.

1.14.1 În acest sens, ar fi oportun să se înființeze o „societate de management al investițiilor IET”, care să asigure o abordare inovatoare în raport cu neajunsurile tradiționale care caracterizează deseori relațiile dintre comunitatea industrială, comunitatea academică și cea de cercetare.

1.15 În sfârșit, Comitetul consideră că este nevoie de mai multă claritate în definirea și acordarea diplomelor IET de către rețelele CCI și chiar de către IET. Cel puțin pentru o perioadă inițială suficient de îndelungată, acordarea diplomelor ar trebui să rămână prerogativa, dar și responsabilitatea, acelor universități și/sau centre universitare tehnice (institute de tehnologie) din statele membre care sunt selecționate ca parteneri în cadrul fiecărei CCI; atunci când sunt îndeplinite condițiile minime, diplomele acestora pot primi marca IET.

(*) COM(2006) 77 final, 22 februarie 2006.

1.16 În opinia Comitetului, atribuirea mărcii IET diplomelor din rețeaua CCI ar trebui făcută cu condiția ca studiile și cercetările efectuate să se fi desfășurat în cel puțin trei institute diferite din trei state membre, pentru a garanta diplomelor o dimensiune interdisciplinară europeană și cercetările să fi demonstrat că, în materie de inovare, au suficient impact potențial și, în sfârșit, acestea să fie susținute de IET central.

1.17 În ceea ce privește statutul IET, Comitetul consideră că este util să se adauge Consiliului de Administrație/Comitetului Director⁽⁵⁾ prevăzut de propunerea de statut a Comisiei, un Comitet de supraveghere alcătuit din reprezentanții statelor membre și prezidat de un reprezentant al Comisiei, un Comitet executiv alcătuit, pe de o parte, din doi reprezentanți ai comunității de afaceri și, pe de altă parte, din doi reprezentanți ai centrelor de cercetare și respectiv ai universităților și condus de președintele Consiliului de Administrație, precum și un director administrativ și un rector.

2. Introducere

2.1 Raportul intermediar prezentat Consiliului European în primăvara anului 2005, intitulat „Să lucrăm împreună pentru creștere economică și locuri de muncă: un nou început pentru Strategia Lisabona”⁽⁶⁾ a definit principiile fundamentale de relansare a strategiei, respectiv acțiuni cu scopuri precise, o participare extinsă, obiective însușite de toate părțile implicate și niveluri de responsabilitate clar definite.

2.2 Elementele adăugate Strategiei Lisabona cuprind difuzarea cunoașterii prin sisteme de învățământ de înaltă calitate. În special, Uniunea Europeană trebuie să se asigure că universitățile noastre pot concura cu cele mai bune universități din lume, dar îndeplinirea acestui obiectiv necesită realizarea spațiului european de învățământ superior, care va facilita obținerea și difuzarea cunoașterii pe tot teritoriul Uniunii Europene.

2.3 Pentru a contribui la realizarea acestui obiectiv, Comisia și-a declarat intenția de a propune crearea unui Institut European de Tehnologie și voința de a da universităților europene posibilitatea de a concura la nivel internațional, deoarece „abordările existente în materie de finanțare, guvernanta și calitate se dovedesc ineficiente atunci când se confruntă cu provocările a ceea ce a devenit o piață globală a cadrelor universitare și a studenților, a cunoașterii înseși.”

2.4 CESE și-a exprimat punctul de vedere cu privire la acest subiect în repetate rânduri⁽⁷⁾. În avizul exploratoriu intitulat „Drumul către o societate europeană bazată pe cunoaștere

— contribuția societății civile organizate la Strategia Lisabona”⁽⁸⁾, a susținut necesitatea creării unui spațiu european comun al cunoașterii, bazat pe intensificarea cooperării în politicile privind învățarea, inovarea și cercetarea. În plus, în acest aviz, CESE invită întreprinderile, instituțiile financiare și fundațiile private să-și asume responsabilități și să investească mai mult în economia bazată pe cunoaștere, sprijinind, printre altele, acordurile europene privind parteneriatul public-privat (PPP).

2.5 În Statele Unite ale Americii, MIT, înființat la Boston în 1861, are acum aproximativ 10 000 de studenți și un corp profesoral de aproape 10 000 de membri, lucrând într-un sistem multidisciplinar de înaltă calitate, care include științe economice, drept, arhitectură, inginerie, tehnici de management, matematică, fizică și biologie. MIT costă, într-adevăr, peste 1 000 de milioane de dolari pe an, dar se situează pe locul al cincilea în „Lista Shanghai”, care enumără cele mai bune universități din lume⁽⁹⁾.

2.6 În ceea ce privește Europa, realizarea obiectivelor Procesului Bologna ar trebui să se încheie până în 2010. Procesul Bologna este inițiativa lansată de Uniunea Europeană în 1999 de armonizare a diferitelor sisteme de învățământ superior din Europa, în scopul creării unui spațiu european de învățământ superior și al promovării pe plan internațional a sistemului european de învățământ superior. S-au stabilit următoarele obiective:

- adoptarea unui sistem de diplome și certificate care să fie ușor de înțeles și comparabile;
- convergența sistemelor de învățământ, care urmează să se bazeze pe trei cicluri principale (licență, masterat și doctorat);
- consolidarea sistemului de credite pe baza sistemului european de credite transferabile în învățământul superior ECTS⁽¹⁰⁾, în conformitate cu care creditele pot fi obținute de la facultăți diferite;
- promovarea mobilității (pentru studenți, profesori, cercetători și personalul tehnico-administrativ), odată cu îndepărtarea obstacolelor rămase în calea liberei circulații;

⁽⁸⁾ JO C 65, 17.3.2006, raportor: dl OLSSON, coraportori: dna BELABED și dl van IERSEL.

⁽⁹⁾ A se vedea Lista Shanghai din 2005 a primelor 50 de universități. 1 Harvard University SUA, 2 Cambridge University Regatul Unit, 3 Stanford University SUA, 4 University of California — Berkeley SUA, 5 Massachusetts Inst. Tech. (MIT) SUA, 6 California Inst. Tech. SUA, 7 Columbia University SUA, 8 Princeton University SUA, 9 University of Chicago SUA, 10 Oxford University Regatul Unit, 11 Yale University SUA, 12 Cornell University SUA, 13 University of California — San Diego SUA, 14 University of California — Los Angeles SUA, 15 University of Pennsylvania SUA, 16 University of Wisconsin — Madison SUA, 17 University of Washington — Seattle SUA, 18 University of California — San Francisco SUA, 19 Johns Hopkins University SUA, 20 Tokyo University Asia/Pac, 21 University of Michigan — Ann Arbor SUA, 22 Kyoto University Asia/Pac, 23 Imperial College London Regatul Unit, 24 University of Toronto Canada 25 University of Illinois — Urbana Champaign SUA, 26 University College London Regatul Unit, 27 Swiss Fed. Inst. Tech. — Zurich Switzerland, 28 Washington University — St. Louis SUA, 29 New York University SUA, 30 Rockefeller University SUA.

⁽¹⁰⁾ Sistemul european de credite transferabile (European Credit Transfer and Accumulation System).

⁽⁵⁾ A se vedea nota de subsol 28.

⁽⁶⁾ COM(2005) 24 final, 2 februarie 2005.

⁽⁷⁾ (JO C 120, 20.5.2005) raportor: dl VEVER, coraportori: dnii EHNMARK și SIMPSON; (JO C 120, 20.5.2005) raportor: dl KORYFIDIS; CESE 135/2005 (JO C 221, 8.9.2005), raportor: dl GREIF; (JO C 221, 8.9.2005), raportor: dl KORYFIDIS.

— promovarea cooperării europene în asigurarea calității;

— promovarea unei dimensiuni europene fundamentale în învățământul superior, în privința programelor analitice, cooperării între universități și alte instituții de învățământ superior, mobilității, programelor integrate, formării profesionale și cercetării.

2.7 La 26 septembrie 2006, Parlamentul European a adoptat o rezoluție privind crearea unui cadru de calificări europene⁽¹¹⁾, care ia în considerare Procesul Bologna și Procesul Copenhaga din 2002 și se bazează pe promovarea unei mai bune cooperării europene în domeniul educației și formării profesionale, urmărind mai multe obiective specifice⁽¹²⁾.

2.8 În 2005, Comisia a publicat al doilea raport privind progresele realizate în privința obiectivelor Strategiei Lisabona în materie de învățământ și formare⁽¹³⁾. Acesta subliniază, între altele, dificultatea mării numărului de absolvenți ai unui ciclu complet de învățământ superior în Europa, necesitatea actualizării și completării cunoașterii, competențelor și calificărilor pe durata vieții active prin sisteme avansate de învățare continuă și, în sfârșit, necesitatea mării investițiilor publice în formare și învățământ superior, a suplimentării acestora cu investiții private și a instruirii unui număr suficient de formatori de mare calitate și competență din rândurile corpului profesoral și din cercetare, pentru a asigura înnoirea generațiilor de lucrători (aproximativ un milion de persoane între 2005 și 2015).

2.9 În 2006, în cadrul activităților OCDE s-a efectuat un studiu; acesta a fost realizat din perspectiva cererii existente pe piață⁽¹⁴⁾ și se intitulează „Programul pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA)”⁽¹⁵⁾. Studiul furnizează un cadru general de caracteristici, aptitudini și capacități ale elevilor de a utiliza cunoștințele dobândite.

⁽¹¹⁾ Rezoluția Parlamentului European privind crearea cadrului de calificări europene din 26 septembrie 2006 (2006/2002/INI).

⁽¹²⁾ Obiectivele Procesului Copenhaga:

- un cadru unic pentru transparența competențelor și calificărilor (CV-ul european, certificate, diplome, marca Europass-formare etc.);
- un sistem de transfer al creditelor pentru formarea și învățământul profesional similar cu ECTS în învățământul superior;
- criterii și principii comune privind calitatea în învățământul profesional, structurate în jurul unui nucleu de criterii și principii comune privind calitatea, care ar putea servi ca bază pentru inițiativele de nivel european, cum sunt liniile directoare în domeniul calității și listele de necesar în învățământ și formare;
- principii de validare comune a modurilor de învățare non-formale și informale, în special pentru asigurarea unei mai bune compatibilități între abordările din diferite țări și la diferite niveluri;
- dimensiune europeană a serviciilor de orientare și consiliere, care să le permită cetățenilor un acces mai bun la învățarea continuă.

⁽¹³⁾ SEC(2005) 419 din 22 martie 2005 — Document de lucru al Comisiei: **progrese în realizarea obiectivelor Lisabona în învățământ și formare, raport 2005**.

⁽¹⁴⁾ La 2 octombrie 2006, OCDE a publicat programul-cadru 2009-2015, care încorporează trei noi domenii de cercetare:

- 1) măsurarea progreselor în învățare de-a lungul timpului și comparația între țări;
- 2) relația dintre aspectele instruirii și rezultatele învățării;
- 3) evaluarea competențelor în materie de tehnologia informațiilor și comunicării (ITC), precum și utilizarea tehnologiei ca mijloc de realizare a unei game mai largi de activități de evaluare.

⁽¹⁵⁾ PISA, Evaluarea aptitudinilor în științe, lectură și matematică: un cadru pentru PISA 2006, OCDE 11.9.2006, (Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy: a framework for PISA 2006).

2.10 Se pare că există patru cauze principale ale punctelor slabe din sistemul european de învățământ superior⁽¹⁶⁾:

— **uniformitatea excesivă**: flexibilitate și diversitate insuficiente pentru a face față noilor cerințe;

— **izolarea**: sunt prea frecvente cazurile în care universitățile se află într-un turn de fildeș, având slabe legături cu întreprinderile și societatea;

— **reglementarea excesivă**: sunt prea frecvente cazurile în care universitățile nu se pot moderniza din cauza reglementărilor naționale;

— **finanțarea insuficientă**: cheltuielile cu cercetarea, învățământul și formarea se situează în Europa la un nivel inferior celui al concurenților săi direcți. Pentru a elimina decalajul, Uniunea Europeană ar trebui să cheltuiască 150 de miliarde de euro pe an, adică o sumă care depășește valoarea totală a bugetului comunitar⁽¹⁷⁾.

2.11 Principalele probleme curente care s-ar putea rezolva prin crearea unui Institut European de Tehnologie sunt următoarele:

— nivelul scăzut al investițiilor în învățământul superior și în cercetare-dezvoltare și absența concentrării investițiilor în comunități de excelență care să poată concura pe plan internațional;

— instrumente inadecvate și insuficienta conversie a cunoașterii și a rezultatelor din cercetare-dezvoltare în activități economice competitive și în locuri de muncă, comparativ cu principalii concurenți ai UE;

— caracterul insuficient de inovator al modelelor de guvernare și organizare a institutelor europene de cercetare și de învățământ superior, care sunt deseori inflexibile și reglementate excesiv;

— absența unei abordări integrate a triunghiului „învățământ/cercetare/inovare”;

— insuficienta abilitate de a atrage și de a-i păstra pe cei mai buni profesori și studenți.

2.12 În rezoluția privind bugetul anual pe 2007, deși a salutat ideea dezvoltării potențialului propriu triunghiului cunoașterii (învățământ, cercetare și inovare) și a consolidării legăturilor dintre cele trei domenii, Parlamentul European și-a manifestat scepticismul în privința înființării unui nou institut european de tehnologie, considerând că acesta „ar putea să submineze sau să se suprapună cu structurile existente și, prin urmare, să nu constituie cea mai eficientă utilizare a resurselor”⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ A se vedea „Poate Europa să elimine decalajul din învățământ?” („Can Europe close the education gap?”) — Friends of Europe 27.9.2005. — Amis de l'Europe 27 septembre 2005.

⁽¹⁷⁾ Bugetul UE în 2006 se ridică la 121,2 miliarde de euro: din această sumă, 7,9 miliarde sunt destinate competitivității, din care 0,7 miliarde destinate învățământului și formării.

⁽¹⁸⁾ Rezoluția PE din 28.4.2006 privind bugetul pentru 2007. Raportul Comisiei privind strategia politică anuală (PE 371.730V03-00) (A6-0154/2006).

2.13 În ceea ce îl privește, Consiliul European din 15-16 iunie 2006 a subliniat însă că „Institutul European de Tehnologie (IET), în colaborare cu instituțiile naționale existente, va reprezenta un pas important spre eliminarea decalajului dintre învățământul superior, cercetare și inovare, alături de alte acțiuni care consolidează colaborarea în rețea și sinergiile dintre comunitățile de excelență în cercetare și inovare din Europa.” Consiliul a invitat Comisia să prezinte „propunerea oficială de înființare a acestuia”. Răspunzând invitației, Comisia a prezentat în noiembrie 2006 propunerea care face obiectul prezentului aviz ⁽¹⁹⁾, care constituie urmarea celor două comunicări anterioare referitoare la acest subiect ⁽²⁰⁾.

2.13.1 Ca urmare, Consiliul European din decembrie 2006 a confirmat atitudinea favorabilă exprimată anterior.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Ideea care stă la baza propunerii de regulament a Comisiei de înființare a IET este că acesta poate contribui la competitivitatea industrială, prin consolidarea capacității de inovare a statelor membre și a Uniunii Europene. Obiectivele propunerii sunt următoarele:

- să contribuie la îmbunătățirea bazei de competitivitate a statelor membre prin implicarea de organizații partenere în activități integrate de inovare, cercetare și învățământ, în conformitate cu standardele internaționale;
- să promoveze inovarea prin activități strategice transdisciplinare și interdisciplinare de cercetare-dezvoltare și învățământ, în domenii de interes vital din punct de vedere economic și social;
- să formeze o „masă critică” de resurse umane și materiale în aceste domenii ale cunoașterii, atrăgând și menținând atât investiții ale sectorului privat în inovare, învățământ și cercetare-dezvoltare, cât și studenți la nivel de masterat, doctoranzi și cercetători;
- să devină un simbol al spațiului european de inovare, cercetare și învățământ;
- să devină un exemplu de management al inovării și un model pentru modernizarea instituțiilor de învățământ superior și de cercetare din Uniunea Europeană;
- să își construiască o reputație internațională și să ofere un mediu atractiv pentru cele mai însemnate talente din întreaga lume, rămânând deschis organizațiilor partenere, studenților și cercetătorilor extracomunitari.

3.2 Comisia propune ca IET să aibă o structură integrată pe două niveluri, care să combine o abordare de jos în sus cu o abordare de sus în jos, după cum urmează:

- IET propriu-zis, sub conducerea unui Comitet Director. IET ca persoană juridică va fi constituit din acest Comitet Director, secondat de un foarte mic număr de angajați (60 de persoane) în sectorul științific și administrativ. Comitetul Director va fi compus dintr-un grup de 15 membri reprezentând întreprinderi și comunitatea științifică și alți

4 membri reprezentând personalul și studenții din IET și CCI (a se vedea mai jos). În plus, statutul IET, anexat la propunere, prevede, de asemenea, un Comitet executiv de supraveghere, un director responsabil cu gestiunea activității curente, care este reprezentantul legal, și un Comitet de audit;

- comunitățile de cunoaștere și inovare (CCI) bazate pe o abordare de tip rețea. CCI sunt consorții de organizații partenere reprezentând universități, institute de cercetare și întreprinderi, care se asociază într-un parteneriat integrat cu scopul de a răspunde invitațiilor IET de a prezenta propuneri. Organizarea internă a CCI are un grad foarte mare de autonomie, ceea ce le dă posibilitatea să realizeze obiectivele stabilite pe baze contractuale cu IET.

3.3 Bugetul general al IET pentru perioada 2007-2013 este estimat la 2 367,1 milioane EUR, provenind din:

- a) surse interne și externe, inclusiv contribuțiile statelor membre și ale autorităților locale și regionale; contribuții din sectorul privat (întreprinderi, capitaluri de risc, bănci, inclusiv BEI); resurse rezultate din activitatea proprie (de exemplu din drepturile de proprietate intelectuală); resurse din donații și dotări pe care IET le poate acumula;
- b) surse comunitare: bugetul CE din marjele nealocate (308,7 milioane EUR), Fonduri Structurale, al șaptelea program-cadru, programele UE de învățare pe parcursul întregii vieți, programul pentru competitivitate și inovare (CIP).

4. Observații generale

4.1 CESE a salutat dintotdeauna acțiunile de stimulare a capacității de inovare a UE și a statelor membre, pledând pentru o abordare integrată a triumghiului cunoașterii, în special prin legătura între mediul universitar și întreprinderi. Comitetul se declară ferm în favoarea asigurării unei mai bune coordonări a cercetării, stimulării inovării și învățământului în UE, realizării unui parteneriat public-privat mai eficient în cercetare-dezvoltare și asigurării unui acces mai bun la noi competențe al întreprinderilor mici și mijlocii ⁽²¹⁾.

4.2 Cu toate acestea, CESE nu se poate îndepărta de la cele trei principii-cheie care stau la baza relansării Strategiei Lisabona, și anume:

- necesitatea unui sprijin puternic pentru inițiativele europene orientate spre scopurile cel mai bine precizate;
- însușirea obiectivelor de către toate părțile implicate;
- definirea clară a nivelurilor de responsabilitate.

4.3 Prin urmare, CESE consideră că este necesar să fie evaluat atent modul în care inițiativa IET se intersectează cu multe alte inițiative aflate în desfășurare, acestea bazându-se pe diferite alte politici, cum sunt cele referitoare la cercetare, întreprinderi, dezvoltare regională, societatea informațională, învățământ și cultură.

⁽¹⁹⁾ COM(2006) 604 final, 18.10.2006.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 77 final din 22.2.2006 și COM(2006) 276 din 8.6.2006.

⁽²¹⁾ JO C 120, 20.5.2005, raportor: dl VEVER, coraportori: dnii EHNMARK și SIMPSON.

4.3.1 Comitetul consideră că, pentru ca viitorul IET să devină un punct de referință și un simbol al excelenței europene, este necesar să nu se limiteze la simpla integrare a resurselor, ci să fie conceput și structurat astfel încât să îndeplinească obiectivele stabilite în tratat, acesta constituind temeiul juridic fundamental al IET.

4.3.2 Comitetul subliniază că, pentru succesul viitorului IET, este esențială capacitatea acestuia de a lansa pe piață o marcă unică de excelență cu o structură în rețea, care să atragă și să transmită cunoașterea și inovarea în mod descentralizat.

4.4 Comitetul își exprimă acordul în privința necesității unei structuri a IET cât mai simple cu putință, flexibile și dinamice, care să-i permită să răspundă noilor cereri, și consideră că este oportun să fie explorată posibilitatea creării unei întreprinderi comune ⁽²²⁾, dar, în același timp, subliniază că este necesar ca această structură să fie orientată către comunitatea de afaceri și către forța de muncă, reiterând necesitatea imperativă ca IET să-și concentreze atenția asupra principalului său obiectiv declarat, acela de a converti rezultatele din cercetare-dezvoltare în oportunități de piață.

4.4.1 În acest scop, criteriile de selecție pentru organele de conducere ar trebui să nu se bazeze în primul rând și exclusiv pe excelența științifică, ci și pe capacitatea de a atrage capital inovator, de a înființa noi întreprinderi, de a genera și de a exploata brevete și de a atrage finanțare publică și privată, fără să omită IMM-urile.

4.5 CESE consideră că această abordare ar trebui să se reflecte în criteriile de selecție a CCI, ale căror consorții trebuie să rămână deschise, în conformitate cu prioritățile programării comunitare multianuale pentru cercetare și inovare, astfel încât să faciliteze implicarea întreprinderilor și entităților mai mici, asigurând maxima flexibilitate posibilă și minimumul de cheltuieli administrative.

4.5.1 Criteriile de calificare ale CCI ar trebui să fie mai bine definite:

- trebuie să aibă o dimensiune europeană, cu nouă entități din cel puțin trei state membre;
- nivelul de competență trebuie să reflecte nivelul de excelență prevăzut pentru IET însuși;
- nivelul de interdisciplinaritate trebuie garantat, componența trebuie să reflecte echilibrul între cele trei elemente diferite ale triunghiului cercetare, învățământ și inovare;
- echilibrul între componenta publică și cea privată trebuie respectat; este necesar ca fiecare partener să facă dovada capacității de a furniza excelență în domeniile cercetării, cunoașterii, brevetelor și transferului de tehnologie, pentru perioada precedentă de cinci ani;
- trebuie să fie prezentat un plan unitar de activități comune, în cadrul unui program cu durată de minim cinci ani.

⁽²²⁾ În conformitate cu articolul 171 din tratat.

4.6 Pentru a promova spațiul european al cunoașterii, ca parte a Strategiei Lisabona, va fi necesară crearea de stimulente de promovare a mobilității între diferite profesii intelectuale și între sectoarele public și privat, astfel încât să se faciliteze circulația între diferite posturi de conducere de nivel înalt și mediu, între cercetători și ingineri, precum și între sectorul instituțional și cel privat și invers ⁽²³⁾. Mobilitatea în plan european trebuie să reprezinte un element-cheie al programelor de formare, cercetare și aplicare a tehnologiilor.

4.7 În ceea ce privește resursele financiare destinate sprijinirii activităților IET, CESE observă că finanțarea propusă inițial pare să fie foarte limitată, iar, în perspectivă, sursele de finanțare par să fie orientate către programele tradiționale ⁽²⁴⁾ și să recurgă la resursele deja limitate ale bugetului 2007-2013, destinate cercetării, inovării și învățământului. Astfel, IET concurează cu alte instrumente cu eficiență dovedită și viziune integrată, cum sunt proiectele integrate (PI), rețelele de excelență (RE) și altele, create mai recent, precum inițiativele tehnologice comune sau platformele tehnologice europene (PTE).

4.7.1 Fondurile prevăzute pentru al șaptelea program-cadru de cercetare-dezvoltare pentru perioada 2007-2013, reprezentând aproximativ 5,8 % din bugetul general al UE, se dovedesc a fi deja inadecvate pentru sprijinirea politicilor de stimulare a cercetării. Prin urmare, nu pot fi realocate resurse din acest program decât prin procesul obișnuit de licitație, la care IET și CCI ar trebui să poată concura în condiții de egalitate cu alți participanți.

4.7.2 Deși cel puțin primele succese ale IET vor depinde în mare măsură de o suficientă finanțare comunitară, aceasta nu trebuie să se efectueze în dauna altor programe adoptate în materie de cercetare și inovare. În realitate, estimările Comisiei pentru perioada 2007-2013 pentru ansamblul sistemului IET par să fie subevaluate, iar fondurile comunitare provenite din excedente bugetare sunt foarte limitate. Comitetul apreciază că ar putea fi luată în considerare posibilitatea de a recurge la o formulă precum cea a întreprinderii comune, în conformitate cu articolul 171 din tratat, care prevede participarea directă a statelor membre interesate (a se vedea, de exemplu, formula utilizată pentru întreprinderea comună Galileo) ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ (JO C 110, 30.4.2004), raportor: dl WOLF.

⁽²⁴⁾ Ar trebui menționat că nu există nici o dispoziție specifică privind IET printre noile propuneri legislative cuprinse în negocierile Acordului interinstituțional din 17 mai 2006 privind disciplina bugetară și buna gestiune financiară.

⁽²⁵⁾ Organele unei întreprinderi comune sunt următoarele:

- consiliul de administrație, constituit din membrii fondatori; hotărârile sunt luate cu majoritate simplă, cu excepția celor de importanță capitală, pentru care se prevede o majoritate de 75 %. Consiliul de administrație ia toate hotărârile strategice în materie de programe, finanțe și bilanț contabil. În plus, numește directorul întreprinderii comune;
- comitetul executiv care asistă consiliul de administrație și directorul;
- directorul administrativ reprezintă funcția executivă; are responsabilitatea gestionării curente a întreprinderii comune și este reprezentantul legal al acesteia; conduce personalul, actualizează planul de dezvoltare al programului, pregătește și prezintă consiliului de administrație conturile și bugetul anual și stabilește raportul anual de progres al programului și al situației sale financiare.

4.7.3 În opinia Comitetului, finanțarea inițială necesară ar putea proveni din resurse suplimentare, în cadrul revizuirii intermediare a celui de-al șaptelea program-cadru comunitar de CDT; aceste resurse ar trebui să se adauge **contribuțiilor directe** ale statelor membre, **calculate în mod proporțional**.

4.7.4 O altă sursă de finanțare ar putea fi identificată în cadrul activităților BEI, în domeniul inițiativei „Inovarea 2010” (i2i) și al acțiunii BEI pentru cercetare universitară ⁽²⁶⁾ și în cadrul rețelelor universitare.

4.8 Politica de cercetare-dezvoltare a comunității necesită, de asemenea, o monitorizare mai sistematică a tuturor factorilor care limitează mobilitatea cercetătorilor, aceasta fiind în prezent împiedicată de diferențele dintre sistemele de recunoaștere a calificărilor universitare, precum și de diversitatea normelor fiscale, de asigurări și securitate socială ⁽²⁷⁾.

4.9 În viziunea CESE, dacă IET urmărește să fie un actor de nivel mondial în domeniul său, capabil să încurajeze în Europa alți actori și alte rețele din triunghiul cunoașterii să-și îmbunătățească rezultatele, va trebui să aibă capacitatea de a atrage finanțări private substanțiale, care să devină, în timp, principala sa sursă de finanțare.

4.10 Un element important în acest sens ar putea fi soluția dată în cazul problemelor privind protecția drepturilor intelectuale, care ar merita poate să fie ulterior clarificate în propunere, ca și chestiunile legate de definirea și acordarea diplomelor IET.

4.11 În opinia Comitetului, este necesar să se precizeze mai exact definiția și condițiile de acordare a diplomelor IET de către rețelele CCI și chiar de către IET.

4.11.1 Pentru o perioadă inițială suficient de îndelungată, acordarea diplomelor trebuie să rămână prerogativa și responsabilitatea universităților și/sau a institutelor politehnice din statele membre, care au fost selecționate pentru a participa la fiecare CCI. Cu toate acestea, chiar în cursul acestei perioade inițiale, acordarea de diplome trebuie să corespundă unor condiții minime precizate.

4.11.2 Aceste condiții ar putea cuprinde următoarele puncte:

— studiile și cercetările au fost efectuate în cel puțin trei instituții diferite din trei state membre, pentru a garanta dimensiunea europeană a diplomei;

— studiile și cercetările au demonstrat că au suficient impact potențial în termeni de inovare și că sunt susținute de IET central.

4.12 În ceea ce privește statutul IET, Comitetul estimează că este necesar ca pe lângă **Consiliul de Administrație**, care va avea aceeași componență ca și Comitetul Director prevăzut în propunerea de statut a Comisiei, și anume cinci reprezentanți ai comunității de afaceri, cinci reprezentanți ai centrelor de cercetare publice și private și alți cinci reprezentanți ai universităților publice și private, și alți patru membri reprezentanți ai personalului și studenților IET și CCI ⁽²⁸⁾, sub președinția unui reprezentant al Comisiei, să se adauge:

— un **Comitet de supraveghere** compus din **reprezentanții statelor membre** și prezidat de un reprezentant al Comisiei;

— un **Comitet executiv**, compus din doi reprezentanți ai comunității de afaceri, doi reprezentanți ai centrelor de cercetare și respectiv doi reprezentanți ai universităților, prezidat de președintele Consiliului de Administrație;

— un **director administrativ** și un **rector**, numiți și revocați de Consiliul de Administrație, în urma unui aviz conform al Comitetului de supraveghere.

4.12.1 În cazul în care se adoptă soluția întreprinderii comune IET, membrii personalului administrativ și științific al întreprinderii comune ar trebui să beneficieze de un contract cu durată determinată, inspirat din regimul aplicabil altor agenți ai Comunității Europene ⁽²⁹⁾.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁶⁾ A se vedea programele de cercetare universitară Starebei, Eiburs și rețelele universitare BEI.

⁽²⁷⁾ A se vedea nota 22.

⁽²⁸⁾ Această componență trebuie totodată să asigure o reprezentare adecvată a partenerilor sociali.

⁽²⁹⁾ A se vedea articolul 11 din statutul întreprinderii comune Galileo — Regulamentul (CE) nr. 876/2002 al Consiliului din 21 mai 2002 de creare a întreprinderii comune Galileo. JO C 138, 28.5.2002.

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la câmpul vizual și la ștergătoarele de parbriz ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată)

COM(2006) 651 final — 2006/0216 (COD)

(2007/C 161/07)

La 22 noiembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007. Raportor: dl BURNS.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social a adoptat prezentul aviz cu 146 voturi pentru și 7 abțineri.

1. Scopul acestei propuneri este realizarea codificării Directivei Consiliului 74/347/CEE din 25 iunie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la câmpul vizual și la ștergătoarele de parbriz ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți.
2. Comitetul consideră utilă codificarea tuturor textelor într-o singură directivă. S-au primit asigurări că această codificare nu aduce modificări substanțiale, scopul fiind de a conferi legislației comunitare claritate și transparență. Comitetul sprijină în totalitate acest obiectiv și salută această propunere, având în vedere că s-au primit asigurările menționate anterior.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social
European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la unele componente și caracteristici ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată)

COM(2006) 662 final — 2006/0221 (COD)

(2007/C 161/08)

La 22 noiembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolului 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007. Raportor: dl BURNS.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social a adoptat prezentul aviz cu 147 voturi pentru și 8 abțineri.

1. Scopul acestei propuneri este realizarea codificării Directivei Consiliului 74/151/CEE din 4 martie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la unele componente și caracteristici ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți.
2. Comitetul consideră utilă codificarea tuturor textelor într-o singură directivă. S-au primit asigurări că această codificare nu aduce modificări substanțiale, scopul fiind de a conferi legislației comunitare claritate și transparență. Comitetul sprijină în totalitate acest obiectiv și salută această propunere, având în vedere că s-au primit asigurările menționate anterior.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social
European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la viteza maximă prin construcție și la platformele de încărcare ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată)

COM(2006) 667 final — 2006/0219 (COD)

(2007/C 161/09)

La 22 noiembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolului 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007. Raportor: dl BURNS.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social a adoptat prezentul aviz cu 151 voturi pentru și 6 abțineri.

1. Scopul acestei propuneri este realizarea codificării Directivei Consiliului 74/152/CEE din 4 martie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la viteza maximă prin construcție și la platformele de încărcare ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți.
2. Comitetul consideră utilă codificarea tuturor textelor într-o singură directivă. S-au primit asigurări că această codificare nu aduce modificări substanțiale, scopul fiind de a conferi legislației comunitare claritate și transparență. Comitetul sprijină în totalitate acest obiectiv și salută această propunere, având în vedere că s-au primit asigurările menționate anterior.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social
European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic si Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind mecanismul de direcție al tractoarelor agricole sau forestiere pe roți” (Versiune codificată)

COM(2006) 670 final — 2006/0225 (COD)

(2007/C 161/10)

La 29 noiembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007. Raportor: dl Burns.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie 2007), Comitetul Economic și Social European a adoptat următorul aviz cu 157 de voturi pentru și 6 abțineri.

1. Scopul acestei propuneri este realizarea codificării Directivei 75/321/CEE a Consiliului din 20 mai 1975 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mecanismul de direcție al tractoarelor agricole sau forestiere pe roți.
2. Comitetul consideră foarte utilă codificarea tuturor textelor într-o singură directivă. S-au primit asigurări că această codificare nu aduce modificări substanțiale, unicul scop fiind de a conferi legislației comunitare claritate și transparență. Comitetul sprijină în totalitate acest obiectiv și salută această propunere, având în vedere că s-au primit asigurările menționate anterior.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social
European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind acțiunile în încetare în ceea ce privește protecția intereselor consumatorilor” (Versiune codificată)

COM(2006) 692 final — 2003/0099 (COD)

(2007/C 161/11)

La 11 decembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul CE, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007. Raportor: dl PEGADO LIZ.

În cea de-a 434-a sesiune plenară din 14 și 15 martie (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 153 voturi pentru și 7 abțineri.

1. Propunerea de directivă examinată, de codificare a Directivei 98/27/CE ⁽¹⁾ din 19 mai 1998, reia și modifică propunerea privind același subiect prezentată la 12 mai 2003 ⁽²⁾, cu privire la care Comitetul a emis un aviz favorabil ⁽³⁾.

2. A fost necesară elaborarea acestei propuneri ca urmare a publicării, între timp, a Directivei 2005/29/CE din 11 iunie 2005 privind practicile comerciale neloiale, care afirmă în mod explicit că astfel de practici pot face obiectul acțiunilor în încetare prevăzute de directiva menționată, cu scopul de a preveni și de a pune capăt acestor practici și de a conferi organizațiilor care reprezintă interesele colective ale consumatorilor legitimitatea necesară pentru a iniția acțiuni în încetare.

3. Ca și în avizul menționat anterior, Comitetul amintește că, în temeiul acordului interinstituțional din 20 decembrie 1994 dintre Parlamentul European, Consiliu și Comisie, în cadrul unei codificări nu poate fi făcută nici o modificare substanțială. În urma examinării modificărilor propuse, se poate afirma că acest principiu a fost respectat; merită subliniat, de asemenea, faptul că Comisia a răspuns solicitării Comitetului, formulate în avizul menționat, ca propunerea de directivă să fie însoțită de textul integral modificat, cu indicarea tuturor modificărilor efectuate.

4. Cu toate acestea, Comitetul consideră necesar să atragă atenția asupra faptului că, în avizul său privind propunerea anterioară a Comisiei cu privire la același subiect ⁽⁴⁾, pe care se

întemeiază actuala Directiva 98/27/CE, semnala că referirea din articolul 1 alineatul (1) la o „anexă” cuprinzând o listă de directive impune, din păcate, modificarea frecventă a acestei liste, de fiecare dată când se publică, precum în cazul de față, o nouă directivă ale cărei dispoziții de drept material necesită, pentru aplicarea lor, acțiuni de tipul prevăzut în dispozițiile directivei menționate, în vederea protejării intereselor colective ale consumatorilor ⁽⁵⁾.

4.1 În plus, această formulare oglindește un mod de a legifera inutil de complicat, contrar obiectivelor unei „mai bune legiferări” și al „simplificării legislative”, pe care CESE le împărtășește cu Comisia.

5. Pe de altă parte, publicarea Directivei 2005/29/CE ⁽⁶⁾ și, în special, dispozițiile prevăzute la articolele 11 și 14 întăresc recomandarea, exprimată deja în avizul CESE din 1996 și acceptată atunci, a oportunității „unei acțiuni în răspundere în vederea creșterii eficacității acțiunii în încetare”.

5.1 În consecință, CESE invită Comisia să reflecteze în continuare asupra oportunității extinderii domeniului de aplicare al măsurilor de reprezentare a intereselor colective, în special ale consumatorilor.

⁽¹⁾ Directiva 98/27/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind acțiunile în încetare în ceea ce privește protecția intereselor consumatorilor (JO L 166, 11.6.1998).

⁽²⁾ COM(2003) 241 final.

⁽³⁾ Avizul CESE dl M. BURANI raportor (JO C 10, 14.1.2004).

⁽⁴⁾ COM(1995) 712 final (JO C 107, 13.4.1996).

⁽⁵⁾ Avizul CESE (JO C 30, 30.1.1997), dl M. RAMAEKERS raportor. Acest aviz reflectă în special observațiile și propunerile ECLG, BEUC, precum și cea mai bună concepție doctrinară [a se vedea Jerome FRANCK, Monique GOYENS și alții „La proposition de directive relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs: quelques impressions préliminaires” (Propunerea de directivă privind acțiunile în încetare în ceea ce privește protecția intereselor consumatorilor: câteva impresii preliminare, REDC, 1996, 95)].

⁽⁶⁾ JO L 149, 11.6.2005. Avizul CESE: JO C 108, 30.4.2004.

6. În concluzie, Comitetul, în limitele stricte ale codificării efectuate de Comisie în temeiul deciziei din 1 aprilie 1987 [COM(1987) 868 PV], emite un aviz favorabil privind inițiativa

examinată, așa cum a făcut deja anterior cu privire la aceeași directivă.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de abrogare a Directivei 71/304/CEE din 26 iulie 1971 privind eliminarea restricțiilor privind libertatea de a presta servicii în domeniul contractelor de achiziții publice de lucrări și privind atribuirea contractelor de achiziții publice de lucrări prin intermediul agențiilor sau sucursalelor”

COM(2006) 748 final — 2006/0249 (COD)

(2007/C 161/12)

La 13 decembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul CE, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007. (Raportor: dl WILMS)

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 87 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 13 abțineri.

1. Introducere

1.1 După 50 de ani de evoluție continuă a legislației europene prin texte de tratat, directive și regulamente, recomandări, jurisprudența Curții Europene de Justiție și alte documente comunitare, dreptul european a devenit, în absența unei consolidări consecvente a textelor juridice, foarte neclar și este accesibil doar cu mare dificultate chiar și specialiștilor.

1.2 În anumite domenii de drept, au fost adoptate, spre exemplu, noi directive fără a se verifica totodată, în mod consecvent, dacă directivele existente au devenit caduce prin existența noii directive, respectiv dacă pot fi încorporate în aceasta, astfel încât să poată fi abrogată directiva anterioară privind același subiect. Sau anumite aspecte care, de fapt, aparțin aceluiași domeniu de drept, au fost permanent reglementate de-a lungul anilor separat prin noi directive independente. Sau unele directive au fost modificate parțial ulterior prin câteva documente juridice, fără a se adopta totodată un nou text consolidat cu caracter obligatoriu.

1.3 Este, într-adevăr, timpul de a schimba această situație. Nu există nici un argument împotriva consolidării tehnice a prezentei directive, atâta timp cât această consolidare se face cu cea mai bună intenție și nu este folosită ca un mijloc de a urmări alte scopuri, spre exemplu de a încheia socoteli mai vechi cu alte instituții și de a impune pe această cale propria concepție, care nu a putut fi impusă anterior prin procesul politic.

Merită salutăată, de aceea, în principiu, intenția declarată a Comisiei de a iniția o simplificare a situației juridice din punct de vedere pur juridico-tehnic.

1.4 Nu putem decât să salutăm, de asemenea, intenția declarată a Comisiei de a contribui, prin simplificarea dreptului european, la reducerea birocrăției și a cheltuielilor inutile în statele membre.

1.5 Propunerile corespunzătoare de directivă ale Comisiei de abrogare, respectiv de modificare a textelor juridice existente în cursul acestui proces trebuie însă verificate din cele două puncte de vedere menționate anterior.

2. Conținutul esențial al propunerii Comisiei ⁽¹⁾ și al Directivei 71/304/CEE

2.1 Comisia propune abrogarea Directivei 71/304/CEE valabile până în prezent, prin intermediul unei noi directive ⁽²⁾.

2.2 Directiva 71/304/CEE a Consiliului din 26 iulie 1971 a fost adoptată pentru a obliga statele membre să abroge restricțiile privind accesul la contractele de achiziții de lucrări publice, precum și restricțiile privind atribuirea, execuția sau participarea la realizarea contractelor de lucrări în beneficiul statului și al tuturor autorităților și persoanelor juridice publice, în favoarea furnizorilor de servicii transfrontaliere. Directiva este îndreptată împotriva discriminărilor directe și indirecte ale furnizorilor de servicii străini la atribuirea de contracte publice de către statele membre. În plus, obligă statele membre să vegheze ca, pe de o parte, firmele străine să obțină un acces similar la credite, subvenții și ajutoare, în aceleași condiții ca și firmele autohtone, pe de altă parte, ca firmele străine să obțină „fără restricții și în orice caz în aceleași condiții precum cele autohtone acces la ... sursele de aprovizionare” (controlate de către stat), necesare pentru execuția contractului de lucrări.

2.3 Comisia își motivează propunerea prin faptul că această directivă devine caducă datorită schimbărilor intervenite între timp.

2.3.1 Pe de o parte, domeniul contractelor publice este reglementat de către Directivele 2004/17/CE și 2004/18/CE, prin care directiva devine caducă.

2.3.2 Pe de altă parte, având în vedere că directiva 71/304/CEE se referă și la libera circulație a serviciilor în general, Comisia constată că jurisprudența CEJ s-a dezvoltat între timp de o manieră substanțială. Într-o notă de subsol, Comisia citează, ca dovadă în acest sens, un principiu din cauza C 76/90 Säger, care afirmă că articolul 59 din Tratatul CEE (libera circulație a serviciilor, devenit articolul 49) nu se interzice doar orice discriminare pentru furnizorii de servicii în baza originii lor naționale, ci se solicită, de asemenea, eliminarea tuturor restricțiilor, chiar dacă acestea se aplică nediferențiat tuturor furnizorilor de servicii independent de originea lor, „în cazul în care acestea sunt de natură să restricționeze sau să împiedice activitatea furnizorului de servicii care își desfășoară activitatea într-un alt stat membru, unde furnizează în mod legal servicii similare”.

2.3.3 Într-un text justificativ, Comisia rezumă jurisprudența CEJ în sensul că CEJ a clarificat că „prin articolul 49 din Tratatul CE se interzic fără diferențiere măsurile în vigoare care sunt de natură să împiedice exercitarea libertății serviciilor”.

2.4 În considerente, Comisia subliniază, reamintind încă o dată noile directive privind achizițiile publice și hotărârea Säger,

că prin acestea se garantează, pentru actorii economici, un nivel de protecție care este cel puțin la fel de ridicat precum cel bazat pe directiva care se abrogă.

2.5 Textul propriu-zis al directivei este compus din patru articole. Articolul 1 abrogă directiva 71/304/CEE. Articolul 2 însărcinează statele membre să transpună această directivă de abrogare a unei directive prin dispozițiile legislative și administrative necesare, să comunice conținutul acestora Comisiei printr-un tabel de corespondență între directivă și aceste dispoziții legislative naționale și să facă trimitere la directivă în chiar aceste dispoziții sau în cadrul publicării oficiale, amănunțele acestei trimiteri urmând să fie stabilite de către statele membre. Articolul 3 reglementează intrarea în vigoare a directivei în ziua publicării și articolul 4 stabilește că directiva se adresează statelor membre.

3. Evaluarea propunerii Comisiei

3.1 Propunerea înaintată, de directivă de abrogare a Directivei 71/304/CEE, nu rezistă din păcate complet la fiecare punct al verificării realizate din punctele de vedere menționate în acest aviz la punctul 1.

3.2 În general, trebuie observat că directiva propusă de abrogare a unei alte directive este una din primele directive de acest tip dintr-o întreagă serie de directive similare. Este, de aceea, necesar să se examineze dacă cea mai eficientă procedură de punere în aplicare a programului de lucru, pe următoarele luni și ani, de abrogare a unui număr de directive devenite caduce constă cu adevărat în adoptarea unei noi directive distincte pentru abrogarea fiecărei directive devenite caduce. În cadrul punerii în aplicare a programului de lucru pe viitor trebuie să se verifice încă o dată dacă nu ar fi posibil și mai eficient să se abroge mai multe directive simultan printr-o singură nouă directivă. Întrucât legile statelor membre conțin adesea transpunerea simultană a mai multor directive, ar putea să se evite astfel adaptarea aceluiași legi ale statelor membre de mai multe ori într-un interval scurt de timp.

3.3 Cu privire la prezenta propunere de directivă trebuie să se analizeze încă o dată dacă nu există cu adevărat o alternativă la forma de transpunere prevăzută la articolul 2 sau dacă nu ar fi suficient, pentru atingerea scopului, să se solicite statelor membre să verifice dacă legislația lor necesită să fie adaptată și să efectueze această adaptare dacă este cazul.

3.4 În directiva din anul 1971, care trebuie abrogată, era vorba în esență despre eliminarea legilor și a reglementărilor discriminatorii, valabile atunci, ale statelor membre, precum și despre impunerea unor principii generale de drept comunitar cu privire la atribuirea de contracte de achiziții publice, care între timp au fost reluate și detaliate și mai mult în directive mai noi.

⁽¹⁾ COM(2006) 748 final.

⁽²⁾ COM(2006) 748 final.

3.5 În măsura în care era vorba despre eliminarea reglementărilor discriminatorii ale statelor membre, aceasta trebuia să se realizeze în cadrul transpunerii directivei 71/304/CEE deja în anii '70, respectiv, în statele care au aderat ulterior, în cadrul procesului de preluare a aquis-ului comunitar. Intenția de abrogare a acestei directive nu înseamnă că ar trebui anulată eliminarea acestor reglementări discriminatorii naționale anterioare. Legile naționale adoptate atunci în vederea eliminării reglementărilor discriminatorii nu trebuie nici ele adaptate ca urmare a abrogării directivei, deoarece acestea, prin eliminarea reglementărilor discriminatorii, și-au atins de regulă scopul, iar tratatul și toate directivele mai noi prevăd oricum menținerea abrogării, respectiv interdicția reglementărilor discriminatorii.

3.6 În ceea ce privește legile statelor membre cu privire la atribuirea de contracte de achiziții publice, acestea au fost aduse deja, de regulă, cel mai târziu după adoptarea directivelor 2004/18/CE și 2004/17/CE, într-un stadiu care corespunde dezvoltării ulterioare a dreptului european după 1971. Dacă acest lucru nu s-a întâmplat, transpunerea noilor directive poate încă fi impusă de către Comisie. Deoarece toate directivele se adresează, în principiu, oricum legiuitorilor din statele membre,

pentru atingerea în acest caz a scopului dorit ar fi absolut suficientă, în mod evident, simpla abrogare a directivei 71/304/CEE la nivel european și obligarea statelor membre să-și verifice legislația. În cele mai multe cazuri, va fi vorba cel mult, ocazional, de a suprima referința la directiva 71/304/CEE devenită caducă, acolo unde există o referință explicită la aceasta.

3.7 Este regretabil și nu mai poate fi schimbat faptul că abrogarea directivei 71/304/CEE nu s-a realizat deja în cadrul adoptării directivelor 2004/17/CE și 2004/18/CE. Comisia este, de aceea, îndemnată să verifice sistematic pe viitor la fiecare propunere de directivă dacă prin noua directivă nu devin totodată caduce anumite directive mai vechi și, dacă este cazul, să abroge direct aceste directive caduce. Această măsură ar putea contribui și ea gradual la o coerență și o claritate sporită a dreptului european.

4. CESE propune, în consecință, ca propunerea de directivă să fie modificată în mod corespunzător astfel încât aceasta să se limiteze la a stabili abrogarea directivei și la a obliga statele membre să verifice dacă legislația lor necesită schimbări și dacă este cazul să efectueze aceste schimbări.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

ANEXĂ

privind Avizul Comitetului Economic și Social European

Pasajele următoare din textul avizului Secțiunii au fost respinse în favoarea amendamentelor adoptate în plen, dar au primit totuși fiecare în favoarea lor cel puțin un sfert din voturile exprimate:

- 3.9 Prin expunerea de motive a prezentei propuneri de directivă și prin al doilea considerent al acesteia, Comisia încearcă, implicit, să impună o interpretare oarecum unilaterală a legislației europene primare.
- 3.10 Ca și în cazul proiectului de directivă privind serviciile, acest lucru se întâmplă mai ales printr-o reproducere prescurtată și unilaterală a jurisprudenței Curții Europene de Justiție privind libera circulație a serviciilor, în acest caz a hotărârii din 25 iulie 1991 în cauza C-76/90 Säger, care este rezumată în mod următor: aceasta a „clarificat că prin articolul 49 al Tratatului CE se interzic, fără diferențiere, măsurile în vigoare care sunt de natură să împiedice exercitarea liberei circulații a serviciilor.” Această interpretare este justificată printr-un principiu-cheie al hotărârii, citat în nota de subsol 7.
- 3.11 Făcând abstracție de faptul că, prin acest principiu, Curtea Europeană de Justiție nu s-a referit în general la toate măsurile în vigoare posibile, ci numai la discriminări și restricții, Comisia ignoră, prin interpretarea sa și citatul trunchiat, un alt principiu esențial al hotărârii. Acest principiu se găsește chiar la alineatul 15, care nu este citat de Comisie, al acestei hotărâri, precum și în multe alte hotărâri: deși toate măsurile și cerințele statelor membre, care discriminează direct sau indirect, sunt clar interzise, CEJ continuă să autorizeze măsuri și cerințe nediscriminatorii ale statelor membre în măsura în care acestea rezultă din rațiuni majore și imperioase de interes general și sunt în același timp adecvate și necesare scopului propus și nu trec dincolo de ceea ce este absolut necesar.

- 3.12 Interpretarea Comisiei, care poate fi recunoscută în rezumatul unilateral al hotărârii, susține clar în schimb că nu mai trebuie să existe pentru furnizorii externi nici un fel de reguli și cerințe, respectiv măsuri ale statului membru respectiv, chiar dacă acestea sunt în deplin acord cu obiectivele tratatelor europene și cu restul legislației europene, chiar dacă sunt tratate într-un mod complet nediscriminatoriu și satisfac clar toate cerințele Curții Europene de Justiție.
- 3.12.1 Dacă ar fi corectă această concepție, ar trebui considerate drept ilegale, chiar și în cazul proiectelor cu finanțare europeană, toate cerințele impuse ofertanților, inclusiv acelea care derivă din dispoziții explicite ale UE legate de acordarea de fonduri europene sau cerințele legate de respectarea anumitor dispoziții regulamentare într-un domeniu nearmonizat încă și în același timp de siguranța traficului, cum ar fi, de exemplu, dispozițiile naționale privind culoarea, gradul de reflectorizare și mărirea indicatoarelor de intrare în localitate sau normele naționale exemplare de protecția muncii, care, spre exemplu în Țările de Jos, reglementează greutatea și mărirea maximă a bordurilor de trotuar, pentru a reduce rata de invaliditate a lucrătorilor din construcțiile de drumuri.
- 3.12.2 Aceste exemple demonstrează deja absurditatea acestei interpretări excesive a liberei circulații a serviciilor. Printr-o astfel de interpretare, articolul 49 din Tratatul CE ar deveni, contrar propriei formulări și relației juridice cu alte articole din tratatele europene, un fel de „super-drept fundamental” pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea în afara granițelor, care ar suprima toate condițiile juridice cadru adoptate în mod justificat și în acord cu principiile generale de drept ale UE și ale statelor membre în scopul reglementării activității întreprinderilor. Această argumentație cu greu ar putea fi acceptată de cetățenii Uniunii și a fost deja respinsă de toate celelalte instituții europene în contextul directivei privind serviciile.
- 3.13 O astfel de concepție juridică ar fi în contradicție nu doar cu conținutul noilor directive 2004/18/CE și 2004/17/CE, ci și cu spiritul și litera tratatelor europene, dispozițiile și protocoalele adiționale privind principiul subsidiarității și jurisprudența Curții Europene de Justiție.
- 3.14 De asemenea, nu este sarcina Comisiei și nici a vreunei alte instituții să interpreteze în mod constrângător hotărârile Curții Europene de Justiție. Cu atât mai mult nu poate fi sarcina acesteia să schimbe, prin citarea trunchiată, conținutul acestor hotărâri într-un mod care se află în contradicție cu voința evidentă a Curții Europene de Justiție, așa cum rezultă aceasta din diversele hotărâri.
- 3.15 Dacă, prin intermediul unei propuneri de directivă, s-ar ridica astfel de interpretări unilaterale la rang de parte componentă a legislației secundare europene, se pot deschide noi spații de manevră pentru interpretarea directivelor anterioare 2004/18/CE și 2004/17/CE, ceea ce ar duce nu la mai multă claritate și certitudine, ci la opusul acestora.
4. CESE propune, în consecință, ca propunerea de directivă să fie modificată în mod corespunzător astfel încât aceasta să se limiteze la a stabili abrogarea directivei și la a obliga statele membre să verifice dacă legislația lor necesită schimbări și dacă este cazul să efectueze aceste schimbări, ceea ce se justifică pur tehnic prin adoptarea între timp a directivelor 2004/18/CE și 2004/17/CE.

Pentru eliminarea acestor alineate au votat:

Voturi pentru: 43 Voturi împotriva: 38 Abțineri: 12

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci” (Versiune codificată)

COM(2006) 812 final — 2006/0264 (COD)

(2007/C 161/13)

La 17 ianuarie 2007, Consiliul, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 februarie 2007 (raportor: dl GRASSO).

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 157 voturi pentru și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Claritatea și transparența dreptului comunitar depind și de codificarea reglementărilor modificate în mod frecvent.

1.2 Codificarea trebuie efectuată cu respectarea strictă a procesului legislativ comunitar normal.

1.3 Obiectul prezentei propuneri este codificarea Directivei 89/104/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1988 de apropiere

a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci. Noua directivă va înlocui diferitele acte legislative pe care le încorporează; aceasta păstrează în totalitate substanța și se limitează la a le regrupa și a aduce exclusiv acele modificări formale impuse de operațiunea de codificare în sine.

1.4 Comitetul este de acord cu această codificare.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „25 de acte care trebuie urgent adaptate la Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 de stabilire a normelor privind exercitarea competențelor de executare conferite Comisiei, modificată prin Decizia 2006/512/CE a Consiliului din 17 iulie 2006”

COM(2006) 901, 902, 903, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926 final

(2007/C 161/14)

Între 18 ianuarie și 8 februarie 2007, Consiliul, în conformitate cu articolele 37, 44, 47, 55, 95, 152, 175 și 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la propunerea sus-menționată.

La 14 ianuarie 2007, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru piața unică, producție și consum cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European a hotărât, în cadrul celei de-a 434-a sesiuni plenare din 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), să-l numească pe dl RETUREAU raportor general și a adoptat prezentul aviz cu 96 voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Rezumatul avizului Comitetului:

1.1 Comitetul salută introducerea procedurii de reglementare cu control în sistemul comitologiei, care permite Consiliului și Parlamentului să controleze și eventual să modifice regulamentele de aplicare adoptate de Comisie, atunci când actul legislativ îi recunoaște dreptul de exercitare a competențelor de executare în anumite domenii, fără a o autoriza să efectueze modificări de fond; în principiu, este vorba doar despre adaptări și evoluții necesare bunei aplicări a actului respectiv, în conformitate cu articolul 251 din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

1.2 Comitetul constată că modificarea în regim de urgență a anumitor acte, propusă de Comisie⁽¹⁾, corespunde Deciziei 2006/512/CE și declarației comune privind lista de acte care trebuie adaptate cât mai curând, precum și eliminarea limitelor de timp privind exercitarea competențelor de executare ale Comisiei.

2. Propunerile Comisiei:

2.1 Decizia 2006/512/CE a Consiliului din 17 iulie 2006⁽²⁾ a modificat Decizia Consiliului din 28 iunie 1999 de stabilire a normelor privind exercitarea competențelor de executare conferite Comisiei (1999/468/CE)⁽³⁾, în special prin adăugarea unui articol 5a privind instituirea unei noi proceduri de reglementare cu control.

2.2 Procedurile de comitologie care asigură monitorizarea fiecărui act legislativ implică astfel o opțiune suplimentară care va întări controlul Parlamentului asupra exercitării competențelor de executare conferite Comisiei de către act, fiind vorba despre acte care fac obiectul acestei noi opțiuni și care țin de codecizie sau de procedura Lamfallussy în materie financiară.

2.3 Printr-o declarație comună⁽⁴⁾, Comisia, Consiliul și Parlamentul au adoptat o listă de acte care trebuie urgent adaptate la decizia modificată, în vederea introducerii procedurii de reglementare cu control care va înlocui procedura inițială. Această declarație comună mai prevede, în afara aplicării principiilor de bună legislație, că durata competențelor de executare conferite Comisiei nu ar trebui să fie limitată.

2.4 Comisia propune acum modificarea retroactivă a 26 de acte legislative considerate prioritare⁽⁵⁾, în vederea introducerii noii proceduri, și, după caz, a eliminării eventualelor limite de timp privind competențele de executare.

2.5 În trei cazuri, actele adoptate în codecizie care figurează în listă nu doar modifică acte de bază existente, ci, pur și simplu, fac trimitere la dispozițiile privind comitologia care trebuie aliniate în aceste acte. În consecință, în aceste trei cazuri, Comisia a propus adaptarea acestora din urmă. În special:

2.5.1 Pentru alinierea Directivei 2005/1/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2005, Comisia propune adaptarea următoarelor acte:

— Directiva 91/675/CEE Consiliului din 19 decembrie 1991 de instituire a unui comitet european de asigurări și pensii ocupaționale;

— Directiva 92/49/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind asigurarea generală directă și de modificare a Directivelor 73/239/CEE și 88/357/CEE (a treia directivă privind „asigurarea generală”);

⁽¹⁾ COM(2006) 901 la 926.

⁽²⁾ JO L 200, 22.7.2006, p. 11.

⁽³⁾ JO L 184, 17.7.1999, p. 23.

⁽⁴⁾ JO C 255, 21.10.2006, p. 11.

⁽⁵⁾ Este vorba despre documentele COM(2006)901 — 926, introduse prin Comunicarea COM(2006)900 final. Cu toate acestea, se va avea în vedere că CESE nu este consultat cu privire la documentul COM(2006) 904 final.

— Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață;

— Directiva 2005/68/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 noiembrie 2005 privind reasigurarea și de modificare a Directivelor 73/239/CEE și 92/49/CEE ale Consiliului, precum și a Directivelor 98/78/CE și 2002/83/CE.

2.5.2 Pentru alinierea Directivei 2003/41/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 iunie 2003 privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale, Comisia propune adaptarea următorului act:

— Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului menționată anterior.

2.5.3 Pentru alinierea Directivei 2001/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 ianuarie 2002, Comisia propune adaptarea următorului act:

— Directiva 85/611/CEE de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM).

2.6 Lista completă a actelor care trebuie adaptate cu prioritate este indicată în continuare:

(1) Directiva 2006/49/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind rata de adecvare a capitalului întreprinderilor de investiții și al instituțiilor de credit;

(2) Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit;

(3) Directiva 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2006 privind auditul legal al conturilor anuale și al conturilor consolidate, de modificare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului și de abrogare a Directivei 84/253/CEE a Consiliului;

(4) Regulamentul (CE) nr. 562/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 martie 2006 de instituire a unui Cod Comunitar privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul Frontierelor Schengen);

(5) Directiva 2005/68/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 noiembrie 2005 privind reasigurarea și de modificare a Directivelor 73/239/CEE și 92/49/CEE ale Consiliului, precum și a Directivelor 98/78/CE și 2002/83/CE;

(6) Directiva 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2005 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului;

(7) Directiva 2005/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2005 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor consumatoare de energie și de modificare a Directivei 92/42/CEE a Consiliului și a Direc-

tivelor 96/57/CE și 2000/55/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului;

(8) Regulamentul (CE) nr. 396/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 februarie 2005 privind conținuturile maxime aplicabile reziduurilor de pesticide din sau de pe produse alimentare și hrana de origine vegetală și animală pentru animale și de modificare a Directivei 91/414/CEE;

(9) Directiva 2004/109/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind armonizarea obligațiilor de transparență în ceea ce privește informația referitoare la emitenții ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată și de modificare a Directivei 2001/34/CE;

(10) Directiva 2004/39/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind piețele instrumentelor financiare, de modificare a Directivelor 85/611/CEE și 93/6/CEE ale Consiliului și a Directivei 2000/12/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 93/22/CEE a Consiliului;

(11) Directiva 2003/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind prospectul care trebuie publicat în cazul unei oferte publice de valori mobiliare sau pentru admiterea valorilor mobiliare la tranzacționare și de modificare a Directivei 2001/34/CE;

(12) Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 septembrie 2003 privind produsele alimentare și furajele modificate genetic;

(13) Directiva 2003/6/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind utilizările abuzive ale informațiilor confidențiale și manipularile pieței (abuzul de piață);

(14) Directiva 2002/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 ianuarie privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE);

(15) Directiva 2002/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 ianuarie 2003 privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice;

(16) Directiva 2002/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2002 privind supravegherea suplimentară a instituțiilor de credit, a întreprinderilor de asigurare și a întreprinderilor de investiții care aparțin unui conglomerat financiar și de modificare a Directivelor 73/239/CEE, 79/267/CEE, 92/49/CEE, 92/96/CEE, 93/6/CEE și 93/22/CEE ale Consiliului și a Directivelor 98/78/CE și 2000/12/CE ale Parlamentului European și Consiliului;

(17) Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață;

- (18) Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 iulie 2002 privind aplicarea standardelor internaționale de contabilitate;
- (19) Directiva 2001/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 noiembrie 2001 de instituire a unui cod comunitar cu privire la medicamentele de uz uman;
- (20) Directiva 2001/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 martie 2001 privind diseminarea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic și de abrogare a Directivei 90/220/CEE a Consiliului;
- (21) Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei;
- (22) Directiva 2000/53/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 septembrie 2000 privind vehiculele scoase din uz;
- (23) Directiva 98/8/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 1998 privind introducerea pe piață a produselor biocide;
- (24) Directiva 92/49/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind asigurarea generală directă și de modificare a Directivelor 73/239/CEE și 88/357/CEE (a treia directivă privind „asigurarea generală”);
- (25) Directiva 91/675/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1991 de instituire a unui comitet de asigurări;
- (26) Directiva 85/611/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM).

Bruxelles, 14 martie 2007.

3. Observații generale

3.1 Comitetul a considerat întotdeauna că procedurile de comitologie care implică doar reprezentanți ai Comisiei și ai guvernelor statelor membre și care, în funcție de natura comitetului instituit, sunt destinate gestionării, consultării sau reglementării ca rezultat al monitorizării și aplicării actelor legislative ar trebui să fie mai transparente și mai inteligibile pentru persoanele rezidente pe teritoriul european, în special pentru cele la care se referă aceste acte.

3.2 Comitetul salută așadar decizia de introducere a unei noi proceduri de reglementare cu control pentru actele care țin de codecizie, deoarece Parlamentul, nefiind direct implicat în comitete, era necesar ca un sistem de control al competențelor de executare ale Comisiei să permită să se verifice ca acestea să nu fi fost încălcate în regulamentele de aplicare adoptate autonom de către Comisie.

3.3 Eliminarea limitelor de timp privind competențele de executare incluse în anumite acte decurge în mod logic din întărirea controlului Parlamentului și Consiliului și din dreptul acestora de a modifica regulamentele de aplicare adoptate de Comisie pentru orice act care ține de codecizie și de procedura Lamfalussy.

3.4 Declarația comună din 21/10/2006 solicita Comisiei să prezinte de urgență propuneri în conformitate cu Decizia din 17/7/2006, iar Comitetul constată că această solicitare a fost respectată de către Comisie.

3.5 Comitetul constată, de asemenea, că actele modificate corespund priorităților stabilite prin decizia respectivă.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în scopul unei utilizări durabile a pesticidelor”

COM(2006) 373 final — 2006/0132 (COD)

(2007/C 161/15)

La 15 septembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 175 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 19 februarie 2007. Raportor: dl PEZZINI.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14-15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 147 voturi pentru și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul recunoaște importanța promovării unei utilizări mai durabile a pesticidelor, pentru a optimiza efectele pozitive și a reduce consecințele negative ale acestora asupra agriculturii, mediului, consumatorului, operatorilor și societății în ansamblu.

1.2 Comitetul salută, în principiu, propunerea Comisiei, în măsura în care aceasta abordează o problemă esențială pentru bunăstarea cetățenilor europeni și pentru protecția calității vieții și a ecosistemului, precum și datorită rolului său fundamental în dezvoltarea rurală; propunerea favorizează, în afară de aceasta, o evoluție pozitivă a produselor, pentru ca acestea să rămână competitive pe piața internă și internațională, în special printr-o ameliorare continuă a calității.

1.3 Comitetul consideră oportună elaborarea de planuri de acțiune la nivel național pentru a identifica obiectivele de reducere a riscurilor și pentru a iniția o veritabilă politică de armonizare la nivel european.

1.3.1 Aceste planuri de acțiune trebuie realizate prin adoptarea de măsuri adecvate la nivel național, regional și local, ținând seama, înainte de toate, de cele trei dimensiuni ale durabilității, și anume impactul economic, social și asupra mediului.

1.4 În opinia Comitetului, formarea și informarea constituie elemente esențiale ale unei utilizări raționale și durabile a sistemelor de protecție a producțiilor agricole. Aceste două elemente permit evitarea posibilelor consecințe negative asupra mediului.

1.4.1 Formarea trebuie extinsă la toate sectoarele interesate, inclusiv la organismele și autoritățile publice, precum și la utilizatorii neprofesioniști. Este evidentă necesitatea de a menține sistemele de formare naționale, administrate de organisme acreditate corespunzător.

1.5 În opinia Comitetului, campaniile de sensibilizare ar trebui să fie obiective și neutre, să scoată în evidență avantajele, dar și riscurile pentru producție și să se adreseze cu precădere utilizatorilor neprofesioniști, în special autorităților și organismelor publice locale.

1.6 În momentul introducerii de măsuri de precauție în domeniul extrem de delicate, dar și în cadrul dispozițiilor privind pulverizarea aeriană, ar fi de preferat, în opinia Comitetului, să se favorizeze un anumit grad de subsidiaritate.

1.7 Comitetul consideră că este important să se acorde o atenție adecvată cercetării agricole și fitosanitare, în scopul reducerii la minim a riscurilor inerente utilizării de produse și de amestecuri de produse chimice.

1.8 În opinia Comitetului, este necesar să se acorde atenția necesară cooperării, atât cu organismele internaționale, cum ar fi FAO, OCDE și OMS, cât și cu regiunile apropiate.

1.9 Globalizarea piețelor agricole și alimentare impune, în opinia Comitetului, o acțiune la nivel comunitar pentru diseminarea la nivel mondial a standardelor europene de calitate a producției și sanitare, în special prin includerea acestora în Codex Alimentarius.

2. Expunere de motive

2.1 Termenul „pesticide” desemnează principiile active și produsele concepute pentru a acționa asupra proceselor fundamentale ale organismelor vii și care, în consecință, au potențialul de a ucide sau de a combate organismele dăunătoare⁽¹⁾. Cu toate acestea, propunerea Comisiei utilizează, de asemenea, o definiție mai specifică a termenului „produse fitosanitare”⁽²⁾.

⁽¹⁾ Codul internațional de conduită privind distribuția și utilizarea pesticidelor, FAO, noiembrie 2002, articolul 2 din Rezoluția 1/123, adoptată în cea de a 123-a sesiune a Consiliului FAO, 2002. Cf.

⁽²⁾ COM(2006) 388 final, articolul 2 alineatul (1).

2.2 Pesticidele sunt considerate esențiale pentru protecția culturilor împotriva insectelor, rozătoarelor și agenților patogeni naturali, însă pot, în același timp, să se acumuleze în mediu și să antreneze riscuri grave pentru sănătatea umană și animală, în special atunci când ajung să polueze apa potabilă. La om, riscurile potențiale sunt, în special, cancerul, tulburările genetice, dar și deteriorarea ireversibilă a sistemului imunitar.

2.3 Riscurile pentru sănătatea umană pot apărea în urma expunerii directe sau indirecte, a utilizării inadecvate sau accidentale, în special în timpul sau după utilizarea pesticidelor în scopuri agricole, pentru întreținerea spațiilor verzi sau pentru alte activități.

2.4 Riscurile legate de fiecare principiu activ din compoziția pesticidelor sunt evaluate în cadrul procedurii de autorizare, însă nu se realizează, la nivelul statelor membre, o evaluare corespunzătoare a efectelor expunerii la un amestec de produse chimice. În consecință, ar fi foarte dificil de estimat, în situația actuală, efectul global asupra sănătății umane al tuturor substanțelor utilizate în prezent ⁽³⁾.

2.5 Efectul expunerii indirecte a persoanelor care se află sau locuiesc în zona de utilizare (dispersia în aer a substanțelor pulverizate) sau a consumatorilor (reziduuri de pesticide pe produsele agricole sau în apă) poate fi și mai grav, în special pentru grupurile deosebit de vulnerabile. În special, studii recente ⁽⁴⁾ au scos în evidență sensibilitatea deosebită a feteșilor a căror dezvoltare neurologică a fost afectată ca urmare a expunerii mamelor la pesticide.

2.6 Este necesar să se țină seama de riscurile pentru mediu care apar în urma introducerii excesive și involuntare de substanțe chimice în apă, în aer și în sol, cu efecte dăunătoare asupra plantelor, florei și faunei sălbatice, asupra calității mediilor naturale și asupra biodiversității în general.

2.6.1 În același timp, nu trebuie să uităm că societatea modernă se bazează pe utilizarea unei game largi de îngrășăminte, de biocide, de aditivi alimentari, de insecticide, de pesticide și de erbicide, cu numeroase efecte benefice în ceea ce privește obținerea unor niveluri de calitate și securitate alimentară mai ridicate.

2.7 Utilizate în mod responsabil, acestea garantează prezența pe piață a unor materii prime, a unor produse alimentare și a unor fructe și legume de calitate, la prețuri mici, accesibile tuturor consumatorilor. Utilizarea produselor fitosanitare asigură randamente ridicate, scade nivelul de toxine naturale produse de ciuperci și bacterii, reduce pierderile de recolte și contribuie la crearea unei oferte de alimente suficiente și durabile pe piața internă și internațională.

⁽³⁾ Trebuie remarcat faptul că, la nivel mondial, există deja metodologii utilizate pe scară largă, în special în Statele Unite. A se vedea <http://www.epa.gov/ord/htm/innovations.htm>.

⁽⁴⁾ Developmental neurotoxicity of industrial chemicals (*Toxicitatea pentru dezvoltarea neurologică a produselor chimice industriale*), Lancet 2006; 368:2167-78.

2.7.1 În afară de aceasta, toate substanțele fungicide, insecticide și erbicide sunt deja supuse unor procese de aprobare riguroase înainte de autorizarea comercializării sau utilizării lor.

2.8 Comitetul recunoaște importanța promovării unei utilizări mai durabile a pesticidelor, pentru a optimiza efectele pozitive și a reduce consecințele negative ale acestora asupra mediului, consumatorului și operatorilor: acest obiectiv permite, de asemenea, ameliorarea imaginii operatorilor și a fermelor care utilizează în mod prudent produsele fitosanitare.

2.9 Comitetul consideră că este necesar să se scoată mai bine în evidență efectele pozitive, pentru fermieri, ale unei utilizări mai raționale și mai judicioase a produselor fitosanitare. De altfel, fermierii înșiși, de mai mulți ani, s-au angajat în dezvoltarea de tehnici mai raționale, cum ar fi gestionarea integrată a culturilor și gestionarea integrată a paraziților, din dorința de a promova în mod mai concret agricultura integrată, iar această tendință ar trebui încurajată.

2.10 Adevărata provocare a viitorului constă nu numai în furnizarea de produse, atât tradiționale, cât și ecologice, sigure și de bună calitate, unor consumatori „mai atenți”, ci și în satisfacerea acelora care caută produse la prețuri „moderate”, dar care oferă, în același timp, garanții calitative similare.

2.11 Integrarea aspectelor de mediu în problematica utilizării pesticidelor se înscrie în cadrul priorităților definite în cel de al 6-lea program de acțiune în domeniul mediului (2002-2012) al Uniunii Europene, care prevede elaborarea și lansarea a șapte strategii tematice.

2.12 Există o interacțiune evidentă între ceea ce se propune în strategiile tematice adoptate — în special în cele care privesc protecția pânzelor freactice, a resurselor naturale, a florei și a faunei sau a solurilor, gestionarea deșeurilor și deșeurile de ambalaje — și propunerea de directivă-cadru examinată.

2.12.1 Strategia tematică privind utilizarea durabilă a pesticidelor prevede patru noi măsuri de protecție a mediului și sanitate, printre care și propunerea de directivă privind o utilizare mai durabilă a pesticidelor, care face obiectul prezentului aviz.

2.12.2 Comisia a realizat, de asemenea, o evaluare de impact a diferitelor scenarii posibile, în funcție de aplicarea măsurilor prevăzute în vederea unei utilizări durabile a pesticidelor și a costului acestora: „pierderile (pentru sectorul PPP și pentru fermierii care finanțează formarea operatorilor, precum și certificarea și întreținerea echipamentelor de aplicare) și avantajele (pentru fermierii care au redus cantitatea de pesticide utilizate și pentru întreprinderile de formare, întreținere și certificare) se echilibrează” ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ A se vedea SEC(2006) 914, punctul 5 paragraful (2).

2.13 Incidența globală netă corespunzătoare costurilor externe este, prin urmare, în mod evident pozitivă: „Reiese, din extrapolările bazate pe un vast studiu realizat în Germania, că utilizarea optimă a pesticidelor ar putea genera beneficii de peste 200 MEUR pe an pentru UE, datorită reducerii costurilor externe, cum ar fi efectele negative asupra mediului și asupra sănătății umane”⁽⁶⁾.

2.14 CESE a avut deja ocazia, în 2003⁽⁷⁾, să își exprime sprijinul față de inițiativa Comisiei de a elabora o strategie tematică privind utilizarea pesticidelor. De asemenea, Comitetul consideră că este necesar să se menționeze în mod explicit rolul de protecție a culturilor pe care îl are utilizarea pesticidelor, precum și alte tehnici, cum ar fi biopesticidele, extractele vegetale, metodele de prevenire, metodele biologice și rezistența plantelor la anumiți paraziți, iar pentru toate aceste aspecte trebuie să fie evaluate riscurile și beneficiile pe o bază științifică solidă.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Propunerea Comisiei are ca obiectiv protejarea sănătății umane și animale și a mediului împotriva utilizării periculoase inadecvate sau excesive a pesticidelor în agricultură și în ecosistem, prin reducerea riscurilor și a efectelor nefaste ale acestora „într-o măsură compatibilă cu protecția necesară a culturilor”.

3.2 Aceasta prevede în special:

- obligația de a întocmi planuri de acțiune naționale (PAN) pentru identificarea culturilor, a activităților și a zonelor expuse la riscuri majore și cărora este necesar să li se acorde atenție cu prioritate, cu implicarea părților interesate în întocmirea, punerea în aplicare și adaptarea acestor PAN;
- crearea unui sistem de formare și de sensibilizare a distribuitorilor și utilizatorilor de pesticide profesioniști și informarea publicului larg prin campanii de sensibilizare și de informare;
- inspectarea periodică obligatorie a echipamentelor de aplicare a pesticidelor, în scopul limitării efectelor negative ale acestor produse asupra sănătății umane și asupra mediului în timpul aplicării;
- interzicerea pulverizării aeriene, cu posibilitatea de derogare, pentru a limita riscurile unor efecte negative asupra sănătății umane și asupra mediului;
- câteva măsuri specifice pentru protejarea mediului acvatic împotriva poluării cu pesticide;
- delimitarea zonelor în care utilizarea de pesticide este interzisă sau limitată, în conformitate cu măsurile luate în aplicarea altor dispoziții legislative;
- dispoziții privind manipularea și stocarea pesticidelor, a ambalajelor lor și a resturilor de produse (ciclul de viață al pesticidelor);
- elaborarea de standarde de combatere integrată a dăunătorilor (Integrated Pest Management, IPM) — obligatorii înce-

pând cu 2014 — și crearea condițiilor necesare punerii lor în aplicare;

- un sistem de indicatori armonizați pentru colectarea de date și pentru rapoartele obligatorii privind comercializarea și utilizarea pesticidelor, în vederea evaluării progreselor realizate în domeniul reducerii riscurilor globale.

4. Observații

4.1 Comitetul salută propunerea Comisiei, în măsura în care aceasta abordează o problemă esențială pentru bunăstarea cetățenilor și a consumatorilor europeni, pentru protecția calității vieții, pentru agricultură și pentru ecosistem.

4.2 Valoarea totală a vânzărilor anuale de pesticide, la nivel mondial, este estimată la aproximativ 25 de miliarde EUR, iar utilizarea pesticidelor continuă să fie foarte intensă în țările în curs de dezvoltare, chiar dacă aceste piețe stagnează sau sunt în scădere⁽⁸⁾. De altfel, având în vedere globalizarea piețelor agricole și alimentare, este necesar să se vegheze la respectarea generalizată a normelor de producție și sanitare din Codex Alimentarius, pentru a evita ca legea Gresham⁽⁹⁾ să li se aplice și acestor piețe.

4.3 În afară de aceasta, în mai multe părți ale lumii, o cantitate enormă de pesticide este risipită sau este aplicată fără a fi nevoie și numeroase persoane suferă de intoxicații, pentru că fermierii, operatorii și autoritățile locale nu sunt informate în legătură cu noile aplicații tehnologice sau nu și-au actualizat cunoștințele în domeniu, precum și din cauză că mașinile utilizate pentru pulverizarea pesticidelor sunt adesea depășite sau nu sunt întreținute în mod corespunzător. Mai mult, substanțe nocive care sunt deja interzise în UE continuă să fie utilizate în țările în curs de dezvoltare⁽¹⁰⁾.

4.4 Comitetul consideră oportună introducerea unor planuri de acțiune naționale corelate cu niște obiective cantitative și cu un calendar de actualizare în vederea identificării măsurilor care ar face posibilă reducerea riscurilor la nivel național, regional și local, ținând seama de cele trei dimensiuni ale durabilității, și anume impactul economic, social și asupra mediului.

4.5 Utilizarea responsabilă, din punct de vedere social, de produse care au ca scop protejarea producției agricole este esențială în vederea atingerii unor obiective sociale din ce în ce mai avansate, pe de-o parte determinându-i pe fermieri să își asume responsabilitățile care le revin în cadrul lanțului alimentar și garantându-le consumatorilor alimente de calitate și, pe de altă parte, asigurând niveluri adecvate de competitivitate agricolă în cadrul Strategiei Lisabona, atât pe piața internă, cât și pe cea internațională.

4.6 Dimensiunea economică a durabilității garantează faptul că produsele sunt utilizate numai în măsura în care acest lucru este necesar pentru menținerea diferitelor boli sub pragul de pericolozitate, astfel încât randamentul și disponibilitatea produselor agricole să fie îmbunătățite, iar costurile managementului agricol să fie reduse.

⁽⁸⁾ Rezoluția 1/123 — Consiliul FAO 11/2002. (www.fao.org).

⁽⁹⁾ http://en.wikipedia.org/wiki/Greshams_Law.

⁽¹⁰⁾ Cum ar fi lindanul, care este încă utilizat în țările în curs de dezvoltare, deși a fost interzis pe piața UE.

⁽⁶⁾ SEC(2006) 914.

⁽⁷⁾ JO C 85, 8.4.2003, pp. 112-118.

4.7 În ceea ce privește mediul, s-ar evita astfel riscurile legate de prezența accidentală excesivă de substanțe chimice în apă, în sol, în aer și în produsele agricole și alimentare transformate. Aceste substanțe au efecte negative asupra omului, faunei, florei, calității aerului și asupra biodiversității în general. De altfel, nu trebuie uitat faptul că este indispensabil să se împiedice difuzarea și multiplicarea bolilor vegetale.

4.8 În momentul punerii în aplicare a planurilor de acțiune naționale, este important, pentru a se evita denaturarea concurenței pe piața internă, ca măsurile care vor fi adoptate să se bazeze pe directive și criterii comune întregii UE.

4.9 Educația, formarea și informarea reprezintă elemente esențiale în contextul unei utilizări raționale și durabile a sistemelor de protecție a producțiilor agricole, dar și o condiție sine qua non de garantare a celor mai bune practici agricole și de evitare a posibilelor consecințe negative asupra mediului, în special în ceea ce privește formarea integrată a tuturor părților interesate, inclusiv a organismelor și autorităților publice, dar și a utilizatorilor neprofesioniști.

4.10 Statele membre au creat sisteme de formare diferite, bazate pe dispozitive și obligații legislative naționale și administrate de organisme acreditate corespunzător. Comitetul consideră, în consecință, că este nevoie de un cadru de referință comunitar flexibil, care să permită integrarea, cu respectarea exigențelor diferitelor grupuri de utilizatori, în special pe baza unor metode pedagogice și unor conținuturi aprobate de părțile interesate, la nivel european ⁽¹⁾, și a unor discuții în cadrul unui dialog sectorial și de parteneriat între partenerii sociali, la nivel național.

4.11 Același principiu este valabil și pentru campaniile de informare și de sensibilizare, care trebuie să fie obiective și neutre și să pună accent pe avantajele posibilelor practici de protecție a culturilor și pe riscurile unor efecte nocive. Aceste campanii ar putea fi finanțate, în diferitele state membre, în special prin introducerea unei taxe pe produsele de protecție a culturilor. Fondurile colectate în urma acestei acțiuni ar putea servi la sensibilizarea utilizatorilor, în special a celor neprofesioniști, prin diferite mijloace și în special cu ajutorul unor ghiduri tehnice simple, actualizate pe Internet.

4.12 Comitetul consideră că este extrem de important ca statele membre să instituie sisteme de inspecție tehnică și de întreținere periodică a echipamentelor de aplicare a pesticidelor aflate în uz, pe baza unor standarde comune și armonizate, în conformitate cu exigențele esențiale.

4.13 În ceea ce privește introducerea unor măsuri de precauție în domeniile deosebit de sensibile, cum ar fi protecția apelor ⁽¹²⁾ — care trebuie să fie în mod obligatoriu conforme cu directiva-cadru în materie — și sectoarele definite prin proiectul

Natura 2000, este necesar să se țină seama de condițiile locale și de tipurile de culturi, cum ar fi culturile de orez.

4.13.1 CESE consideră că este important să se garanteze respectarea celor mai bune practici, în scopul reducerii riscurilor, prin definirea — în mod echilibrat și rațional — a unor dispoziții comune și a unor parametri minimi, alegerea măsurilor și monitorizarea lor riguroasă urmând să țină de responsabilitatea statelor membre, fără a se introduce vreo interdicție generalizată, considerată excesivă de către Comitet.

4.14 În ceea ce privește restricțiile severe prescrise în domeniul pulverizării aeriene, CESE estimează că este necesar să se examineze cu atenție faptul că există regiuni geografice și situații în care această practică nu poate fi înlocuită cu alte tehnici și că ar fi poate oportun să se acorde derogări, foarte limitate, pentru acest tip de intervenții, astfel încât să se asigure un nivel maxim de siguranță și de competență profesională a operatorilor, pentru evitarea efectelor negative asupra sănătății umane și asupra mediului. Statele membre și autoritățile publice competente la diferite niveluri ar trebui să monitorizeze sistematic nivelurile de siguranță și de competență prin intermediul unor proceduri uniforme de evaluare a riscurilor.

4.15 În cadrul politicii agricole comune, se acordă din ce în ce mai mult sprijin ⁽¹³⁾ elaborării de tehnici de management integrat al culturilor (*Integrated Crop Management* — ICM) ⁽¹⁴⁾, în care ar fi necesar să se includă, în mod progresiv și organizat, noi metode de management integrat al dăunătorilor (*Integrated Pest Management* — IPM). Comitetul susține cu tărie tehnicile ICM, care reprezintă unul dintre jaloanele sistemelor agricole durabile.

4.16 De altfel, este dificil să disociem diferitele efecte ale protecției fitosanitare de efectele unei întregi serii de alte practici agricole (rotația culturilor etc.): dacă statele membre trebuie ca, până în 2014, să elaboreze și să impună „standarde-obiective” generale în materie de IPM, acest lucru trebuie să se realizeze, în opinia Comitetului, prin încurajarea participării cât mai largi a utilizatorilor, ținându-se seama pe deplin de tehnicile generale de ICM, precum și de progresele înregistrate la nivelul tehnicii și al cercetării tehnologice din acest sector, care trebuie susținute și consolidate, în special prin programele de lucru din cel de-al 7-lea program-cadru pentru acțiuni de cercetare și dezvoltare tehnologică.

4.17 Comitetul consideră că este important să se acorde atenția cuvenită cercetării agricole și fitosanitare privind nivelul de inocuitate al noilor tehnologii propuse, precum și minimalizării riscurilor legate de utilizarea de produse și de amestecuri de produse chimice, în contextul programelor de lucru și al cererilor de oferte publice din cel de-al 7-lea program-cadru pentru acțiuni de cercetare și dezvoltare tehnologică 2007-2013.

⁽¹¹⁾ Conform ECPA „Training resource for trainers on ICM” și „Guidelines on the Sustainable use of Crop protection products”.

⁽¹²⁾ Conform bunelor practici introduse în conformitate cu Directiva 91/414/CEE.

⁽¹³⁾ CEAS, „Report on CM Systems in the EU carried out for DG Environment” și „A common codex on integrated farming”, publicat de Inițiativa Europeană pentru Dezvoltare Durabilă în Agricultură (EISA). Acest codex a fost recunoscut prin raportul CEAS.

⁽¹⁴⁾ „Report on ICM Systems in the EU”, Comisia Europeană, mai 2003. Observațiile PAN Europe și ale BEE, 9/2002.

4.18 În avizul din proprie inițiativă privind „Viitorul PAC”⁽¹⁵⁾, CESE a prezentat mai multe posibilități de integrare a aspectelor legate de protecția mediului în politica agricolă. CESE reamintește că „al doilea pilon” al politicii agricole prevede ca statele membre, în noul program 2007-2013 privind fondurile structurale și planurile naționale și regionale de dezvoltare rurală, să încurajeze mecanismele de compensare pentru fermierii care reușesc să diminueze riscurile legate de utilizarea pesticidelor chimice⁽¹⁶⁾.

4.19 Definierea tehnicilor IPC trebuie să fie conformă cu noile dispoziții privind comercializarea produselor de protecție fitosanitară, iar standardele în domeniul tehnicilor IPM vor trebui să țină seama de diferitele condiții naturale și de climă din UE.

4.20 Produsele de protecție a producției agricole trebuie să fie manipulate și stocate în așa fel încât să se evite orice potențial risc pentru sănătate și pentru mediu. Comitetul consideră că, pe lângă elementele propuse, ar fi necesară crearea, la nivel comunitar, a unui cadru de standarde minime pentru stocarea acestor produse de către vânzătorii cu ridicata și cu amănuntul și de către fermieri⁽¹⁷⁾.

4.21 În ceea ce privește sistemul de indicatori armonizați pentru colectarea de date și pentru rapoartele obligatorii privind

comercializarea și utilizarea pesticidelor, Comitetul recunoaște în totalitate necesitatea unor date statistice și aprobă obligativitatea unei colectări periodice a datelor, pe baza indicatorilor de risc și de utilizare armonizați la nivel european.

4.22 Comitetul subliniază importanța colectării de date omogene de la toate părțile interesate, evitându-se, în același timp, suprapunerile și cheltuielile inutile, atât la nivel administrativ, cât și din punctul de vedere al complexității tehnice.

4.23 Indicatorii trebuie să se bazeze pe nivelul de risc mai curând decât pe cantitățile de produse utilizate sau de reziduuri prezente, precum și pe impactul asupra sănătății, ținând seama în special de analizele OMS, și trebuie să se refere în egală măsură și la nivelurile de difuzare a bolilor și a fenomenelor patogene care afectează culturile.

4.24 Comitetul consideră că este necesar să se acorde atenția adecvată cooperării internaționale, atât cu organisme cum sunt FAO⁽¹⁸⁾ și OCDE⁽¹⁹⁾, cât și cu regiunile apropiate, în special cu țările din bazinul mediteranean, cu Balcanii și cu țările vecine.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁵⁾ JO C 125, 27.5.2002, pp. 87-99.

⁽¹⁶⁾ JO C 85, 8.4.2003, pp. 112-118.

⁽¹⁷⁾ Conform, de asemenea, directivelor privind ambalarea și stocarea pesticidelor (FAO, 1985). În prezent, legislația comunitară privind stocarea substanțelor chimice nu prevede standarde decât pentru cantități mari, în vreme ce cazurile în care pesticidele sunt deținute în cantități limitate de către operatori individuali nu fac obiectul nici unei prevederi, ceea ce ar fi totuși necesar.

⁽¹⁸⁾ În special pentru monitorizarea, aplicarea și actualizarea „Codului internațional de conduită privind distribuția și utilizarea pesticidelor”, noiembrie 2002.

⁽¹⁹⁾ În special pentru elaborarea indicatorilor.

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind abrogarea Directivei 68/89/CEE a Consiliului de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la clasificarea lemnului în stare brută”

COM(2006) 557 final — 2006/0178 (COD)

(2007/C 161/16)

La 11 octombrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 19 februarie 2007. Raportor: dl DORDA.

În cea de a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 159 voturi pentru și 3 abțineri.

1. Introducere

1.1 Propunerea Comisiei are drept scop abrogarea Directivei 68/89/CEE a Consiliului de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la clasificarea lemnului în stare brută.

1.2 Având în vedere faptul că statele membre, sectorul silviculturii și industria lemnului insistă de mai mulți ani că, în general, această directivă nu se aplică în mod sistematic în comerțul cu lemn, Comisia a propus abrogarea directivei.

2. Observații generale

2.1 La mijlocul lui 2005, 19 state membre și 11 reprezentanți ai federațiilor naționale din industrie au participat la consultări în scopul de a stabili dacă directiva a fost pusă în aplicare și dacă abrogarea acesteia ar putea avea consecințe negative. Rezultatele anchetei efectuate au confirmat faptul că majoritatea atât a statelor membre, cât și a federațiilor din industrie nu aplică această directivă în comerțul cu lemn, considerând că nu este suficient de detaliată, nu ia considerare utilizările prevăzute pentru lemn și nu este adaptată la nevoile pieței.

2.2 Punerea în aplicare a directivei Consiliului a fost limitată, deoarece nu are caracter obligatoriu, metodele de clasificare și

de măsurare pe care le stabilește sunt depășite, iar operatorii de pe piața lemnului au căzut de acord asupra altor metode de măsurare și clasificare pe care le-au pus în aplicare. Cu toate acestea, piața internă a lemnului brut, ca și comerțul cu țările terțe, s-au extins aparent fără obstacole.

În plus, au fost stabilite standarde europene pentru măsurarea și clasificarea lemnului; acestea pot fi aplicate, când este cazul, în tranzacțiile de pe piața lemnului și sunt considerate o soluție mai bună.

2.3 Abrogarea directivei este prin urmare în conformitate cu rezultatele consultărilor cu statele membre, sectorul silviculturii și industria lemnului. Obiectivele directivei pot fi atinse fără o legislație comunitară.

2.4 Ținând cont de motivele de mai sus și, de asemenea, de faptul că abrogarea directivei nu va avea nici o implicație bugetară și va contribui la simplificarea legislației europene, Comitetul susține propunerea Comisiei. Comitetul este de părere că legislația care este rar pusă în aplicare și nu este indispensabilă pentru funcționarea corespunzătoare a pieței interne în acest sector nu ar trebui să rămână în vigoare.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Bunăstarea animalelor — Etichetarea”

(2007/C 161/17)

Prin scrisoarea din 28 noiembrie 2006, președinția germană a Consiliului, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a solicitat Comitetului Economic și Social European să elaboreze un aviz cu privire la *Bunăstarea animalelor — etichetarea*.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului a fost însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl NIELSEN raportor general în cadrul celei de-a 434-a sesiuni plenare din 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie) și a adoptat prezentul aviz cu 92 voturi pentru, 6 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Se manifestă un interes în creștere, în cadrul UE, pentru promovarea metodelor de producție și creștere a animalelor, capabile să răspundă mai bine decât până acum cerințelor bunăstării animalelor domestice. În acest context, se propune completarea standardelor minime obligatorii în vigoare cu reglementări de etichetare voluntară, care să poată fi utilizate atât în paralel cu etichetarea comercială uzuală, cât și cu etichetarea orientată mai mult pe calitate, printre care se pot menționa în special programele de calitate (în limba engleză „*quality schemes*”). Această procedură va sprijini forțele pieței și nu va suprasolicita inutil nici sistemul politic al UE, nici autoritățile naționale de control. Etichetarea de calitate constituie un parametru esențial în concurența existentă în sectorul alimentar, această etichetare conținând frecvent diverse elemente privind bunăstarea animalelor, care se situează peste nivelul standardelor minime obligatorii în vigoare. Cu toate acestea, este dificil pentru consumatori să înțeleagă pe ce bază s-a efectuat etichetarea și care este conținutul standardelor, iar aspectele privitoare la bunăstarea animalelor nu se bazează întotdeauna pe principii științifice suficiente.

1.2 Un sistem de această natură, bazat pe piață și pe criterii obiective de cuantificare a bunăstării animalelor, va fi mai flexibil, mai eficace și mai orientat către viitor decât criteriile stabilite politic și va fi, din acest motiv, mai bine adaptat evoluțiilor viitoare în materie de producție, care se vor caracteriza printr-o variație mai mare a condițiilor de producție, ca urmare, pe de-o parte, a extinderii UE, a specializării și a diversificării permanente a producției și, pe de altă parte, a mutațiilor structurale privind comerțul cu amănuntul și parteneriatele existente în domeniile dezvoltării produselor și etichetării.

1.3 Este importantă promovarea metodelor de producție și creștere a animalelor, metode capabile să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor, atât direct, prin mijloace de formare și prin difuzarea noilor rezultate ale cercetării științifice, cât și prin semnale ale pieței care, în același timp, vor constitui un punct de plecare esențial pentru definirea unei serii de priorități privind formarea, investițiile etc. În acest fel, un sistem de etichetare poate contribui la crearea sinergiei necesare „de la un capăt la altul al lanțului” și, în egală măsură, la o exploatare mai rațională a resurselor. Crescătorii de animale domestice au nevoie de stabilitate, având în vedere că, în prezent, aceștia pot fi supuși unor schimbări mai mult sau mai puțin întemeiate ale cerințelor lanțurilor comerciale cu amănuntul, schimbări care au

un impact asupra previziunilor și strategiei de investiții ale acestora.

1.4 În același timp, ar trebui pus în aplicare un sistem de etichetare în materie de bunăstare a animalelor care să fie mai strict decât cerințele minime, sistem care ar trebui să fie o posibilitate opțională oferită producătorilor, sectorului comercial și celui industrial, astfel încât programele de etichetare private să se poată raporta la cerințe cu o bază științifică și practică, acestea putând fi adaptate în funcție de apariția unor noi date științifice. Modalitățile concrete ar putea consta în posibilitatea de a alege fie o formă de siglă, împreună cu o etichetă colorată, fie un sistem de puncte, care să completeze etichetarea comercială și care să constituie o bază obiectivă de promovare comercială, combinată cu o formă de control privat și independent. În principiu, un asemenea sistem ar putea fi utilizat pentru toate speciile de animale domestice și pentru toate produsele de origine animală. În același timp, în conformitate cu regulile OMC, acesta ar putea fi utilizat, în condiții identice, pentru produsele importate.

1.5 Cu toate acestea, este necesară utilizarea în continuare a dispozițiilor instituționale clasice pentru stabilirea cerințelor minime în cadrul UE, cât și, așa cum s-a procedat până în prezent, pentru etichetarea modului de producție a ouălor și produselor ecologice. Această formă de reglementare este totuși o metodă dificilă sub aspect politic și administrativ și, din acest motiv, se potrivește mai puțin pentru stimularea dezvoltării de metode de producție și de creștere a animalelor care să poată răspunde mai bine cerințelor bunăstării animalelor. În același timp, producătorii, sectorul industrial și comercial de vânzare cu amănuntul ar considera acest sistem ca fiind rigid și birocratic, fără ca acesta, în schimb, să aducă avantaje semnificative consumatorilor.

1.6 Procedura propusă prezintă similitudini de fond cu procedura generală de etichetare ecologică și, în special în UE, cu sistemul comun al etichetelor ecologice. Etichetele ecologice se bazează pe aplicarea principiului comun de producție și pe utilizarea de produse extrem de diferite, ceea ce permite crearea unei mai mari sinergii și asigurarea unui grad mai mare de notorietate a etichetei. Cu toate acestea, din motive de concurență, actorii din sectorul alimentar vor da, în mod natural, prioritate propriilor etichete de calitate, astfel încât „modelul ecologic” nu este direct utilizabil pentru etichetarea în materie de bunăstare a animalelor, care trebuie să se bazeze pe cercetări specifice și pe evaluarea reciprocă a indicatorilor de bunăstare a animalelor.

1.7 În cadrul UE, contribuția la cercetările privind protecția animalelor este, în consecință, de o importanță decisivă pentru a se stabili dacă, în viitor, va fi posibilă integrarea bunăstării animalelor în lanțul care începe de la culturile agricole până la activitățile ulterioare de producție și comercializare, pe o bază științifică și obiectivă. Cu toate acestea, trebuie stabilite, în cel mai scurt timp, elementele unui sistem de etichetare, astfel încât rezultatele cercetărilor și indicatorii unitari, măsurabili și reproductibili să se transforme în strategii concrete și acestea să fie utilizate în sistemul de etichetare, pe măsură ce aceste rezultate devin cunoscute și părțile implicate încep să se familiarizeze cu această procedură.

1.8 În orice caz, este necesară o acțiune de informare de mare anvergură, orientată către consumatori și sectorul de vânzare cu amănuntul etc., care să includă, în special, standardele comunitare minime obligatorii. În același timp, s-ar putea avea în vedere crearea unei pagini Internet și a unei baze de date, cu sprijinul UE, în sensul unei mai mari transparențe și deschideri, cu toate că orientările comune ar trebui întâi aplicate, înainte de publicarea conținutului exact al acestora. În același timp, ar trebui avută în vedere întărirea interdicției și controlului publicității inexacte și înșelătoare, pentru a asigura faptul că întreprinderile își respectă tot mai mult promisiunile cuprinse în propriile afirmații.

2. Context

2.1 Prezentul aviz are scopul, în conformitate cu solicitarea președinției germane a Consiliului, de a descrie sistemele de etichetare posibile în materie de bunăstare a animalelor, ca și modul de concepere a acestor sisteme, în sensul de a promova dezvoltarea de metode de producție și creștere a animalelor care să răspundă într-o măsură tot mai mare la cerințele bunăstării animalelor. Aceste demersuri trebuie văzute în contextul interesului crescând pentru bunăstarea animalelor în Uniunea Europeană, unde bunăstarea animalelor, pe lângă alte considerente etice, se integrează tot mai mult în „modelul social european”. Consumatorii au dreptul să se aștepte (fapt relevant de sondajele Eurobarometrului) ca alimentele de origine animală să fie produse într-un mod care să respecte dispozițiile legale din UE (în special cele privind bunăstarea animalelor) și că există posibilități obiective și credibile pentru alegerea alimentelor produse în condiții de respect deosebit pentru bunăstarea animalelor⁽¹⁾. În plus, există o legătură complexă între, pe de o parte, bunăstarea și sănătatea animalelor și, pe de altă parte, apariția bolilor transmisibile la om.

⁽¹⁾ În conformitate cu articolul din Eurobarometrul special din iunie 2005, intitulat „Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals”, („Punctul de vedere al consumatorilor privind bunăstarea animalelor de crescătorie”), 43 % din consumatorii UE sunt conștienți de problematica bunăstării animalelor atunci când cumpără carne și 74 % din persoanele chestionate consideră că, prin modul acestora de cumpărare, pot avea o influență asupra bunăstării animalelor. În același timp, o serie de studii științifice arată, cu toate acestea, că factorii psihologici și emoționali care influențează consumatorii, cum ar fi apelul la valorile etice și morale sau prezentarea și etichetarea efectuate în cadrul comerțului cu amănuntul, sunt deosebit de complecși. Există, astfel, o diferență între convingerile afirmate și acțiuni, iar o atitudine corectă politic privind o etichetare care să integreze preocupările etice nu duce, în mod necesar, la cumpărarea de produse obținute în condiții de respect deosebit pentru cerințele etice; deciziile de cumpărare sunt mai mult determinate de preț, disponibilitate, sănătate și gust. Cu toate acestea, publicul reacționează foarte vehement atunci când mass-media prezintă cazuri de condiții neadecvate privind animalele de crescătorie sau de laborator.

2.2 Așa cum rezultă din majoritatea studiilor, consumatorii consideră bunăstarea animalelor un parametru esențial al calității produselor; desigur că acest punct de vedere ar putea fi mai puțin accentuat în anumite state membre. Bunăstarea animalelor, respectiv calitatea vieții animalelor, reprezintă suma evenimentelor la care este supus animalul pe parcursul vieții sale: durerea, boala, atitudinile conflictuale, particularitățile de comportament cum ar fi stresul prelungit, trebuie considerate experiențe negative pentru animal, în timp ce repausul, somnul, nutriția, îngrijirea locurilor de înmulțire și a blăni reprezintă experiențe pozitive. Cu toate acestea, nu există nici o definiție unică, recunoscută, a bunăstării animalelor.

2.3 Uniunea Europeană, în special pe baza recomandărilor Parlamentului European, a adoptat o serie de standarde minime în materie de bunăstare a animalelor, sub formă de reglementări clasice emise de autorități. Multe din aceste standarde minime trebuie să facă obiectul unor revizuri în anii viitori, în lumina deciziilor anterioare. În afară de aceasta, au fost puse în aplicare anumite reguli specifice privind etichetarea voluntară a produselor ecologice și etichetarea obligatorie cu indicații privind metodele de producție în cazul comercializării ouălor, ca și anumite reguli accesorii privind comercializarea păsărilor destinate producției de carne și a cărnii de vită.

2.4 Industria alimentară și comerțul cu amănuntul se caracterizează printr-o concentrare și o concurență tot mai mare și utilizează tot mai des etichete de calitate, fapt care demonstrează că se dă o atenție specială diverselor criterii de calitate, inclusiv, într-o măsură tot mai mare, bunăstării animalelor. În paralel cu acest fenomen, organizațiile producătorilor și cooperativele au stabilit o serie de etichete de calitate la nivel regional, care deseori includ aspectele privind bunăstarea animalelor și preocupările privind aspectele ecologice. Unele din aceste produse pot eventual face uz de sistemul comunitar privind protecția indicațiilor geografice și a specialităților tradiționale⁽²⁾.

2.5 În acest sens, există diferențe semnificative de la o țară la alta. Se poate menționa, de exemplu, faptul că pe piața britanică domină etichetele de calitate specifice comerțului cu amănuntul, în timp ce în Franța și Italia, de exemplu, există un număr deloc neglijabil de etichete de calitate la nivel regional. În Țările de Jos predomină tradițional etichetele de calitate din sectorul de prelucrare, cu toate că sectorul comerțului cu amănuntul și organizațiile producătorilor elaborează un număr tot mai mare de etichete. În Suedia predomină etichetele producătorilor, fapt legat de concepția tradițională, prezentă în multe alte țări, care presupune, în mod natural, că produsele naționale ar fi de calitate superioară, inclusiv datorită aspectelor privind bunăstarea animalelor.

⁽²⁾ Regulamentul (CE) nr. 509/2006 al Consiliului din 20 martie 2006 privind specialitățile tradiționale garantate din produse agricole și alimentare, ca și Regulamentul (CE) nr. 510/2006 al Consiliului din 20 martie 2006 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare, JO L 93 din 31.3.2006.

2.6 Pe baza experienței acumulate privind funcționarea sistemelor de etichetare voluntară, intenția Comisiei este de a promova, în ceea ce privește bunăstarea animalelor, utilizarea indicatorilor specifici, obiectivi și măsurabili în dreptul comunitar actual și viitor, ca bază legislativă pentru validarea sistemelor de producție care aplică standarde de bunăstare a animalelor mai stricte decât standardele minime stabilite de dispozițiile în vigoare⁽³⁾. Potrivit Comisiei, acest lucru presupune o clasificare a standardelor aplicate în materie de bunăstare a animalelor, în vederea promovării elaborării de metode de producție și creștere a animalelor, care să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor și care să faciliteze aplicarea respectivelor standarde atât în cadrul UE, cât și la nivel internațional; în același timp, Comisia intenționează să analizeze posibilitatea unei etichetări comunitare concepute pe această bază.

3. Observații generale

3.1 În calitate de reprezentant al societății civile, este natural ca CESE să-și aducă contribuția la lucrările de concepere a sistemelor de etichetare respective și să-și asume, în comun, răspunderea pentru punerea în aplicare a acestora, sub forma unui sistem comun european, care să poată susține o dezvoltare durabilă în cadrul pieței interne și în schimburile comerciale cu restul lumii. Bunăstarea animalelor face parte din patrimoniul cultural european și din valorile etice ale UE, înscriindu-se în aceeași filozofie ca și responsabilitatea socială a întreprinderilor, protecția mediului și preocupările privind aspectele ecologice; toate acestea fiind, într-o anumită măsură, integrate în dreptul comunitar. Există o anumită identitate comună cu metodele ecologice care, ca sistem durabil de producție agricolă, se bazează pe respectul pentru mediu și pe bunăstarea animalelor.

3.2 În acest sens, CESE sprijină intențiile Comisiei de promovare a bunăstării animalelor în UE pe baze obiective și durabile⁽⁴⁾ și consideră că este de dorit să se pună în aplicare un sistem comun în materie de etichetare, pentru promovarea unor metode de producție și creștere a animalelor care să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor. În acest sens, obiectivul principal este sprijinirea forțelor pieței pentru a putea funcționa pe o bază obiectivă și a „se orienta în direcția bună”. În același timp, este importantă promovarea, prin intermediul formării și al difuzării celor mai noi rezultate din domeniul cercetării, a unor metode de producție și de creștere a animalelor care să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor. În același timp, prin natura lucrurilor, semnalele pieței vor constitui un punct de plecare pentru stabilirea unei serii de priorități în domeniul cercetării, formării fermierilor, consultanților și medicilor veterinari și în ceea ce privește investițiile viitoare în sistemul de producție. Astfel, sistemul de etichetare poate

⁽³⁾ A se vedea comunicarea Comisiei privind un plan de acțiune comunitar pentru protecția și bunăstarea animalelor în perioada 2006-2010 (COM(2006) 13 din 23.1.2006), în care sunt anunțate inițiative la nivelul OMC, un raport pentru 2009 privind etichetarea obligatorie pentru carnea de pui, un raport pentru 2009 privind aplicarea ulterioară a indicatorilor măsurabili și eventuala stabilire a unei standarde de calitate europene pentru produsele rezultate din sisteme care aplică standarde riguroase în materie de bunăstare a animalelor și crearea unui sistem tehnic și financiar specific, în vederea promovării aplicării unor standarde mai stricte atât în cadrul Uniunii Europene, cât și în afara ei.

⁽⁴⁾ A se vedea avizul CESE 1356/2006 din 26.10.2007 privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliul privind un plan de acțiune comunitar pentru protecția și bunăstarea animalelor în perioada 2006-2010”, ca și CESE 1246/2005, JO C 28 din 3.2.2006 privind „Propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a unor reguli minime pentru protecția găinilor destinate producției de carne” (COM(2005) 221).

contribui la crearea de sinergii și la o exploatare rațională a resurselor, nu în ultimul rând având în vedere strategia de planificare și investiții a producătorilor.

3.3 În orice caz, este vorba de un proces pe termen lung care, în mod necesar, trebuie să se deruleze în paralel cu dezvoltarea indicatorilor obiectivi, măsurabili, reproductibili și fundamentați științific privind bunăstarea animalelor și pe baza unei validări a diverselor sisteme de producție. Cu toate acestea, este importantă definirea, într-o fază incipientă, a cadrului și principiilor necesare elaborării unui sistem comun de etichetare în materie de bunăstare a animalelor, astfel încât să fie posibilă pregătirea lucrărilor și integrarea în sistem a indicatorilor standardizați de bunăstare a animalelor, pe măsură ce aceștia sunt stabiliți. Din acest motiv, în cel mai scurt timp trebuie să existe o înțelegere și acceptare din partea părților implicate privind orientările și structura sistemului comun, care poate fi utilizat pentru toate produsele de origine animală pe o bază cât mai satisfăcătoare sub aspectul voluntariatului și flexibilității.

3.4 În același timp, trebuie recunoscut faptul că procesul se complică nu numai datorită lipsei de cunoștințe disponibile cu privire la aspectele bunăstării animalelor și la prioritatea acestora unele față de altele, ci și datorită diversității preferințelor consumatorilor și condițiilor de producție, efectului diferitelor tradiții și niveluri de educație asupra atitudinilor populației, concurenței existente în sectorul alimentar, complexității formelor existente de reglementare legislativă, dificultății de comparare a conținutului etichetelor de calitate private și a insuficienței credibilității privind organele de control publice și private, inclusiv cele legate de importurile în Uniunea Europeană.

3.5 În orice caz, o etichetare clară și informativă constituie un element esențial pentru promovarea metodelor de producție și creștere a animalelor, care să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor. Experiența acumulată în materie de produse ecologice și de sisteme alternative de producție a ouălor a relevat că regulile de etichetare sunt de natură să influențeze sistemele de producție în sensul creșterii bunăstării animalelor.

3.6 Reglementările privind etichetarea sunt de competența Uniunii Europene. Acestea fac, în mod constant, obiectul dezbatărilor și conflictelor de interese, iar Comisia intenționează să prezinte o propunere de modificare a directivei privind etichetarea, la sfârșitul anului 2007⁽⁵⁾. O etichetare corespunzătoare și clară este, de cele mai multe ori, rezultatul unui compromis, prin care nu este posibilă satisfacerea tuturor dorințelor și cererilor. Acest lucru este valabil în special în ceea ce privește produsele alimentare, cu privire la care se declară frecvent că cerințele în materie de etichetare sunt prea cuprinzătoare. Autoritățile

⁽⁵⁾ Welfare Quality® este un proiect de cercetare finanțat de UE, la care participă 39 de institute și universități care dispun de o expertiză specială în materie de bunăstare a animalelor. Acest proiect urmărește stabilirea unor standarde de bunăstare a animalelor și a unor strategii concrete fundamentate științific, cu scopul de a integra bunăstarea animalelor în lanțul de producție, de la cultura agricolă până la activitățile ulterioare de producție, comercializare și vânzare, oferind totodată informații adecvate consumatorilor.

competente în domeniul produselor alimentare sunt, în egală măsură, sceptice cu privire la o etichetare și mai largă, care ar putea duce la riscul de a plasa pe un plan secundar informațiile de bază privind proprietățile alimentelor, prin menționarea altor informații. De altfel, nici consumatorii nu sunt siguri în ce măsură este avantajos să dispui de un număr mai mare de informații privind produsele alimentare, în special informații cu privire la aspectele etice. Din aceste motive, etichetarea în materie de bunăstare a animalelor ar trebui să se bazeze pe o siglă de dimensiuni mai mici, combinată cu un marcaj în culori, cu stele sau puncte, care să completeze etichetarea existentă.

4. Importurile în UE

4.1 Crearea în cadrul UE, pe cale legislativă, a unor noi obligații și restricții ar putea crea riscul ca importurile din țări cu standarde mai puțin stricte să afecteze negativ producția și vânzările din cadrul UE, ceea ce ar putea duce și la pierderea de segmente de piață la nivel mondial. Cu toate acestea, concentrarea mai puternică asupra bunăstării animalelor pe piața internă ⁽⁶⁾, compusă din 30 de țări europene, cu o populație totală de 500 milioane de locuitori, ar provoca un efect de emulație în țările terțe, iar efectul s-ar face simțit în exporturile acestora către UE. „International Finance Corporation”, care aparține Băncii Mondiale, a atras atenția asupra interesului tot mai mare manifestat la nivel mondial cu privire la bunăstarea animalelor și asupra necesității de adaptare la această tendință, atât în sectorul de producție primară, cât și în cel de prelucrare industrială ⁽⁷⁾.

4.2 Este evident că animalele crescute, sacrificate și tranșate în Uniunea Europeană, ca și produsele prelucrate sau neprelucrate rezultate din acestea satisfac criteriile minime ale UE și, în consecință, orice etichetare în acest sens ar deveni inutilă. Pe de altă parte, se solicită frecvent, în mod justificat, ca produsele importate să fie etichetate astfel încât să se indice proveniența acestora sau ca etichetarea să fie efectuată astfel încât să se poată stabili, direct sau indirect, în ce măsură produsul în cauză satisface cerințele comunitare minime. Așa cum s-a menționat deja în avize anterioare ale CESE, pe termen lung trebuie recunoscută bunăstarea animalelor ca fiind un considerent perfect legitim în comerțul cu produse agricole, astfel încât să se poată solicita ca importurile să respecte cerințele minime. În acest context, trebuie analizat mai precis, pe de o parte, în ce măsură ar fi legală o obligație de etichetare care să indice țara de origine a produselor importate și, pe de altă parte, (în cazul în care nu există nici o garanție privind respectarea cerințelor comunitare minime) în ce măsură ar fi legală o obligație de a menționa pe etichetă „metodă de producție necunoscută” sau o formulare similară.

4.3 Pentru a lua în considerare toate produsele agricole europene care respectă standardele europene în materie de bunăstare

⁽⁶⁾ Aici trebuie menționate Norvegia, Islanda și Liechtenstein, care fac și ele parte din piața internă a UE (Spațiul Economic European).

⁽⁷⁾ „Creating Business Opportunity through Improved Animal Welfare” (Crearea de oportunități de afaceri prin îmbunătățirea bunăstării animalelor), International Finance Corporation (IFC), Grupul Băncii Mondiale, aprilie 2006. Sunt 178 țări membre ale IFC, iar această solicitare este valabilă în special pentru investițiile în țările în curs de dezvoltare, care intenționează să exporte în țările dezvoltate. În același timp, multe țări au, în mod tradițional, un cod de conduită în materie de bunăstare a animalelor, fără a avea o legislație în adevăratul sens al cuvântului. Acest lucru este valabil, de exemplu, în cazul Elveției, Australiei, Noii Zeelande, Argentinei și Braziliei.

a animalelor și pentru a le diferenția de cele din afara Uniunii Europene, care nu se supun aceluiași dispoziții, s-ar putea introduce o indicație corespunzătoare privind originea, respectiv o informație cu privire la locul unde s-a cultivat sau produs materia primă din care este compus produsul, în sensul următoarelor date:

- „Agricultură UE”, în cazul în care materia primă agricolă, din care este compus produsul, a fost cultivată sau produsă în UE.
- „Agricultură din afara UE”, în cazul în care materia primă agricolă, din care este compus produsul, a fost cultivată sau produsă într-o țară terță.
- „Agricultură UE/din afara UE”, în cazul în care o parte a materiei prime, din care este compus produsul, a fost cultivată sau produsă în UE iar altă parte într-o țară terță.

Informația „UE” respectiv „din afara UE” poate fi eventual înlocuită, respectiv completată, de o anumită țară, în cazul în care toate materiile prime, din care este compus produsul, au fost cultivate sau produse în țara respectivă.

4.4 Deși compatibilitatea cu reglementările OMC ar trebui să reprezinte un punct de plecare și o premisă pentru orice reglementare, în cazul în care nu există suficientă înțelegere, la nivel internațional, privind acest subiect, așa cum s-a menționat în avizele anterioare ale CESE, UE s-ar putea vedea obligată să pună în aplicare măsuri unilaterale pentru a atrage atenția necesară privind necesitatea adaptării cadrului juridic. În orice caz, importatorii și lanțurile comerciale de vânzare cu amănuntul trebuie să-și asume răspunderea, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, de a se asigura că importurile din țările terțe respectă cerințe comparabile, prin intermediul certificării sau al unor garanții similare.

5. Reglementarea instituțională clasică

5.1 O serie de standarde minime au fost puse în aplicare în UE în materie de bunăstare a animalelor, iar deciziile anterioare obligă Comisia să elaboreze o propunere de revizuire și adaptare a acestora în decursul anilor viitori ⁽⁸⁾. Standardele minime au fost stabilite în acte normative detaliate, după negocieri politice laborioase. În viitor, standardele minime ar trebui să se bazeze mai mult pe rezultatele cercetării și pe o analiză obiectivă a situațiilor, ceea ce ar trebui să faciliteze procesul politic. Astfel, reglementările ar trebui să se bazeze pe cunoștințele accesibile în orice moment și ar trebui stabilite la un nivel obiectiv și justificabil, care să reflecte posibilitățile practice ale condițiilor operaționale de producție primară, transport, asomare și sacrificare. Și în viitor va fi necesară continuarea definirii standardelor minime în acest mod, prin aplicarea unei reglementări normative de tip clasic, emise de către autoritățile publice.

⁽⁸⁾ „Comunicarea Comisiei privind un plan de acțiune comunitar privind protecția și bunăstarea animalelor în perioada 2006-2010” COM(2006) 13.

5.2 De asemenea, regulile de etichetare voluntară privind produsele ecologice și indicarea obligatorie, prin etichetare, a metodelor de producție privind comercializarea ouălor au fost stabilite în detaliu în actele normative comunitare. Cu alte cuvinte, dacă la etichetare se utilizează denumiri mai precise, trebuie respectate reglementările comunitare. Trebuie asigurate condiții echitabile de concurență și trebuie furnizate informații corecte consumatorilor. Aceste forme de etichetare, asociate cu obligații detaliate, au fost introduse în cazul în care etichetarea a fost clar solicitată de către consumatori sau a fost importantă pentru buna funcționare a pieței, deoarece astfel se reglementează utilizarea denumirilor comerciale pe care consumatorul le asociază diverselor forme de producție. În afară de aceasta, se creează condițiile juridice minime necesare pentru a evita cazurile de înșelăciune și confuzie pe piață. Și aici, experiența a demonstrat că definirea criteriilor este dificilă și de durată. Totodată, este vorba de o activitate de o amploare considerabilă pentru operatori și pentru autoritățile naționale de control, cu privire la înregistrare, evidența contabilă și vizitele de inspecție. Cu toate acestea, ar trebui păstrată forma actuală de reglementare în aceste domenii.

5.3 În conformitate cu propunerea de stabilire a standardelor minime pentru puii destinați producției de carne, Comisia va prezenta, în termen de maximum doi ani de la adoptare, un raport privind „posibila introducere, la nivel comunitar, a unui regim specific, obligatoriu și armonizat de etichetare a cărnii de pui și a produselor și preparatelor pe bază de carne de pui, bazat pe respectarea standardelor de bunăstare a animalelor”⁽⁹⁾. Astfel se va crea, în funcție de caz, o procedură paralelă cu reglementările comunitare existente valabile pentru sistemele de producție a ouălor, procedură care va conține reglementări de etichetare cu referire la diversele forme de producție.

5.4 Cu toate acestea, modelul clasic de reglementare nu se justifică decât în cazul în care se poate face o distincție între formele de producție definite clar, care sunt ușor de înțeles de către consumatori. Același lucru este valabil pentru reglementarea privind produsele ecologice, care se referă în primul rând la mediu și nu direct la bunăstarea animalelor. Modelul ar putea fi eventual utilizat și pentru creșterea puilor destinați producției de carne, în cazul în care consumatorii sunt în măsură să înțeleagă și să rețină contextul etichetării, dar acest model nu va mai fi clar dacă va fi extins și asupra altor produse de origine animală.

5.5 În afară de aceasta, reglementarea clasică este prea rigidă și prea complicată, având în vedere diversitatea condițiilor de producție existente în Uniunea Europeană extinsă și evoluțiile viitoare ale pieței. Acest tip de reglementare riscă să frâneze sau să blocheze orice evoluție, datorită complexității procedurilor de audit și dificultăților privind luarea în considerare a diferențelor naturale ale modalităților de producție. Acest model este exigent sub aspect politic și administrativ și nu este suficient de atractiv pentru actorii de pe piață; acesta ar reduce atât stimulentele pentru aplicarea etichetelor de calitate private, care ar face referire, de exemplu, la o producție regională. Cu toate acestea, experiența demonstrează că, din punct de vedere administrativ,

controlul ar deveni mai dificil, dacă s-ar trece de la etichetarea voluntară la cea reglementată sau obligatorie.

5.6 Din acest motiv, nu este de dorit nici extinderea suplimentară a modelului clasic de reglementare instituțională la nivelul UE și nici utilizarea etichetării efectuate de autoritățile publice. Acest lucru este valabil și la nivel național, în cazul în care, ipotetic, reglementările naționale de etichetare s-ar afla în conflict cu principiile pieței unice. În același timp, o etichetare care indică faptul că standardele comunitare minime sunt respectate nu ar avea sens decât dacă ar exista niveluri diferite de etichetare, așa cum este cazul producției de ouă.

6. „Modelul ecologic”

6.1 Un sistem voluntar generalizat de etichetare, comparabil cu procedura de atribuire a etichetei ecologice comunitare⁽¹⁰⁾ și cu procedurile naționale corespunzătoare, ar fi mai puțin potrivit pentru promovarea metodelor de producție și creștere a animalelor, care să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor. Industria alimentară și comerțul cu amănuntul ar prefera, cu siguranță, continuarea dezvoltării propriilor etichete de calitate. Chiar dacă „modelul ecologic” prezintă mai multe similitudini cu modelul voluntar propus pentru produsele de origine animală, acesta nu ar fi potrivit ca bază pentru punerea în aplicare a criteriilor obiective în materie de bunăstare a animalelor, așa cum un model comparabil cu procedura comunitară de atribuire a etichetei ecologice ar fi prea dificil din punct de vedere administrativ pentru a fi folosit în scopul etichetării privind bunăstarea animalelor.

6.2 Etichetele ecologice actuale funcționează, în principiu, cu ajutorul unui secretariat, care oferă asistență părților interesate privind definirea criteriilor ecologice mai stricte decât criteriile prevăzute de dispozițiile legale, furnizând, în același timp, consumatorilor și cumpărătorilor informații privind etichetarea. Avantajul acestei metode este că, în principiu, este posibilă utilizarea etichetării pentru toate produsele, obținând astfel o mai largă aplicare, prin efectul de sinergie, și o mai mare notorietate a procedurii. Informațiile sunt garantate de către o parte terță independentă, care constituie o dovadă obiectivă și verificată că produsul respectiv a rezultat din metode de producție și exploatare mai ecologice, aplicate pe toată durata ciclului de viață.

6.3 În ceea ce privește produsele de origine animală, stabilirea criteriilor individuale privind creșterea speciilor de animale și condițiile de producție trebuie efectuată de către experți, pe baza rezultatelor cercetării și a unei evaluări detaliate a sistemelor de producție. Astfel, este nevoie de evaluări detaliate și specifice, efectuate de specialiști. Cu toate acestea, indicarea clară și credibilă a „modelului ecologic”, destinată consumatorilor, utilizarea voluntară și etichetarea comună bazată pe piață, etichetare care garantează conformitatea cu criteriile etice specifice aflate la un nivel mai strict decât obligațiile legale minime, sunt utilizate pentru promovarea dezvoltării de metode de producție și creștere a animalelor care să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor.

⁽⁹⁾ COM(2005) 221 din 30.5.2005 privind stabilirea unor reguli minime pentru protecția găinilor destinate producției de carne.

⁽¹⁰⁾ Regulamentul (CE) nr. 1980/2000 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iulie 2000 privind sistemul comunitar revizuit de acordare a etichetei ecologice, JO L 237 din 21.9.2000, p. 1.

7. Etichetele de calitate private

7.1 Etichetele de calitate private funcționează în totalitate pe baza principiilor pieței și în conformitate cu cadrul juridic care interzice publicitatea înșelătoare, fără vreo intervenție specială din partea autorităților publice. Este vorba de sisteme flexibile, care se pot adapta în permanență la evoluția situației. Cu toate acestea, etichetarea nu este optimă în ceea ce privește bunăstarea animalelor. Oferta tot mai mare de mărfuri face ca monitorizarea și comparația între diversele etichete să devină foarte dificile pentru consumator. Promovarea comercială poate da o imagine eronată a condițiilor de producție, iar caracteristicile prezentate cu privire la un anumit produs ar putea să nu se bazeze pe criterii obiective, în special datorită faptului că nu există încă cunoștințe obiective suficiente pentru a justifica afirmațiile respective. Acest lucru duce la o pierdere de credibilitate și o perturbare a concurenței în raport cu produsele mai serioase și condițiile de producție mai bune. Întreprinderile industriale și comerciale pot avea totodată tendința de a-și modifica cerințele în funcție de concurență, într-o manieră care nu este întotdeauna bine fundamentată și care poate produce difcultăți pentru producătorii de animale domestice.

7.2 Din aceste motive este necesară stabilirea unor criterii obiective în materie de producție. Comisia a propus crearea unui centru sau a unui laborator, în special cu scopul de a stabili indicatorii obiectivi privind bunăstarea animalelor⁽¹⁾; în același timp, Comisia se așteaptă ca, pe baza rezultatelor proiectului de cercetare „Welfare Quality Project”, care se va finaliza în 2009, va fi posibilă avansarea în direcția integrării indicatorilor măsurabili în legislația comunitară privind bunăstarea animalelor. În același timp este important să se ia în considerare și alte activități de cercetare și dezvoltare efectuate în statele membre.

7.3 Din acest motiv, în lipsa altei soluții mai bune, este necesar să se facă eforturi de promovare a metodelor de producție și creștere a animalelor bazate pe indicatori fundamentați științific și care să răspundă mai bine cerințelor bunăstării animalelor, ca măsură complementară aplicării etichetelor de calitate private. Acest lucru va da întreprinderilor posibilitatea de a defini și dezvolta, în continuare, propriile etichete, astfel încât să se diferențieze de concurență pe baze reale și obiective și, în același timp, consumatorii vor putea să facă alegerea de cumpărare pe o bază conformă cu realitatea, în funcție de convingerile și preferințele personale ale acestora. Astfel, sistemul va putea funcționa pe baza principiilor pieței, fără intervenția inutilă a autorităților publice. Acest lucru se poate realiza prin intermediul unei indicații, care să arate că produsul respectă o anumită normă a UE supusă unei forme de control independent.

8. Propunerea de etichetare a „bunăstării animalelor”

8.1 Este importantă definirea cadrului și principiilor privind crearea unui sistem comun de etichetare, astfel încât să se pregătească activitatea și să se integreze indicatorii standardizați de bunăstare a animalelor în acest sistem, pe măsură ce proiectul „Welfare Quality” va produce, printre altele, rezultate preliminare suficiente. Acest lucru va permite experților și, după caz,

⁽¹⁾ Așa cum a fost propus în avizul CESE privind comunicarea Comisiei privind planul de acțiune, laboratorul sau centrul respectiv ar trebui creat la nivel mondial, în cooperare cu cei mai importanți parteneri comerciali ai UE, în vederea obținerii unei acceptări internaționale a metodelor stabilite.

centrului pentru bunăstarea animalelor propus, elaborarea criteriilor obiective necesare. În acest cadru, ar trebui să se efectueze o analiză ponderată a diferiților indicatori măsurați pe întreaga durată a vieții animalului, care să ducă la condiții de producție practice și realiste, în sensul de a promova o mai bună interacțiune între cercetare, dezvoltare și utilizarea noilor tehnologii⁽¹²⁾.

8.2 Rezultatul acestor activități ar putea fi transpuse în standarde pentru toate speciile de animale domestice și produsele animale cele mai importante prin intermediul unui mandat acordat centrului respectiv, utilizat în sensul procedurii de etichetare propuse, oferind totodată garanția că indicatorii individuali sunt măsurabili și pot fi controlați ulterior. În același timp, etichetarea în materie de bunăstare a animalelor ar trebui, în cea mai mare măsură, să se bazeze pe indicatori măsurabili și reproductibili ai bunăstării animalelor și nu doar pe sistemele de producție utilizate.

8.3 Comerțul și industria ar putea, în mod voluntar, să eticheteze produsele animale cu o siglă recunoscută la nivel comunitar, care să garanteze respectarea unui standard mai strict decât standardele minime ale UE. Standardele mai stricte ar trebui stabilite printr-un act normativ, cu excepția cazului când este posibil, din punct de vedere juridic, să se apeleze direct la standardele comune. Standardele ar putea, de exemplu, dacă se alege trei niveluri superioare, să se situeze ipotetic la o valoare de 20 %, 40 % și 60 % peste standardele minime, în măsura în care acest lucru ar putea fi considerat adecvat pentru specia animală și produsul în cauză. Garantarea conformității cu cerințele specifice și controlul utilizării etichetei s-ar putea baza pe un control efectuat de către întreprinderile însele, în colaborare cu un auditor, un institut sau un organism independent, sau cu un organism de certificare specializat, care să funcționeze în conformitate cu standardele ISO europene și internaționale în vigoare (din seria EN — ISO — 17000) sau să fie acreditat ca organism de certificare (în conformitate cu EN — ISO — 45011). Cu toate acestea, nu poate fi vorba de nici o aprobare sau autorizație de la caz la caz pentru utilizarea siglei respective, având în vedere mecanismele publice administrative și de control pe care le-ar genera.

8.4 Sigla respectivă ar putea fi combinată, de exemplu, cu un sistem de culori, stele sau puncte, care ar putea fi aplicat pe etichetele comerciale existente, în măsura în care acesta nu contravine sistemului comun de etichetare și etichetării comerciale existente. Acest sistem s-ar putea aplica în același condiții și produselor de import, evitând astfel crearea de probleme legate de reglementările OMC.

9. Măsuri complementare

9.1 Ar trebui avută în vedere și crearea unui site web și a unei baze de date, cu sprijinul UE: responsabilii cu etichetele în cauză vor introduce în această bază de date o descriere a sistemului de etichetare propus, ca și a diverselor etichete și sisteme privind bunăstarea animalelor. Întreprinderile vor putea furniza, în acest cadru, informații privind produsele, demonstrând astfel

⁽¹²⁾ Acest lucru presupune ca indicatorii respectivi ar trebui să includă toate elementele de importanță fundamentală pentru specia avută în vedere privind reproducerea, condițiile de spațiu și stabulație, controalele zilnice, aspectele patologice și sanitare, înțărarea, intervențiile chirurgicale, transportul către abator, asomarea și sacrificarea.

că au un comportament responsabil din punct de vedere etic. Ar fi posibil, de exemplu, ca aceste informații să fie accesibile și în magazine. Baza de date respectivă ar putea servi totodată ca sursă de inspirație pentru dezvoltarea în viitor a acestui domeniu. Această bază de date ar duce la o mai mare transparență, iar riscul apariției unor critici și cel al expunerii la manevre frauduloase și înșelătoare ar putea garanta un anumit grad de autodisciplină și control intern.

9.2 În afară de aceasta, s-ar putea lua în considerare întărirea reglementărilor privind afirmațiile inexacte și înșelătoare, astfel încât s-ar putea impune sancțiuni mai aspre în cazul unui abuz, deși nu este vorba de un sistem de aprobare combinat cu un control efectuat de autoritățile naționale. Desigur, sistemul permite întreprinderilor prezentarea, în mod legal, a afirmațiilor corecte și care nu induc în eroare consumatorii dar, în același timp, este clar că întreprinderile sunt singurele responsabile cu faptul că informațiile privind produsul sunt reale (indiferent dacă aceste afirmații au fost verificate de o terță parte independentă sau nu).

9.3 O altă posibilitate (care este de departe cea mai simplă) constă în a sprijini numai continuarea dezvoltării sistemelor de etichetare private, prin intermediul campaniilor de informare adresate consumatorilor și comerțului cu amănuntul, fără a lua alte măsuri. Cu toate acestea, așa cum s-a afirmat anterior, o asemenea metodă nu ar fi suficientă. Indiferent de alegerea sistemelor de etichetare sau a altor măsuri, ar trebui efectuate, în orice caz, campanii de informare de mare amploare, în cazul în

care s-au stabilit bazele necesare în acest sens. Acest lucru se poate realiza prin intermediul conferințelor destinate liderilor de opinie și cu ajutorul televiziunii sau articolelor din presă, iar Comisia și autoritățile naționale respective ar trebui să joace un rol esențial în acest sens, împreună cu, de exemplu, organizațiile fermierilor, ale consumatorilor și cu organizațiile de protecție a animalelor.

9.4 Pe parcursul timpului au existat solicitări privind stabilirea unei etichetări naționale obligatorii cu privire la originea produsului, în contextul preferinței generale pentru produsele naționale. În ciuda faptului că agenții economici au invocat riscul perturbării concurenței, până acum, un principiu fundamental a fost acela că a fost posibilă stabilirea, la nivel național, a unor reglementări mai restrictive privind bunăstarea animalelor, decât cele prevăzute de standardele obligatorii minime. În cazul în care, în conformitate cu principiul subsidiarității, se lasă la latitudinea fiecărui stat membru posibilitatea de dezvoltare a propriilor sisteme de etichetare în materie de bunăstare a animalelor, în funcție de condițiile de producție și de interesele consumatorilor, acest lucru ar putea degenera ușor într-o favorizare unilaterală a produselor naționale, iar orice formă de etichetare națională obligatorie ar deveni incompatibilă cu piața internă și cu reglementările comunitare privind concurența. Cu toate acestea, statele membre care introduc cerințe minime mai stricte pentru una sau mai multe ramuri de producție, au posibilitatea, după caz, să permită acestor ramuri să participe la sistemul de etichetare propus.

Bruxelles, 15 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de asigurări sociale și stabilirea conținutului anexei XI”

COM(2006) 7 final — 2006/0008 (COD)

(2007/C 161/18)

La 10 februarie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 februarie 2007. Raportor: dl GREIF.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat următorul aviz cu 163 de voturi pentru și 5 abțineri.

1. Rezumat

1.1 CESE consideră oportună aplicarea cât mai curând posibil a noului regulament de coordonare în domeniul asigurărilor sociale între statele membre, ceea ce implică o intrare în vigoare rapidă a prezentei propuneri de regulament de aplicare, precum și realizarea acordului cu privire la regulamentul supus dezbaterei, care stabilește conținutul anexei XI la Regulamentul 883/2004.

1.2 CESE este conștient că aplicarea necondiționată a principiului asimilării faptelor, potrivit căruia autoritățile naționale nu se pot limita la faptele survenite pe teritoriul propriu, ar putea avea efecte considerabile asupra sistemului de asigurări sociale.

1.3 CESE recunoaște că anumite puncte din anexa XI referitoare la situații speciale din statele membre sunt necesare pentru a evita un conflict între legislațiile naționale și textul Regulamentului 883/2004. Comitetul recomandă însă evitarea unei creșteri necontrolate și limitarea pe cât posibil a numărului de puncte, vechind ca acestea să fie efectiv indispensabile pentru buna funcționarea a regulilor de coordonare în statul membru respectiv și să respecte principiul proporționalității.

1.4 CESE consideră că este foarte important ca procesul de coordonare să nu conducă în nici un caz la concluzia că punctele din anexa XI aduc prejudicii cetățenilor.

1.5 Pentru CESE, punctele aprobate nu pun nici un fel de probleme evidente nici pentru asigurații care se mută dintr-o țară în alta, nici pentru întreprinderile și instituțiile de asigurări sociale. Avantajele pentru beneficiari, oferite de coordonare, nu trebuie să fie subminate de aceste puncte.

1.6 CESE recunoaște efortul de simplificare încununat de succes al celor implicați, rezultatul fiind că anexa XI conține mult mai puține puncte decât anexa VI (echivalentă) la actualul Regulament de coordonare 1408/71.

1.7 Pentru ca regulamentul de bază să poată fi pus rapid în aplicare, CESE invită statele membre să furnizeze instituțiilor de asigurări sociale, fără întârziere, resursele umane și tehnice necesare pentru a face posibilă această punere în aplicare rapidă.

2. Contextul și introducerea la propunerea de regulament

2.1 Normele comunitare privind coordonarea sistemelor de asigurări sociale ale fiecărui stat în parte sunt stabilite în momentul de față de Regulamentul (CEE) 1408/71 („regulament de bază”) și de „Regulamentul de aplicare” (CEE) 574/72, care au fost modificate și actualizate de mai multe ori de la intrarea în vigoare, în urmă cu 30 de ani.

2.1.1 Aceste regulamente au ca obiectiv definirea măsurilor necesare pentru ca persoanele cărora li se aplică regulamentele să nu-și piardă drepturile în materie de asigurări sociale atunci când călătoresc, obțin permis de ședere sau de rezidență într-un alt stat membru. Persoanele asigurate care se mută dintr-o țară în alta nu vor fi dezavantajate ca urmare a mutării și nu vor fi tratate diferențiat față de cele care nu se mută. Pentru a garanta aceste drepturi, regulamentele stabilesc atât principiile generale de coordonare, cât și diversele proceduri prin intermediul cărora se îndeplinesc cerințele specifice din diferite domenii de asigurări sociale.

2.2 Regulamentul 1408/71 va fi înlocuit cu Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului, care a fost adoptat la 29 aprilie 2004.

2.2.1 În conformitate cu articolul 89 din noul Regulament 883/2004, se dispune ca un regulament ulterior, care va înlocui Regulamentul actual de aplicare nr. 574/72, să reglementeze modalitățile de aplicare ale acestuia. Prezentul regulament de aplicare ⁽¹⁾, publicat sub formă de proiect la 31 ianuarie 2006, este examinat momentan de Parlamentul European și de Consiliu, constituind deja obiectul unui aviz separat al CESE ⁽²⁾.

⁽¹⁾ JO C 318, 23.12.2006.

⁽²⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului pentru stabilirea procedurii de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială” COM(2006) 16 final — 2006/0006 (COD). Raportor: dl GREIF. JO C 324, 30.12.2006.

2.2.2 Numai după intrarea în vigoare a regulamentului de aplicare va putea fi aplicat Regulamentul 883/2004, iar utilizatorii vor putea beneficia de multiplele simplificări, clarificări și ameliorări pe care acesta le aduce în domeniul coordonării prevederilor dreptului social. Până atunci, rămân valabile Regulamentul 1408/71 și Regulamentul său de aplicare 574/72, care se aplică în totalitate.

2.3 Considerentul 41 din Regulamentul 883/2004 stipulează că „pentru facilitarea aplicării normelor de coordonare, este necesară stabilirea unor dispoziții speciale care corespund caracteristicilor proprii fiecărei legislații naționale”. Tocmai despre aceste „dispoziții speciale de aplicare a legislației statelor membre” este vorba în anexa XI la Regulamentul 883/2004, care face obiectul prezentului aviz.

2.3.1 Regulamentul de bază 883/2004 stabilește normele fundamentale de coordonare. Regulamentul de aplicare reprezintă un fel de „instrucțiuni de utilizare” a regulamentului de bază și reglementează îndeosebi aspectele administrative. În ceea ce privește anexa XI la Regulamentul 883/2004, aceasta conține dispoziții speciale, adaptate legislațiilor fiecărui stat membru pentru a facilita o bună aplicare a noilor norme de coordonare.

2.3.2 Anexa XI își propune, prin urmare, să evite orice conflict între sistemele naționale de asigurări sociale și normele de coordonare. Dispoziții specifice fiecărui regim național trebuie să fie garantate prin punctele introduse în anexa XI, pentru a nu constitui obstacole în calea coordonării. Anexa XI trebuie să permită astfel o bună interacțiune între legislația națională și cea comunitară în procesul coordonării sistemelor de asigurări sociale în statele membre.

2.4 Anexa XI va consacra un capitol special fiecărui stat membru. Numărul punctelor introduse pentru fiecare stat membru va varia foarte mult, în funcție de fiecare legislație națională.

2.5 La adoptarea noului Regulament de coordonare 883/2004 în anul 2004, anexa XI era încă lipsită de orice conținut. S-a hotărât atunci stabilirea conținutului său într-un regulament ulterior. Acest regulament se află acum în formă de proiect ⁽³⁾.

2.5.1 Anexa XI nu face exclusiv referire la Regulamentul 883/2004, ci și la regulamentul de aplicare. Cele trei documente nu pot fi privite separat. Drept urmare, conținutul anexei XI va fi examinat de grupul de lucru pe probleme sociale al Consiliului, în paralel cu textele corespunzătoare din regulamentul de aplicare. Ambele proiecte de regulament prezentate Comisiei în ianuarie 2006 sunt astfel discutate în paralel în Consiliu.

⁽³⁾ COM(2006) 7 final.

2.5.2 Conținutul anexei XI trebuie stabilit de Parlamentul European și de Consiliu înainte de intrarea în vigoare a regulamentului de aplicare. Finalizarea anexei XI constituie, prin urmare, o altă condiție pentru aplicarea noilor norme de coordonare în materie de asigurări sociale. Regulamentul supus examinării are ca teme legal articolele 42 și 308 din Tratatul CE. Intrarea sa în vigoare este condiționată de unanimitatea de voturi în cadrul Consiliului și de procedura de codecizie a Parlamentului European.

2.6 La 24 ianuarie 2006, Comisia a prezentat o propunere de modificare a anumitor puncte ale Regulamentului 883/2004 și de stabilire a conținutului anexei XI. Această propunere a luat naștere ca urmare a consultărilor cu statele membre. Anumite puncte ale Regulamentului 883/2004, care nu este încă aplicabil, au fost modificate pentru că unele aspecte, pentru care statele membre au solicitat introducerea câte unui punct în anexa XI, au fost considerate aspecte de natură orizontală, care trebuie reglementate la nivelul tuturor statelor membre. Prin introducerea acestora în regulamentul de bază, devine inutilă introducerea în anexa XI a punctelor analoage din partea mai multor state membre.

3. Observații generale și particulare ale CESE

3.1 CESE a salutat, cu prilejul mai multor avize, noile norme de coordonare a sistemelor naționale de asigurări sociale ca pe o etapă importantă pentru ameliorarea liberei circulații în Uniune și a adoptat o poziție favorabilă față de lărgirea domeniului de aplicabilitate a regulamentului pentru un număr sporit de probleme și persoane, față de simplificările aduse în raport cu reglementările actuale, cât și față de toate măsurile menite să îmbunătățească cooperarea între instituțiile de asigurări sociale.

3.1.1 CESE consideră oportună o aplicare cât mai susținută a noului regulament de coordonare, ceea ce implică o intrare în vigoare rapidă a proiectului regulamentului de aplicare, precum și un acord asupra conținutului anexei XI. În acest sens, CESE face apel la toți actorii implicați să accelereze pe cât posibil examinarea proiectului regulamentului de aplicare care reglementează conținutul anexei XI ⁽⁴⁾.

3.1.2 În afară de aceasta, CESE a subliniat deja în avizul său privind acest regulament de aplicare că termenul prevăzut între adoptarea finală a regulamentului de aplicare și intrarea sa în vigoare nu trebuie să depășească sub nici o formă cele șase luni prevăzute de proiectul Comisiei ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ După cum s-a solicitat și în avizul CESE privind „Asigurările sociale ale angajaților și ale lucrătorilor independenți” (Raportor: dl RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO), JO C 24, 31.1.2006 și în avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de asigurări sociale” COM(2006) 16 final — 2006/0006 (COD), Raportor: dl GREIF, JO C 324, 30.12.2006.

⁽⁵⁾ JO C 324, 30.12.2006. Raportor: dl GREIF — punctul 4.4.1.

3.2 Statele membre pot solicita introducerea de puncte în anexa XI pentru a putea continua aplicarea dispozițiilor naționale cărora le acordă o importanță deosebită. Această necesitate se justifică mai ales prin asimilarea globală a faptelor menționate în Regulamentul 883/2004, potrivit căruia toate faptele sau evenimentele cu efecte juridice în domeniul asigurărilor sociale care au survenit într-un alt stat membru trebuie să fie luate în considerare ca și cum ar fi survenit pe propriul teritoriu ⁽⁶⁾.

3.2.1 Asimilarea faptelor înseamnă, de exemplu, că acordarea unei pensii de către o instituție de asigurări sociale dintr-un alt stat membru va avea aceleași efecte juridice ca și acordarea unei pensii de către statul membru în cauză. În același timp, dacă, în urma unui accident survenit pe teritoriul național, se acordă, de exemplu, dreptul de a beneficia de o pensie de invaliditate, aceasta se va acorda și în cazul unui accident survenit într-un alt stat membru.

3.2.2 În trecut, Curtea Europeană de Justiție a pledat aproape întotdeauna în favoarea unei interpretări largi a asimilării faptelor, cu scopul de a asigura protecția lucrătorilor migranți. Regulamentul 1408/71, care se aplică momentan, nu prevede o asimilare generală a faptelor, ci doar câteva asimilări reglementate în mod explicit. În cazurile nereglementate explicit, Curtea de Justiție a fost ocazional sesizată. Astfel, s-a decis că este inadmisibil ca durata plății unei pensii de orfan să fie prelungită doar cu durata serviciului militar satisfăcut pe teritoriul statului membru respectiv ⁽⁷⁾ sau ca perioadele de invaliditate să fie luate în considerare la calcularea pensiei pentru limita de vârstă doar dacă persoana în chestiune intra sub incidența legislației statului membru respectiv la survenirea incapacității de muncă ⁽⁸⁾.

3.2.3 CESE este conștient că aplicarea necondiționată a principiului asimilării faptelor, care împiedică legislatorul național să se limiteze la faptele survenite pe teritoriul său în domeniul securității sociale, potrivit căruia autoritățile naționale nu se pot limita la faptele survenite pe teritoriul propriu, ar putea avea efecte considerabile asupra sistemului de asigurări sociale. De asemenea, considerentele 9-12 din Regulamentul 883/2004 demonstrează că se impun anumite limite principiului asimilării faptelor. Astfel, trebuie asigurat faptul că „principiul asimilării faptelor sau evenimentelor nu conduce la rezultate nejustificabile în mod obiectiv sau la un cumul de prestații de același tip pentru aceeași perioadă.” (Considerentul 12). Și considerentul 11 prevede că asimilarea faptelor și a evenimentelor survenite într-un stat membru nu fac în nici un caz alt stat membru competent și nici nu fac legislația acestuia aplicabilă.

3.2.4 Pentru a evita consecințele indzirabile ale asimilării faptelor, au fost incluse în Regulamentul de bază 883/2004 măsuri orizontale excepționale, aplicabile mai multor state membre. Consecințele indzirabile asupra sistemului de asigurări

⁽⁶⁾ A se vedea articolul 5 din Regulamentul 883/2004. Cu excepția cazului în care Regulamentul conține prevederi contrare și având în vedere dispozițiile particulare de aplicare, sunt valabile următoarele:

- a) „Dacă, în conformitate cu legislația statului membru competent, acordarea de prestații de asigurări sociale sau de alte venituri implică anumite efecte juridice, dispozițiile în cauză ale acestei legislații sunt de asemenea aplicabile în cazul acordării de prestații echivalente dobândite în conformitate cu legislația unui alt stat membru sau de venituri dobândite într-un alt stat membru.”
- b) „Dacă, în conformitate cu legislația statului membru competent, survenirea anumitor fapte sau evenimente produce efecte juridice, acel stat membru va lua în considerare faptele sau evenimentele similare survenite într-un alt stat membru ca și cum acestea ar fi survenit pe teritoriul său”.

⁽⁷⁾ Cauza C-131/96, Mora Romero, Culegere 1997, I-3676.

⁽⁸⁾ Cauzele C-45/92 și C-46/92, Lepore și Scamuffa, Culegere 1995, I-6497.

sociale al unui stat membru pot fi evitate prin introducerea unui punct în anexa XI.

3.3 Conținutul anexei XI se bazează pe contribuțiile statelor membre. Există, în domenii specifice, dispoziții speciale pe care acestea nu le pot emite sau menține în vigoare la nivel național fără a rezulta de aici, în anumite circumstanțe, un conflict cu textul Regulamentului 883/2004. Prin urmare, anexa XI trebuie să garanteze faptul că punctele din regulamentul privind anumite state membre sunt astfel adaptate încât să permită aplicarea acestora fără probleme în fiecare stat membru.

3.3.1 Având în vedere numărul ridicat de puncte care poate rezulta, anexa XI constituie un element esențial pentru intrarea în vigoare a Regulamentului 883/2004. CESE recunoaște că anumite puncte sunt necesare, dar susține evitarea creșterii necontrolate și limitarea, pe cât posibil, a numărului de puncte, vechind ca acestea trebuie să fie indispensabile bunei funcționări a normelor de coordonare în statul membru respectiv și să respecte principiul proporționalității. CESE consideră că este foarte important ca procesul de coordonare să nu conducă în nici un caz la concluzia că punctele din anexa XI aduc prejudicii cetățenilor.

3.3.2 CESE este conștient de complexitatea aspectelor care trebuie clarificate; cu toate acestea, solicită ca urmărirea anumitor interese să nu conducă la întârzieri suplimentare în aplicarea noilor norme de coordonare, ținând seama în special de faptul că Consiliul trebuie să voteze în unanimitate și în conformitate cu procedura de codecizie a Parlamentului European.

3.4 Încă din timpul consultărilor privind Regulamentul 883/2004, statele membre au fost invitate să facă propuneri pentru asigurarea aplicării fără probleme a diferitelor prevederi. Au fost prezentate aproximativ 150 de cereri de introducere de puncte în anexa XI. Serviciile Comisiei au evaluat propunerile și le-au discutat cu funcționarii statelor membre în cauză. În final, aproximativ 50 de puncte au fost reținute și introduse în anexă. Astfel, a fost elaborată anexa care figurează în acest moment în propunerea Comisiei și care face obiectul prezentului aviz. Grupul de lucru al Consiliului pe probleme sociale procedează acum la examinarea finală a punctelor din anexa XI, în paralel cu examinarea capitolelor corespunzătoare din regulamentul de aplicare.

3.4.1 Având în vedere complexitatea materialului care acoperă chestiuni de detaliu din dreptul social al statelor membre, CESE nu se va pronunța în detaliu asupra diferitelor puncte. La prima vedere, CESE consideră că punctele reținute nu prezintă probleme evidente nici pentru asigurații care se mută dintr-o țară în alta, nici pentru întreprinderile și instituțiile de asigurări sociale.

3.5 În plus, este clar de ce nu a fost inclusă majoritatea punctelor: unele cereri nu au fost incluse în anexa XI fie din motive de redundanță, fie de incompatibilitate cu Regulamentul 883/2004. Alte propuneri de introducere de puncte în anexa XI au fost transformate în propuneri de modificare a Regulamentului 883/2004. Aceste propuneri nu sunt specifice unui stat, ci prezintă un caracter general.

3.5.1 Aceste propuneri de modificare a Regulamentului 883/2004, care figurează de asemenea în proiectul de regulament, au permis evitarea includerii mai multor puncte similare referitoare la diferite state membre în anexa XI. Astfel, anexa este mai scurtă, iar regulamentul mai clar în ansamblul său.

3.5.2 Articolul 1 din proiectul de regulament constituie un exemplu de rezumat al aspectelor orizontale. Clarificările conținute aici sunt relevante pentru numeroase state membre și se adaugă în mod logic sub formă de amendamente la Regulamentul 883/2004, și nu ca o multitudine de puncte în anexa XI.

3.5.2.1 Articolul 1 alineatul (1) face referire la o modificare a articolului 14 din Regulamentul 883/2004 privind „Asigurarea voluntară sau asigurarea facultativă continuă”. Aceasta prevede permite fiecărui stat membru să prevadă în legislația sa națională că o asigurare voluntară în sistemul propriu de asigurări sociale care condiționează dreptul la această asigurare de reședința beneficiarului sau de exercitarea unei activități anterioare în acest stat membru nu este posibilă decât cu condiția de a fi fost deja admis, la un moment oarecare, de sistemul aceluși stat membru în temeiul exercitării unei activități. Fără o asemenea posibilitate de derogare, oricine ar avea permis de rezidență sau ar munci într-unul dintre statele Uniunii Europene ar putea să se asigure voluntar în acel stat membru în baza asimilării globale a faptelor, principiu prevăzut în articolul 5 din Regulamentul 883/2004. Datorită faptului că, în legislația unor state membre, asigurarea voluntară prezintă unele condiții extrem de avantajoase, accesul necondiționat ar putea avea, în anumite cazuri, consecințe care ar putea prejudicia echilibrul sistemului de asigurări din acel stat membru, punându-i astfel în dificultate pe asigurații statului membru respectiv. Acesta este motivul pentru care s-a decis ca toate statele membre să poată condiționa asigurarea voluntară de exercitarea unei activități anterioare.

3.5.2.2 Articolul 1 alineatul (3) modifică articolul 52 din Regulamentul 883/2004 „Stabilirea prestațiilor”.

Această modificare stabilește pentru toate statele membre, deci orizontal, în care dintre cazuri nu poate fi aplicată așa-numita metodă pro rata temporis pentru stabilirea cuantumului prestațiilor⁽⁹⁾.

— În orice caz, obiectivul urmărit este ca asigurații care se mută dintr-o țară în alta să nu fie tratați diferit față de cei care nu se mută.

⁽⁹⁾ În cazul metodei „pro rata temporis”, cuantumul pensiei parțiale plătite în sistemul național de pensii este rezultatul unui calcul proporțional. Înainte de toate, se efectuează un calcul fictiv, care pornește de la premisa că persoana în cauză a petrecut întreaga perioadă de asigurare pe teritoriul național. Pensia parțială națională este determinată apoi ca procent din acest calcul al pensiei fictive aferent părții din perioada de asigurare petrecute pe teritoriul național în raport cu întreaga perioadă de asigurare. Există, totuși, cazuri în care prestația calculată numai pe baza perioadelor de asigurare petrecute pe teritoriul național (prestație autonomă) este mereu superioară prestației stabilite pe baza calculului proporțional. Aceste cazuri sunt enumerate în anexa VIII. Instituția competentă poate să renunțe atunci la calcularea proporțională a drepturilor.

— Pentru asigurarea exactitudinii, trebuie menționat aici că propunerea înaintată de Comisie va fi dezbătută în cadrul lucrărilor Consiliului.

— Acordul parțial la care s-a ajuns în Consiliu prevede că acele sisteme pentru care perioadele pentru calcularea cuantumului prestațiilor sunt irelevante nu trebuie să efectueze calculul pro rata temporis dacă sunt introduse în anexa VIII la Regulamentul 883/2004.

— Este vorba, printre altele, de sistemele de contribuții definite la care se referă textul inițial al Comisiei.

3.5.3 Alte aspecte orizontale au fost, de asemenea, luate în considerare la propunerea de regulament de aplicare. Acestea sunt, în primul rând, propuneri de natură tehnică. Astfel, punctele din anexa XI trebuie să se limiteze la dispoziții specifice fiecărui stat membru.

3.6 CESE recunoaște efortul de simplificare încununat de succes al celor implicați, rezultatul fiind că anexa XI conține mult mai puține puncte decât anexa VI (echivalentă) la actualul regulament de coordonare 1408/71.

3.6.1 Se impune continuarea în aceeași direcție, examinând în special eventualele cereri de introducere de puncte în anexa XI (mai ales cele venind din partea României și Bulgariei, dată fiind aderarea acestora) pentru a stabili dacă nu cumva este vorba despre un aspect orizontal, care trebuie tratat conform sistemului în regulamentul de bază sau în regulamentul de aplicare.

De exemplu, avem cazul clauzelor de protecție în vigoare în sistemul public de asistență socială din numeroase state membre, menite să acorde asistență persoanelor a căror situație în materie de asigurări sociale a fost afectată din motive politice, religioase, respectiv din cauza originii acestora⁽¹⁰⁾ sau, de asemenea, cazul dispozițiilor specifice aplicate persoanelor afectate de război, foștilor prizonieri de război, victimelor infracțiunilor, victimelor actelor teroriste sau persoanelor prejudiciate de regimuri totalitare anterioare. Aceste clauze de protecție, deși oferă anumitor grupuri de persoane protecția asigurărilor sociale (de exemplu asigurare medicală, pensie) sau compensații financiare, nu fac parte de regulă din sistemul de asigurări sociale. Acesta este motivul pentru care ar fi oportun să se prevadă introducerea în regulamentul de bază a unui articol valabil pentru toate statele membre pentru a exclude complet din regulament dispozițiile care prevăd drepturi sau despăgubiri acordate de stat, dar care nu țin de sistemul de asigurări sociale.

⁽¹⁰⁾ Cu privire la aceasta, a se vedea în anexa XI punctul 5 din partea Austriei.

3.6.2 În același timp, CESE îi invită pe experții statelor membre să analizeze critic legislația statelor lor, având în vedere noile norme de coordonare. Cereri de introducere de puncte în anexa XI pot fi încă formulate în cazul în care aplicarea Regulamentului 883/2004 ar putea pune probleme. Dacă legislațiile naționale în materie de asigurări sociale nu corespund normelor de coordonare, acest lucru poate da naștere multor cazuri înaintate Curții Europene de Justiție.

4. Alte observații referitoare la coordonare

4.1 Mobilitatea transfrontalieră se numără printre prioritățile de pe agenda europeană. De funcționarea coordonării în domeniul asigurărilor sociale va depinde în ce măsură cetățenii din UE o vor utiliza. Aceștia așteaptă, pe drept, să obțină avantaje practice din cooperarea comunitară.

4.2 CESE consideră că statele membre și Comisia au obligația să-și intensifice eforturile în această privință, pentru a le facilita tuturor utilizatorilor potențiali ai regulamentului înțelegerea normelor și avantajelor coordonării sistemelor de asigurări sociale. În opinia Comitetului, pregătirile necesare pentru aceasta trebuie începute imediat. Se recomandă ca instrumentele existente în domeniul consilierii în materie de mobilitate ⁽¹⁾ să fie făcute cunoscute mai bine și să fie dezvoltate.

Bruxelles, 14 martie 2007.

4.3 În acest context, CESE a subliniat, de asemenea, necesitatea ca personalul instituțiilor de asigurări sociale să fie pregătit din timp pentru noile reglementări și să dispună de toate dispozițiile de bază necesare. Pregătirea și cursurile de formare corespunzătoare ale personalului din statele membre sunt indispensabile.

4.4 Pentru ca regulamentul de bază să poată fi pus rapid în aplicare, CESE invită statele membre să furnizeze instituțiilor de asigurări sociale, fără întârziere, resursele umane și tehnice necesare pentru a face posibilă această punere în aplicare rapidă. Instrumentele existente la nivel național pentru actori și utilizatori — în special rețelele TRESS existente, care regroupează la nivelul statelor membre mediile și actorii interesați ⁽¹²⁾ — trebuie să fie utilizate pentru a evalua aplicarea practică a regulamentului după intrarea sa în vigoare în statele membre.

4.5 CESE își rezervă dreptul de a reveni asupra aspectelor funcționării practice ale coordonării într-un aviz din proprie inițiativă separat. Va fi vorba în special de a evalua în ce măsură cetățenii ar putea să beneficieze efectiv de avantajele planificate în materie de mobilitate transfrontalieră, printre altele și în ceea ce privește cardul european de asigurări de sănătate.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ A se vedea printre altele: The Community provisions on social security — Your rights when moving within the European Union: http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/publication_en.cfm?id=25; precum și baza de date a MISSOC cu privire la sistemele de protecție socială din statele membre: http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/missoc_en.htm.

⁽¹²⁾ Training and Reporting on European Social Security (a se vedea de asemenea: <http://www.tress-network.org/>).

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Familia și evoluția demografică”

(2007/C 161/19)

Comitetul Economic și Social European a primit o scrisoare de sesizare, la 19 octombrie 2006, din partea viitoarei președinții germane cu privire la *Familia și evoluția demografică*.

Biroul Comitetului consideră ca fiind oportună elaborarea unui aviz care să integreze și Comunicarea Comisiei: „Viitorul demografic al Europei — de la provocare la oportunitate”, COM(2006) 571 final, cu privire la care, la 12 octombrie 2006, Comisia, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 februarie 2007. Raportor: dl BUFFETAUT.

În cea de a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 120 voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Recomandări și propuneri

1.1 Reacția față de o situație fără precedent

1.1.1 Articolul 33 din Carta Drepturilor Fundamentale leagă participarea Uniunii Europene la dezbaterile și propunerile în materie de politică familială, chiar dacă este clar că, din motive de eficacitate și subsidiaritate, definirea concretă a politicilor și a punerii lor în aplicare revine statelor membre și colectivităților locale, sau chiar serviciilor publice și întreprinderilor.

1.1.2 În Cartea sa verde publicată la 16 martie 2005, Comisia calificase, pe drept cuvânt, situația demografică europeană actuală ca fiind un fenomen „fără precedent”. Comunicarea din 10 octombrie 2006 subliniază faptul că este vorba despre „una dintre cele mai importante provocări cu care Uniunea Europeană se va confrunta în următorii ani”. Nu ne putem mulțumi cu simple constatări, prin urmare singura întrebare pertinentă este „ce se poate face pe plan comunitar?”, în special în domeniul politicilor familiale și al reconcilierii vieții de familie cu viața profesională. Trebuie subliniat faptul că și Consiliul European a lansat un apel pentru o importantă politică europeană în favoarea familiilor.

1.1.3 Comitetul Economic și Social European preconizează un program de studii, acțiuni de informare, propuneri și monitorizare; în general, studiile de impact, care sunt astăzi obligatorii pentru orice propunere legislativă, ar trebui să integreze impactul asupra familiilor atunci când acestea pot fi interesate în mod direct. Aceste studii trebuie corelate cu celelalte domenii importante de acțiune socio-economică ale Uniunii Europene, precum ocuparea forței de muncă, creșterea economică, evoluția energetică și consecințele acesteia.

1.2 Program de studii

1.2.1 Pentru a răspunde în mod adecvat schimbărilor demografice, factorii de decizie politică pe plan european, național și

local au nevoie de un diagnostic aprofundat al evoluțiilor demografice. Primul forum demografic european care a avut loc în octombrie 2006 este o inițiativă excelentă care merită să fie permanentizată prin organizarea periodică a unui astfel de forum.

1.2.2 Este, de asemenea, necesar să se studieze în detaliu evoluțiile demografice (geografia populației, mișcarea naturală, mișcarea migratorie, componența pe vârstă și sex, creșterea speranței de viață ...) și cauzele acestora (factori economici, sociali, culturali, de mediu, dificultatea reconcilierii vieții de familie cu cea profesională, situația femeilor și a mamelor pe piața muncii, flexibilitatea locurilor de muncă din motive familiale, importanța riscurilor și a exigențelor vieții profesionale ...), ținând cont de diversitățile naționale și regionale. Este esențial ca aceste studii să fie realizate în mod independent, deoarece rezultatele lor pot repune în discuție politici naționale.

1.2.3 Se pot elabora studii comparative privind diferitele sisteme fiscale sau sociale, pentru a ajuta femeile și bărbații să își reia locul de muncă după ce s-au ocupat de educația copiilor, precum și privind instrumentele de oferire a unor stimulente bărbaților în sensul de a-și asuma în comun responsabilitățile familiale. Ar fi, de asemenea, interesant de studiat diferitele sisteme de stimulente fiscale care permit dezvoltarea de servicii publice sau private pentru familii, accesibile tuturor.

1.2.4 Familiile care se confruntă cu situații deosebite (femei singure cu copii, copii cu handicap, dependența părinților în vârstă, familii de imigranți care au dificultăți de integrare etc.) trebuie să facă și ele obiectul unor studii precise.

1.2.5 Îmbătrânirea (⁽¹⁾), cu diferitele ei tipuri și cu numeroasele diversități geografice, va trebui să facă obiectul unor studii specifice luând în considerare, în special, impactul ei asupra vieții și politicilor familiale. Aceasta a fost în principal apreciată sub

(¹) În demografie, îmbătrânirea populației se definește ca fiind creșterea proporției de persoane în vârstă în cadrul populației, însoțită, în general, de scăderea proporției de persoane tinere. În ceea ce privește creșterea numărului de persoane în vârstă, aceasta este desemnată prin termenul „gerontocrestere”. În funcție de țară sau teritoriu și de perioadele luate în calcul, îmbătrânirea populației și gerontocresterea nu sunt neapărat concomitente, ci pot diferi în funcție de combinația cauzelor respective.

aspectul raporturilor dintre părinți/copii mici și adolescenți. De acum înainte, acest lucru trebuie, de asemenea, studiat sub aspectul raporturilor dintre copii/părinți vârstnici, în special cu privire la organizarea timpului de lucru și la sprijinul din partea colectivității.

1.2.6 Va trebui, de asemenea, să se examineze modul în care, pe viitor, lucrătorii în vârstă, care au o sănătate mai bună, sunt mai dinamici, mai independenți vor putea participa, într-o mai bună măsură și pe o perioadă mai lungă, la viața familială, economică și socială, mai ales prin adaptarea locurilor de muncă și printr-o participare mai activă la viața comunității și la relațiile dintre generații (de exemplu prin implicarea persoanelor mai în vârstă în activitatea școlilor, a creșelor sau a căminelor). Familia nu este compusă doar din părinți și din copii, ci și din bunici, care au adesea un rol important de ajutorare și de sprijin (supravegherea copiilor, sprijin material etc.).

1.2.7 În cel de-al șaptelea program-cadru al Comunității Europene privind activitățile de cercetare, dezvoltare tehnologică și activități demonstrative (2007-2013), ar fi necesară îmbogățirea conținutului cercetării socio-economice și o mai bună dotare din punct de vedere financiar pentru a întări cercetarea în domeniul demografic ⁽²⁾.

1.3 Informare

1.3.1 Comisia ar trebui să stabilească un veritabil registru european al bunelor practici în materie de politici familiale, de reconciliere a vieții de familie cu cea profesională, de politici de egalitate între bărbați și femei și de politici specifice în favoarea mamelor și a taților care participă integral la responsabilitățile familiale. Ar trebui să li se propună statelor membre experiențele reușite din întreaga Europă, pentru a le permite cuplurilor realizarea dorințelor lor nesatisfăcute de a avea copii (numărul de copii pe cuplu se situează la 1,5, în timp ce aspirațiile în acest domeniu, conform celor mai recente studii, ar fi net mai mari).

1.4 Propuneri

1.4.1 Impactul modificărilor demografice nu va putea fi redus considerabil decât prin punerea în aplicare, în timp util, a unei întregi serii de măsuri coordonate, privind politica socială, politica economică și de mediu, politica familială, politica de egalitate între femei și bărbați, ceea ce presupune, în același timp, o perspectivă globală și o combinație între cele mai eficiente politici. Cu privire la acest aspect, Uniunea Europeană ar trebui să prezinte un plan de acțiune pe mai mulți ani care să propună măsurile verificate de practica statelor membre în materie de politici familiale și de reconciliere a vieții de familie cu viața profesională.

⁽²⁾ A se vedea avizul CESE din 15.9.2004 pe tema „Către al 7-lea program-cadru pentru cercetare: nevoile de cercetare în domeniul schimbărilor demografice — calitatea vieții persoanelor în vârstă și nevoile tehnologice”, raportor dna HEINISCH (JO C 74, 23.3.2005, pp. 44-45).
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/fr/oj/2005/c_074/c_07420050323fr00440054.pdf.

1.4.2 Ținând cont de faptul că, în ceea ce privește demografia, politicile aplicate produc efect doar pe termen lung, Uniunea Europeană trebuie să sublinieze urgența situației și să le propună statelor membre să întreprindă acțiuni în materie de politică durabilă a familiei.

1.4.3 Metoda deschisă de coordonare ar trebui să devină un instrument de comparație în materie de politică familială, de egalitate între femei și bărbați, de politică economică și socială, care să îi permită Uniunii Europene păstrarea a ceea ce este mai bun din diversitatea culturală a statelor sale membre și din politicile lor naționale.

1.4.4 Ca măsură forte, Consiliul European, Parlamentul și Comisia ar trebui să promoveze, respectând principiul subsidiarității, semnarea unui Pact european pentru familie între statele membre, care ar putea cuprinde următoarele angajamente:

- afirmarea voinței statelor membre de a pune în aplicare politici care să răspundă așteptărilor populației cu privire la numărul de copii doriți de cuplurile din cadrul Uniunii Europene. Aceste politici ar trebui să se concretizeze, de pildă, prin prestații financiare directe, adaptări fiscale și oferte de echipamente publice sau private (diverse forme de creșe, inclusiv creșe de întreprinderi sau interîntreprinderi, de exemplu), de școli cu orar continuu și de servicii solvabilizate; în această privință, nu este importantă doar cantitatea, ci și calitatea echipamentelor;
- fixarea unui prag al bugetelor publice destinate copiilor și familiilor, așadar investițiilor pentru viitor, pentru a evita o eventuală reducere a acestora prin costurile totale ale creșterii numărului de persoane în vârstă, care riscă să fie considerate prioritare de către un electorat cu o vârstă tot mai înaintată;
- garanția promovării unui mediu favorabil familiilor, părinților și copiilor, implicând punerea în aplicare într-adevăr a acestei idei deja vechi și rareori realizate a facilitării și a reconcilierii vieții de familie cu viața profesională, cu asigurarea unei egalități reale între femei și bărbați, ținând seama, în mod real, de evoluțiile modurilor de viață și de muncă (orarele neregulate, distanțele, prețul ridicat al locuințelor în centrul orașelor, lipsa infrastructurii pentru copiii mici etc.);
- un angajament de continuitate și durabilitate a măsurilor luate în favoarea copiilor și a familiilor, deoarece stabilitatea acestui tip de politici reprezintă una dintre cheile succesului lor. Un astfel de angajament ar trebui să însemne menținerea în timp a nivelului relativ al cheltuielilor destinate tinerilor, în raport cu cheltuielile de sănătate și pensionare, a căror creștere pare inevitabilă ținând cont de îmbătrânirea populației. Este deosebit de important să se asigure o dezvoltare a noilor generații în cele mai bune condiții posibile. Aceasta înseamnă că trebuie să se mențină și să se îmbunătățească

sănătatea și securitatea copiilor, să li se ofere tuturor o educație de înaltă calitate, să se propună sisteme de ajutor și de sprijin pentru părinți, pentru ca aceștia să le poată satisface nevoile și să depășească greutățile. O atenție cu totul deosebită ar trebui acordată familiilor și copiilor care trăiesc în condiții de sărăcie accentuată, celor care au nevoie să fie sprijiniți și celor provenind din familii de imigranți. Constatând îmbătrânirea populației europene și estimând că reînnoirea generațiilor este indispensabilă pentru supraviețuirea continentului, CESE reamintește că resorbirea șomajului masiv, accesul la locuri de muncă durabile pentru grupa de vârstă 25-35 ani și siguranța reală a locurilor de muncă în general, ar trebui să permită finanțarea perioadei de pensie, activă sau nu.

1.4.5 Ființa umană nu este doar producător și consumator. Ea are și o dimensiune socială și afectivă care constituie demnitatea sa. Orice politică într-adevăr umanistă trebuie nu doar să țină cont, ci să și protejeze această dimensiune esențială a vieții umane. Politicile familiale își aduc aportul din plin la dezvoltarea persoanelor și la armonia societăților. Adoptând un Pact european pentru familie, Uniunea Europeană își va demonstra fidelitatea față de angajamentele din Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale.

2. Introducere

2.1 După Cartea sa verde „Confruntarea cu schimbările demografice, o nouă solidaritate între generații”⁽³⁾, Comisia publică o nouă comunicare intitulată „Viitorul demografic al Europei — de la provocare la oportunitate”, arătând astfel importanța pe care o acordă acestei probleme determinante pentru viitorul Uniunii Europene.

2.2 Trebuie să recunoaștem că, până la Tratatul de la Nisa, statele membre au fost destul de rezervate cu privire la acest subiect, chiar dacă de aproape douăzeci de ani specialiștii în demografie au încercat să atragă atenția politicianilor asupra „iernii demografice” care se anunță și asupra dificultăților pe care aceasta le-ar cauza. Nu putem decât să regretăm că reacția a fost atât de tardivă, deși atenționările au fost numeroase și repetate, și că trebuie, de acum înainte, să facem față unei veritabile crize demografice.

2.3 De zece ani încoace, Comisia continuă să sublinieze importanța fenomenului care ar putea face perimate toate obiectivele Strategiei Lisabona, dând astfel dovadă de o luciditate demnă de salutat.

2.4 Într-adevăr, fără a da dovadă de un pesimism excesiv, chiar dacă rata natalității nu este singura condiție a dinamismului statelor membre și trebuie să fie însoțită de o dezvoltare a competențelor, a formării și a creativității diferitelor generații, situația demografică a Uniunii Europene constituie, cu toate acestea, un obiectiv major pentru dezvoltarea sa economică viitoare și pentru echilibrul său social.

2.5 Lipsa forței de muncă calificate poate limita amploarea creșterii productivității, dacă nu se acordă atenția necesară calității muncii și modernizării practicilor profesionale. De fapt, meseriile de viitor și calificările profesionale pe care acestea le-ar necesita sunt diferite de cele actuale, ceea ce subliniază importanța învățării pe tot parcursul vieții. Din păcate, aproximativ șaptesprezece milioane de persoane din Uniunea Europeană nu beneficiază de locuri de muncă, la care trebuie adăugate persoanele obligate să accepte un loc de muncă cu fracțiuni de normă, în absența unuia cu normă întreagă. Una dintre mizele majore pentru Uniune este aceea de a le permite acestor persoane să regăsească un loc de muncă stabil, ceea ce, într-o oarecare măsură, ar permite reducerea impactului negativ, pe plan economic, al diminuării populației active europene.

2.6 Schimbarea demografică are loc după perioada pe care demografia o numește „tranziția demografică”. În cadrul acestei perioade s-a înregistrat o scădere considerabilă a mortalității, în special a mortalității infantile și materne. Acest fenomen este însoțit de o scădere a ratei natalității corelată cu o scădere a mortalității, precum și cu o creștere considerabilă a speranței de viață la naștere.

2.7 „Tranziția demografică” și apoi creșterea speranței de viață a vârstnicilor (din anii 1970 în Europa) sunt progrese extrem de pozitive. Dar este bine să se asigure înlocuirea generațiilor, pentru ca echilibrul dintre nașteri și decese să nu fie rupt pe termen lung, ceea ce nu este cazul în Europa. Într-adevăr, în numeroase state membre, numărul de decese depășește numărul de nașteri.

2.8 Atingerea unei vârste înaintate în cele mai bune condiții posibile este un bun prețios care va rămâne un obiectiv pentru viitor. Această evoluție va provoca o creștere a cheltuielilor privind asistența medicală și socială, dar va necesita și crearea de noi servicii și bunuri pentru persoanele în vârstă. Aceasta va conduce, de asemenea, la dezvoltarea productivității populației active și la prelungirea activității vârstnicilor, dintre care unii sunt excluși din activitatea profesională, împotriva voinței lor.

2.9 Fără îndoială, în unele țări europene imigrația compensează și va continua să compenseze parțial deficitul demografic, cu condiția de a fi însoțită de programe de integrare pentru migranți (învățarea limbilor străine, formarea profesională etc.)⁽⁴⁾. Totuși, aceasta nu constituie singurul răspuns la provocarea demografică, deoarece aici nu este vorba numai despre cantitatea de mână de lucru necesară Europei, ci și despre o problemă umană și societală. În plus, nu se poate pune problema privării țărilor în curs de dezvoltare de potențialul lor uman, în special de resortisanții lor cei mai bine formați și cei mai calificați. Uniunea Europeană trebuie să găsească pe plan intern și mijloacele de rezolvare a problemelor demografice cu care se confruntă.

⁽⁴⁾ A se vedea avizul CESE din 13.9.2006 pe tema „Imigrarea în cadrul UE și politicile de integrare: colaborarea între guvernele regionale și locale și organizațiile societății civile”. Raportor: dna PARÍZA CASTANOS (JO C 318, 23.12.2006).

⁽³⁾ COM(2005) 94 final.

3. Comunicarea Comisiei din octombrie 2006

3.1 Comisia reamintește de la început un aspect deseori neglijat în dezbateră creată în jurul acestui subiect: un aspect al îmbătrânirii populației, pe care demografia îl numește îmbătrânirea „de sus în jos”, reprezintă o veste bună, deoarece este semnul prelungirii speranței de viață a vârstnicilor și, prin urmare, al unor progrese considerabile pe plan medical, social și economic.

3.2 Această longevitate crescută apare în vreme ce se constată în Europa o scădere a natalității. De aici rezultă că situația demografică europeană se caracterizează prin patru elemente:

- prelungirea speranței de viață;
- numărul mediu redus de copii pe femeie (1,5 pentru Europa celor 27);
- declinul natalității din ultimele decenii;
- un flux puternic de imigrare.

3.3 De aici rezultă că populația Uniunii Europene ar putea să scadă ușor, dar, mai ales, că va deveni mai vârstnică odată cu apropierea de vârsta pensionării a generațiilor de *baby-boom*-eri din perioada postbelică.

3.4 Reprezentările în perspectivă ale Comisiei merg până în 2050 și, prin definiție, se bazează pe estimări statistice. Comisia consideră că aceste reprezentări în perspectivă ar trebui să servească în principal ca instrument de sensibilizare a opiniei publice și de stimulare a dezbaterii.

3.5 După estimările Comisiei, în 2050, ar putea să existe în Uniunea Europeană două persoane active pentru fiecare persoană în vârstă de 65 ani sau peste, în timp ce astăzi, raportul este de patru persoane active pentru o persoană în vârstă de 65 ani sau peste.

3.6 Pornind de la aceste estimări, Comisia constată că îmbătrânirea populației ar putea avea un impact puternic asupra pieței muncii, productivității și creșterii economice, precum și asupra protecției sociale și finanțelor publice.

3.7 Într-o primă fază, gradul de ocupare a femeilor și a lucrătorilor cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani ar putea să crească (până în 2017), dar nu va fi vorba decât despre un respiro, după care schimbarea demografică va apăsa cu toată greutatea asupra creșterii economice.

3.8 Astfel, rata medie de creștere anuală a PIB-ului Uniunii Europene ar putea să scadă mecanic odată cu îmbătrânirea populației și să treacă de la 2,4 % în perioada 2004-2010 la doar 1,2 % între 2030 și 2050, ceea ce ar însemna sfârșitul ambițiilor și al obiectivelor Strategiei Lisabona.

3.9 În același timp, dacă nu se întreprinde nimic, îmbătrânirea ar putea duce la creșteri semnificative ale cheltuielilor publice (pensii, sănătate și servicii pentru persoanele în vârstă)

care, adâncind deficitele bugetare, ar determina o spirală a datoriei publice insuportabilă.

3.10 Pentru Comisie, pusă în fața acestor dificultăți anunțate, se pune problema de a ne imagina ce sprijin poate să ofere Uniunea Europeană statelor membre în cadrul unei strategii pe termen lung a cărei punere în aplicare, în drept și în practică, depinde în principal de dorința politică și de competențele statelor membre.

3.11 Comisia propune direcții de gândire și de acțiune pertinente, dar destul de vagi sau de generale, în măsura în care competențele în materie le aparțin statelor membre sau chiar colectivităților locale.

3.12 Propunerile formulate se referă la politica familială în scopul de a favoriza reînnoirea demografică, în special prin îmbunătățirea modalităților de reconciliere a vieții profesionale cu viața privată și cea de familie (dezvoltarea sistemelor de supraveghere a copiilor și a concediilor parentale, creșterea flexibilității organizării muncii, organizarea unui forum demografic anual).

3.13 De asemenea, se recomandă măsuri care vizează creșterea gradului de ocupare a lucrătorilor în vârstă de peste 55 ani și a productivității în Europa, precum și dispoziții care vizează o mai bună organizare a migrațiilor legale și integrarea migranților legali.

3.14 În sfârșit, Comisia preconizează elaborarea unei game suficient de variate de instrumente financiare pentru a salva sistemele de pensii, din care fac parte în special acumularea economiilor și capitalului privat, pentru ca persoanele să poată stabili cu o mai mare autonomie nivelul veniturilor de care doresc să beneficieze la pensie; ceea ce presupune o funcționare eficientă și transparentă a piețelor financiare și, în special pentru fondurile de pensii, o supervizare de o calitate excelentă.

3.15 Îmbătrânirea Europei duce la modificarea mentalităților, precum și a sistemelor de protecție socială și de politici familiale, pentru că, într-adevăr, este vorba despre transformarea unei provocări în oportunitate.

3.16 În măsura în care Uniunea Europeană nu are competențe proprii în domeniul aflat în dezbateră, Comisia nu a putut decât să se limiteze la enunțarea unor principii generale. De altfel, este destul de greu de conceput modul în care Uniunea Europeană ar putea avea competențe operaționale în acest domeniu, deoarece soluțiile posibile variază în funcție de situațiile din fiecare stat și de obiceiurile și tradițiile sociale și culturale proprii fiecărui popor. Mai mult, punerea concretă în aplicare a anumitor măsuri, de exemplu, dezvoltarea unor sisteme de supraveghere a copiilor, nu se poate organiza decât pe plan local, cât mai aproape de familii. Nu este mai puțin adevărat faptul că o mobilizare la nivel european pentru a face față provocării demografice este necesară și chiar urgentă.

3.17 Președinția germană, care și-a exprimat interesul pentru comunicarea Comisiei, a dorit ca aspectul referitor la politica familială să fie aprofundat și a solicitat Comitetului Economic și Social European să studieze în ce măsură o politică durabilă a familiei ar putea contribui la dezvoltarea economică și socială a Europei.

4. Familia, o realitate umană care s-a adaptat la evoluțiile economice și sociale

4.1 În două secole, mutațiile politice, economice și sociale considerabile pe care le-a cunoscut Europa au afectat familia, modul de viață și sistemul de valori. Revoluția industrială și urbanizarea au modificat cadrul familial. Familia extinsă s-a redus, s-au dezvoltat noi forme de viață de familie, legăturile între generații s-au modificat, mentalitățile au evoluat, solidaritatea economică s-a schimbat sau s-a estompat și, în același timp, independența economică în creștere a femeilor a sporit nivelul de trai al familiilor cu două venituri profesionale.

4.2 Modurile de viață de familie s-au modificat și diversificat. Acum există mai puține căsătorii, iar acestea sunt mai tardive. Numărul de copii născuți în afara căsătoriei a crescut, precum și numărul de adopții, în special de copii neeuropeni. Numărul de divorțuri a crescut, precum și cel al noilor familii cu copii născuți dintr-o căsnicie anterioară. Numărul părinților izolați, în principal femei, crește, iar aceste familii, numite „monoparentale”, au adesea o situație materială dificilă. Situația familiilor care se ocupă de creșterea copiilor cu handicap implică dificultăți deosebite care necesită atenția specială a instituțiilor publice. S-au dezvoltat noi rețele familiale pentru a se crea o înțajutorare bazată pe solidaritate și pe legături de prietenie (de exemplu creșele familiale). Numărul de persoane pe gospodărie a scăzut și tot mai multe persoane sau cupluri trăiesc singure și fără copii. Problema cuplurilor vârstnice, a rolului lor în societate și a sprijinului de care vor avea nevoie se va pune din ce în ce mai acut. Odată cu imigrarea, în Europa au apărut noi culturi familiale care sporesc complexitatea situațiilor familiale.

4.3 Într-o societate predominant rurală, familia se caracteriza printr-o triplă unitate: afectivă, economică și geografică. În practică, activitatea economică se derula, cel mai adesea, în același loc în care era stabilită familia: ferma, atelierul sau magazinul. Această triplă unitate s-a estompat sau a dispărut odată cu industrializarea și urbanizarea. În marea majoritate a cazurilor, locul vieții de familie este diferit de locul de muncă, iar membrii familiei nu lucrează în aceeași întreprindere, nici în același sector de activitate. Părinții sunt mai puțin prezenți acasă, ascendenții și colateralii locuiesc deseori la distanță mare și solidaritatea familială este mai puțin sistematică. Din acest motiv, unii copii sunt deseori lăsați singuri, dar majoritatea acestora rămân o perioadă mai lungă în familie decât înainte, în special datorită duratei mai lungi a studiilor și dificultăților cu care se confruntă tinerii pentru a-și găsi primul loc de muncă. Prezența tinerilor adulți, în jurul vârstei de 30 de ani, care încă locuiesc cu părinții și care depind de aceștia pe plan financiar, reprezintă un fenomen frecvent în unele state membre. Este evident, de asemenea, că un număr mult mai mare de copii beneficiază

astăzi de serviciile de îngrijire, serviciile sociale și de educație decât în trecut.

4.4 Dacă dorința de a avea legături afective puternice rămâne fundamentul familiei, astăzi la fel ca în trecut, deoarece este vorba de o aspirație umană universală, este limpede că unitatea economică și geografică a devenit o excepție (exploatații agricole, comerț tradițional, artizanat etc.) mai degrabă decât o regulă.

4.5 Viața contemporană a devenit mai complexă și, fără îndoială, mai individualistă. Valorile concurenței individuale au devenit un obiectiv foarte important, dar care, prea adesea, are tendința să primeze asupra valorilor de solidaritate.

4.6 În ciuda mutațiilor economice, a urbanizării și a priorității acordate individului în fața comunității, familia a supraviețuit și s-a adaptat, cu toate că a devenit mai fragilă. Aceasta corespunde, de fapt, unei aspirații naturale și fundamentale a umanității care caută afecțiunea, dragostea, înțajutorarea și solidaritatea. De altfel, sondajele realizate în rândul populației și, în special, în rândul tinerilor, dovedesc persistența acestei aspirații.

4.7 Cu toate acestea, în mod clar, unul dintre obiectivele majore este acela de a face posibilă și compatibilă viața profesională cu viața personală și de familie, atât pentru femei, cât și pentru bărbați, precum și de a răspunde cerințelor tot mai mari legate de responsabilitățile parentale.

4.8 Tocmai, datorită evoluției economice și sociale a societăților europene, există mai multe probleme cruciale pentru orice politică familială: îngrijirea și educarea copiilor, asistența și ajutorul pentru părinții în vârstă, sau chiar foarte în vârstă și dependenți, flexibilitatea organizării muncii, concediile parentale și cele pentru îngrijirea unui bolnav în familie, sprijinul la reluarea locului de muncă pentru părintele care și-a întrerupt cariera profesională pentru educarea copiilor, sprijinul sau ajutorul la educarea copiilor, care reprezintă viitorul societății, lupta împotriva sărăciei și a șomajului, sprijinul pentru familiile care suportă consecințele bolilor, alcoolismului sau ale altor dependențe nocive (droguri, tabagism etc.), lupta împotriva violenței domestice, sprijinul pentru familiile care au membri suferind de un handicap.

4.9 Într-adevăr, este necesar să se propună măsuri concrete și eficiente pentru a se evita o presiune prea puternică asupra tinerilor aflați la vârsta când pot deveni părinți. Faptul de a cere femeilor să aibă copii, să urmeze o carieră profesională și să își intensifice prezența pe piața forței de muncă implică necesitatea de a li se propune măsuri auxiliare necesare pentru facilitarea concilierii vieții de mamă și de familie cu activitatea profesională. Este necesară, de asemenea, elaborarea de măsuri ferme și eficiente pentru încurajarea implicării taților în viața de familie, a sentimentului responsabilităților paterne și a egalității în ceea ce privește obligația de îngrijire a copiilor într-un cadru familial. Acest lucru implică, de asemenea, elaborarea dispozițiilor din dreptul muncii, astfel încât să se permită părinților cu copii mici, inclusiv taților, să beneficieze de concedii parentale și să aibă un timp de lucru flexibil pentru a se ocupa de copii în statele membre care încă nu beneficiază de asemenea reglementări.

5. Familia, o realitate recunoscută și consacrată deja de Uniunea Europeană sub aspectul uman, economic și social al acesteia

5.1 Uniunea Europeană a dorit deja să-și marcheze, în mod oficial, interesul pentru familie. Într-adevăr, articolul 33 alineatul (1) din Carta Drepturilor Fundamentale prevede: „Protecția familiei este asigurată pe plan juridic, economic și social”. Această formulare implică faptul că familia, economia și organizarea socială nu sunt realități disjuncte sau total independente unele de altele. Dimpotrivă, ele interacționează și este responsabilitatea statelor membre să asigure protecția juridică, economică și socială a familiei.

5.2 Carta Drepturilor Fundamentale reiterează un text anterior, pe care toate statele membre l-au semnat, Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată în 1948 de Organizația Națiunilor Unite, care prevede la articolul 16 alineatul (3): „Familia este elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la protecție din partea societății și a statului”.

5.3 De altfel, Carta Europeană este și mai explicită în ceea ce privește legăturile existente între familie și economie, deoarece articolul 33 alineatul 2 stabilește ca obiectiv al Uniunii în acest domeniu „reconcilierea vieții de familie cu cea profesională”.

5.4 Astfel, într-un text care îi definește valorile fundamentale, Uniunea Europeană subliniază deja nu numai faptul că apreciază viața familială și viața profesională ca fiind deosebit de importante, ci, chiar mai mult, consideră că nu trebuie sau nu ar trebui să existe contradicții între ele.

5.5 În sfârșit, trebuie să remarcăm că, prin articolul 33, Carta Drepturilor Fundamentale legitimează rolul Uniunii Europene în materie de politică familială, cel puțin privind rolul de a stimula, de a atenționa, de a informa, și chiar de a incita la coordonare statele membre, cu respectarea principiului subsidiarității.

6. Familia ca sursă de prosperitate economică, de solidaritate socială și de echilibru afectiv

6.1 Se știe că perioada de mare creștere economică din cele trei decenii de după război a fost totodată și o perioadă de puternică creștere demografică, iar situația nu este întâmplătoare. Ca o condiție necesară, dinamismul demografic, menit să înlocuiască „iarna demografică” europeană, trebuie să fie însoțit de posibilitatea ca toate generațiile să-și dezvolte competențele, creativitatea și să atingă împlinirea personală, respectând mediul și echilibrul ecologic al planetei.

6.2 Familia este o comunitate economică fundamentală și legătura dintre familie și economie este firească. Familia, în calitate de comunitate, are nevoi care capătă o dimensiune economică sub mai multe aspecte: hrană, locuință, echipamente, acces la cultură și la divertisment, calitatea aerului și a apei etc. În unele state membre, familia este, de asemenea, o sursă de transferuri de venituri și de servicii sociale. Evident, aceasta reprezintă

una din forțele motrice ale economiei, atunci când membrii ei pot dispune de o putere de cumpărare decentă și durabilă.

6.3 A recunoaște că familia este o comunitate economică nu înseamnă nici reducerea ei strict la funcția economică, dar nici aprecierea ei numai sub aspect cantitativ. În cele din urmă, familia și economia contribuie la binele comun, la bunăstarea ființei umane, precum și la echilibrul afectiv ⁽⁵⁾.

6.4 În plus, familia conține elemente favorabile dezvoltării economice și echilibrului social sub cel puțin patru aspecte specifice:

— familia reprezintă un nucleu al solidarității afective, economice și sociale, care le face multora mai ușoară confruntarea cu vicisitudinile vieții economice. Atunci când persoanele afectate de șomaj pot beneficia de o susținere familială, psihologică și/sau financiară, acestea reușesc să facă mai ușor demersurile necesare pentru a găsi din nou un loc de muncă, pentru a alege un program de formare, eventual pentru a-și începe propria afacere, cu toate că șomajul rămâne o încercare grea și dificilă pentru întreaga familie;

— familia este o forță motrice economică directă, deoarece se află la originea a ceea ce economiștii numesc „capitalul uman”. În consecință, părinților trebuie să li se ofere tot sprijinul necesar în îndeplinirea rolului lor educativ. Costul real al „iernii demografice” care afectează Europa se face simțit, dacă luăm în considerare dificultățile viitoare, fie că este vorba despre finanțarea sistemului de pensii, despre depopularea zonelor rurale având ca urmare dispariția unor activități economice, precum și dificultățile privind asigurarea serviciilor publice, sau despre reducerea numărului de studenți în anumite profiluri de perspectivă; Investiția în capitalul uman poate relansa productivitatea și creșterea economică și poate contribui în mod durabil la evoluțiile sus-amintite;

— de asemenea, trebuie subliniat rolul familiei în formarea valorii „capitalului uman” datorită educației primite, valorilor transmise, sprijinului și stimulării oferite de părinți copiilor. Unele calități indispensabile în viața profesională, precum și în viața socială, se dobândesc mai întâi în cadrul familiei: respectul față de celălalt, sentimentul efortului depus, spiritul de echipă, toleranța, comportamentul social, autonomia responsabilă;

— în sfârșit, se poate afirma că familia este o forță motrice economică pe termen lung, pe măsură ce părinții își utilizează resursele economice pentru a satisface nevoile familiei. Responsabilitatea părintească în educarea copiilor și în pregătirea viitorului lor contribuie la economisire și investiții pentru viitor din punct de vedere financiar, imobiliar, al formării și al cunoașterii. De asemenea, părinții se vor mobiliza pentru a reduce poluarea din orice sursă, pentru a menține un mediu acceptabil pentru copiii lor. Majoritatea

⁽⁵⁾ A se vedea avizul exploratoriu al CESE, adoptat în sesiunea plenară din 14.3.2007, privind impactul economic și bugetar al îmbătrânirii populațiilor. Raportor: dna FLORIO.

copiilor primesc, în prezent, de la părinți și societate un capital mult mai semnificativ decât al părinților sau bunicilor la vremea acestora, sub formă de îngrijire, educație, sănătate, servicii sociale și de investiții imobiliare (pentru mulți, de asemenea, ca moștenire). În acest sens, economistul și demograful Alfred Sauvy a scris despre copil că „este un element activ al societății”. În această privință, se poate spune că familia determină introducerea unei dimensiuni istorice în viața persoanelor pe plan economic, social și afectiv.

6.5 Încă din epoca Renașterii, Jean Bodin scria că „nu există bogăție mai mare ca oamenii”. Toate statele membre ale Uniunii Europene recunosc aportul pozitiv al familiei pe plan uman, economic și social, precum și pe planul echilibrului afectiv, de aceea, într-un fel sau altul, toate au creat politici familiale. Sunt conștiente de faptul că viitorul popoarelor depinde de copiii acestora.

7. Politici familiale în întreaga Uniune Europeană, dar politici diferențiate

7.1 În întreaga Uniune Europeană, există politici familiale și politici pentru a asigura egalitatea dintre femei și bărbați și pentru a permite reconcilierea vieții profesionale cu viața socială și viața de familie. Cele trei aspecte sunt legate și formează un întreg coerent chiar dacă, în funcție de fiecare țară, accentul cade mai mult pe anumite aspecte decât pe altele. Indiferent de natura acestora, implicite sau explicite, ferme sau nu, acestea există în toate statele membre.

7.2 Motivațiile sunt variate: este vorba despre argumente uneori mai mult de ordin moral și civic, alteori mai mult de ordin economic sau politic. Dar starea de bunăstare morală, sanitară și educativă a copiilor reprezintă întotdeauna un element fundamental al politicilor familiale, la fel ca și grija de a le permite părinților să se dezvolte ocupându-se simultan de viața de familie, de viața profesională și de cea socială.

7.3 Asigurarea egalității între femei și bărbați în ceea ce privește viața profesională, dar și îndatoririle vieții de familie reprezintă un factor de inspirație pentru anumite politici familiale, mai ales în țările scandinave. Într-adevăr, măsurile privind reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie, în contextul în care locul de muncă este la distanță mare de cămin, iar întreruperile de carieră profesională, datorate nașterii și educării copiilor, nu sunt întotdeauna acceptate și înțelese de către întreprinderi, reprezintă unul din elementele-cheie ale unei politici familiale durabile menite să permită primirea copiilor în societate.

7.4 Voința de a garanta egalitatea șanselor copiilor în societate poate, de asemenea, să susțină politicile familiale. Adesea, este vorba și despre compensarea constrângerilor economice și a îndatoririlor ce decurg din responsabilitățile familiale. Aceasta include diverse măsuri pentru combaterea dificultăților întâmpinate de tați, dar mai ales de mame, pe piața forței de muncă,

având în vedere obligațiile educative care le revin, mai ales în primii ani de creștere a copilului.

7.5 În alte cazuri, problema este abordată mai mult din perspectiva socială decât din cea familială. De aceea, trebuie organizată o redistribuire a veniturilor, pentru a combate sărăcia, fără a lega întotdeauna această politică de ideea de compensare a îndatoririlor familiale specifice.

7.6 În sfârșit, au existat politici orientate mai mult spre natalitate, care vizează explicit necesitatea de a relansa nașterile într-o Europă în care se nasc prea puțini copii.

7.7 Toate studiile realizate în Europa cu privire la relația dintre numărul de nașteri și un grad mare de încadrare în muncă a femeilor demonstrează că un nivel mai bun al indicelui sintetic de fertilitate este o consecință evidentă a posibilităților oferite pentru reconcilierea obligațiilor familiale cu viața profesională. S-ar putea obține rezultate mai bune în creșterea fertilității datorită măsurilor de încurajare, care le permit tatilor cu copii mici să împartă mai bine responsabilitățile familiale cu mamele. Este vorba despre un element important, care trebuie subliniat pentru tinerele generații.

7.8 Prelungirea duratei de viață, prelungirea duratei de formare a tinerilor și perioadele de formare pe tot parcursul vieții au modificat și vor modifica modurile de organizare a vieții profesionale și familiale. Este util să luăm în considerare metode de introducere a unei mai mari flexibilități în parcursurile de formare și în parcursurile profesionale pentru a face mai ușoară întemeierea unei familii, pentru cei care o doresc, fără a trebui să se renunțe la avansarea în cariera profesională.

8. Măsurile puse în practică în favoarea familiei și pentru promovarea egalității șanselor profesionale între femei și bărbați

8.1 În practică, liniile mari ale principalelor măsuri politice aplicate în favoarea familiilor sunt ajutoarele financiare directe și serviciile, fie subvenționate, fie gratuite, de supraveghere a copiilor (creșe, cămine, rețele de asistente maternale etc.). Trebuie vegheat ca aceste măsuri să favorizeze locurile de muncă și să promoveze reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie. Este la fel de important ca serviciile de supraveghere a copiilor să fie deschise și accesibile tuturor.

8.2 Anumite politici sunt foarte mult axate pe infrastructura de supraveghere a copiilor, pe concedii parentale atractive în scopuri educaționale, pe o politică activă menită să permită reconcilierea activității profesionale cu viața de familie, precum și să faciliteze reinsertia profesională la încheierea concediilor parentale.

8.3 Alte politici pun accentul pe un regim fiscal favorabil pentru familiile care nu dispun decât de un singur venit și pe sistemele de alocații pentru părințele care rămâne acasă în perioada primilor ani de creștere a copilului.

8.4 Anumite țări îmbină ajutoarele financiare pentru compensarea cheltuielilor cu educația copiilor și măsurile menite să reconcilieze viața profesională și responsabilitățile care le revin părinților, în special prin concediile parentale, serviciile pentru supravegherea copiilor, grădinițele gratuite. O asemenea combinație de ajutoare financiare și de servicii acordate familiilor pare a fi eficientă.

8.5 Problema egalității dintre femei și bărbați în ceea ce privește responsabilitățile familiale și reconcilierea vieții de familie cu cea profesională este evident foarte importantă pentru a se ajunge la redinamizarea familiilor europene. Aceasta merge mână în mână cu necesitatea de a se elimina cauzele structurale ale diferențelor de venituri dintre femei și bărbați, legate în special de faptul că adesea doar femeile poartă povara îngrijirii și educației copiilor.

8.6 A ajunge la o egalitate și la un echilibru între femei și bărbați — în funcție de aspirațiile, gusturile și calitățile fiecăruia — în raport cu posibilitatea de a-și câștiga traiul, de a-și împărți responsabilitățile părintești, familiale și casnice, de a participa la viața politică sau la alte activități de interes colectiv joacă un rol de o mare importanță pentru demografie și rata natalității. Majoritatea femeilor își doresc în mod legitim, asemenea bărbaților, să aibă o activitate profesională, să aibă copii și să aibă posibilitatea de a juca un rol în societate.

8.7 Pretutindeni în Europa, se înregistrează o creștere generală a vârstei maternității și paternității, fapt care are consecințe asupra fertilității, chiar dacă știința medicală modernă și cercetările în materie de sănătate publică permit ca mamele să aducă pe lume copii la vârste tot mai înaintate. Motivele pentru care femeile devin mame mai târziu sunt legate, în special, de durata mai mare a studiilor, dar și de așteptările cuplurilor ca fiecare partener să aibă un loc de muncă suficient de stabil și de bine remunerat pentru a putea lua în considerare posibilitatea de a crește copii. În această privință, șomajul tinerilor și nesiguranța anumitor locuri de muncă, mai ales pentru femei, nu pot avea decât un efect negativ asupra fertilității și vieții familiale. În general, modul european de organizare a vieții economice și sociale, în care tinerii se integrează din ce în ce mai târziu într-o activitate profesională stabilă, iar persoanele active sunt determinate să se pensioneze din ce în ce mai devreme, precum și noile moduri de viață ale tinerilor nu încurajează asumarea responsabilităților familiale și aducerea pe lume a copiilor.

8.8 Pentru a ameliora aceste situații și a se ajunge la o situație echitabilă între femei și bărbați, trebuie combinate în același timp măsurile de politică familială și măsurile de egalitate între sexe. De exemplu, prin aceasta trebuie să se înțeleagă centrele de bună calitate pentru îngrijirea copiilor, inclusiv creșele de întreprindere, precum și măsurile juridice, fiscale și sociale menite să le permită atât femeilor, cât și bărbaților reconcilierea vieții de părinte cu cea profesională și socială. Ar fi indicat să se ia în considerare măsura în care bunicii aflați încă în activitate și-ar putea diminua timpul de lucru pentru a se putea ocupa de nepoții lor. Dacă nu se reușește acest lucru, există un mare risc de a vedea femeile continuând să renunțe la a avea copii și la viața familială pentru a se consacra exclusiv realizării unei cariere profesionale.

8.9 Trebuie, de asemenea, să se asigure ca politicile aplicate să faciliteze libera alegere în privința reluării unei munci remunerate după o întrerupere a carierei datorată unei nașteri sau educării copiilor mici. În acest sens, stagiile de formare oferite persoanelor aflate în concedii parentale, ca și programele de lucru flexibile, reprezintă metode care pot fi dezvoltate, pentru ca aceste persoane să se poată ocupa de copiii mici. Trebuie dezvoltată, în acest sens, opțiunea de lucru cu fracțiuni de normă, dar fără a afecta o revenire la un program de lucru cu normă întreagă, atunci când necesitatea unei fracțiuni de normă nu mai există. În sfârșit, atunci când se revine la viața profesională după concediile parentale, trebuie avut grijă ca aceasta să nu se facă pe un post aflat sub nivelul de calificare al mamei sau tatălui care și-a întrerupt cariera profesională pentru a se ocupa de copii. Faptul de a fi beneficiat de un concediu parental recent nu trebuie considerat un element defavorabil în cazul reducerilor de personal datorate unor dificultăți economice.

8.10 Este important ca serviciile publice, la fel ca și întreprinderile, care trebuie să fie „orientate civic” să aplice sau să promoveze politicile, practicile și inovațiile sociale care facilitează viața profesională a cuplurilor care așteaptă copii sau se ocupă de educația lor. Dincolo de discursuri și de dispozițiile legii, este vorba, de asemenea, despre o problemă de atitudine colectivă și psihologică, astfel încât copilul să nu fie considerat un factor deranjant și, în consecință, mama sau tatăl să nu fie percepuți ca elemente mai puțin productive sau mai puțin „competitive”. Ar trebui încurajate inițiativele, dezvoltate treptat, de creșe de întreprindere sau creșe colective pentru mai multe întreprinderi din aceeași zonă. Acestea reprezintă într-adevăr un serviciu foarte util pentru cuplurile care au responsabilități profesionale, reducând deplasările și simplificând gestionarea timpului.

8.11 Este important, de asemenea, ca serviciile publice și întreprinderile să nu ignore problemele cu care tații cu copii mici se pot confrunta în timpul vieții profesionale pentru a putea beneficia de concedii parentale sau pentru a li se reduce timpul de lucru din motive familiale. Serviciile publice și întreprinderile ar trebui să creeze condițiile pentru ca și tații să se poată îngriji de copiii lor. Partenerii sociali joacă un rol important în acest cadru.

8.12 În general, este necesar ca tații să fie încurajați să împartă cu adevărat responsabilitățile familiale pe toate planurile și, în special, pe plan educativ. Multe studii sociologice indică faptul că „absența” tatălui este cauza dificultăților mai mari care apar în educația tinerilor.

8.13 Astfel, politicile aplicate sau de aplicat sunt diverse, dificultățile care trebuie depășite sunt de diferite tipuri, dar obiectivele sunt comune, pentru a le permite bărbaților și femeilor care doresc acest lucru să întemeieze o familie și să aibă copii. Cu toate acestea, toate sondajele arată că dorința europenilor de a avea copii nu este satisfăcută și că dorința de a avea un al treilea copil, formulată adesea, nu este realizată, de cele mai multe ori din motive financiare sau materiale și din cauza apariției unor dificultăți de reconciliere a carierei profesionale cu viața de familie, în special în cazul mamelor.

8.14 Există și un aspect mai puțin material. Uniunea Europeană, deși reprezintă una dintre cele mai dezvoltate și mai bogate părți ale lumii, trece printr-o perioadă de preocupare latentă. Celor trei decenii de prosperitate le-au urmat incertitudinile economice, preocupările legate de degradarea mediului și de schimbările climatice, unele consecințe negative ale globalizării, complexitatea societăților moderne, pierderea încrederii populației în capacitatea guvernelor de a acționa asupra evenimentelor, care au determinat instalarea unei stări de pesimism difuz care nu încurajează natalitatea în Europa. Pentru prima dată după mult timp, în mai multe țări europene, părinții au, într-adevăr, sentimentul neputinței de a le promite copiilor lor un viitor mai bun.

8.15 Nu este exclusă nici punerea în discuție a întrebării dacă este cultura predominantă favorabilă familiei și creșterii copiilor, dacă imaginea unei familii reușite este pusă în valoare suficient, dacă individualismul și un anumit tip de materialism consumarist nu îl fac pe om să uite că este o ființă individuală, dar totuși creată pentru o viață în comunitate. De altfel, preocupările cele

mai profunde și mai presante ale europenilor se referă la viața de familie: educație, locuință, perspective profesionale, stabilitate afectivă și dezvoltare personală. Poate că prioritatea ar fi adoptarea unei viziuni mai optimiste și mai generoase despre viața de familie, dar atunci când abordăm problema familiei și a natalității, atingem prin definiție partea cea mai intimă a ființei umane. În consecință, autoritățile publice, a căror responsabilitate este asigurarea binelui comun, ar trebui să creeze noi oportunități, să garanteze femeilor și bărbaților din ziua de azi o libertate reală de a-și întemeia o familie și de a crește cât de mulți copii își doresc, fără a se amesteca în opțiunile lor personale de dezvoltare.

8.16 Familiile reprezintă surse de prosperitate economică, în special atunci când ambii părinți au posibilitatea de a exercita o activitate profesională, și de solidaritate socială. Uniunea Europeană ar trebui să încurajeze luarea în considerare a dimensiunii familiale în politicile sale economice și sociale și ar trebui să promoveze o politică a familiei durabile, după exemplul bunelor practici.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele
al Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

**Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția salariaților în cazul insolvenței angajatorului”
(Versiune codificată)**

COM(2006) 657 final — 2006/0220 COD

(2007/C 161/20)

La 23 noiembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 februarie 2007. Raportor: dl Soares.

În cea de-a 434-a ședință plenară din 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie 2007), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 160 voturi pentru și 6 abțineri.

1. Propunerea de directivă în dezbatere se înscrie în planul Comisiei de simplificare și clarificare a legislației comunitare, pentru a o face mai clară și mai accesibilă pentru cetățeanul de rând.

2. Codificarea este o procedură administrativă extrem de importantă, care trebuie întreprinsă cu respectarea întru totul a procedurii legislative comunitare normale și nu poate duce la modificări de fond ale actelor care fac obiectul codificării.

3. Obiectivul propunerii în discuție este acela de a realiza codificarea Directivei Consiliului 80/987/CEE din 20 octombrie 1980 privind protecția salariaților în cazul insolvenței angajatorului. Noua directivă va înlocui diversele acte pe care directiva le încorporează; prezenta propunere păstrează integral conținutul actelor care se codifică, limitându-se numai la regru-

parea acestora și la modificările de natură formală cerute de însuși exercițiul codificării.

4. Deși codificarea este un proces care, prin natura sa, nu poate și nici nu trebuie să modifice directivele supuse codificării, CESE consideră că Comisia ar trebui, în îndeplinirea atribuțiilor sale, să meargă dincolo de simplificarea legislației. Ar trebui să analizeze conținutul diverselor directive, pentru a soluționa orice aspecte care s-ar fi dovedit între timp neclare sau care, în fapt, ar putea să nu mai fie de actualitate.

5. Cu toate acestea, având în vedere că tema prezentului aviz este codificarea unei directive și ținând seama de obiectivele propuse la alineatul 1 și de garanțiile prevăzute la alineatele 2 și 3, Comitetul Economic și Social European emite un aviz favorabil cu privire la propunerea de directivă în discuție.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Cartea verde privind protecția diplomatică și consulară a cetățenilor Uniunii în țările terțe”

COM(2006) 712 final

(2007/C 161/21)

La 28 noiembrie 2006, Comisia, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la *Cartea verde privind protecția diplomatică și consulară a cetățenilor Uniunii în țările terțe*.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 februarie 2007. Raportor: dl Voleš.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 14 martie 2007), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 170 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 0 abțineri.

1. Sinteza concluziilor și recomandărilor

1.1 CESE subliniază că dreptul la protecție diplomatică și consulară de care beneficiază cetățenii UE în țările terțe face mai concretă cetățenia UE.

1.2 CESE insistă în acest context asupra necesității de a informa mai bine cetățenii cu privire la acest drept și consideră că rezultatele înregistrate până în prezent de campaniile de informare sunt insuficiente. CESE solicită ca organizațiile societății civile ai căror membri călătoresc în țările terțe să fie implicate în activitățile de informare organizate de UE și statele membre.

1.3 CESE remarcă faptul că portalul internet al UE destinat călătorilor (www.travel-voyage.consilium.europa.eu) nu furnizează nici o informație despre reprezentanțele statelor membre din țara terță selectată, nici, după caz, adresa și coordonatele misiunilor diplomatice ale acestora. Comitetul recomandă centralizarea acestor date, precum și a tuturor celorlalte informații necesare pe un site internet care să fie ușor accesibil și să aibă o adresă simplă.

1.4 Cu titlu informativ, dreptul la protecție în țările terțe, astfel cum este prevăzut la articolul 20 din Tratatul CE, ar trebui să fie reprodus în mod obligatoriu în toate pașapoartele eliberate de statele membre ale UE.

1.5 Este necesar ca sfaturile de călătorie destinate celor care pleacă în țări terțe să fie mai bine coordonate și să fie publicate într-o formă care să le facă accesibile unui număr cât mai mare de persoane, de exemplu la adresa internet menționată la punctul 1.3.

1.6 CESE recomandă ca toate măsurile privind dreptul la protecție diplomatică și consulară să fie nu doar publicate în Jurnalul Oficial, ci și difuzate în mass-media din toate statele membre și integrate în strategia de comunicare a Comisiei.

1.7 CESE aprobă unificarea sferei și a bazei juridice a protecției consulare acordate de diferitele state membre în țările terțe și solicită ca aceasta să aibă loc cât mai curând, dacă este cazul printr-o armonizare a dispozițiilor naționale. În cadrul armonizării în acest domeniu, este necesar ca sfera și condițiile protecției acordate de fiecare stat membru să fie publice.

1.8 CESE apreciază pozitiv propunerea de extindere a protecției cetățeanului european asupra membrilor familiei acestuia care au naționalitatea unei țări terțe.

1.9 CESE subscrie la propunerea care constă în extinderea protecției diplomatice și consulare la identificarea și repatrierea rămășițelor pământești ale cetățenilor europeni decedați și ale membrilor familiei acestora care nu au cetățenia UE. CESE invită statele membre care încă nu au ratificat Convenția Consiliului Europei din 26 octombrie 1973 privind transferul rămășițelor

pământești ale persoanelor decedate să o ratifice cât mai curând (numai 15 state membre au ratificat până în prezent această convenție).

1.10 Comitetul recomandă simplificarea procedurii de acordare a asistenței financiare cetățenilor UE în țările terțe. Aceasta se poate realiza, de exemplu, prin rambursarea sumelor primite direct autorităților statului care a acordat asistență, prin anularea rambursării atunci când sumele respective sunt foarte mici și prin introducerea unui sistem simplu de compensare a creanțelor între statele membre.

1.11 Înființarea de oficii comune în zonele în care statele membre sunt relativ puțin reprezentate constituie un progres. Cu toate acestea, este necesar să se clarifice ansamblul problemelor legislative și de drept internațional. Comitetul recomandă să se recurgă în mod activ la alte forme de colaborare, cum ar fi detașarea de agenți consulari ai statelor membre care nu sunt reprezentate într-un anumit stat pe lângă misiunile diplomatice sau consulare ale statelor care sunt reprezentate sau exercitarea funcțiilor consulare de către un oficiu consular al unui stat membru UE în numele unui alt stat membru sau numirea în calitate de funcționar consular a aceleiași persoane de către mai multe state membre UE, conform articolelor 8 și, respectiv, 18 din Convenția de la Viena privind relațiile consulare și utilizarea programelor de formare a personalului consular al statelor membre.

1.12 CESE ar dori ca orientările grupului de lucru însărcinat cu cooperarea în materie de protecție consulară a cetățenilor UE în țările terțe (COCON) să devină obligatorii din punct de vedere juridic, pentru a nu pune într-o situație de incertitudine juridică cetățenii UE care necesită protecție într-o țară terță.

1.13 Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale statelor membre reprezentate într-o țară terță ar trebui să dispună de o listă, actualizată periodic, cu datele de contact ale autorităților competente din statele membre care nu sunt reprezentate în acea țară, pentru a le permite resortisanților UE să le contacteze în caz de nevoie. Aceste misiuni diplomatice și consulare ar trebui, de asemenea, să dețină lista interpreților care lucrează în limbile statelor membre nereprezentate în acea țară.

1.14 Delegațiile Comisiei Europene în țările terțe ar putea contribui la protecția consulară a cetățenilor UE valorificându-și experiența pe care au acumulat-o în cadrul competențelor lor în materie de protecție a navelor și a pescarilor din statele membre ale Uniunii Europene.

1.15 Este necesar să se întărească rolul Comisiei în ceea ce privește coordonarea activităților statelor membre în materie de protecție diplomatică și consulară a cetățenilor europeni în țările terțe.

2. Introducere

2.1 Comisia Europeană a publicat, la 28 noiembrie 2006, o Carte verde privind protecția diplomatică și consulară a cetățenilor Uniunii în țările terțe. Dreptul la protecție diplomatică și consulară a fost consacrat prin Tratatul de la Maastricht. Articolul 20 din Tratatul de instituire a Comunității Europene prevede că „orice cetățean al Uniunii beneficiază, pe teritoriul unei țări terțe unde nu este reprezentat statul membru al cărui resortisant este, de protecție din partea autorităților diplomatice și consulare ale oricărui stat membru, în aceleași condiții ca și cetățenii acelui stat membru”⁽¹⁾. Acest drept este inclus în Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, care a fost proclamată în anul 2000⁽²⁾ (a se vedea articolul 46). Articolul 20 din tratat prevede că „statele membre stabilesc între ele normele necesare și angajează negocierile internaționale necesare în vederea asigurării acestei protecții”.

2.2 Statele membre au adoptat Decizia 95/553/CE⁽³⁾ care stabilește cinci cazuri în care un cetățean al Uniunii poate solicita protecție diplomatică sau consulară unei reprezentanțe diplomatice a unui stat membru al cărui resortisant nu este:

- asistență în caz de deces;
- asistență în caz de accident sau de boală gravă;
- asistență în caz de arestare sau de detenție;
- asistență acordată victimelor violențelor;
- ajutor și repatrierea cetățenilor Uniunii Europene aflați în dificultate.

Reprezentanțele diplomatice ale statelor membre într-un stat terț pot acorda asistență și în alte situații cetățeanului Uniunii Europene care solicită aceasta.

2.3 Cetățeanul care solicită ajutorul reprezentanței diplomatice a unui stat membru trebuie să facă dovada că deține naționalitatea unui stat membru al Uniunii Europene, prezentând un pașaport sau o carte de identitate. În cazul pierderii sau al furtului documentelor, naționalitatea sa poate fi verificată, dacă este necesar, pe lângă autoritățile statului membru a cărui naționalitate o revendică. S-au stabilit modalități de acordare de asistență financiară cetățenilor Uniunii. Nici o sumă nu poate fi acordată fără autorizația Ministerului Afacerilor Externe sau a unei misiuni diplomatice a statului a cărui naționalitate o deține solicitantul. S-a convenit ca această decizie să fie revizuită la cinci ani de la intrarea ei în vigoare, care a avut loc în 2002.

⁽¹⁾ JO C 325, 24.12.2002.

⁽²⁾ Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, semnată la Nisa la 7 decembrie 2000.

⁽³⁾ JO C 314, 28.12.1995, pp. 73-76.

2.4 Statele membre au creat un grup de lucru pentru cooperare consulară, abreviat COCON, însărcinat cu asigurarea schimbului de experiențe. COCON a elaborat orientări fără caracter obligatoriu privind protecția consulară a cetățenilor UE în țările terțe⁽⁴⁾.

2.5 În comunicarea sa privind punerea în aplicare a programului de la Haga, Comisia a formulat un anumit număr de propuneri privind protecția diplomatică și consulară⁽⁵⁾. Fostul ministru francez al afacerilor externe, Michel Barnier, a elaborat un raport similar pentru Consiliul UE, în care propune o serie de măsuri destinate instituirii unui sistem de protecție civilă atât în cadrul Uniunii Europene, cât și în afara frontierelor sale, care ar include și protecția diplomatică și consulară⁽⁶⁾. În timpul președinției austriece, Consiliul a reluat în raportul său din 15 iunie 2006 măsurile adoptate în vederea intensificării protecției cetățenilor UE în țările terțe⁽⁷⁾. Comisia va prezenta în 2007 cel de-al cincilea raport privind cetățenia Uniunii, care ar trebui să conțină câteva propuneri având drept scop creșterea protecției diplomatice și consulare.

2.6 Protecția cetățenilor Uniunii Europene are o importanță crescândă, date fiind atât creșterea semnificativă a numărului de resortisanți comunitari care călătoresc în țările terțe (180 milioane de europeni călătoresc în fiecare an în afara frontierelor UE), cât și absența reprezentanțelor diplomatice ale mai multor state membre în unele țări terțe. O anchetă Eurobarometru din iulie 2006 a evidențiat faptul că aproape jumătate din persoanele intervievate aveau intenția de a călători în țări terțe în următorii trei ani⁽⁸⁾.

2.7 În consecință, Comisia intenționează să consulte părțile interesate cu privire la lista de măsuri prezentate în Cartea verde și destinate întăririi principiului protecției cetățenilor europeni în țările terțe, în măsura în care este vorba despre un drept esențial pe care cetățenia Uniunii îl conferă fiecărui resortisant comunitar. Aceste măsuri țin cont, de asemenea, de experiențele legate de consecințele catastrofelor naturale, cum ar fi tsunami sau uraganul Katrina, conflictele armate din Balcani sau din Liban și actele teroriste comise în Bali și la Sharm El-Sheikh.

2.8 Printre măsurile propuse figurează:

- îmbunătățirea informării cetățenilor europeni cu privire la dreptul lor la protecție diplomatică și consulară în țările terțe și la reprezentarea statelor membre UE în țările terțe;
- reproducerea articolului 20 din Tratatul CE în pașapoartele resortisanților comunitari;
- prezentarea sub o formă coordonată a sfaturilor de călătorie;
- examinarea sferei și a bazei juridice a condițiilor de protecție, care diferă de la un stat membru la altul și, eventual, apropierea lor;

⁽⁴⁾ Orientările privind protecția consulară a cetățenilor UE în țările terțe, documentul nr. 10109/06 din 2.6.2006.

⁽⁵⁾ Comunicarea Comisiei COM(2006) 331 final din 28.6.2006.

⁽⁶⁾ Raportul Barnier: „Pentru o forță europeană de protecție civilă: ajutor european”, 9.5.2006.

⁽⁷⁾ Raportul președinției Consiliului UE, documentul 10551/06 din 15.6.2006.

⁽⁸⁾ Flash Eurobarometru 188 — decembrie 2006.

- integrarea protecției cetățenilor UE în acordurile bilaterale negociate de statele membre și de Uniunea Europeană cu statele terțe, mai ales posibilitatea de a încredința delegațiilor Comisiei Europene din țările terțe sarcina de a da curs cererilor de protecție diplomatică;
- extinderea protecției consulare a cetățeanului european asupra membrilor familiei sale care au naționalitatea unei țări terțe;
- extinderea protecției conferite de textele comunitare la identificarea și repatrierea rămășițelor pământești;
- simplificarea procedurilor de acordare a asistenței financiare;
- înființarea de oficii consulare comune, pentru început în Insulele Caraibe, Balcani, Oceanul Indian și Africa de Vest și organizarea de campanii de informare care să încurajeze cetățenii să se înregistreze la aceste oficii comune;
- formarea de agenți consulari ai statelor membre și de funcționari ai Comunității.

3. Observații privind propunerile ale Comisiei

3.1 Comitetul subliniază că dreptul cetățenilor UE la protecție într-o țară terță, asigurată de reprezentanța unui stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este cetățeanul respectiv, constituie dovada concretă a avantajelor pe care le aduce UE, întărește sentimentul de apartenență și este expresia sensului cetățeniei Uniunii.

3.2 În acest context, Comitetul indică necesitatea ca cetățenii să fie mai bine informați asupra dreptului la protecție consulară în țările terțe. Datele disponibile în prezent arată că gradul de informare este minim. Conform unui sondaj Eurobarometru, doar 23 % dintre cetățenii europeni care au intenția de a călători într-o țară terță știu de existența acestui drept. Nu este suficient să se lipească afișe în aeroporturi, porturi și gări și să se distribuie broșuri și pliante prin intermediul agențiilor de voiaj. Este necesar ca și organizațiile de întreprinzători, organizațiile patronale și organizațiile neguvernamentale să fie asociate la acțiunile de informare, dat fiind că un mare număr de persoane care călătoresc în țările terțe nu sunt turiști, ci întreprinzători, comercianți, salariați sau persoane care lucrează pentru organizații umanitare. Link-urile spre informațiile privind protecția consulară care apar online pe portalul UE ar putea fi introduse pe site-ul internet al organizațiilor ai căror membri călătoresc în țările terțe.

3.3 Pentru a putea beneficia de dreptul la protecție în țările terțe, este esențial să se știe care state membre dispun de o reprezentanță într-o anumită țară, precum și coordonatele acesteia. Aceste informații sunt greu de obținut, iar pagina de internet www.travel-voyage.consilium.europa.eu, care ar trebui să conțină aceste informații, nu funcționează întotdeauna. Comitetul recomandă ca aceste informații, precum și alte informații să fie adunate pe un portal internet ușor accesibil și cu o adresă simplă, care să poată fi accesat în caz de urgență și dintr-o țară terță, pentru a obține informațiile necesare.

3.4 Informațiile privind dreptul la protecție în țările terțe prevăzut la articolul 20 ar trebui să fie reproduse în mod obligatoriu în fiecare pașaport eliberat de către un stat membru al UE.

În pașapoarte ar trebui să se indice, de asemenea, adresa de contact la care pot fi obținute informațiile concrete menționate la punctul 3.2 sau aceste informații ar trebui incluse în pașaport la momentul eliberării acestuia.

3.5 Indicațiile și sfaturile pentru călători sunt emise de către autoritățile naționale; se întâmplă chiar ca recomandările unor state membre diferite cu privire la călătoria în aceleași țări terțe să fie diametral opuse. Cu toate că aceste divergențe au cauze obiective, ca, de exemplu, abordarea diferențiată a unui stat terț față de diferite state membre, ar trebui să se aibă în vedere o mai bună coordonare între statele membre a recomandărilor făcute călătorilor prin intermediul reprezentanței lor diplomatice și consulare în țări terțe, iar recomandările ar trebui publicate în așa fel încât să fie accesibile unui număr cât mai mare de cetățeni. Trebuie avută în vedere posibilitatea de a publica aceste recomandări în mod centralizat pe un portal internet, astfel cum se menționează la punctul 3.2.

3.6 Comisia propune ca orice măsură care urmărește punerea în aplicare a articolului 20 să fie publicată în Jurnalul Oficial pentru ca cetățenii să fie mai bine informați despre drepturile lor. Comitetul subscrie la această propunere, dar apreciază că este insuficientă și că aceste măsuri ar trebui să fie publicate, de asemenea, în mass-media din toate statele membre și că acestea ar putea fi integrate și în strategia de comunicare a Comisiei.

3.7 Comitetul împărtășește opinia Comisiei potrivit căreia este necesară uniformizarea sferei și a bazei juridice a protecției consulare acordate în țările terțe de către diferitele state membre și pledează pentru începerea cât mai curând a acestei uniformizări, eventual trecând printr-o armonizare a reglementărilor naționale. Aceasta ar permite eliminarea restricțiilor impuse de anumite state membre exercitării acestui drept; într-adevăr, anumite țări, de exemplu, nu autorizează acțiunile în justiție pe baza unei plângeri depuse de către un cetățean pentru neacordare de asistență unei persoane aflate în pericol sau rețin pașaportul atunci când se acordă un ajutor financiar. Până la realizarea armonizării, este necesar ca sfera și condițiile de protecție asigurate de către diferitele state membre să fie aduse la cunoștința tuturor cetățenilor UE pe portalul internet menționat anterior.

3.8 Comitetul apreciază propunerea de a extinde protecția asupra membrilor familiei cetățenilor UE care sunt resortisanți ai unor țări terțe și recomandă să se utilizeze procedura prevăzută la articolul 22 din Tratatul de instituire a CE, care permite extinderea drepturilor înscrise în tratat. Este vorba despre o chestiune umanitară care necesită o soluție rapidă, așa cum au demonstrat evenimentele provocate de tsunami, războiul din Liban și alte cazuri.

3.9 Comitetul susține, de asemenea, propunerea de a extinde protecția acordată la identificarea și transportul rămășițelor pământești ale cetățenilor europeni și ale membrilor familiei acestora care nu dețin cetățenia UE. În acest context, lansează un apel statelor membre care încă nu au ratificat Convenția Consiliului Europei din 26 octombrie 1973 privind transferul rămășițelor pământești ale persoanelor decedate (ratificată până în prezent numai de 15 state membre) să o ratifice de urgență.

3.10 Una din necesitățile cele mai frecvente ale cetățenilor UE în țările terțe este asistența financiară pentru situații de urgență care pot apărea ca urmare a unor catastrofe naturale, a unui furt, a unei boli sau a unui accident. Comitetul recomandă simplificarea sistemului actual, care cere consimțământul autorităților statului membru al cărui resortisant este solicitantul și care prevede rambursarea ulterioară a sumelor prin intermediul autorităților aceluși stat. Comitetul recomandă, de asemenea, să se examineze posibilitatea de a rambursa sumele primite direct entităților publice care a acordat ajutorul, de a renunța la această rambursare în cazul unor sume foarte mici și de a crea un sistem simplu de compensare a creanțelor între statele membre etc.

3.11 Înființarea de oficii consulare în regiunile unde există relativ puține reprezentanțe ale statelor membre constituie o măsură pozitivă pentru întărirea cooperării între statele membre în domeniul reprezentării diplomatice și consulare. Comitetul speră ca toate aspectele legislative și de drept internațional să fie clarificate, mai ales statutul acestor oficii, jurisdicția sub care vor afla, legăturile lor cu delegațiile Comisiei din țările respective, modul de finanțare, acordul țării de stabilire cu privire la înființarea oficiului și competențele acestuia, precum și conformitatea cu Convenția de la Viena privind relațiile diplomatice și Convenția de la Viena privind relațiile consulare.

3.12 Comitetul recomandă să se recurgă în mod activ la alte forme de cooperare, cum ar fi exercitarea funcțiilor consulare de către oficiul consular al unui stat membru în numele unui alt stat membru sau numirea în calitate de funcționar consular a aceleiași persoane de către mai multe state membre, trimiterea de personal consular al statelor membre nereprezentate la reprezentanțele unui alt stat membru și utilizarea programelor de formare a personalului consular al statelor membre.

3.13 Comitetul susține inițiativa Comisiei de a utiliza oficiile comune în egală măsură pentru adâncirea cooperării statelor membre în domeniul politicii vizelor, mai ales în ceea ce privește posibilitatea de a crea un ghișeu comun pentru depunerea cererilor de vize și pentru eliberarea acestora; cu toate acestea, Comitetul estimează că această problematică nu este

direct legată de dreptul cetățenilor UE la protecție consulară și că, prin urmare, nu este necesară asocierea lor.

4. Propuneri suplimentare ale Comitetului

4.1 Comitetul consideră că ar fi util ca instrucțiunile grupului de lucru pentru afaceri consulare COCON să devină obligatorii din punct de vedere juridic, ceea ce ar rezolva problema incertitudinii juridice cu care sunt confrunțați cetățenii UE care au nevoie de protecție în țări terțe.

4.2 Misiunile diplomatice și serviciile consulare ale statelor membre reprezentate într-o țară terță ar trebui să dispună de o listă de contacte actualizată periodic la Ministerul Afacerilor Externe, la misiunile diplomatice și la serviciile consulare ale statelor membre care nu sunt reprezentate în această țară, pentru a permite cetățenilor UE să le contacteze în caz de nevoie.

4.3 Așa cum a arătat un sondaj Eurobarometru, cetățenii UE țin în mod special să poată comunica în limba lor maternă în caz de dificultate. Pentru aceasta, ar trebui ca reprezentanțele statelor membre să dispună de liste de interpreți pentru limbile statelor membre nereprezentate într-o anumită țară.

4.4 Comitetul recomandă examinarea posibilității de a se recurge mai mult la delegațiile Comisiei Europene din țările terțe pentru a asigura protecția consulară a cetățenilor UE, bazându-se pe experiența acumulată în cadrul competențelor acestor delegații în materie de protecție a ambarcațiunilor și a pescarilor din statele membre ale UE. Comitetul recomandă deschiderea negocierilor cu țările terțe interesate în vederea recunoașterii drepturilor delegației Comisiei de a asigura protecția cetățenilor UE în cazurile convenite.

4.5 Comitetul este favorabil întăririi rolului Comisiei în materie de coordonare a acțiunilor statelor membre destinate asigurării unei protecții diplomatice și consulare a cetățenilor UE în țări terțe, astfel cum s-a prevăzut în proiectul de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa, care vizează întărirea drepturilor cetățenilor UE.

Bruxelles, 14 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei privind punerea în aplicare a programului comunitar de la Lisabona — Serviciile sociale de interes general în Uniunea Europeană”

COM(2006) 177 final

(2007/C 161/22)

La 26 aprilie 2006 Comisia, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 februarie 2007. Raportor: dl HENCKS.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 143 voturi pentru, 61 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Recomandări și evaluare

1.1 Serviciile sociale de interes general (SSIG) au drept scop coeziunea socială, teritorială și economică prin crearea unor forme de solidaritate colectivă, în vederea abordării tuturor situațiilor de fragilitate socială care pot aduce atingere integrității fizice sau morale a persoanei: boală, bătrânețe, incapacitate de muncă, handicap, precaritate, sărăcie, excludere socială, toxicomanie, dificultăți familiale și legate de locuință, dificultăți legate de integrarea străinilor.

SSIG au, de asemenea, o dimensiune integratoare, care depășește simpla asistență și acțiunea în beneficiul celor mai defavorizați. Obiectivul lor este și acela de a răspunde unui ansamblu de necesități, permițând accesul tuturor la serviciile sociale de bază: acestea contribuie la asigurarea exercitării efective a drepturilor cetățenești și a drepturilor fundamentale.

1.2 Prin urmare, este importantă nu contrapunerea aspectelor economice și a celor sociale, ci promovarea unei sinergii constructive și a unei combinări armonioase a celor două domenii.

1.3 În această ordine de idei, CESE consideră că, în loc să se concentreze asupra unei distincții hazardate și în continuă schimbare privind caracterul economic sau neeconomic al unui serviciu de interes general, ar trebui să se analizeze însăși natura celui serviciu, scopul și obiectivele, determinându-se astfel care dintre servicii se află sub incidența regulilor concurenței și ale pieței interne și care, din rațiuni de interes general și de coeziune socială, teritorială și economică, în conformitate cu principiul subsidiarității, trebuie scutite de acestea de către autoritățile publice comunitare, naționale, regionale sau locale.

1.4 Prin urmare, este oportun să se definească la nivel comunitar criterii și standarde comune pentru toate serviciile de interes general (economice și neeconomice), inclusiv serviciile sociale de interes general, toate acestea urmând să fie prevăzute într-o directivă-cadru, adoptată prin codecizie, prin care să se stabilească un cadru comunitar adaptat specificului lor.

1.5 Pentru îndeplinirea non-abuzivă, nediscriminatorie și transparentă a misiunii de interes general, statele membre ar

trebui să explice motivele pentru care aceste servicii sunt de interes general și în interesul coeziunii sociale, teritoriale și economice într-un act juridic oficial de „mandatare” sau echivalent, precum și în normele de autorizare, precizând care este misiunea pe care autoritatea publică competentă a unui stat membru o încredințează prestatorilor pentru prestarea unui SIG, precum și drepturile și obligațiile acestora, fără a aduce atingere dreptului de inițiativă conferit operatorilor prin aceste reglementări.

1.6 În ceea ce privește evaluarea serviciilor sociale de interes general, CESE reamintește în acest context propunerea sa de a crea un observator independent pentru evaluarea serviciilor de interes general economice și neeconomice, observator compus din reprezentanți ai Parlamentului European, ai Comitetului Regiunilor și din reprezentanți ai societății civile organizate din cadrul Comitetului Economic și Social European. La nivel național, regional și local, autoritățile publice ar trebui să implice în reglementarea serviciilor sociale de interes general toate părțile interesate, prestatorii și beneficiarii serviciilor sociale, partenerii sociali, organismele de economie socială și de luptă împotriva excluderii etc.

2. Introducere

2.1 Serviciile sociale de interes general, la fel ca și SIG-urile, a căror componentă sunt, susțin demnitatea umană și garantează dreptul fiecărei persoane la justiție socială și la respectul deplin al drepturilor sale fundamentale, astfel cum sunt definite de Carta drepturilor fundamentale și de angajamentele internaționale, în special Carta socială europeană revizuită și Declarația universală a drepturilor omului. Acestea participă la exercitarea efectivă a cetățeniei. Scopul lor este coeziunea socială, teritorială și economică prin crearea unor forme de solidaritate colectivă, în vederea abordării tuturor situațiilor de fragilitate socială care pot aduce atingere integrității fizice sau morale a persoanei: boală, bătrânețe, incapacitate de muncă, handicap, precaritate, sărăcie, excludere socială, toxicomanie, dificultăți familiale și legate de locuință, dificultăți legate de integrarea străinilor.

SSIG au, de asemenea, o dimensiune integratoare, care depășește simpla asistență și acțiunea în beneficiul celor mai defavorizați. Obiectivul lor este de a răspunde unui ansamblu de necesități, permițând accesul tuturor la serviciile sociale de bază.

2.2 Aportul specific al serviciilor sociale de interes general se bazează așadar pe o legătură directă cu drepturile fundamentale, asigurarea respectării depline a acestora intrând în responsabilitatea autorităților publice locale, regionale, naționale și europene, în conformitate cu principiile subsidiarității și proporționalității, în temeiul cărora acțiunea Comisiei nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor tratatului.

2.3 Deoarece stabilirea prețurilor nu reflectă întotdeauna în mod direct costul serviciilor și nici pe cel rezultat din legea cererii și ofertei, acestea nu ar putea fi furnizate la un preț accesibil tuturor, fără finanțare din partea autorităților publice.

2.4 În afară de misiunea de a asigura finanțarea SSIG-urilor, autoritățile publice își asumă responsabilitatea totală pentru asigurarea funcționării serviciilor sociale și menținerea nivelului ridicat al calității acestora, respectând totodată competențele părților implicate.

2.5 De asemenea, serviciile sociale de interes general, la fel ca toate serviciile de interes general, nu constituie doar un factor important de coeziune economică și socială, ci și contribuie în mod semnificativ la competitivitatea economiei europene și constituie o sursă majoră de creare de locuri de muncă la nivel local.

2.6 Paleta serviciilor sociale este extrem de largă și grupează, printre altele, cămine de bătrâni, instituții pentru persoane cu handicap, centre de primire a persoanelor aflate în situații dificile, cămine pentru copii, femei agresate, imigranți și refugiați, sanatorii, cămine-spital, organisme care asigură locuințe sociale sau protecția tinerilor, organisme de acțiune socială și educaționale, internate școlare, cămine de zi, creșe și grădinițe, centre medico-sociale, centre de sănătate, de reintegrare, de formare profesională, servicii de îngrijire a persoanelor, inclusiv servicii de îngrijire furnizate la domiciliu și familiilor.

2.7 Aceste servicii sunt furnizate în toate statele membre de către operatori cu statut divers, printre care un mare număr de organisme sociale și cooperative fără scop lucrativ (asociații, societăți de ajutor reciproc, cooperative și fundații), de diferite tipuri (publice, de caritate, filantropice, religioase, private etc.). Activitatea acestor servicii este reglementată prin cadre de reglementare și de finanțare stabilite de autoritățile publice.

3. Propunerea Comisiei

3.1 În cadrul punerii în aplicare a programului comunitar de la Lisabona, Comisia a prezentat la 26 aprilie 2006 o comunicare privind serviciile sociale de interes general, care este o urmare a Cărții albe privind serviciile de interes general (COM (2004)374 final) și a votului din Parlamentul European din 16 februarie 2006 cu privire la directiva privind serviciile pe piața internă.

3.2 Scopul acestei comunicări este de a interpreta dispozițiile relevante și de a oferi clarificările juridice necesare. Se referă

numai la serviciile sociale, excluzând astfel serviciile de sănătate (care vor face obiectul unei inițiative specifice în 2007), și nu prevede inițiative legislative în materie în viitorul apropiat. Comunicarea va examina și va decide asupra necesității și posibilității juridice de a iniția o propunere legislativă, având în vedere procesul deschis și continuu de consultare a tuturor factorilor implicați, pe baza rapoartelor bianuale privind serviciile sociale și a unui studiu în curs pentru elaborarea unui prim raport de acest tip în 2007.

3.3 Comunicarea se situează în contextul responsabilității comune a Comunității și a statelor membre în ceea ce privește serviciile de interes economic general, stabilită la articolul 16 din Tratatul CE.

3.4 Comunicarea împarte SSIG-urile în două grupe: pe de-o parte, regimurile legale și regimurile complementare de protecție socială și, pe de altă parte, alte servicii esențiale prestate direct persoanelor, cum ar fi asistența acordată pentru depășirea încercărilor și crizelor vieții, integrarea socială completă, includerea persoanelor cu handicap sau cu probleme de sănătate, locuințele sociale.

3.5 Toate aceste servicii sociale se bazează pe diverse aspecte caracteristice precum solidaritatea, polivalența și personalizarea (adaptarea la nevoile fiecărui destinatar), scopul nelucrativ, voluntariatul, benevolatul, interesul pentru cultură sau o relație asimetrică furnizor-utilizator.

3.6 În opinia Comisiei, modernizarea serviciilor sociale se află printre cele mai importante teme europene de actualitate; Comisia recunoaște că serviciile sociale fac parte integrantă din modelul social european și, chiar dacă nu constituie o categorie juridică distinctă în cadrul serviciilor de interes general, ocupă totuși un loc specific ca piloni ai societății și economiei europene, deoarece contribuie la exercitarea efectivă a drepturilor sociale fundamentale.

3.7 Comisia constată că acest sector în plină expansiune se află într-un proces de modernizare, scopul fiind de a face față tensiunilor între asigurarea accesului universal, calitate și durabilitate financiară. O parte din ce în ce mai mare a serviciilor sociale, până acum gestionate direct de autoritățile publice, sunt reglementate acum de normele comunitare de reglementare a pieței interne și a concurenței.

3.8 Comisia recunoaște că situația juridică a serviciilor sociale de interes general în raport cu regulile de concurență este resimțită de operatorii publici și privați din domeniul social ca o sursă de incertitudine și declară că face eforturi să o reducă sau să-i clarifice impactul, fără a o putea elimina în totalitate.

4. Observații generale

4.1 În Cartea albă privind serviciile de interes general, Comisia anunțase publicarea, în cursul anului 2005, a unei comunicări privind serviciile sociale de interes general, care ar include, în conformitate cu cartea albă menționată, serviciile de sănătate, îngrijirea de lungă durată, asigurările sociale, serviciile de ocupare a forței de muncă și locuințele sociale.

4.2 În această perioadă de incertitudine privind creșterea și ocuparea forței de muncă, în care se adâncesc decalajele între straturile sociale cele mai dezavantajate și cele mai favorizate, ca și între regiunile cele mai bogate și cele mai sărace ale Uniunii, în pofida programelor comunitare sau naționale de luptă împotriva excluderii și sărăciei, nevoia de servicii sociale de interes general devine din ce în ce mai mare, cu atât mai mult cu cât evoluția demografică generează noi cereri.

4.3 CESE nu poate așadar decât să salute publicarea comunicării Comisiei care confirmă importanța pe care o au serviciile sociale pentru cetățeni, rolul special pe care îl joacă aceste servicii ca parte integrantă a modelului social european și beneficiile unei abordări sistematice, pentru a identifica și a recunoaște particularitățile serviciilor și pentru a clarifica cadrul în care funcționează acestea și, în conformitate cu terminologia Comisiei, modul în care pot fi „modernizate”. Cu toate acestea, în loc de a vorbi despre „modernizare”, CESE preferă să vorbească despre îmbunătățirea calității și a eficienței.

4.4 Nu este important să se urmeze o anumită tendință, indiferent de natura acesteia, nici să se adopte abordarea Comisiei ⁽¹⁾ privind asocierea modernizării cu externalizarea obligațiilor de serviciu public către sectorul privat, ci să se adapteze periodic prestarea serviciilor la nevoile sociale ale autorităților publice, locale și regionale, precum și la progresele tehnice și economice și la noile imperative decurgând din interesul general.

4.5 CESE regretă faptul că, în comunicarea care face obiectul avizului, Comisia, contrar celor anunțate, a exclus serviciile de sănătate, într-un moment în care interacțiunile și sinergiile între serviciile sociale și cele de sănătate sunt deosebit de numeroase. Întrebarea „care este legătura între serviciile de sănătate și alte servicii conexe, precum serviciile sociale și îngrijirea de lungă durată?”, pe care Comisia o adresează în consultarea din 26 septembrie 2006 privind o acțiune comunitară în domeniul serviciilor de sănătate și la care așteaptă răspuns până la 31 ianuarie 2007, ar fi trebuit formulată înaintea luării deciziei de a elabora o comunicare privind numai serviciile sociale.

4.6 În lipsa oricărei note explicative, acest demers pare de neînțeles, cu atât mai mult cu cât, în enumerarea a ceea ce se înțelege prin servicii sociale, Comisia include în mod special integrarea persoanelor care au nevoi pe termen lung legate de o problemă de sănătate.

4.7 Până în prezent, serviciile de sănătate, care au obligația de a asigura accesul universal la îngrijire de calitate și care funcționează pe baza principiului solidarității, au fost considerate întotdeauna instrumente ale politicii sociale, în același regim ca și serviciile de ajutor social personalizat.

⁽¹⁾ COM(2006)177 final; punctul 2.1, a treia liniuță.

5. Observații speciale

5.1 Descrierea serviciilor sociale de interes general

5.1.1 Sub rezerva observațiilor de la punctul 4.5, CESE împărtășește descrierea particularităților serviciilor sociale de interes general propusă de comunicarea care face obiectul avizului. Această descriere este formulată în termeni largi și fără concluzii definitive, ceea ce lasă o marjă suficientă pentru a fi luate în considerare progresele ulterioare din acest sector.

5.1.2 CESE aprobă trimiterea făcută în comunicare la rolul special al serviciilor personalizate în exercitarea drepturilor fundamentale, ceea ce pune în evidență importanța și justificarea serviciilor sociale.

5.1.3 Cu toate acestea, descrierea din comunicare a condițiilor de aplicare a cadrului comun se limitează la cazurile cele mai întâlnite. CESE atrage atenția că sistemele diferă de la un stat membru la altul; enumerarea categoriilor (delegarea parțială sau totală a unei misiuni sociale, parteneriat public/privat) nu ia întotdeauna în considerare aceste diferențe. CESE salută așadar consultarea publică prevăzută ca important mijloc de obținere a mai multor informații despre activitatea serviciilor sociale și a modului lor de funcționare.

5.2 Piața internă a CE și regulile de concurență

5.2.1 Tratatul CE acordă statelor membre libertatea de a defini misiuni de interes general și de a stabili principiile de organizare care decurg din acestea pentru prestatorii care au misiunea de a le îndeplini.

5.2.2 Cu toate acestea, în exercitarea acestei libertăți (în totală transparență și fără a abuza de noțiunea de interes general), statele membre trebuie să ia în considerare dreptul comunitar și sunt obligate, de exemplu, să respecte principiul nediscriminării și dreptul comunitar privind contractele de achiziții publice și concesiunile atunci când organizează un serviciu public, inclusiv un serviciu social.

5.2.3 De asemenea, atunci când este vorba despre servicii considerate economice, trebuie asigurată, compatibilitatea modului lor de organizare cu alte domenii de drept comunitar (în special libertatea de a presta servicii, libertatea de stabilire și legislația privind concurența).

5.2.4 În conformitate cu jurisprudența comunitară, aproape toate serviciile prestate în domeniul social, cu excepția regimurilor de securitate socială bazate pe solidaritate, pot fi considerate activități economice.

5.2.5 Consecința definiției extinse formulate de CJCE a activităților economice, acceptată de instituțiile europene ⁽²⁾, este că regulile comunitare de concurență și cele ale pieței interne (ajutoare de stat, libertatea de a presta servicii, dreptul de stabilire, directiva privind contractele de achiziții publice), precum și

⁽²⁾ Astfel, în comunicarea sa din anul 2000, Comisia Europeană scria că „în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, anumite activități exercitate de organisme ale căror funcții sunt în esență sociale, care nu realizează profituri și nu au ca obiectiv practicarea unei activități industriale sau comerciale, sunt în mod normal excluse de la aplicarea regulilor comunitare referitoare la concurență și piața internă” (punctul 30). Cu toate acestea, în comunicarea din 26 aprilie 2006 se afirmă că „aproape toate serviciile prestate în domeniul social pot fi considerate ca fiind «activități economice» în sensul articolelor 43 și 49 din Tratatul CE”.

Vezi și Avizul CESE privind serviciile sociale private fără scop lucrativ în contextul serviciilor de interes general în Europa, JO C 311, 7.11.2001, p. 33.

legislația secundară, se aplică din ce în ce mai mult serviciilor sociale de interes general, ceea ce conduce la creșterea incertitudinilor printre autoritățile publice și furnizorii și destinatarii acestor servicii. Dacă se menține, această situație ar putea determina o modificare a obiectivelor SSIG, deși acestea se află în miezul „modelului social european”.

5.2.6 Obiectivele și principiile care stau la baza cadrului comunitar al serviciilor de interes economic general reflectă o logică bazată în principal pe parametri de performanță economică. Această logică nu este și logica serviciilor sociale de interes general și, prin urmare, nu este în totalitate pertinentă sau aplicabilă sub această formă realității serviciilor sociale în Uniunea Europeană.

5.2.7 Astfel cum CESE a arătat deja în Avizul său privind viitorul serviciilor de interes general (CESE 976/2006), distincția între caracterul economic și cel neeconomic rămâne vagă și nesigură. Aproape orice serviciu de interes general, chiar și cele prestate fără scopuri lucrative sau benevol, au o anumită valoare economică, fără a intra sub incidența legislației în domeniul concurenței. În plus, un serviciu poate fi atât economic, cât și neeconomic. De asemenea, un serviciu poate avea caracter economic, fără ca, totuși, piața să poată asigura furnizarea serviciului respectiv în sensul și în conformitate cu principiile care stau la baza serviciilor de interes general.

5.2.8 Astfel, în jurisprudența Curții Europene de Justiție, noțiunea de activitate economică comportă o accepțiune foarte largă, deoarece se consideră activitate economică orice activitate care constă în furnizarea de bunuri sau servicii pe o piață dată de către o întreprindere, independent de statutul său juridic sau de modul de finanțare (hotărârea Höfner și Elser din 1991, hotărârea Pavlov din 2000), și că această noțiune nu depinde de caracterul lucrativ sau nelucrativ al operatorului (hotărârea Ambulanz Glöckner, 2001).

5.2.9 Caracterul economic al serviciilor de interes general este pus în evidență din ce în ce mai mult de către CJCE și Comisia Europeană, fără a fi contrabalansat de recunoașterea sau de garantarea misiunilor de interes general îndeplinite de aceste servicii, ceea ce creează numeroase incertitudini juridice pentru operatori și beneficiari. Se trece prin urmare de la interesul general la interesul lucrativ, însă distincția care trebuie făcută nu este între „economic” sau „neeconomic”, ci mai degrabă între „lucrativ” și „nelucrativ”.

6. Un cadru juridic stabil și transparent

6.1 CESE se îndoiește că flexibilitatea despre care Comisia afirmă că există în aplicarea Tratatului în ceea ce privește recunoașterea, în special în conformitate cu articolul 86 alineatul (2), a particularităților inerente misiunilor de interes general, este suficientă pentru a înlătura toate incertitudinile juridice și pentru a garanta servicii sociale universale. Același lucru este valabil și pentru metoda deschisă de coordonare.

6.2 Toate serviciile de interes general, inclusiv SSIG-urile, participă la punerea în aplicare a obiectivelor Comunității, astfel cum sunt definite la articolele 2 și 3 din tratat, în special la atingerea unui nivel înalt de protecție socială, la creșterea nivelului de trai și a calității vieții, la realizarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății și la consolidarea coeziunii economice, sociale și teritoriale.

6.3 Rezultă că Uniunea, care are responsabilități legate de realizarea acestor obiective, este răspunzătoare și pentru instrumentele de punere în aplicare, care sunt, în ceea ce privește drepturile fundamentale și coeziunea socială, SIG-urile economice sau neeconomice; Uniunea trebuie să vegheze și să contribuie, cu respectarea principiilor subsidiarității și proporționalității și împreună cu statele membre, la existența unor SIG-uri eficiente și accesibile, abordabile și de bună calitate pentru toți.

6.4 Având în vedere, pe de-o parte, dificultățile care apar la definirea exhaustivă a noțiunii SIG/SEIG și luând în considerare, pe de altă parte, riscul unei abordări restrictive, distincția între economic și neeconomic ar trebui abandonată, pentru ca atenția să se concentreze asupra misiunii speciale pe care o au serviciile în cauză și asupra cerințelor (obligații de serviciu public) care le sunt impuse pentru exercitarea funcțiilor și care ar trebui clar stabilite.

6.5 În plus, dată fiind marea diversitate a situațiilor, normelor și practicilor naționale sau locale și a obligațiilor gestionarilor și autorităților publice, este necesar ca normele de punere în aplicare să ia în considerare specificul fiecărui stat membru.

6.6 Problema nu este așadar stabilirea caracterului economic sau neeconomic, ci stabilirea acelor servicii aflate în sfera de aplicare a regulilor concurenței și ale pieței interne și a acelor servicii care, din rațiuni de interes general și de coeziune socială, teritorială și economică, în conformitate cu principiul subsidiarității, trebuie scutite de obligațiile care decurg din aceste reguli de către autoritățile publice comunitare (pentru SIG-urile europene), naționale, regionale sau locale.

6.7 Prin urmare, este cazul, astfel cum CESE⁽³⁾ solicită de mai mulți ani, să se definească la nivel comunitar criteriile comune pentru serviciile de interes general, precum și standarde comune (în special cu privire la modul de gestionare și de finanțare, principiile și limitele acțiunii comunitare, evaluarea independentă a performanțelor acestora, drepturile consumatorilor și ale utilizatorilor, precum și la o bază minimă de misiuni și obligații ale unui serviciu public) pentru toate serviciile de interes general, inclusiv serviciile sociale de interes general, formulate într-o directivă-cadru adoptată prin procedura de codecizie, prin care să se stabilească un cadru comunitar adaptat particularităților lor și care să completeze directiva privind serviciile.

(³) Avizul CESE privind serviciile de interes general — JO C 241, 7.10.2002, p. 119.

Avizul CESE privind Cartea verde privind serviciile de interes general — JO C 80, 30.3.2004, p. 66.

Avizul CESE privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Cartea albă privind serviciile de interes general” — JO C 221, 8.9.2005, p. 17.

Avizul CESE privind viitorul serviciilor de interes general — JO C 309, 16.12.2006, p. 135.

6.8 Pentru îndeplinirea non-abuzivă, nediscriminatorie și transparentă a misiunii de interes general, statele membre ar trebui să explice motivele pentru care aceste servicii sunt de interes general și în interesul coeziunii sociale, teritoriale și economice într-un act juridic oficial de „mandatare” sau echivalent, precum și în normele de autorizare, precizând care este misiunea pe care autoritatea publică competentă a unui stat membru o încredințează prestatorilor pentru prestarea unui SIG, precum și drepturile și obligațiile acestora, fără a aduce atingere dreptului de inițiativă conferit operatorilor prin aceste reglementări.

6.9 Acest document (sub forma unei legislații, a unui contract, a unei convenții, a unei decizii etc.) va trebui să precizeze:

- natura acelei misiuni de interes general, cerințele aferente și obligațiile de serviciu public care decurg, inclusiv cerințele tarifare, dispozițiile privind asigurarea continuității serviciului și măsurile de evitare a eventualelor întreruperi ale prestației;
- normele privind realizarea și, după caz, modificarea actului oficial;
- regimul de autorizare și de calificare profesională;
- modurile de finanțare și parametrii în baza cărora trebuie calculate compensațiile pentru cheltuielile legate de îndeplinirea unei anumite misiuni;
- modalități de evaluare a punerii în aplicare a SIG-urilor.

6.10 CESE are în vedere adoptarea unui cadru juridic specific comun serviciilor sociale și de sănătate de interes general în cadrul abordării globale sub forma unei directive-cadru pentru toate serviciile de interes general. Aceasta ar permite asigurarea, la nivel comunitar, a stabilității juridice și a transparenței adecvate a SSIG, respectând cu strictețe principiul subsidiarității, în special competențele colectivităților locale și regionale în definirea misiunilor, în gestionarea și în finanțarea acestor servicii. Principiile conținute în acest cadru juridic ar trebui să stea la baza pozițiilor UE în negocierile comerciale internaționale.

Bruxelles, 15 martie 2007.

7. Evaluare

7.1 Cartea albă privind serviciile de interes general a rezervat un loc special necesității de a evalua serviciile sociale de interes general cu ajutorul unui mecanism care va fi precizat într-o comunicare ulterioară.

7.2 Pentru a aprofunda informarea reciprocă și schimbul între operatori și instituțiile europene, Comisia propune o procedură de monitorizare și de dialog sub formă de rapoarte bianuale.

7.3 CESE reamintește în acest context propunerea sa de creare a unui observator independent pentru evaluarea serviciilor de interes general economice și neeconomice, compus din reprezentanți ai Parlamentului European, ai Comitetului Regiunilor și ai societății civile organizate din Comitetului Economic și Social European.

7.4 La nivel național, regional și local, autoritățile publice ar trebui să implice în reglementarea serviciilor sociale de interes general toate părțile interesate, prestatorii și beneficiarii serviciilor sociale, partenerii sociali, organismele de economie socială și de luptă împotriva excluderii etc. în toate fazele, cu alte cuvinte în stabilirea, monitorizarea și aplicarea standardelor de calitate și în asigurarea unui raport cost/eficiență cât mai bun.

7.5 Observatorul ar trebui să conțină un comitet director care să definească obiectivele, să elaboreze caiete de sarcini pentru evaluări, să stabilească organismele însărcinate cu realizarea studiilor, să examineze și să avizeze rapoartele. Comitetul va putea apela la serviciile unui consiliu științific, care va studia metodologia utilizată și care va face recomandări în domeniu, după caz. Comitetul director va lua măsuri pentru ca rapoartele de evaluare să facă obiectul unor prezentări și dezbateri publice în toate statele membre, cu implicarea tuturor părților interesate. În consecință, rapoartele de evaluare trebuie să fie disponibile în toate limbile de lucru ale Uniunii.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

APENDICE

la avizul Comitetului Economic și Social European

Următoarele amendamente, care au primit cel puțin un sfert din voturile exprimate, au fost respinse în timpul dezbaterii:

Punctul 1.3

Se înlocuiește după cum urmează:

În această ordine de idei, CESE consideră că, în loc să se concentreze asupra unei distincții hazarde și în continuă schimbare privind caracterul economic sau neeconomic al unui serviciu de interes general, ar trebui să se analizeze însăși natura aceluși serviciu, scopul și obiectivele, determinându-se astfel care dintre servicii se află sub incidența regulilor concurenței și ale pieței interne și care, din rațiuni de interes general și de coeziune socială, teritorială și economică, în conformitate cu principiul subsidiarității, trebuie scutite de acestea de către autoritățile publice comunitare, naționale, regionale sau locale. Serviciile nu pot fi scutite pur și simplu de regulile de concurență și ale pieței interne din motive de principiu. Concurența, care are rolul de a facilita realizarea pieței unice pe baza regulilor economiei de piață și este reglementată prin norme antitrust, este un drept democratic substanțial; aceasta nu limitează doar puterea statului, ci, înainte de toate, abuzul de poziție dominantă pe piață și protejează drepturilor consumatorilor. În plus, concurența la nivel UE și regulile pieței interne permit luarea în considerare a naturii necomerciale a SSIG. Este esențial să se garanteze dreptul universal la servicii sociale.

Expunere de motive

Astfel cum s-a subliniat în numeroase rânduri în aviz, în special la punctul 6.5, serviciile sociale de interes general sunt caracterizate de diferite tradiții istorice, o mare diversitate de situații, reguli și practici locale, regionale sau naționale. În consecință, în conformitate cu punctul de vedere exprimat de Parlamentul European, grupul angajatorilor consideră că intervenția cea mai potrivită a Comunității ar consta în adoptarea de recomandări sau orientări care ar respecta pe deplin principiile-cheie ale subsidiarității și proporționalității: un cadrul legislativ obligatoriu al UE privind serviciile sociale de interes general ar impune o abordare de tip „universal”, care este incompatibilă cu SSIG. O directivă, care ar fi bazată cu siguranță pe cel mai mic numitor comun, nu ar oferi nici o garanție utilizatorilor cu privire la calitatea sau accesul la servicii și nici nu ar constitui un progres pentru piața internă. În schimb, adoptarea unei recomandări ar permite clarificarea obligațiilor referitoare la serviciile de interes general care necesită să fie luată în considerare la aplicarea Directivei 2006/123/CE privind serviciile, adoptată de Parlament și Consiliu la 12 decembrie 2006.

Rezultatul votului

Pentru: 82

Împotrivă: 91

Abțineri: 12

Punctul 1.4

Se modifică după cum urmează:

Prin urmare, este oportun să se definească la nivel comunitar criterii și standarde comune principii și valori comune pentru toate serviciile de interes general (economice și neeconomice), inclusiv serviciile sociale de interes general, toate acestea urmând să fie prevăzute într-o directivă cadru în recomandări și orientări comunitare, adoptată prin codecizie, prin care să se stabilească un cadru comunitar adaptat specificului lor.

Expunere de motive

Astfel cum s-a subliniat în numeroase rânduri în aviz, în special la punctul 6.5, serviciile sociale de interes general sunt caracterizate de diferite tradiții istorice, o mare diversitate de situații, reguli și practici locale, regionale sau naționale. În consecință, în conformitate cu punctul de vedere exprimat de Parlamentul European, grupul angajatorilor consideră că intervenția cea mai potrivită a Comunității ar consta în adoptarea de recomandări sau orientări care ar respecta pe deplin principiile-cheie ale subsidiarității și proporționalității: un cadrul legislativ obligatoriu al UE privind serviciile sociale de interes general ar impune o abordare de tip „universal”, care este incompatibilă cu SSIG. O directivă, care ar fi bazată cu siguranță pe cel mai mic numitor comun, nu ar oferi nici o garanție utilizatorilor cu privire la calitatea sau accesul la servicii și nu ar constitui un progres pentru piața internă. În schimb, adoptarea unei recomandări ar permite clarificarea obligațiilor referitoare la serviciile de interes general care necesită să fie luată în considerare la aplicarea Directivei 2006/123/CE privind serviciile, adoptată de Parlament și Consiliu la 12 decembrie 2006.

Rezultatul votului

Pentru: 81

Împotrivă: 94

Abțineri: 10

Punctul 1.6

Se modifică după cum urmează:

În ceea ce privește evaluarea serviciilor sociale de interes general, CESE reamintește în acest context ~~propunerea sa de a crea un observator independent pentru evaluarea serviciilor de interes general economice și neeconomice angajamentul său față de principiul evaluării și propune susținerea procedurii propuse de Comisie prin crearea unei rețele informale, observator~~ compusă din reprezentanți ai Parlamentului European, ai Comitetului Regiunilor și din reprezentanți ai societății civile organizate din cadrul Comitetului Economic și Social European. La nivel național, regional și local, autoritățile publice ar trebui să implice în reglementarea serviciilor sociale de interes general toate părțile interesate, prestatorii și beneficiarii serviciilor sociale, partenerii sociali, organismele de economie socială și de luptă împotriva excluderii etc.

Expunere de motive

Astfel cum s-a subliniat în numeroase rânduri în aviz, în special la punctul 6.5, serviciile sociale de interes general sunt caracterizate de diferite tradiții istorice, o mare diversitate de situații, reguli și practici locale, regionale sau naționale. În consecință, în conformitate cu punctul de vedere exprimat de Parlamentul European, grupul angajatorilor consideră că intervenția cea mai potrivită a Comunității ar consta în adoptarea de recomandări sau orientări, care ar respecta pe deplin principiile-cheie ale subsidiarității și proporționalității: un cadrul legislativ obligatoriu al UE privind serviciile sociale de interes general ar impune o abordare de tip „universal”, care este incompatibilă cu SSIG. O directivă, care ar fi bazată cu siguranță pe cel mai mic numitor comun, nu ar oferi nici o garanție utilizatorilor cu privire la calitatea sau accesul la servicii și nu ar constitui un progres pentru piața internă. În schimb, adoptarea unei recomandări ar permite clarificarea obligațiilor referitoare la serviciile de interes general care necesită să fie luată în considerare la aplicarea Directivei 2006/123/CE privind serviciile, adoptată de Parlament și Consiliu la 12 decembrie 2006.

Rezultatul votului

Pentru: 85

Împotrivă: 93

Abțineri: 11

Punctul 6.7

Se modifică după cum urmează:

Prin urmare, este cazul, astfel cum CESE solicită de mai mulți ani, să se definească la nivel comunitar criterii comune pentru serviciile de interes general, precum și de standarde comune (în special cu referire la modul de gestionare și de finanțare, principiile și limitele acțiunii comunitare, evaluarea independentă a performanțelor acestora, drepturile consumatorilor și utilizatorilor, precum și la o bază minimă de misiuni și obligații ale unui serviciu public) pentru toate serviciile de interes general, inclusiv serviciile sociale de interes general, formulate în recomandări și orientări comunitare într-o directivă cadru adoptată prin procedura de codecizie, prin care să se stabilească un cadru comunitar adaptat particularităților lor și care să completeze directiva privind serviciile.

Expunere de motive

Astfel cum s-a subliniat în numeroase rânduri în aviz, în special la punctul 6.5, serviciile sociale de interes general sunt caracterizate de diferite tradiții istorice, o mare diversitate de situații, reguli și practici locale, regionale sau naționale. În consecință, în conformitate cu punctul de vedere exprimat de Parlamentul European, grupul angajatorilor consideră că intervenția cea mai potrivită a Comunității ar consta în adoptarea de recomandări sau orientări, care ar respecta pe deplin principiile-cheie ale subsidiarității și proporționalității: un cadru legislativ obligatoriu al UE privind serviciile sociale de interes general ar impune o abordare de tip „universal”, care este incompatibilă cu SSIG. O directivă, care ar fi bazată cu siguranță pe cel mai mic numitor comun, nu ar oferi nici o garanție utilizatorilor cu privire la calitate sau acces la servicii și nu ar constitui un progres pentru piața internă. În schimb, adoptarea unei recomandări ar permite clarificarea obligațiilor referitoare la serviciile de interes general care necesită să fie luată în considerare la aplicarea Directivei 2006/123/CE privind serviciile, adoptată de Parlament și Consiliu la 12 decembrie 2006.

Rezultatul votului

Pentru: 84

Împotrivă: 99

Abțineri: 7

Punctul 6.10

Se modifică după cum urmează:

CESE are în vedere adoptarea de recomandări și orientări comunitare unui cadru juridic specific comun serviciilor sociale și de sănătate de interes general în cadrul abordării globale a unei directive cadru pentru toate serviciile de interes general. Aceasta ar permite asigurarea, la nivel comunitar, a stabilității juridice și a transparenței adecvate a SSIG, respectând cu strictețe principiul subsidiarității, în special competențele colectivităților locale și regionale în definirea misiunilor, în gestionarea și în finanțarea acestor servicii. Principiile conținute în aceste recomandări sau orientări acestui cadru juridic ar trebui să stea la baza pozițiilor UE în negocierile comerciale internaționale.

Expunere de motive

Astfel cum s-a subliniat în numeroase rânduri în aviz, în special la punctul 6.5, serviciile sociale de interes general sunt caracterizate de diferite tradiții istorice, o mare diversitate de situații, reguli și practici locale, regionale sau naționale. În consecință, în conformitate cu punctul de vedere exprimat de Parlamentul European, grupul angajatorilor consideră că intervenția cea mai potrivită a Comunității ar consta în adoptarea de recomandări sau orientări, care ar respecta pe deplin principiile-cheie ale subsidiarității și proporționalității: un cadru legislativ obligatoriu al UE privind serviciile sociale de interes general ar impune o abordare de tip „universal”, care este incompatibilă cu SSIG. O directivă, care ar fi bazată cu siguranță pe cel mai mic numitor comun, nu ar oferi nici o garanție utilizatorilor cu privire la calitate sau acces la servicii și nu ar constitui un progres pentru piața internă. În schimb, adoptarea unei recomandări ar permite clarificarea obligațiilor referitoare la serviciile de interes general care necesită să fie luate în considerare la aplicarea Directivei 2006/123/CE privind serviciile, adoptată de Parlament și Consiliu la 12 decembrie 2006.

Rezultatul votului

Pentru: 78

Împotrivă: 97

Abțineri: 10

Punctele 7.3, 7.4 și 7.5

Se înlocuiesc după cum urmează:

CESE reamintește în acest context propunerea sa de creare a unui observator independent pentru evaluarea serviciilor de interes general economice și neeconomice, compus din reprezentanți ai Parlamentului European, ai Comitetului Regiunilor și ai societății civile organizate din Comitetului Economic și Social European.

La nivel național, regional și local, autoritățile publice ar trebui să implice în reglementarea serviciilor sociale de interes general toate părțile interesate, prestatorii și beneficiarii serviciilor sociale, partenerii sociali, organismele de economie socială și de luptă împotriva excluderii etc. în toate fazele, cu alte cuvinte în stabilirea, monitorizarea și aplicarea standardelor de calitate și în asigurarea unui raport cost/eficiență cât mai bun.

Observatorul ar trebui să conțină un comitet director care să definească obiectivele, să elaboreze caiete de sarcini pentru evaluări, să stabilească organismele însărcinate cu realizarea studiilor, să examineze și să avizeze rapoartele. Comitetul va putea apela la serviciile unui consiliu științific, care va studia metodologia utilizată și care va face recomandări în domeniu, după caz. Comitetul director va lua măsurile pentru ca rapoartele de evaluare să facă obiectul unor prezentări și dezbateri publice în toate statele membre, cu implicarea tuturor părților interesate. În consecință, rapoartele de evaluare trebuie să fie disponibile în toate limbile de lucru ale Uniunii.

CESE propune sprijinirea procedurii propuse de Comisie prin crearea unei rețele informale. CESE ar putea participa activ la această rețea, compusă din parteneri sociali și alte organizații ale societății civile. Aceasta ar promova schimbul de experiențe și informații cu privire la bunele practici, în special prin intermediul unui forum pe Internet.

Expunere de motive

Grupul angajatorilor sprijină principiul promovării schimburilor de informații și evaluării serviciilor de interes general. Cu toate acestea, se opune prezentei propunerii de creare a unor proceduri suplimentare greoaie și birocratice sub forma unui centru independent de monitorizare.

Rezultatul votului

Pentru: 88

Împotrivă: 99

Abțineri: 5

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European — «Pentru o Europă în mișcare. Mobilitate durabilă pentru continentul nostru — Examinarea intermediară a Cărții albe privind transporturile, publicate de Comisia Europeană în 2001»”

COM(2006) 314 final

(2007/C 161/23)

La 22 iunie 2006, Comisia, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la comunicarea sus-menționată.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 februarie 2007. Raportor: dl BARBADILLO LOPEZ.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 144 de voturi pentru, 3 împotriva și 24 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Contextul general în care s-a elaborat Cartea albă privind transporturile din 2001 a cunoscut o evoluție foarte diferită de cea prevăzută inițial. Creșterea economică inferioară previziunilor, creșterea considerabilă a prețului petrolului, dimensiunea continentală pe care extinderea a conferit-o UE și noile evoluții tehnologice transformă transporturile într-un sector de tehnologie de vârf. Aceste transformări, conjugate cu amenințarea constantă a terorismului și cu evoluția repartiției modale, fac necesară reorientarea politicii în domeniul transporturilor.

1.2 Cu toate acestea, obiectivele globale ale politicii privind transporturile sunt aceleași: o mobilitate competitivă și durabilă a persoanelor și a mărfurilor, care să ofere siguranță și protecție utilizatorilor, să respecte mediul înconjurător și să ofere locuri de muncă mai bune. Aceste obiective sunt în totalitate conforme cu Agenda Lisabona revizuită pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, dar nu sunt armonizate complet cu obiectivele pe termen lung ale Strategiei revizuite pentru dezvoltare durabilă și cu provocarea reprezentată de schimbările climatice. În special, revizuirea nu stabilește încă o strategie coerentă pe termen lung pentru îndeplinirea primului obiectiv pentru transporturi durabile stabilit în Strategia revizuită pentru dezvoltare durabilă, și anume decuplarea creșterii economice de cererea de transport.

1.2(a) Comitetul sprijină toate măsurile propuse de Comisie în vederea sporirii eficienței energetice și reducerii emisiilor de carbon ale diferitelor moduri de transport, dar, în același timp, pune la îndoială faptul că aceste măsuri vor fi suficiente pentru reducerea emisiilor de carbon la care va trebui să ajungă Europa spre jumătatea secolului. De aceea, Comitetul invită Comisia să inițieze studii privind tipul de măsuri care ar putea fi necesare pentru a obține o reducere pe termen lung a cererii globale de transporturi. Aceasta ar trebui să includă stabilirea unor prețuri cu rol de semnal, reformarea politicii privind amenajarea teritoriului și urbanismul pentru a încuraja furnizarea locală și accesul mai ușor la bunuri și servicii de toate tipurile și reducerea

dependenței de transporturile pe distanțe tot mai lungi a călătorilor și a mărfurilor. Aceste studii ar trebui, de asemenea, să includă o modalitate de inițiere a unei dezbateri publice mai ample pe această temă și să exploreze modul în care persoanele și întreprinderile responsabile pot contribui cel mai bine la dezvoltarea durabilă pe termen lung prin propriul comportament și propriile decizii legate de transport și călătorii.

1.3 Teritoriul UE prezintă o mare diversitate în ceea ce privește caracteristicile orografice, teritoriale și demografice; țările centrale, cu niveluri ridicate de congestiune și cu tranzit intens, coexistând cu teritorii periferice foarte întinse, a căror infrastructură nu suportă această presiune constantă. Comitetul subliniază necesitatea unei abordări geografice diferențiate în politica în domeniul transporturilor.

1.4 CESE susține obiectivele Cărții albe revizuite, și anume optimizarea tuturor modurilor de transport, individual și în combinație; aceasta presupune adaptarea potențialului specific al fiecărui mod de transport pentru a se crea sisteme de transport mai puțin poluante și mai eficiente, capabile să asigure mobilitatea durabilă a persoanelor și a mărfurilor.

1.5 CESE consideră necesară îmbunătățirea interoperabilității dintre modurile de transport și sporirea nivelului de competitivitate al transportului feroviar, maritim și fluvial, în scopul creșterii eficacității și eficienței în aceste domenii și pentru a putea spori participarea acestora la repartiția modală, dar și pentru a le garanta viabilitatea pe termen lung. CESE consideră, de asemenea, că autoritățile publice au răspunderea coordonării diferitelor moduri de transport.

1.6 Comitetul recomandă să se aibă în vedere serviciul public de transport rutier interurban de călători pentru atingerea obiectivelor urmărite de Comisie, cum ar fi reducerea congestiunii, a poluării, a consumului de combustibil și îmbunătățirea siguranței rutiere, dată fiind capacitatea mare de transport a acestui tip de serviciu și pentru a dezvolta în mod hotărât transportul în comun în raport cu folosirea autovehiculelor private.

1.7 Transportul aerian a cunoscut o dezvoltare semnificativă în cursul ultimilor zece ani, ca urmare a deschiderii pieței. Cu toate acestea, aplicarea inegală a celui de al treilea pachet de măsuri în diferitele state membre și restricțiile de pe piața internă cauzează în prezent denaturări ale concurenței. În consecință, funcționarea pieței interne trebuie îmbunătățită.

1.8 Lipsa unei piețe interne în domeniul transportului maritim împiedică UE să optimizeze reglementarea traficului intern și să simplifice comerțul intern. Acest fapt are repercusiuni negative asupra integrării acestuia din urmă în lanțurile modale interne.

1.9 Sectorul transporturilor este unul dintre sectoarele care oferă cele mai multe locuri de muncă în UE. În ciuda acestui fapt, lipsa personalului calificat duce la creșterea angajării de lucrători din țări terțe, motiv pentru care este necesară sporirea eforturilor în vederea îmbunătățirii formării, imaginii și calității locurilor de muncă din domeniul transporturilor în rândul tinerilor. Partenerii sociali joacă, în acest sens, un rol important.

1.10 Politica europeană în domeniul transporturilor trebuie să continue să pună accentul pe armonizarea tehnică, fiscală și socială în cazul fiecărui mod de transport în parte și în ansamblu, în scopul încurajării instituirii unui cadru care să permită asigurarea unor condiții de concurență echitabilă.

1.11 Creșterea calității serviciilor este esențială pentru ca toate modurile de transport să fie atrăgătoare pentru utilizatori. Comitetul întâmpină cu satisfacție atenția acordată, în cadrul examinării intermediare a Cărții albe, drepturilor utilizatorilor în cadrul tuturor modurilor de transport, în special celor ale persoanelor cu mobilitate redusă, dar având întotdeauna în vedere particularitățile fiecăruia din aceste moduri.

1.12 Protecția modurilor de transport ar trebui să fie un obiectiv prioritar; de aceea, ar trebui ca măsurile de securitate să fie extinse la toate modurile de transport și infrastructurile acestora, evitându-se totuși controalele inutile și asigurându-se respectarea drepturilor omului și a intimității călătorilor.

1.13 Sectorul transporturilor este un mare consumator de energie obținută prin arderea combustibililor fosili. În consecință, reducerea dependenței de combustibilii fosili ar trebui să fie o prioritate, la fel ca și reducerea emisiilor de CO₂. În acest scop, este necesară elaborarea unui program specific de cercetare-dezvoltare-inovare în domeniul transporturilor, care să beneficieze de resurse financiare corespunzătoare și care să poată promova utilizarea energiilor alternative, în special în mediul urban, precum și aplicarea unei politici de diferențiere, în special în materie fiscală, care să încurajeze includerea și utilizarea noilor tehnologii menite să protejeze mediul înconjurător.

1.14 Infrastructurile reprezintă rețeaua fizică necesară pentru dezvoltarea pieței interne în domeniul transporturilor, iar optimizarea acestora trebuie să răspundă la două provocări: reducerea congestiei și creșterea accesibilității prin intermediul tuturor surselor de finanțare.

1.15 Este necesar ca infrastructurile de transport, în special în zonele urbanizate, să servească la dezvoltarea transportului în comun. Politica de investiții ar trebui să limiteze în mod progresiv rolul transportului cu autovehicule private.

2. Introducere. Propunerea Comisiei

2.1 Cartea albă privind transporturile a Comisiei, publicată în 1992 și intitulată „Dezvoltarea viitoare a politicii comune în domeniul transporturilor”⁽¹⁾, avea ca principal obiectiv crearea pieței unice a transporturilor, facilitând mobilitatea în general prin deschiderea pieței. După zece ani, obiectivele au fost atinse în linii mari, cu excepția sectorului transportului feroviar.

2.2 În septembrie 2001, Comisia europeană a publicat o nouă Carte albă, cu titlul „Politica europeană în domeniul transporturilor în perspectiva anului 2010: moment de răscruce” (trad. prov.)⁽²⁾, care propunea 60 de măsuri menite să restabilească echilibrul între modurile de transport, să elimine punctele de strangulare, să plaseze utilizatorii în centrul politicii în domeniul transporturilor și să țină sub control efectele globalizării.

2.3 În scopul accelerării ritmului deciziilor și verificării rezultatelor obținute, Cartea albă din 2001 prevedea un mecanism de revizuire, conform căruia Comisia trebuia să prezinte un calendar cu obiective clare, să întocmească un bilanț general în anul 2005 cu privire la aplicarea măsurilor prevăzute de Cartea albă și să facă modificări, dacă este cazul. Urmarea acestor acțiuni este comunicarea Comisiei care face obiectul prezentului aviz.

2.4 Demersul examinării intermediare a Cărții albe se bazează, printre altele, pe reorientarea cererii de transporturi spre modurile de transport ecologice, în special în cazul transporturilor pe distanță lungă, în zonele urbane și pe coridoare de transport congestionate. Pe de altă parte, Comitetul consideră că toate mijloacele de transport trebuie să fie mai ecologice, mai sigure și mai eficiente din punct de vedere energetic.

2.5 Comunicarea Comisiei „Pentru o Europă în mișcare — Mobilitate durabilă pentru continentul nostru” a fost elaborată pe baza consultărilor realizate în anul 2005. Rolul esențial al transportului în creșterea economică, precum și necesitatea de a reajusta măsurile politice au fost concluziile acestor consultări.

2.6 Obiectivele globale ale politicii în domeniul transporturilor rămân aceleași: asigurarea mobilității persoanelor și mărfurilor în bune condiții de competitivitate, durabilitate, siguranță și securitate a utilizatorilor, în mai bune condiții în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și protecția mediului; aceste obiective trebuie să fie în totalitate conforme cu Agenda Lisabona revizuită pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă și cu Strategia revizuită pentru dezvoltare durabilă.

(1) COM(92) 494 final din 2 decembrie 1992: „Dezvoltarea viitoare a politicii comune în domeniul transporturilor”.

(2) COM(2001) 370 final din 12 septembrie 2001: „Politica europeană în domeniul transporturilor în perspectiva anului 2010: moment de răscruce” (trad. prov.).

2.7 În vederea atingerii acestor obiective, inovarea este unul din instrumentele cele mai importante: punerea în funcțiune a unor sisteme de transport inteligente, bazate pe comunicare, a unor motoare mai avansate din punct de vedere tehnic, care să permită îmbunătățirea randamentului energetic, și promovarea și utilizarea de carburanți alternativi.

2.8 Însă cheia examinării intermediare a Cărții albe este „comodalitatea” sau, altfel spus, utilizarea eficientă a diferitelor moduri de transport, individual și combinat, ceea ce va duce la o utilizare optimă și durabilă a resurselor. Această abordare este cea mai bună garanție pentru a atinge concomitent un nivel ridicat atât de mobilitate, cât și de protecție a mediului.

3. Observații generale

3.1 Prin pozițiile exprimate în avizul privind Cartea albă din 19 iunie 2002 și prin cele din prezentul aviz privind examinarea intermediară, CESE arată clar că evoluția sectorului transporturilor și a contextului economic, politic și social din Uniunea Europeană fac necesară o adaptare eficientă și imediată a politicii comune la schimbările care au avut loc în această perioadă și la evoluția viitoare previzibilă.

3.2 CESE susține, de asemenea, politicile menite să pună în valoare potențialul tehnologic în vederea găsirii de soluții inovatoare, care să contribuie în mod direct la prioritățile europene în domeniul competitivității, siguranței, protecției mediului și politicii sociale.

3.3 Contextul general este foarte diferit de cel care se prevedea la elaborarea Cărții albe privind transporturile din 2001: o creștere economică inferioară prognozelor, tensiuni geopolitice, creșterea prețului petrolului, efectele extinderii UE, globalizarea, noi evoluții tehnologice, amenințarea constantă a terorismului și evoluția repartiției modale. Comunicarea Comisiei are drept scop adaptarea politicii UE în domeniul transporturilor la contextul în care se vor înscrie evoluțiile și politicile viitoare.

3.4 Examinarea intermediară a Cărții Albe din 2001 nu se datorează numai noului context descris; ea răspunde, în egală măsură, reînnoirii necesare a politicii UE în domeniul transporturilor prevăzută în aceasta. Trebuie să se insiste cu aceeași vehemență, în cadrul acestei examinări a Cărții albe, pe punerea în aplicare a unei politici în domeniul transporturilor care să optimizeze toate modurile de transport, prin acele procese care le pot face mai competitive, mai durabile, mai rentabile din punct de vedere social, mai ecologice și mai sigure, punând la baza durabilității lor strânsa legătură cu progresul și cu creșterea economică și coordonarea necesară între diferitele moduri de transport, pe care numai autoritățile publice o pot pune în practică.

3.5 În afară de aceasta, se exprimă și dorința condiționării transportului de cerințele de mediu, conform conceptului de „transporturi durabile”, în egală măsură pentru toate modurile de transport. Or datele oferite de Comisie, în partea a treia a anexei II a comunicării privind transporturile și mediul, nu fac

diferența între diferitele moduri de transport rutier, și anume între transportul public și transportul privat. Un asemenea model ar fi permis totuși demonstrarea consecințelor negative ale utilizării intensive și nelimitate a autoturismului, mai ales asupra congestiei, siguranței, poluării și consumului de energie.

3.6 CESE consideră că este necesar să se adopte o poziție mai realistă față de continuitatea acestei politici a transporturilor, prin care să se urmărească:

- a) simplificarea proceselor normative de punere în aplicare a sistemelor de navigație maritimă și de transport feroviar, bazate pe concurența reglementată ca mijloc de creștere a eficacității și a eficienței;
- b) efectele transportului rutier, rezultate ale congestiei traficului și ale poluării, provocate în special de autovehiculele private, conjugate cu creșterea continuă prognozată de Comisie pentru perioada 2000-2020, trebuie să facă obiectul unor măsuri specifice care să rezolve aceste probleme, pentru reducerea impactului negativ al acestei creșteri (noi infrastructuri, tehnologii etc.);
- c) transportul în comun de călători trebuie să fie considerat un instrument esențial pentru obținerea rezultatelor urmărite de aceste politici;
- d) identificarea precisă a efectelor vehiculelor comerciale sub 3,5 tone asupra siguranței, mediului, condițiilor de lucru și economiei.

3.7 Așadar, este necesar să se crească eficacitatea și eficiența transportului maritim, fluvial și feroviar, îmbunătățind condițiile care să permită competitivitatea acestor sectoare; în acest sens, trebuie consolidate coordonarea și intermodalitatea și este necesar să se ia toate măsurile corespunzătoare pentru ca transportul rutier să poată oferi în continuare servicii la niveluri corespunzătoare de flexibilitate și de preț.

3.7(a) În opinia Comitetului, studiile întreprinse până la ora actuală prezintă inconvenientul de a nu aborda direct obiectivul fundamental adoptat prin Strategia revizuită de dezvoltare durabilă, care constă în decuplarea creșterii economice de cererea de transport. De asemenea, acestea nu iau în considerare nici implicațiile schimbărilor climatice, nici nivelul reducerii emisiilor de CO₂ necesar în următorii 50 de ani. Dată fiind creșterea rapidă a mobilității în ultimii 50 de ani și cererea aparent continuă de tot mai multă mobilitate (nu doar în Europa, ci și în țările în curs de dezvoltare), Comitetul are îndoieli serioase cu privire la posibilitatea de a realiza reducerea emisiilor de carbon, necesară în sectorul transportului pentru evitarea unei catastrofe climatice, prin simpla promovare a unei îmbunătățiri a eficienței energetice a diferitelor moduri de transport și prin optimizarea echilibrului dintre acestea, indiferent cât de mult ar fi de dorit îndeplinirea acestor obiective. În opinia Comitetului, Comisia trebuie să inițieze cât mai curând studii privind tipul de măsuri necesare pe termen scurt pentru a descuraja creșterea cererii de tot mai multă mobilitate. Acest lucru s-ar putea realiza prin politici de

preț cu rol de semnal și politici adecvate de urbanism și amenajare a teritoriului menite să încurajeze furnizarea de bunuri și a prestării de servicii de toate tipurile la nivel local, pentru a răspunde așteptărilor cetățenilor fără ca aceștia să fie nevoiți să parcurgă distanțe mari pentru a le obține. Aceste studii ar trebui, de asemenea, să includă o modalitate de inițiere a unei dezbateri publice mai ample pe această temă și explorarea modului în care persoanele și întreprinderile responsabile pot contribui cel mai bine la durabilitate pe termen lung prin propriul comportament și prin propriile decizii legate de transport și călătorii.

3.8 Politica în domeniul transporturilor trebuie să se concentreze pe calitate, siguranță, protecția mediului și eficiență și să asigure utilizatorului posibilitatea de a opta pentru modul de transport cel mai bine adaptat nevoilor sale. Transportul trebuie să beneficieze de niveluri de acoperire durabile din punct de vedere economic și social, fără a omite, dacă este cazul, obligațiile serviciului public și dreptul la mobilitate consacrat în tratate.

3.9 Distribuția populației în cadrul UE este inegală: dacă media se situează la 116 locuitori pe km², limitele variază între 374 locuitori pe km² în Țările de Jos și 15-21 locuitori pe km² în țările nordice. Procentul populației urbane comparativ cu populația rurală diferă de la o țară la alta: media europeană se situează la 80 %, procentul locuitorilor în aglomerațiile urbane atingând 97,2 % în Belgia și 59,9 % în Grecia. Trebuie reliefate problemele pe care le pune, în zonele rurale, existența unor utilizatori care depind de transport.

3.10 CESE dorește să sublinieze necesitatea introducerii unei abordări diferențiate pe plan geografic a politicii în domeniul transporturilor. Într-adevăr, UE este un teritoriu care prezintă o mare diversitate în ceea ce privește caracteristicile orografice, teritoriale, demografice etc. Țările centrale, care cunosc niveluri ridicate de congestiune și de trafic rutier, coexistă cu mari teritorii periferice sau rurale, ale căror infrastructuri nu sunt supuse acestei presiuni constante. Aceste două modele necesită un tratament distinct și specific în cadrul politicii comune în domeniul transporturilor.

3.11 La această problematică se adaugă cea a țărilor periferice, depărtate de marile aglomerații urbane și de centrele importante de populație și de producție. Prețurile mai mari plătite pentru transportul din și înspre aceste zone duc la o scumpire a producției și a comercializării produselor, efect negativ al caracterului periferic. În consecință, CESE consideră că îmbunătățirea accesibilității ar trebui să fie un instrument prioritar de consolidare a caracterului concurențial al unei zone sau al unei regiuni și de îmbunătățire a coeziunii teritoriale.

3.12 Atât comunicarea Comisiei, cât și Cartea albă privind transporturile din 2001 sunt documente care necesită o mai mare detaliere, întrucât: a) raportul dintre analizele de natură economico-financiară și bugetară și problemele a căror rezolvare Comisia o consideră importantă nu este clar; b) politica UE în domeniul transporturilor nu acordă concurenței reglementate importanța prioritară pe care i-o atribuie Comisia și c) trebuie aprofundată, în cadrul studiilor privind protecția mediului, printre altele, diferența între moduri și tipuri de transport, în vederea analizării efectelor și posibilelor măsuri de remediere.

CESE consideră că este necesar să se inițieze acțiuni concertate care să definească inițiative care, odată examinată problematica, să urmărească dotarea pe viitor a UE cu un sistem de transport de coeziune și durabil.

3.13 Comunicarea Comisiei pune în evidență faptul că majoritatea măsurilor descrise în Cartea albă au fost adoptate sau propuse, o descriere a acestor măsuri și evaluarea repercusiunilor lor fiind prezentate în anexa 3, care nu figurează în comunicare. CESE solicită includerea în anexă a unei liste detaliate, în ordine cronologică, a măsurilor adoptate și a impactului acestora sau menționarea explicită a adresei de Internet unde sunt publicate aceste măsuri.

4. Observații specifice

4.1 Din dorința de a face o analiză sistematică a comunicării privind examinarea intermediară a Cărții albe din 2001, vom expune în cele ce urmează aspectele generale în privința cărora CESE consideră că este nevoie să facă unele comentarii constructive, urmărind însăși structura comunicării.

4.2 Mobilitate durabilă pe piața internă: legătura între europeni

4.2.1 Comisia afirmă că „piața internă a UE reprezintă principalul instrument disponibil pentru a crea un sector al transporturilor înfloritor, sursă de creștere economică și de ocupare a forței de muncă. Așa cum o dovedesc sectorul aviației și alte sectoare, cum ar fi cel al telecomunicațiilor, procesul de liberalizare a pieței interne stimulează inovația și investițiile, pentru furnizarea unui serviciu mai bun la un preț mai mic. Întregul sector al transporturilor poate avea același succes”. În sectorul transportului aerian, aceasta s-a tradus printr-un număr mai mare de opțiuni pentru utilizatori și prin tarife mai convenabile.

4.2.2 Transportul rutier: pentru a analiza obiectiv problema transportului rutier, este necesar să se disocieze modurile și ramurile transportului rutier, întrucât acesta constituie baza transportului european; astfel, acesta reprezintă 44 % din totalul transportului de mărfuri și 85 % din totalul transportului de călători. Motorizarea ⁽³⁾ în cadrul UE-25 este repartizată după cum urmează: 212 000 000 de autovehicule personale, 30 702 000 de camioane, 25 025 000 de vehicule cu două roți, 719 400 de autobuze și autocare. Aceste cifre arată clar care este cauza problemelor mari de congestiune și de mediu.

4.2.2.1 Comunicarea nu menționează transportul rutier interurban de călători, aducând astfel un însemnat prejudiciu soluției constând în direcționarea utilizatorilor de autovehicule private spre acest mod de transport, care ar aduce beneficii și economii de toate tipurile, în ceea ce privește siguranța, mediul, utilizarea solului, flexibilitatea etc. CESE consideră că ar trebui să se țină seama de acest mijloc de transport în scopul atingerii obiectivelor propuse. Or, acest lucru necesită elaborarea unei legislații care să facă posibilă dezvoltarea „conurenței reglementate”, astfel încât să se poată pune în funcțiune serviciul reglementat de transport rutier interurban de călători, servicii a căror creare va trebui să se supună normelor de publicitate și de concurență ale statelor membre și ale Uniunii Europene.

⁽³⁾ Energy and transport in figures 2005 (Energia și transporturile în cifre 2005). Direcția Generală pentru Energie și Transport a Comisiei Europene. Comisia Europeană.

4.2.2.2 Comisia examinează posibilitățile de reducere a diferențelor excesive dintre nivelurile de impozitare a carburanților folosiți în transportul rutier în loc să abordeze această problemă dintr-o perspectivă globală, punând în aplicare o politică fiscală comună pentru toate modurile de transport, care să nu-l defavorizeze pe nici unul în raport cu celelalte, pentru garantarea egalității de tratament.

4.2.3 Transportul feroviar: din 1970, transportul feroviar a scăzut de la 10 % la 6 % pentru transportul de călători și de la 21 % la 8 % pentru transportul de mărfuri. Trenurile internaționale de transport de mărfuri traversează UE cu o viteză medie de 18 km/oră. Principalele probleme cu care se confruntă transportul feroviar sunt următoarele: lipsa sa de competitivitate în comparație cu celelalte moduri de transport, interoperabilitatea diverselor sisteme și specializarea sa în anumite tipuri specifice de transport.

4.2.3.1 Conform CESE, creșterea competitivității transportului feroviar constituie singurul mijloc prin care se poate atinge nivelul de eficiență și de eficacitate dorit și, prin urmare, prin care se poate mări cererea pentru acest mod de transport, restabilind astfel viabilitatea acestuia pe termen lung, ceea ce implică o reexaminare în profunzime a acquis-ului privind acest mod de transport și a aplicării acestuia în diversele state membre.

4.2.3.2 Cu toate acestea, așa cum a afirmat deja în avizul cu privire la Cartea albă privind transporturile din 2001 (*), CESE este în favoarea aplicării principiului „concretenței reglementate” în domeniul serviciilor de interes economic general, cum este cazul transportului în comun de călători, feroviar sau rutier; aceste moduri de transport sunt, conform articolului 16 din Tratatul privind Uniunea Europeană, esențiale pentru promovarea coeziunii sociale și teritoriale.

4.2.4 Transportul aerian: cadrul unei liberalizări create prin Regulamentele (CEE) nr. 2407/92, 2408/92 și 2409/92, „cel de-al treilea pachet” de măsuri al pieței interne a aviației, a favorizat transformarea serviciilor de transport aerian, făcându-le mai eficiente și mai accesibile. Totuși, aplicarea eterogenă a celui de-al treilea pachet în diferitele state membre și restricțiile care încă mai există în cadrul serviciilor aeriene intracomunitare duc la denaturări ale concurenței (cerințe diferite pentru acordarea licențelor de exploatare, tratament discriminatoriu în ceea ce privește legăturile cu țările terțe, discriminarea companiilor aeriene în funcție de naționalitate etc.). În consecință, este necesar să se reanalizeze funcționarea pieței interne și să se procedeze la ajustările corespunzătoare, în scopul eliminării denaturărilor potențiale ale concurenței și pentru a completa cadrul de reglementare a „cerului unic european”, care va permite creșterea eficienței transportului aerian în cadrul UE.

4.2.5 Transportul maritim: peste 90 % din transportul dintre Europa și restul lumii trece prin porturile maritime; 40 % din transportul intraeuropean se desfășoară pe cale maritimă. Transportul maritim, în special cel pe distanță scurtă (cabotajul maritim) a cunoscut o creștere similară celei a transportului rutier de mărfuri și oferă mari posibilități de dezvoltare, dacă ținem seama de lungimea litoralului european după extindere. În opinia CESE, Comisia trebuie să realizeze o monitorizare a

transportului maritim și să ia măsurile necesare adaptării la această evoluție (*).

4.2.5.1 Inexistența unei piețe interne a transportului maritim, cauzată de faptul că, pe mare, călătoriile între două state membre sunt considerate externe, din cauza legislațiilor internaționale în vigoare, împiedică UE să optimizeze reglementarea traficului intern și să simplifice comerțul intern. Acest fapt are repercusiuni negative asupra integrării acestuia din urmă în lanțurile modale interne.

4.2.5.2 CESE consideră că o mai bună integrare a serviciilor portuare este indispensabilă pentru elaborarea și punerea în aplicare a unei politici comune în domeniul transportului maritim, care va contribui la dezvoltarea „autostrăzilor mării” și va crea condițiile favorabile cabotajului maritim, făcând transportul maritim mai eficient și mai competitiv în lanțul logistic; acest fapt va contribui la creșterea mobilității durabile.

4.3 *Mobilitatea durabilă a cetățenilor: fiabilitatea, siguranța și protecția transporturilor*

4.3.1 Condițiile de ocupare a forței de muncă: transportul este unul dintre principalii angajatori ai UE, furnizând 5 % din totalul locurilor de muncă, dar nivelurile de ocupare a forței de muncă sunt pe cale de a se stabiliza. În unele sectoare, cum ar fi transportul feroviar sau cel rutier, s-a înregistrat un deficit de personal calificat, ceea ce duce la o creștere a ponderii mâinii de lucru din țările terțe. CESE împărtășește ideea Comisiei conform căreia este necesar să se sporească eforturile în vederea îmbunătățirii formării profesionale și a calității locurilor de muncă oferite lucrătorilor din acest sector, pentru a face mai atrăgătoare în rândul tinerilor profesiile legate de acest domeniu.

4.3.1.1 Pentru a atinge aceste obiective, va trebui să se elaboreze programe de formare, conduse de partenerii sociali, care să fie adaptate caracteristicilor și nevoilor fiecăruia dintre modurile de transport (calificare inițială și continuă) și cărora să le fie acordată finanțarea corespunzătoare.

4.3.1.2 În ceea ce privește normele sociale ale transportului rutier, trebuie respectată egalitatea de tratament între lucrători, fie ei salariați sau independenți, motiv pentru care Directiva 15/2002 din 11 martie 2002 privind organizarea timpului de lucru al persoanelor care efectuează activități mobile de transport rutier trebuie să se aplice imediat lucrătorilor care desfășoară activități independente, fără să se aștepte perioada de tranziție prevăzută, dat fiind că scopul urmărit de această directivă este asigurarea siguranței rutiere, evitarea denaturărilor concurenței și promovarea celor mai bune condiții de lucru.

Din motivele menționate anterior, ar trebui să se includă în diferitele reglementări privind transportul rutier de mărfuri vehiculele comerciale sub 3,5 tone care efectuează transporturi profesionale.

(*) A se vedea avizul din proprie inițiativă CESE privind „Acces maritim la Europa în viitor: evoluții preconizate și căi de influențare a acestora”. JO C 151, 28.6.2005.

(*) JO C 241, 7.10.2002.

4.3.2 Drepturile călătorilor: este esențial să se consolideze drepturile utilizatorilor, pentru ca modurile de transport să se amelioreze din punctul de vedere al calității serviciilor (inclusiv, printre altele, frecvența, punctualitatea, confortul tuturor categoriilor de utilizatori, siguranța, sistemul de rezervări pentru evitarea supraz rezervării, politica tarifară și indemnizațiile etc.). Comitetul recomandă ca această consolidare să aibă loc cât mai curând cu putință, dar având în continuare în vedere particularitățile fiecăruia dintre ele, în special cele ale modurilor de transport care trebuie să partajeze aceleași infrastructuri.

4.3.2.1 Comitetul întâmpină cu satisfacție atenția deosebită acordată, în cadrul revizuirii Cărții albe, persoanelor cu mobilitate redusă în ceea ce privește accesul la transport și condițiile de transport. Totuși, CESE dorește să semnaleze că aceste condiții de acces nu privesc doar mijloacele de transport, ci și infrastructurile, indiferent dacă este vorba despre transportul aerian, maritim, fluvial, feroviar sau rutier, și problemele deosebite pe care transbordările le pun acestor persoane.

4.3.3 Siguranța: introducerea unui corpus larg de norme a avut ca rezultat o îmbunătățire a siguranței tuturor modurilor de transport, în special a transportului aerian și maritim, lucru dovedit de întocmirea unei liste negre a companiilor aeriene care nu prezintă siguranță și de crearea de agenții europene pentru toate modurile de transport (Agenția Europeană pentru Siguranța Maritimă, AESMA, Agenția Europeană pentru Siguranța Aeriană, AESA, și Agenția Europeană pentru Siguranța Feroviară, AFE), transportul rutier făcând excepție de la regulă. De aceea, pentru a atinge obiectivul propus, de reducere la jumătate a numărului de accidente rutiere, trebuie elaborată o politică comună de siguranță rutieră, în cadrul căreia s-ar institui un sistem comun de clasificare a infracțiunilor și sancțiunilor, în paralel cu introducerea unui „permis european cu puncte”, urmărindu-se penalizarea efectivă cu puncte a oricărei infracțiuni, săvârșite în oricare stat membru.

4.3.3.1 Nu trebuie să uităm însă că progresul tehnologic, noile concepte de vehicule, cooperarea vehicul-infrastructură („eSafety”) și îmbunătățirea infrastructurilor prin eliminarea punctelor negre (puncte în care se concentrează accidente grave de circulație) sunt, de asemenea, elemente care pot contribui la îmbunătățirea siguranței rutiere.

4.3.3.2 CESE semnalează necesitatea de a diferenția statisticile privind accidentele rutiere pe moduri de transport, în special pe cele care includ autovehiculele private, în măsura în care acestea din urmă prezintă cea mai ridicată rată a accidentelor.

4.3.4 Protecția: după evenimentele din 11 septembrie 2001, siguranța transportului aerian a fost întărită. Comitetul consideră că, după atentatele de la Madrid și Londra și ținând seama de amenințarea permanentă a terorismului, protecția tuturor mijloacelor și infrastructurilor de transport trebuie să fie un obiectiv prioritar al Uniunii Europene. De asemenea, trebuie ca măsurile de siguranță să fie extinse asupra tuturor modurilor de transport, în special căi ferate și metrou, și asupra lanțurilor de transport intermodal. Cu toate acestea, va trebui ca, în cazul organizării oricărui control sau al aplicării măsurilor de siguranță, să se evite operațiunile inutile și costisitoare și să se respecte drepturile omului și intimitatea călătorilor.

4.3.5 Transportul urban: Comisia propune publicarea unei Cărți verzi privind transportul urban, care să aibă ca strategie prioritară promovarea transportului în comun, pe lângă includerea unui catalog de bune practici. În plus, așa cum Comitetul a afirmat în avizul cu privire la Cartea albă privind transporturile din 2001, va fi necesar să se facă investiții noi și să se elaboreze planuri noi de transport, în scopul îmbunătățirii calității transportului public în marile aglomerații congestionate, în conformitate cu inițiativa CIVITAS sau proiectul TranSURban⁽⁶⁾ și în acord cu strategia tematică pentru mediul urban⁽⁷⁾. Pentru aceasta, va trebui să se aloce resurse financiare însemnate din fondurile europene, totodată avându-se în vedere respectarea deplină a principiului subsidiarității, transportul urban fiind de competența autorităților locale și regionale. Totuși, aceste măsuri vor fi incomplete dacă nu va fi pusă în aplicare o politică în domeniul transportului urban care să facă posibilă și să înlesnească includerea inițiativei private în prestarea de servicii urbane de transport în comun de călători, care va contribui la liberalizarea și la optimizarea mijloacelor publice.

4.4 Transporturile și energia

4.4.1 Transportul este unul dintre principalii consumatori de energie, reprezentând aproape 70 % din totalul consumului de petrol în UE. Transportul rutier este cel mai mare consumator de petrol (60 %), în principal din cauza parcului de autovehicule private (mai mult de 465 de autoturisme la 1 000 de locuitori). Transportul aerian reprezintă aproximativ 9 % din consumul global de petrol, iar căile ferate aproximativ 1 %. Concurența loială între diferite moduri de transport necesită un nivel egal de impozitare a consumului de carburanți. În consecință, trebuie analizată eliminarea scutirii de impozit în cazul carburanților folosiți în aviație.

4.4.2 În consecință, reducerea dependenței de combustibili fosili trebuie să fie o prioritate, la fel ca și reducerea emisiilor de CO₂. În vederea atingerii acestor obiective (Comisia estimează o posibilă economie de energie de 26 % pentru anul 2020 pentru transporturi⁽⁸⁾), este necesară elaborarea unui program de cercetare-dezvoltare-inovare, care să beneficieze de finanțare corespunzătoare și care să contribuie la promovarea energiilor alternative⁽⁹⁾, în special în domeniul transportului urban de suprafață.

4.4.3 Pentru a consolida introducerea noilor inovații tehnologice care vor face posibilă reducerea emisiilor de CO₂ și a dependenței de petrol, este necesară elaborarea unei politici diferențiate în domeniul transporturilor, mai ales în materie fiscală, de natură să favorizeze achiziționarea și utilizarea acestor noi tehnologii capabile să reducă poluarea și consumul de energie; de asemenea, trebuie avută în vedere crearea unei motorine speciale pentru transportul public, pe baza unei fiscalități reduse pentru această categorie de autovehicule mai puțin poluante (Euro IV și, în viitor, Euro V), așa cum s-a făcut și pentru alte moduri de transport. Rezolvarea problemelor legate de mediu nu va trebui să se bazeze pe sancțiuni de ordin fiscal, ci, dimpotrivă, ar trebui să primeze transporturile care utilizează noile tehnologii de reducere a poluării și a consumului de energie.

⁽⁶⁾ TranSURban (Dezvoltarea sistemelor de transport pentru regiunile urbane), proiect sprijinit de UE în cadrul INTERREG III (program de cooperare interregional).

⁽⁷⁾ A se vedea Comunicarea Comisiei privind o strategie tematică pentru mediul urban — COM (2005) 718 din 11 ianuarie 2006.

⁽⁸⁾ Comunicarea Comisiei „Plan de acțiune pentru eficiența energetică: realizarea potențialului” — COM (2006) 545.

⁽⁹⁾ A se vedea Avizul din proprie inițiativă al CESE privind „Dezvoltarea și promovarea combustibililor de înlocuire pentru transportul rutier în Uniunea Europeană” — JO C 195, 18.8.2006, p. 75.

4.5 Optimizarea infrastructurilor

4.5.1 Rețelele transeuropene de transport (TEN) oferă infrastructurile fizice necesare dezvoltării pieței interne a transporturilor; totuși, dezvoltarea acestora nu este uniformă în ansamblul UE și nu toate infrastructurile au de suferit din cauza problemelor de saturație.

4.5.2 Comitetul subscrie la conceptul de lanțuri logistice comodate, ca soluție mai eficientă la problema coridoarelor de transport saturate, care ar face posibilă optimizarea utilizării infrastructurii de transport în cadrul diferitelor moduri de transport sau între acestea, cum ar fi utilizarea tunelelor transalpine, a coridoarelor feroviare și a nodurilor intermodale de transport.

4.5.3 Se cuvine să subliniem din nou problema caracterului periferic sau ultraperiferic al anumitor regiuni și țări. Pentru ca aceste zone depărtate de centrul UE să poată beneficia din plin de piața internă, este absolut necesar ca rețelele transeuropene de transport să fie finalizate la termenul prevăzut. În acest sens, este nevoie de o majorare a fondurilor alocate de UE destinate construirii de rețele legate la conexiunile transfrontaliere, în special la cele mai congestionate (ca exemplu, Comisia menționează strangulările din Pirinei, legăturile Spania — Franța și Alpii). În concluzie, îmbunătățirea accesibilității duce la o îmbunătățire a competitivității și la perspective mai promițătoare de dezvoltare regională.

4.5.4 Pe lângă creșterile bugetare menționate anterior, Uniunea Europeană trebuie să promoveze cu fermitate sistemul de finanțări mixte pentru crearea de infrastructuri, oferind stabilitate și garanții juridice participării de capitaluri private la construcția și exploatarea infrastructurilor de transport.

4.6 Mobilitate inteligentă

4.6.1 Așa cum s-a menționat anterior, sistemele inteligente de transport contribuie la utilizarea mai eficientă și mai rațională a infrastructurilor și, prin urmare, la scăderea numărului de accidente, la reducerea congestionărilor și la protecția mediului.

4.6.2 Sistemul european de navigație prin satelit, Galileo, care va intra în funcțiune începând cu anul 2010, va oferi aplicații viitoare pentru toate modurile de transport, cum ar fi „vehiculul inteligent” ⁽¹⁰⁾, pentru promovarea noilor tehnologii cu care vor fi echipate vehiculele, ca programul SESAR, care va contribui la

îmbunătățirea managementului traficului aerian pe cerul unic european, sau sistemul ERMTS, care va crește interoperabilitatea între rețelele feroviare naționale.

4.6.3 CESE subscrie în totalitate la ideea de „comodalitate”, ca răspuns al transportului la fenomenul globalizării și la deschiderea piețelor mondiale. Dezvoltarea acestui concept va necesita o adaptare a infrastructurilor, în așa fel încât să se poată realiza interconexiunile care vor permite asigurarea continuității transportului și evitarea întârzierilor și rupturilor în lanțul logistic. Promovarea „comodalității” va permite consolidarea tuturor modurilor de transport, în special a celor care ar putea fi subutilizate în prezent.

4.7 Dimensiunea mondială

4.7.1 CESE reamintește ceea ce a afirmat deja în avizul privind Cartea albă din 2001 ⁽¹¹⁾, și anume că politica în domeniul transporturilor la nivel internațional nu este decât un element al politicii comerciale, ba chiar, pentru anumite aspecte, un element al politicii externe și de securitate comună (PESC); în consecință, CESE consideră că, în ceea ce privește acest domeniu, Comisia Europeană trebuie să aibă competențele pe care i le-au atribuit tratatele de a negocia acorduri comerciale internaționale pentru ca, acționând în baza mandatului conferit de Consiliul European, să poată reprezenta întreaga Uniune în sectorul transporturilor, în cadrul tuturor organismelor internaționale competente în materie de politică a transporturilor. În plus, ar trebui ca această competență să cuprindă și negocierea, în numele statelor membre, de acorduri de transport cu țările terțe.

4.7.2 În afară de acestea, Comitetul consideră că este primordial să se treacă la simplificarea formalităților vamale, în așa fel încât, fără a aduce atingere calității serviciilor ⁽¹²⁾, formalitățile vamale să nu aibă un efect negativ asupra costului acestora, garantându-se totodată principiile care au stat la baza instituirii granițelor interne ale UE, prin intermediul acordurilor prevăzute în acest scop (acordul Schengen sau acorduri succesive).

Bruxelles, 15 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ Comunicarea privind inițiativa de promovare a vehiculului inteligent — „Sensibilizarea la ITC pentru servicii oferite de vehicule mai inteligente, mai sigure și mai nepoluante” (trad. prov.) — COM (2006) 59.

⁽¹¹⁾ JO C 241, 7.10.2002.

⁽¹²⁾ A se vedea avizul CESE privind Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de elaborare a unui plan de acțiune privind controlul vamal în Comunitate (Vama 2013), JO C 324, 30.12.2006, p. 78.

ANEXĂ

la avizul Comitetului Economic și Social European

Următorul text al proiectului de aviz revizuit a fost respins în favoarea unui amendament adoptat de adunarea plenară, deși a obținut cel puțin un sfert din numărul de voturi exprimate:

Punctul 4.6.4

În ceea ce privește logistica transportului de mărfuri, CESE propune înlocuirea restricțiilor temporare de circulație impuse de autoritățile naționale cu restricții prevăzute de Uniunea Europeană. Prin urmare, este necesară aprobarea actului comunitar aflat în curs de elaborare în acest domeniu, măsură care trebuie să se realizeze concomitent cu instituirea unei rețele rutiere transeuropene minime, care, nefiind supusă unor astfel de restricții, ar face posibilă asigurarea transportului rutier fără întreruperi.

Rezultatul votării:

82 de voturi pentru modificarea punctului, 72 împotriva și 9 abțineri.

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului cu privire la Programul de etichetare a eficienței energetice a echipamentelor de birou”

COM(2006) 576 final — 2006/0187 (COD)

(2007/C 161/24)

La 19 octombrie 2006, Consiliul European, în conformitate cu articolul 175 alineatul (1) din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 februarie 2007. Raportor: dl VOLES.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie 2007), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 83 voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută noul acord cu SUA pentru continuarea coordonării programelor *Energy Star* de etichetare a eficienței energetice pe o perioadă de încă cinci ani și eforturile Comisiei de a introduce într-un mod mai flexibil specificații tehnice mai restrictive pentru echipamentele de birou, adaptate progresului tehnologic. CESE este de acord cu propunerea de reformare a Regulamentului (CE) 2422/2001, prin care programul *Energy Star* al Uniunii Europene este adaptat noului acord, cu observațiile menționate în continuare.

1.2 În Statele Unite înregistrarea în baza de date *Energy Star* este o condiție preliminară pentru participarea la licitații publice, în timp ce propunerea Comisiei se referă numai la încurajarea aplicării unor criterii de eficiență energetică în cadrul achizițiilor publice privind echipamentele de birou, cel puțin echivalente celor din programul *Energy Star*. CESE sugerează ca, pentru toate achizițiile publice de echipamente de birou, să devină obligatorie marcarea echipamentelor cu eticheta *Energy Star*.

1.3 Există diferite sisteme de etichetare a eficienței energetice în Uniunea Europeană: eticheta ecologică, design ecologic (eco-design) și multe alte etichete naționale. Comisia a încercat să coordoneze aceste programe de etichetare din UE, dar fără rezultate evidente. CESE face apel la Comisie să coordoneze mai eficient aceste programe de etichetare pentru a evita confuziile în rândul consumatorilor.

1.4 Populația cunoaște doar în mică măsură emblema *Energy Star*. De aceea, CESE solicită menținerea obligației pentru Comisia Europeană și statele membre de a populariza această emblemă și de a facilita finanțarea campaniilor de informare prin intermediul unor programe corespunzătoare pentru eficiență energetică, precum programul *Energie inteligentă pentru Europa* și campania *Energie durabilă pentru Europa*.

1.5 CESE solicită remanierea Biroului *Energy Star* al Comunității Europene (BESCE), în calitatea sa de organ consultativ,

pentru a include reprezentanți ai tuturor statelor membre și organizațiile interesate de angajatori și salariați.

1.6 CESE solicită Comisiei Europene să sprijine mai susținut dezvoltarea tehnologică generatoare de eficiență energetică a echipamentelor de birou prin intermediul celui de-al 7-lea program-cadru și al altor programe de promovare a științei, cercetării și inovației.

1.7 Comisia Europeană și statele membre ar trebui să întreprindă controale și verificări pentru stabilirea eligibilității produselor pentru înregistrarea în baza de date și să publice rezultatele pozitive sau negative pentru a îmbunătăți credibilitatea emblemei *Energy Star*.

2. Introducere

2.1 Această propunere de regulament modifică Regulamentul (CE) 2422/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 noiembrie 2001 ⁽¹⁾, care stabilește norme detaliate privind programul de etichetare a eficienței energetice a echipamentelor de birou (inclusiv calculatoare, monitoare, imprimante, fotocopioare și faxuri) cu emblema *Energy Star*. Uniunea Europeană a aderat la programul *Energy Star*, aflat în desfășurare în Statele Unite din anul 1992 și care a fost introdus și în alte țări, printr-un acord încheiat cu Statele Unite la 19 decembrie 2000. CESE și-a adoptat avizul cu privire la acest regulament în anul 2000 ⁽²⁾.

2.2 Comisia Europeană a fost desemnată organul administrativ responsabil cu punerea în aplicare a programului *Energy Star*. Prin Regulamentul (CE) 2422/2001 a fost înființat Biroul *Energy Star* al Comunității Europene (BESCE), organ consultativ alcătuit din reprezentanți ai producătorilor, experților, comercianților, consumatorilor și organizațiilor de protecția mediului din statele membre; rolul acestuia este de a evalua gradul de aplicare a programului și de a propune noi specificații tehnice pentru reducerea consumului de energie al echipamentelor de birou.

⁽¹⁾ JO L 332 din 15.12.2001.

⁽²⁾ JO C 204 din 18.7.2000.

2.3 În comunicarea sa din 27 martie 2006 privind aplicarea programului *Energy Star* în Comunitatea Europeană în perioada 2001-2005, Comisia a propus prelungirea cu încă cinci ani a acordului cu Statele Unite privind programul *Energy Star*, care a expirat în iunie 2006. Motivele acestei prelungiri sunt următoarele:

- eficiența energetică reprezintă unul din principalii piloni ai energiei durabile, așa cum este definită în Cartea verde a Comisiei privind eficiența energetică;
- echipamentele de birou reprezintă un consumator important de energie în cadrul sectorului serviciilor și în rândul consumatorilor casnici, iar această proporție crește în mod constant;
- *Energy Star* reprezintă un mijloc de coordonare a eforturilor Comunității Europene și statelor membre pentru îmbunătățirea eficienței energetice și
- asigură cadrul unei astfel de coordonări cu Statele Unite, Japonia, Coreea și alte piețe principale;
- deoarece este de așteptat ca majoritatea producătorilor să se adapteze la cerințele tehnice stabilite de programul *Energy Star*, acesta va aduce o contribuție substanțială la reducerea consumului energetic din întregul sector;
- natura voluntară a programului *Energy Star* reprezintă o completare adecvată la etichetarea obligatorie a consumului energetic al produselor, în conformitate cu Directivele 92/75/CE și 2005/32/CE privind cerințele referitoare la designul ecologic și conferă o mai mare transparență piețelor.

2.4 Noul acord a fost aprobat de Consiliu la 18 decembrie 2007 și semnat la Washington la 20 decembrie 2006. Conținând cerințe tehnice mai restrictive privind produsele, principala sa modificare constă în introducerea specificațiilor pentru consumul de energie nu numai în modul „standby”, ci și în celelalte moduri importante de funcționare, în special în modul „pornit”. Anexa C la acest acord cuprinde cerințe restrictive și inovatoare pentru calculatoare, monitoare și echipamente de imagistică (fotocopiatoare, imprimante, scanere și faxuri) care, conform estimărilor Biroului *Energy Star* al Comunității Europene, ar putea genera economii de până la 30 TWh în UE-27 în următorii trei ani.

2.5 BESCE sugerează ca programul *Energy Star* pentru noua perioadă să fie aplicat mai eficient și să permită o adaptare mai rapidă a specificațiilor tehnice la dezvoltarea tehnologică și schimbările pieței. Simplificarea programului *Energy Star* ar trebui să aibă ca rezultat realizarea de economii atât pentru administrația Comunității Europene, cât și pentru statele membre.

2.6 Propunerea de regulament modifică următoarele articole ale Regulamentului 2422/2001:

- Articolul 6: Promovarea emblemei. Comisia propune abrogarea obligației statelor membre și a Comisiei Europene de a promova emblema, întrucât programul este voluntar și promovarea se face în interesul producătorilor.

- Articolul 8: BESCE nu va mai elabora un raport cu privire la pătrunderea pe piață a produselor *Energy Star*. Acesta va fi atribuit prin licitație. De asemenea, Comisiei nu i se va mai cere să informeze Consiliul și Parlamentul European cu privire la activitățile BESCE, deoarece toate informațiile sunt disponibile pe portalul de internet BESCE al Comisiei.

- Articolul 10: Planul de lucru. Comisia Europeană și BESCE vor redacta împreună un plan de lucru pe trei ani, a cărui punere în aplicare va fi monitorizată, iar datele vor fi publicate cel puțin o dată pe an.

- Articolul 11: Proceduri pregătitoare pentru revizuirea criteriilor tehnice. Comisia și BESCE pot lua inițiativa de a modifica acordul și, în special, specificațiile tehnice comune. Obligațiile BESCE privind revizuirea specificațiilor tehnice au fost reduse.

- Articolul 13: Punerea în aplicare. Acest articol se abrogă deoarece statele membre nu sunt supuse nici unei obligații de a raporta Comisiei.

3. Observații generale

3.1 CESE salută decizia Consiliului de a continua programul *Energy Star* și de a încheia un nou acord de parteneriat cu Statele Unite ale Americii. Date fiind cantitatea și utilizarea tot mai crescute ale echipamentelor de birou, sporirea eficienței lor energetice reprezintă calea corectă pentru limitarea creșterii consumului de energie electrică. De aceea, CESE sprijină efortul Comisiei de a introduce în noul acord specificații tehnice mai restrictive pentru diferitele categorii de echipamente de birou, care să fie adaptate progreselor tehnice.

3.2 În avizul său privind Regulamentul CE 2422/2001, Comitetul subliniază necesitatea ca acordul pentru creșterea eficienței energetice să fie actualizat periodic în funcție de dezvoltarea tehnologică, această cerință rămânând valabilă și pentru noul program *Energy Star*.

3.3 În vreme ce în Statele Unite ale Americii înregistrarea în baza de date *Energy Star* este o condiție preliminară pentru participarea la licitațiile publice, în UE nu există o astfel de obligativitate. Comitetul salută faptul că acest regulament însărcinează Comisia și instituțiile publice la nivel național cu introducerea unor cerințe privind eficiența energetică cel puțin la fel de restrictive ca cele prevăzute în programul *Energy Star* pentru licitațiile publice pentru achiziționarea de echipamente de birou. Comitetul se așteaptă ca însăși Comisia să dea un exemplu și să aplice aceste cerințe în cadrul licitațiilor publice pe care le desfășoară, inclusiv în materie de ajutoare comunitare pentru dezvoltare.

3.4 Programul *Energy Star* al UE este unul dintre programele de etichetare a eficienței energetice a produselor, multe din acestea privind, de asemenea, echipamentele de birou; acestea includ etichetele ecologice, eco-designul și etichetele naționale, cum ar fi Nordic Swan, TCO din Suedia, Blue Angel din Germania și altele. Comisia a căutat, se pare, să asigure coordonarea între programul *Energy Star* și alte sisteme de etichetare din Comunitatea Europeană, dar rezultatele nu sunt evidente. De aceea, CESE invită Comisia să încerce să coordoneze mai eficient

aceste activități și să compare, să coordoneze și să utilizeze specificațiile tehnice comune, astfel încât consumatorii și utilizatorii să aibă o imagine de ansamblu clară asupra standardelor energetice și de protecție a mediului ale produselor oferite și să nu fie dezorientați de numărul mare de etichete aplicate pe produse. CESE face apel la autoritățile competente din statele membre să verifice specificațiile *Energy Star*, atunci când este cazul.

3.5 Acordul prevede activități ample și dinamice de promovare, cu ajutorul cărora consumatorii și utilizatorii să devină mai conștienți de prezența emblemelor. CESE consideră insuficiente rezultatele obținute până în prezent de Comisia Europeană și de statele membre. Opinia publică este foarte puțin conștientă de prezența emblemei și, în realitate, aceasta nu influențează alegerea echipamentelor de birou, fapt care, la rândul său, face ca producătorii să fie mai puțin entuziași în a o promova. Nici organizațiile consumatorilor, nici cele de afaceri sau patronale nu sunt implicate în promovarea emblemei. Prin urmare, Comitetul solicită menținerea obligației ca atât Comisia, cât și statele membre să promoveze emblema și să intensifice măsurile de comunicare în vederea promovării acesteia. Comitetul recomandă ca aceste activități să beneficieze de proiecte finanțate prin programul *Energie Inteligentă — Europa* (IEE), campania *Energie durabilă pentru Europa* și alte programe.

3.6 Pe pagina de Internet este disponibil calculatorul de energie pentru calculul individual al consumului de energie, dar producătorii ar trebui încurajați să includă specificațiile *Energy Star* în manualele de utilizare ale produselor, astfel încât să ofere informații despre modul cel mai eficient de a folosi echipamentele.

4. Observații specifice

4.1 În compoziția sa actuală, BESCE nu reprezintă în mod corespunzător organizațiile angajatorilor, salariaților, ONG-urile interesate și toate statele membre. În consecință, Comitetul solicită Comisiei să modifice componența acestuia, astfel încât să devină mai transparent și cât mai reprezentativ posibil.

4.2 Comisia Europeană trebuie să susțină mai pregnant dezvoltarea tehnologică a unor specificații mai restrictive de eficiență energetică prin programe de sprijinire a științei, cercetării și inovației, mai ales cel de-al 7-lea program-cadru.

4.3 În acest context, ar trebui să se facă o distincție mai clară între emblema *Energy Star* aplicată pe echipamentele vechi și cea aplicată pe echipamentele care îndeplinesc criteriile mai restrictive introduse în Anexa C la noul acord; unele programe de etichetare menționează data aprobării specificațiilor. Comitetul recomandă discutarea acestui aspect cu partenerii din Statele Unite ale Americii.

4.4 Comisia trebuie să publice periodic informații despre economiile realizate prin aplicarea, în cadrul programului *Energy Star*, a unor specificații mai restrictive privind eficiența energetică pentru echipamentele de birou și să dea exemple specifice de economii de energie în sectorul public, comercial și al consumatorilor casnici.

4.5 Acordul *Energy Star* prevede monitorizarea de către parteneri a eligibilității unui produs pentru înregistrare. În consecință, acest regulament trebuie să includă sarcinile care urmează a fi îndeplinite de statele membre cu privire la o astfel de monitorizare, precum și orientări generale pentru îndeplinirea acestora. Nu există documente ale Comisiei care să furnizeze informații cu privire la verificarea sau monitorizarea produselor înregistrate în baza de date. Dacă astfel de date există, ele ar trebui publicate pe site-ul web al programului; dacă nu, ar fi util ca echipamentele să fie testate și rezultatele să fie publicate. În caz contrar, credibilitatea emblemei ar putea scădea.

4.6 CESE recomandă menținerea obligației inițiale a Comisiei Europene de a elabora și prezenta Parlamentului European și Consiliului un raport de monitorizare a eficienței energetice a echipamentelor de birou, care să propună măsuri în completarea programului înainte de expirarea perioadei de valabilitate de 5 ani a acordului.

Bruxelles, 15 martie 2007.

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Aviz al Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind aplicarea regulilor de concurență transporturilor feroviare, rutiere și pe căi navigabile interioare”

COM(2006) 722 final — 2006/0241(COD)

(2007/C 161/25)

La 12 decembrie 2006, Consiliul, în conformitate cu articolul 171 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 februarie 2007. Raportor: dl SIMONS.

În cea de-a 434-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 martie 2007 (ședința din 15 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 81 voturi pentru și o abținere.

1. Introducere

1.1 În contextul Europei cetățenilor, este esențial să se simplifice și să se clarifice dreptul comunitar pentru a-l face mai clar și mai accesibil cetățenilor și pentru a le oferi astfel acestora noi oportunități, precum și posibilitatea de a face de uz de drepturile specifice pe care dreptul comunitar le conferă acestora. Acest obiectiv nu va putea fi atins atâta timp cât există un mare număr de dispoziții care, după ce au fost modificate în mai multe rânduri și adeseori în mod substanțial, rămân răspândite parțial în actul inițial și parțial în actele de modificare ulterioare. Identificarea dispozițiilor în vigoare presupune o activitate de cercetare considerabilă în cadrul căreia trebuie comparate un mare număr de acte. Din acest motiv, codificarea actelor care au fost frecvent modificate este indispensabilă pentru claritatea și transparența dreptului comunitar.

1.2 Obiectul prezentei propuneri este de a proceda la codificarea Regulamentului (CEE) nr. 1017/68 al Consiliului din 19 iulie 1968 privind aplicarea regulilor de concurență transporturilor feroviare, rutiere și pe căile navigabile interioare. Noul regulament va înlocui diferitele acte încorporate în acesta. Prezenta propunere păstrează în totalitate esența actelor codificate și se limitează la gruparea acestora, aducând doar modificările de formă impuse de însăși operațiunea de codificare.

2. Observații

2.1 Deși propunerea este în conformitate cu cerința stabilită la alineatul (2), CESE consideră că este urgent să se verifice dacă articolul 5 alineatul (2), astfel cum este formulat în prezent, nu este caduc. Perioada menționată — „în termen de șase luni de la data aderării” — pentru țările citate (Austria, Finlanda, Suedia și cele zece țări care au aderat „în bloc” ulterior) s-a scurs deja de

mult timp. Articolul 5 alineatul (2) ar mai avea un anumit sens doar în cazul în care acordurile, deciziile și practicile concertate în chestiune ar face obiectul unei examinări sau discuții în cadrul unei instituții europene, ceea ce ar trebui mai întâi verificat.

2.2 De asemenea, ar trebui reluată formularea literală a articolului 81 alineatul (1) din tratat, deoarece nu toate acordurile, ci doar acordurile „între întreprinderi” și nu toate deciziile, ci doar deciziile „asocierilor de întreprinderi” pot face obiectul articolului 81 alineatul (1).

2.3 CESE profită de această ocazie pentru a reaminti încă o dată instituțiilor europene că gruparea transportului maritim și a navigației pe căi navigabile interioare sub titlul „transporturi pe apă” — astfel cum este cazul în examinarea intermediară a Cărții albe privind politica europeană a transporturilor pentru 2001-2010, în programul legislativ și de lucru al Comisiei Europene pentru 2007, în programul președinției germane a UE, inclusiv în programul pe 18 luni al președințiilor germană, portugheză și slovenă sau în discuțiile în curs din Parlamentul European cu privire la propunerea Comisiei referitoare la răspunderea în caz de accident în transportul de pasageri pe căi navigabile — poate constitui o sursă de neînțelegeri importante în plan politic. Cadrul juridic care reglementează căile navigabile interioare și vasele de navigație interioară este complet diferit de cadrul juridic al navigației maritime pe distanțe lungi și scurte. Propunerea examinată face trimitere la cadrul juridic corect, care s-a dovedit eficient în trecut din punct de vedere politic, și anume cel al transportului intern, care cuprinde transportul feroviar, transportul rutier, transportul pe căi navigabile interioare, precum și modurile combinate ale acestora.

Bruxelles, 15 martie 2007.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS